A. GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP.

Kalendarz

DOMOWY

NA ROK ZWYCZAYNY

1831

Tu są kalendarze od Roku 1831. do roku 183[illegible]

ROK CZWARTY.

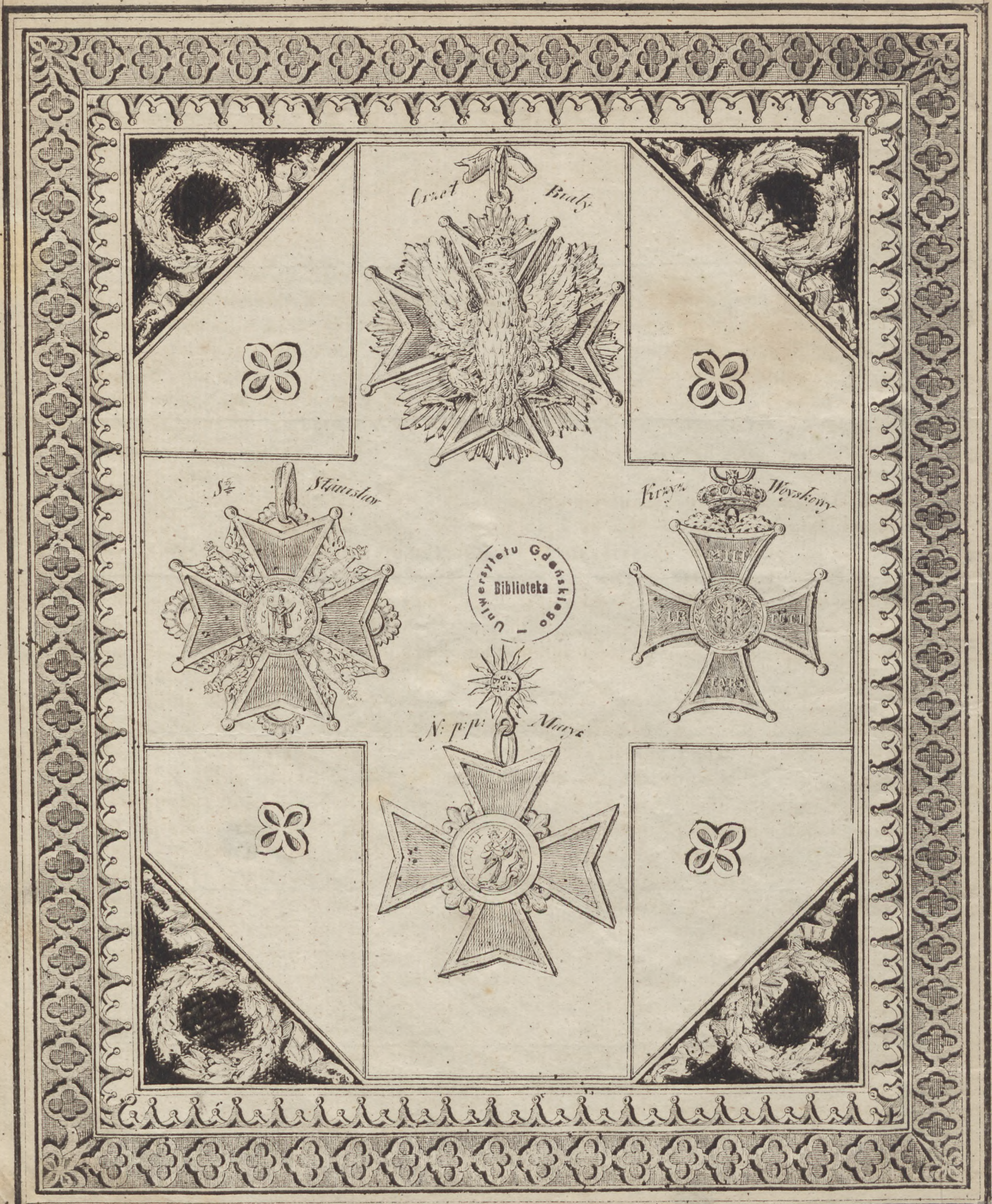
Cena Złp. 2.

PRZEDMOWA.

Kalendarz domowy liczy już rok czwarty swoiego istnienia; wydawcy onego doznaiąc coraz większych od publiczności zachęceń, czuią coraz większą na sobie odpowiedzialność, gdyby popularne ich pismo, zawiodło powszechne oczekiwania. Miło było wydawcom widzieć nietylko chętnie kupuiących, ale i nadsełaiących do Redakcyi, z własnego popędu, materyały arcyszacowne, mianowicie Kalendarze kraiowe dawne lat sto i więcéy liczące, które po wielu domach, szczególniéy na wsiach bez żadnego użytku butwicią. Pożyteczną byłoby rzeczą utworzyć z tak starożytnych zabytków historyczną całość, gdyby tylko przykład życzliwych nam czytelników, więcéy naśladowców znalazł.

Wydawcy starali się nadać teraźnieyszemu Kalendarzowi wyłącznie *narodową* cechę, pod względem praw, Administracyi i zamożności kraiu. *Cudze rzeczy wiedzieć ciekawość jest, a swoie potrzeba.* Prawa i urządzenia kraiowe nie są tak do zrozumienia trudne, iak się na pozór wydaią; im więcéy znane, tém więcéy będą słuchane i szacowane. Obraz zamożności królestwa pod względem statystycznym i przemysłowym, obudzi nie iednego przemysł i pracę; pokaże, że można żyć wygodnie i szczęśliwie na ziemi, która nie iest tak upośledzoną, iak ią, niestety! oddawna okrzyczano.

Część Kalendarza Astronomiczna równa się zeszłoroczney; dodano tylko spis imion Sławiańskich odpowiadaiących imionom łacińskim. Rozprzestrzenione zostały wiadomości tyczące się zmian powietrza i powtórzono z przeszłorocznego Kalendarza takowych zmian Tablicę, którą wielu gospodarzy w ciągu tego roku za wiarygodną uznało. W części Naukowéy zamieściła Redakcya naygłównieysze i nayświeższe wiadomości statystyczne, wyięte z Raportów Urzędowych lub z pracowitego dzieła Doktora Rodeckiego. Następnie, opis Izby Senatorskiéy, téy szanownéy w kraiu naszym magistratury, pod względem attrybucyi iakie iéy służą i styczności z innemi władzami. Daléy, opis Orderów Polskich dziś lub dawniéy istniejących, z ryciną wyrażaiącą ich kształt. Wreszcie obraz obywatela prawnika, powieść, a raczéy urywek moralny, naśladowany z francuzkiego, przydatny do wzbudzenia odrazy od processów, zamiłowania praw i zrozumienia ich celów. Dalsze wiadomości zawarte w obszernym *upominku dla Gospodyń, zbiorze gospodarskich Sekretów, Tablicach procentowych,* w spisie *Jarmarków, opłatach pocztowych* przyniosą pomoc w urządzeniu i ozdobieniu domów, gospodarstwie i interessach; oby zaszczepiły zamiłowanie rozsądne wygód życia, oszczędności i pracowitości. Reszta Kalendarza poświęcona iest rozrywce czytelników. I o to wszystko, co wydawcom chęć dobra powszechnego, szczupłość i tanność pisma zamieścić dozwoliły.

Orzeł Biały
Sty Stanisław
Krzyż Wojskowy
N: p.p: Maryi

A. GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP.

KALENDARZ
DOMOWY
NA ROK ZWYCZAYNY
1831

MAIĄCY DNI 365.

(Na południk Warszawski ułożony.)

ZA POZWOLENIEM CENZURY RZĄDOWÉY.

W WARSZAWIE,

W DRUKARNI PRZY ULICY ŻABIÉY POD Nrem 472.

EPOKI GŁOWNE.

Rok 1831 Ery Chrześciańskiey iest rokiem:

6544 Peryodu Juliańskiego.

2584 Od założenia Rzymu podług Varrona.

2578 Od Ery Nabonassara ustaloney dnia 26 Lutego 3967 peryodu Juliańskiego, albo w roku 747 Ery Chrześciańskiey według chronologistów, a w roku 746 podług Astronomów.

2607 Olimpiad, albo 3ci rok 652 Olimpiady poczynaiącey się w Lipcu 1831, odnosząc początek Olimpiad do r. 775 1/2 przed Erą Chrześciańską albo do 1 Lipca r. 3938 peryodu Juliańskiego.

1246 Machometan, poczynaiący się 22 Czerwca r. 1830, a kończący 11 Czerwca 1831, według zwyczaiu przyiętego w Konstantynopolu.

LICZBY ZWROTÓW KALENDARSKICH.

Podług nowego (Gregoryańsk.) Kalendarza.		Podług starego (Juliańskiego) Kalendarza.
VIII.	— Liczba Złota —	VIII.
XVII.	— Epakta —	XXVIII.
XX.	— Okres Słońca —	XX
IV.	— Poczet Rzyms. —	IV.
B	— Litera Niedz. —	D.

ZNACZENIE WYRAZÓW W KALENDARZACH UŻYWANYCH.

Liczba złota.

Meton Astronom Grecki pierwszy znalazł, iż nowie Xiężyca po 19 latach słonecznych do tych samych prawie dni tygodnia wracaią. Gdy takowy peryod czyli okres Xiężyca poczyna się z dniem 1 Stycznia w którym nów przypada, liczba pokazuiąca ile lat upłynęło od takiego nowiu w pewnym roku, nazywa się *Liczbą złotą*. Nazwisko złotéy ztąd pochodzi że ią Grecy złotemi literami na wystawioney tablicy w Atenach znaczyli. Początek tego peryodu był na ieden rok przed Erą naszą. Liczba złota dla obydwóch Kalendarzy iest taż sama. Do liczby lat daney dodaiąc iedność, a summę dzieląc przez 19, reszta pozostała będzie liczbą złotą; podług tego rok 1831 ma liczbę złotą 8.

Epakt.

Epaktą pewnego roku iest liczba dni, o którą początek roku czyli dzień 31 roku poprzedzaiącego od ostatniego nowiu xiężyca naprzód się oddalił; czyli Epakta iest liczbą dni, o którą nowie od roku do roku wcześniey przypadaią; iest ona różnicą liczby lat słonecznych nad takąż liczbę lat (miesięcy) xiężycowych w całkowitych dniach wyrażoną. Aby znaleźć Epaktę dla pewnego roku, potrzeba okres xiężyca czyli liczbę złotą dla tegoż roku, podług powyższego prawidła otrzymaną, pomnożyć przez 11, od iloczynu odiąć 30 tyle razy ile się da, reszta okaże Epaktę Juliańską: od tey ostatniey odiąwszy 11 pozostała liczba będzie szukaną Epaktą Gregoryańską; gdyby pierwsza reszta była mnieysza od 11, dodaie się do niey 30. Podług tego r. 1831 ma Epaktę Juliańską 28; a Gregoryańską 17.

Litera niedzielna.

Dni tygodnia, poczynaiąc od 1 Stycznia, oznaczaią się siedmią głoskami początkowemi alfabetu A, B, C, D, E, F, G, tak iż po 8 15, 22 dniach taż sama n. p. głoska A powraca. Jedna z tych głosek, która na dzień niedzielny przypada, zowie się *Literą Niedzielną*. Rok zwyczayny z 365 dni złożony zawiera 52 tygodnie i nadto dzień ieden; każdy zatem rok zwyczayny kończy się tym samym dniem tygodnia którym się zaczął, i tak ieżeli rok zaczął się od niedzieli to ostatni tydzień skończy się w Sobotę która będzie dniem 364 roku, a że ieden dzień ieszcze pozostał, zatem rok skończy się także w Niedzielę, a rok następny zacznie się od Poniedziałku, rok trzeci zacznie się od Wtorku i tak następnie, z czego wypada, iż litera niedzielna co rok o iedno mieysce się cofa; ieżeli pewnego roku litera G była Niedzielną, następnego będzie F, trzeciego E, i tak daley następowałoby, gdyby każdy rok był zwyczayny; lecz że rok przestępny zawiera 366 dni czyli 52 tygodnie i nadto 2 dni, zatem w roku czwartym litera niedzielna cofnie się o dwie głoski wstecz. Nadto ponieważ *dzień przybyszowy* po dniu 23 Lutego następuie, przeto w roku przestępnym dzień 23 i 24 Lutego miałby też samę literę niedzielną D; dla uniknienia tey niedogodności biorą się dwie litery, iednę n. p. D i ta służy od 1 Stycznia do 23 Lutego, druga C tuż ią poprzedzaiąca od 24 Lutego do końca roku. Gdyby wszystkie lata zawierały tylko po 365 dni, natenczas litery niedzielne, które corocznie o iedno mieysce się cofaią, po 7 latach też sameby wróciły i znowu w takim samym iak pierwey porządku postępowały; lecz że w Kalendarzu Juliańskim każdy rok czwarty iest przestępny, cofaiący znowu literę o iedno mieysce, przeto mnożąc peryod liter, to iest 7, przez peryod lat przestępnych, to iest 4, wypadnie peryod 28 lat zawieraiący który litery niedzielne do tego samego mieysca wraca.

W roku 1582, w którym reforma kalendarza Juliańskiego nastąpiła, 10 dni w miesiącu Październiku wyrzucono, gdzie zamiast 5 Październ. ogłoszono 15ty; przez to litera niedzielna o 10 mieysc wyprzedziła Juliuszową czyli właściwie o 3 mieysca bo 10 = 7 + 3, a że rok 1600 iako przestępny takiż w kalendarzu Gregoryańskim pozostał; zatem od roku 1582 do 1700 Gregoryańska litera niedzielna o 3 mieysca naprzód od Juliańskiey postąpiła; od r. 1700 do 1800 o 4 mieysca (bo lata wiekowe u Gregoryańskiego są zwyczayne, zaś u Juliańskiego, iako podzielne bez reszty przez 4 są przestępne i w nich iedna litera przybywa, przez co o 4 mieysca Gregoryańska daley iest od Juliańskiey) od r. 1800 do 1900 o 5 mieysc od r. 1900 do 2100 o 6 mieysc, od 2100 do 2200 o 7 mieysc i t. d. Litera niedzielna dla kalendarza Gregoryańskiego na wiek 19, to iest od r. 1800 do 1900, w ten sposób się wynayduie. Do liczby lat upłynioney od r. 1800 dodaie się czwarta część tych lat (w liczbie całey nie maiąc względu na resztę) summę dzieli się przez siedm, pozostałą resztę odeymuie się od 5 lub 12, reszta pokaże literę niedzielną; gdy oznaczemy 1 przez A, 2 przez B, 3 przez C, 4 przez D, 5 przez E, 6 przez F, 7 przez G, podług tego na r. 1831 litera niedzielna iest 2 czyli B. Dla roku przestępnego brać potrzeba dwie litery, iednę otrzymaną tak iak dla roku zwyczaynego, a drugą tuż ią poprzedzaiącą, i tak r. 1832 który iest przestępnym ma iednę literę od 1 Stycznia do 23 Lutego 1 czyli A, a drugą od 24 Lutego do końca roku 7 czyli G.

Dla kalendarza Juliańskiego łatwo wynayduie się litera niedzielna cofaiąc Gregoryańską o 5 mieysc wstecz i tak r. 1831 ma literę niedzielną D, zaś r. 1832 litery C i B.

Okres słońca.

Okres słońca albo *cykl słoneczny* iest peryod 28 lat zawieraiący, po upłynieniu którego litera niedzielna powraca na to samo mieysce. Początek tego peryodu kładą na 9 lat przed Erą naszą; tak iż narodzenie Chrystusa przypadło w 10tym okresie słońca; ponieważ litery niedzielne wstecz postępuią z mieysc swoich, zatem w 28 roku, to iest w końcu okresu słonecznego albo 19 roku po narodzeniu Chrystusa literę niedzielną A położono. Do liczby lat daney dodaiąc 9 a summę dzieląc przez 28, reszta będzie okresem słońca dla obydwóch kalendarzy; gdyby żadna reszta nie wypadła, wtenczas znaczyłoby iż iest ostatni rok okresu czyli 28, podług tego na rok 1831 okres słońca iest 20.

Poczet Rzymski.

Indykcya albo *Poczet rzymski* iest peryod 15 lat zamykaiący; ten za czasów Cesarza Konstantyna przy publicznych sprawach używanym bywał. Początek tego peryodu przypadł na 3 lata przed Erą naszą. Do liczby lat daney dodaiąc 3, summę dzieląc przez 15, reszta będzie Indykcyą służącą dla obydwóch kalendarzy. Na rok 1831 poczet rzymski iest 4.

ŚWIĘTA RUCHOME.

Rzymskie.		*Ruskie.*	
Niedziela Starozapus.	— 30 Styczn.	Miasojastya - -	— Nedel 8 dni 4.
Niedziela Zapustna	— 13 Lutego.	Miasopust - -	— 22 Fewrala.
Popielec - - - -	— 16 Lutego.	Syropust - -	— 1 Mart.
Wielkanoc - - -	— 3 Kwiet.	I den wełyk posta	— 2 Mart.
Krzyżowe dni -	9, 10, 11 Maja.	Woskrese-Xtowe	— 19 Aprela.
Wniebowstąpie. Pańs.	— 12 Maja.	Woznese-Hospod.	— 28 Maji.
Zielone Świątki - -	— 22 Maja.	Soszest. S. Ducha	— 7 Junii.
Tróycy Świętey -	— 29 Maja.	Tielo Xtowe -	— 18 Junii.
Boże Ciało - - -	— 2 Czerw.	Petrowa Posta	— 15 Junii.
Niedziela 1 Adwentu	— 27 Listop.	Miasopust Petrów	— 2 tygodnie.

Mięsopustu, rachuiąc od Nowego roku do Popielca, iest tygodni 6 i dni 4. Suchedni i wigilie oznacza †.

SUCHE DNI.

Pierwsze - -	23, 25, 26 Lutego.	Trzecie -	21, 23, 24 Września
Drugie - -	25, 27, 28 Maja.	Czwarte -	14, 16, 17 Grudnia.

WYKŁAD ZNAKÓW KALENDARSKICH.

Nów Xiężyca.	Lew
Pierwsza Kwadra.	Panna
Pełnia.	Waga
Ostatnia Kwadra.	Niedźwiadek
Baran	Strzelec
Byk	Koziorożec
Bliźnięta	Wodnik
Rak	Ryby

Baran idzie przed *Bykiem*, po *Bliźniętach Raki*,
Lew przed *Panną* uchodzi, są to letnie znaki;
Waga chodzi z *Niedźwiadkiem*, *Strzelec* zimnem grozi,
Koziorożec ląd wiąże, *Wodnik Ryby* mrozi.

ZAĆMIENIA.

W tym roku przypadaią cztery zaćmienia, dwa zaćmienia słońca dnia 12 Lutego i 7 Sierpnia, i dwa Xiężyca, dnia 26 Lutego i 23 Sierpnia, lecz z tych iedno tylko Xiężyca i to cząstkowe 26 Lutego przypadaiące u nas widzialném będzie. Początek tego zaćmienia przypada o godzinie 4 min. 52 popołudniu; środek o godz. 6 min. 20; koniec o godzinie 7 min. 48. Wielkość zaćmienia 8,2 cali; środek tylko i koniec zaćmienia będzie widzialny, bo Xiężyc dnia 26 Lutego wschodzi dopiero o godzinie 5 min. 55 wieczór.

podług wyrachowania wypada na Rok 1832.

~~Popielec na dzień 22 Lutego~~ 29. Lutego

~~Wielkanoc na dzień 18. Kwietnia~~ 15. Kwietnia

~~W niebo wstą. 17. Maja~~ 24. Maja

~~Zielone Świątki 27. Czerwca~~ Maja ~~14.~~ 3 Czerwca

~~Boże Ciało 7. Czerwca 14 Czerwca~~

Popielec na dzień 29. Lutego

Wielkanoc . 15. Kwietnia

w Niebowstąpienie 17. Maja

Zielone Świątki 3. Czerwca

Boże Ciało . . . 14. Czerwca

STYCZEŃ ma dni XXXI. HENWAR. JANUARIUS.

Dni ty.	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.	Przyb. dnia
1 S.	NOWY ROK. Fulgenta Bisk.	20. Ihnatya.	1. Mieczysław błog.		
2 N.	B. PO NOW. ROKU Makar. Opata	21. N. *pr. Roz.* Julianyi.	2. Strzezisław.		minut 22.
3 P.	Daniela M. i Genowefy Pan.	22. Anastasyi.	3. Włościmiła.		
4 W.	Tytusa Bisk. Męczen.	23. SS. M. w Kryty.	4. Dobromir.		
5 S.	Telesfora Papieża Męczen.	24. *Naw.R.Xtwa.* Jewhe.	5. Włościbor.		
6 C.	TRZECH KRÓLÓW.	25. ROZDEST.XTWO.	6. Boiomir.		
7 P.	Lucyana Męczennika.	26. SOBOR P.BOHOR.	7. Swiatosław.		
8 S.	Seweryna Opata.	27. STEFANA I MUCZ.	8. Mścibóg.		
9 N.	B. 1 PO 3 KRÓL Marcyan.P.M.	28. N. *po R.* Mucz.w Nik.	9. Władymira.		minut 38.
10 P.	Agatona P. i Wilhelma Bisk.	29. *Muczennyk Mład.*	10. Dobrosław.		
11 W.	Higina Męczennika.	30. Anysyi.	11. Krzesimir.		
12 S.	Honoraty Panny.	31. Melanyi.	12. Czesława.		
13 C.	Godfreda.	1. *Hen.* OB.HOS.IWAS.	13. Bogumir.		
14 P.	Hilarego.	2. Sylwestra.	14. Radogost.		
15 S.	Pawła I. Pustelnika.	3. Malachia Pror.	15. Domosław.		
16 N.	B. 2 PO 3 KRÓL IM. JEZ. Marc.	4. N. 1 *poH Sob.SS.Ap*	16. Włodzimir Sty.		minut 56.
17 P.	Antoniego Opata.	5. *Nawecz Bohoiawlen.*	17. Rościsław.		
18 W.	Katedry Sgo Piotra.	6. BOHOIAWLENIE.	18. Jaropełk.		
19 S.	Kanuta Kr. i Henryka.	7. *Sob. S. Joan. Krestyt.*	19. Rodzisław.		
20 C.	Fabiana i Sebastyana.	8. Hryhorya.	20. Przedzisław.		
21 P.	Agnieszki Pan. Męczen.	9. Połyewkta.	21. Jarosława.		
22 S.	Wincentego M. i Anastazego.	10. S. Hryhorya Ep.	22. Witosław.		
23 N.	B. 3 PO 3 KR. Zasl.P.M.i Hildef.	11. N. 1 *po Boh. Fteodos.*	23. Wrocisława.		god. 1 minut 22.
24 P.	Tymoteusa Biskupa.	12. Tatyanny Muczen.	24. Chwalibóg.		
25 W.	Nawrócenie Sgo Pawła.	13. Ermiła.	25. Milosz.		
26 S.	Polikarpa Bisk. Męczen.	14. SS. Otec w Synai.	26. Skarbimir.		
27 C.	Jana Chryzostoma Bisk.	15. Pawła Wtywey.	27. Przybysław.		
28 P.	Karóla W. Cesarza.	16. Weryki S. Petra Ap.	28. Boysław.		
29 S.	Franciszka Salez. Wyznaw.	17. Antonya Wełyk.	29. Zdzisław.		
30 N.	B. STAROZAPUST. Martyny P.	18. N. 2 *po Boh.* Aftanas.	30. Dobrogniewa.		
31 P.	Piotra Nol. i Marcelli Wdowy.	19. Makarya.	31. Spitogniew.		

WODNIK.

Słońce wchodzi w znak *Wodnika* d. 20 o god. 6 m. 57 wieczór.

LUNACYE.

☾ Ostatnia kwadra d. 6 o g. 0 m. 19 po północy.

◎ Nów Lutego d. 14 o g. 2 m. 23 po północy.

☽ Pierwsza kwadra d. 21 o god. 8 m. 53 rano.

☉ Pełnia d. 28 o godz. 3 m. 57 po północy.

Xieżyc naydaley od ziemi (w Apogeum) d. 8 o god. 10 rano; nayblizey (w Perigeum) d. 24 o god. 8 rano.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE.

Dnia 1, 8 Szabas. 15 Szabas Rozchodesz Szwat czyli Szwat I. 22 Szabas. 29 SzabasSzyre. 31 Chamiszoser beszwat, dzień radosny.

LUTY ma dni XXVIII. FEWRAL. FEBRUARIUS.

Dni ty.	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.	Przyb. dnia
1 W.	Ignacego Biskupa.	20. Effemii.	1. Zegota.		godzina 1 minut 46.
2 S.	OCZYSZCZENIE N. P. M.	21. Maxyma.	2. Miłosława.		
3 C.	Błażeia Bisk. Męczen.	22. Tymofteia.	3. Ścibor.		
4 P.	Weroniki Panny.	23. Kiymentya.	4. Witosława.		
5 S.	Agaty Panny Męczen.	24. Xenyi.	5. Dobrochna.		
6 N.	B. MIĘSOP. Doroty P. i Teofila.	25. N. 3 *po Boh.* Hryhor.	6. Bogdana.		god. 2 minut 8.
7 P.	Romualda Opata.	26. Xenofonta.	7. Sulisław błogosł.		
8 W.	Jana z Matty.	27. *Jana Złatoust.*	8. Gniewomir.		
9 S.	Apolonii Panny Męczen.	28. Efrema.	9. Gorysława.		
10 C.	Scholastyki Panny.	29. Ihnatya.	10. Tomiła.		
11 P.	Eufrozyny Panny.	30. TRYECH SWIAT.	11. Świętochna.		
12 S.	Gaudentego B. i Ludwika W.	31. Kira i Joanna.	12. Radzyń.		
13 N.	B. ZAPUSTNA Juliana M. i Jord.	1. N. *Fewral.* Tryfona.	13. Lesław.		god. 2 minut 38.
14 P.	Walentego Kapłana Męczen.	2. STRYT. HOSPOD.	14. Niemir.		
15 W.	Fausta i Jowity.	3. Symeona.	15. Szczęsław.		
16 S.	† *Popielec.* Julianny Panny.	4. Isydora.	16. Przesława Śta.		
17 C.	Sabina Biskupa.	5. Ahafii.	17. Swiętorad.		
18 P.	Konstancyi P. Męczen.	6. Wokuła.	18. Wielosława.		
19 S.	Konrada Wyznawcy.	7. Parftenya.	19. Scisław błogosł.		
20 N.	B. WSTĘPNA Eucherysza B.	8. N. *Mytara.* Fteodora.	20. Lubomił.		godzin 3.
21 P.	Eleonory Panny.	9. Nikifora.	21. Onosława.		
22 W.	Paschazego Biskupa.	10. Charlampia.	22. Wrocisław.		
23 S.	† Romany Panny.	11. Własya.	23. Przedzisława.		
24 C.	Macieia Apostoła.	12. Meletya.	24. Bogusz.		
25 P.	† Flawiana Męczen.	13. Martynyana.	25. Sławoboj.		
26 S.	† Alexandra i Sygfryda BB.	14. Awxentya.	26. Mirosław.		
27 N.	B. SUCHA Anastazyi P. i Fortu.	15. N. *Blasyn.* Onysyma.	27. Luborad.		
28 P.	Romana Wyznawcy.	16. Pamfiłya.	28. Tworzymir.		

RYBY.

Słońce wchodzi w znak *Ryb* d. 19 o god. 9 m. 37 rano.

LUNACYE.

☾ Ostatnia kwadra d. 4 o god. 9 min. 37 wieczór.

◎ Nów Marca d. 12 o g. 6 min 23 wieczór.

☽ Pierwsza kwadra d. 19 o god 4 m. 23 wieczor.

☉ Pełnia d. 26 o god. 6 m. 14 wieczór.

Xieżyc naydaley od ziemi d. 5 o god. 8 rano; nayblizey d. 18 o god. 8 rano.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE.

D. 5 Szabas, 12 Szabas Szkolim radosny. 14 Rozchodesz Ader czyli Ader I. 19 Szabas. 24 Post Estery. 26 Szabas Zucher. 27 Purim czyli Zapusty. 28 Szuszan Purim czyli dzień radosny na cześć Zuzanny.

MARZEC ma dni XXXI. MART. MARTIUS.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.
1 W.	Albina Biskupa.	17. Fteodora.	1. Budzisław.
2 S.	Heleny Ces. i Amelii Panny.	18. Leona.	2. Rodosława.
3 C.	Kunegundy Cesarzowey.	19. Abryppy.	3. Sławomiła.
4 P.	Kazimierza Króla.	20. Leona Ep.	4. Kazimir S. Król.
5 S.	Fryderyka Opata.	21. Tymofteia.	5. Pokosław.
6 N.	B. Głuchi Wiktoryna M. i Kole.	22. N. *Miasop.* Ewhenyi.	6. Woysław.
7 P.	Tomasza z Akwinu.	23. Połyewkta.	7. Przedbor.
8 W.	Jana Bożego Wyzn.	24. Obr. Hł. S. Joan. Kr.	8. Miłogost.
9 S.	Franciszki R.	25. Tarasya.	9. Mścisława.
10 C.	40 Męczenników.	26. Porfirya.	10. Bożesław.
11 P.	Konstantyna i Pelagii.	27. Prokopia.	11. Ludosława.
12 S.	Grzegorza Papieża.	28. Wasylya.	12. Ziemomyśl.
13 N.	B. Środopost Nicef. B. i Patr.	1. N. *Mart. Syr.* Ewdok.	13. Niecisław.
14 P.	Matyldy Król. Wdowy.	2. *Iden Posta.* Fteodota.	14. Bożena.
15 W.	Cyryaka i Longina.	3. Ewtropia.	15. Długomił.
16 S.	Patrycyusza B. i Tacyana M.	4. Herasyma.	16. Oycosław.
17 C.	Gertrudy Panny.	5. Konona.	17. Bronisław błog.
18 P.	Gabryela Archanioła.	6. SS. 42 Muczenn.	18. Boguchwał.
19 S.	Józefa Obl. N. P. M.	7. Wasyłya.	19. Bogdan.
20 N.	B. Biała Joach. Oyca N.M.P.	8. N. 1 *Post.* Fteofilakta.	20. Polemir.
21 P.	Benedykta Opata.	9. 40 *Muczenn.*	21. Błogosław.
22 W.	Pawła Bisk. i Oktawiusza.	10. Kodrata.	22. Wiesław.
23 S.	Katarzyny Król. Szwedz.	11. Sofronya.	23. Czcimisława.
24 C.	Marka i Tymoteusza.	12. Fteofana.	24. Zbisław.
25 P.	ZWIASTOWANIE N. M. P.	13. Nikifora.	25. Ludomira.
26 S.	Ludgiera Bisk.	14. Wenedykta.	26. Więcisław błog.
27 N.	B. Kwietnia Ruperta Bisk.	15. N. 2 *Post.* Ahapia.	27. Swiętobój.
28 P.	Syxta III Pap. i Doroteusza M.	16. Sawina.	28. Bogdal.
29 W.	Anastazego Wyznawcy.	17. *Alexya Pro.*	29. Krzesław.
30 S.	Kwiryna M. i Angeli Wdowy.	18. Kiryka.	30. Mścisław.
31 C.	*Wielki.* Kornelii M. i Balbiny P.	19. Chrysanfta.	31. Dobromira.

Przyb. p. g. 3 min. 24. | god. 3 minut 50. | god. 4 minut 14. | god. 4 minut 30. | g. 4 min. 54.

BARAN.

Słońce wchodzi w znak *Barana* d. 21 o god. 9 m. 46 rano. *Początek wiosny.*

LUNACYE.

Ostatnia kwadra d. 6 o god. 6 min. 35 wieczór.

Nów Kwietnia d. 14 o god. 7 min. 14 rano.

Pierwsza kwadra d. 20 o god 11 min. 42 wieczór.

Pełnia d. 28 o god. 9 m. 46 rano.

Xiężyc naydaley od ziemi d. 5 o g. 6 rano; naybliżey d. 16 o g. 9 wieczór.

SWIĘTA ŻYDOWSKIE.

Dnia 5 Szabas Pure. 12 Szabas Parszes Hachodesz radosny. 15 Rozchodesz Nison czyli Nison I; 19 Szabas; 26 Szabas Hagudel czyli Szabas świąteczny przed Wielkanocą; 29 *Pesach* święto Wielkanocne uroczyste; 30 drugie święto; 31 święto wolne (Cholhamoed).

KWIECIEŃ ma dni XXX. APREL. APRILIS.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.
1 P.	*Wielki.* Teodory P. i Hugona.	20. SS. Otec w Synai.	1. Zbigniew błog.
2 S.	*Wielka.* Francisz. a Paulo W.	21. Jakowa Apost.	2. Oycomił.
3 N.	B. WIELKANOC Rychar. B.	22. N. 3 *Post.* Wasyłya.	3. Sławoj.
4 P.	WIELKANOCNY. Izydora B.	23. Nikona.	4. Gościsław.
5 W.	Wincentego Fer. Wyzn.	24. Zacharyi.	5. Borzywoj.
6 S.	Wilhelma.	25. BŁACHOW. P. BOH.	6. Swiętobór.
7 C.	Epifaniusza Bisk.	26. *Sobor S. Hawryiła.*	7. Przesław.
8 P.	Dyonizego z Koryntu.	27. Matrony.	8. Radosław.
9 S.	Maryi Egipcyanki.	28. Stefana.	9. Dobrosława błog.
10 N.	B. Przewodnia Ezechiela Pr.	29. N. 4 *Post.* Mark. i Kiry.	10. Gorysław.
11 P.	Leona Papieża.	30. Joanna.	11. Jaromir.
12 W.	Juliusza Pap.	31. Hipatya.	12. Lubosław.
13 S.	Hermenegilda Męczen.	1. *Aprel.* Maryi Egip.	13. Gościmił.
14 C.	Tyberyusza.	2. Tyta.	14. Myślimir.
15 P.	Ludwiki i Kassyldy Panny.	3. Nikity.	15. Wacław.
16 S.	Lamberta.	4. Josyfa.	16. Niedamir.
17 N.	B. 2 po W. Gro. Chr. i Rudol. B.	5. N. 5 *Post.* Fteodota.	17. Krasław.
18 P.	Apoloniusza Wyz.	6. Ewtychia.	18. Gosław.
19 W.	Hermogenesa.	7. Hieorbia.	19. Władymir.
20 S.	Sulpicyusza Męczen.	8. Irodyona.	20. Czasława.
21 C.	Anzelma Bisk.	9. Ewpsychia.	21. Drogomił.
22 P.	Sotera i Kaia Męczenników.	10. Terentya.	22. Strzezimir.
23 S.	Woyciecha Bisk. Męczen.	11. Antypy.	23. Woyciech Sty.
24 N.	B. 3 po W. Jerzego M. i Bony P.	12. N. *Cwitna.* Wasylya.	24. Jerzy Sty.
25 P.	Marka Ewangelisty.	13. Artemona.	25. Jarosław.
26 W.	Marcellina Męczen.	14. Martyna.	26. Spitomir Męczen.
27 S.	Teofila Bisk.	15. Arystarcha.	27. Krzesomyśl.
28 C.	Witalisa Męczen.	16. *Wełyki.* Iryny.	28. Sławogost.
29 P.	Piotra Męczenn.	17. *Wełyki.* Symeona.	29. Swiatosz.
30 S.	Katarzyny Senneńskiey.	18. *Wełykaia.* Joanna.	30. Chwalisława.

godz. 5 m. 12. | god. 5 minut 42. | god. 6 minut 14. | god. 6 minut 38. | god. 6 minut 56.

BYK.

Słońce wchodzi w znak *Byka* d. 20 o god. 10 min. 12 wieczór.

LUNACYE.

Ostatnia kwadra d. 5 o g. 1 m. 27 po południu.

Nów Maja d. 12 o g. 5 m. 24 po południu.

Pierwsza kwadra d. 19 o g. 7 m. 52 rano.

Pełnia d. 27 o g. 1 min. 43 rano.

Xiężyc naydaley od ziemi d. 1 o g. 10 wieczór; naybliżey d. 13 o g. 12 w nocy; naydaley d. 29 o g. 7 rano.

SWIĘTA ŻYDOWSKIE

Dnia 1, 2, 3, Swięta wolne (Cholhamoed); 4, 5 Ostatnie Swięta Wielkanocne uroczyste; 9 Szabas. 14 Rozchodesz Jer czy Jer I; 16, 23, 30 Szabas.

20. Kwit 10 tt Tabaki

26 " Oct.

2

MAY ma dni XXXI. MAJI. MAJUS.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.
1 N.	B. 4. po W. Filipa i Jakóba.	19. N. WOSK. XTWE Joa.	1. Lubomir.	
2 P.	Atanazego B. i Zygmunta Kr.	20. P. SWITŁY Fteodor.	2. Częstobój.	
3 W.	Znalezienie Sgo Krzyża.	21. W. SWITŁY Januar.	3. Wieńczysława.	
4 S.	Floryana Męcz. i Moniki.	22. Fteodora.	4. Swiętosława bło.	
5 C.	Piusa Papieża.	23. *Hieorchia Mucz.*	5. Czcimisław.	
6 P.	Jana Apostoła w Oleiu.	24. Sawwy.	6. Moimir.	
7 S.	†Domicelli Panny.	25. *Marka Ewang.*	7. Ludomiła S.	
8 N.	B. 5 po W. STANISŁ. B. M.	26. N. *Ftomina* Wasylya.	8. Stanisław S.	
9 P.	† Grzegorza z Naz. Bisk.	27. Symeona.	9. Bożorad.	
10 W.	† Izydora Oracza i An. B.	28. Jasona.	10. Cierpimir.	
11 S.	† Mamerta Bisk.	29. SS. 9 Muczen.	11. Masław.	
12 C.	WNIEBOWST. P. Pankr. B.	30. Jakowa Apost.	12. Wszemił.	
13 P.	Serwacego Bisk.	1. *May.* Jeremii Pror.	13. Cichosław.	
14 S.	Bonifacego Męczen.	2. Aftanasya.	14. Dobiesław.	
15 N.	B. 6 po W. Zofii z 3 cór. i Simp.	3. N. *Myron.* Tymofteia.	15. Strzezisław.	
16 P.	Jana Nepomuc. M. i Ubalda B.	4. Pełahii.	16. Ubisław.	
17 W.	Paschalisa Wyznawcy.	5. Iryny.	17. Sławomił.	
18 S.	Felixa Kapu. i Wenantego.	6. Jowa Praw.	18. Wszesław.	
19 C.	Piotra Celestyna.	7. *Znam. Krest. Hosp.*	19. Twardosław.	
20 P.	Bernarda Seyneńskiego.	8. *Joanna Bohosław.*	20. Bronimir.	
21 S.	Heleny Król. i Poliekta M.	9. *Isaii i Nikołaia.*	21. Przecława.	
22 N.	B. ZESŁANIE D. S. Julii P. M.	10. N. *Razstab.* Symeona.	22. Wisława.	
23 P.	SWIĄTECZ. Hildef. i Dezyd.	11. Mokia.	23. Budziwój.	
24 W.	Joanny Wdowy.	12. Epifanya.	24. Cudobór.	
25 S.	† Magdaleny Panny.	13. Hlykieryi.	25. Pantysława.	
26 C.	Filipa Neryusza Wyznawcy.	14. Isydora Mucz.	26. Wierzbosław.	
27 P.	† Jana Pap. i Bedy.	15. Pachomya Weł.	27. Rusław.	
28 S.	† Germana Bisk.	16. Fteodora.	28. Jaromił.	
29 N.	B. SS. TRÓYCY Teodoz. Wd.	17. N. *Samara.* Andronika.	29. Boguchwała.	
30 P.	Felixa Pap. i Ferdynanda Kr.	18. Fteodota.	30. Szulimir.	
31 W.	Petronelli Panny.	19. Patrykia.	31. Bożesława.	

BLIŹNIĘTA.

Słońce wchodzi w znak *Bliźniąt* dnia 21 o god. 10 m. 30 wieczór.

LUNACYE.

Ostatnia kwadra d. 5 o g. 4 min. 59 rano.

Nów Czerwca d. 12 o god. 1 minut 25 po północy.

Pierwsza kwadra d. 18 o g. 5 minut 37 wieczór.

Pełnia dnia 26 o god. 5 minut 25 wieczór.

Xiężyc naybliżéy ziemi dnia 12 o god. 9 rano; naydaley dnia 26 o god. 1 po południu.

SWIĘTA ŻYDOWSKIE.

Dnia 1 Lagbeomer dzień radosny (33 dzień od dnia 2 W nocy); 7 Szabas. 13 Rozchodesz Sywen czyli Sywen I; 14 Szabas; 15, 16, 17 Szłosze iemeyhagbule, dni radosne; 18, 19 Szewios czyli Zielone Swiątki; 21, 28 Szabas.

CZERWIEC ma dni XXX. JUNJI. JUNIUS.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.
1 S.	†Nikodema i Prokula.	20. Ftałyłeia.	1. Wysosław.	
2 C.	BOŻE CIAŁO Erazma B.	21. Konstan. i Heleny.	2. Radysław.	
3 P.	Klotyldy Panny.	22. Wasyłyka.	3. Bratumiła.	
4 S.	Opata Biskupa.	23- Michaiła.	4. Litomił.	
5 N.	B. 2 p. Św. Bonifacego.	24. N. *Silipor.* Symeona.	5. Dobromił.	
6 P.	Norberta Bisk.	25. *Obr. Hla. S. Joanna.*	6. Rościsława.	
7 W.	Roberta Opata.	26. Karpa Apostoła.	7, Wisław.	
8 S.	Maxymiliana Medarda.	27. Fteraponta.	8. Sobiebór Męcz.	
9 C.	Prima i Felicyana.	28. WOZ. HOSP. Nikity.	9. Prosimir.	
10 P.	Bogumiła.	29. Fteodosyi.	10. Bogumił Sty.	
11 S.	Barnaby Apost.	30. Isaakia.	11. Radomił.	
12 N.	B. 3 p. Św. Onufrego Pusteln.	31. N. *SS. Otec.* Ermia A.	12. Wiszomir.	
13 P.	Antoniego Padewskiego.	1. *Junii.* Justyna Mucz.	13. Bogna.	
14 W.	Bazylego.	2. Nikifora.	14. Myślibór.	
15 S.	Wita i Modesta Męczen.	3. Łukiłyana.	15. Wit Sty.	
16 C.	Benona Bisk.	4. Mytrofana.	16. Budzimir.	
17 P.	Adolfa Bisk.	5. Dorofteia.	17. Przecław.	
18 S.	Marcellego.	6. Iłaryona.	18. Dzierzysława.	
19 N.	B. 4 p. Św. Gerwaz. i Protaz.	7. N. SOS. S. DU. Fteod.	19. Borysław.	
20 P.	Florentyny Panny.	8. P. SWITŁY Fteodor.	20. Radzsław.	
21 W.	Aloizego Gonzagi.	9. Kiryłła.	21. Domamir.	
22 S.	Paulina Bisk.	10. Tymofteia.	22. Brześcisław.	
23 C.	Agrypiny Panny.	11. Warftołomia.	23. Rosława.	
24 P.	Narod. S. Jana Chrzciciela.	12. Onufrya Welik.	24. Janisław.	
25 S.	Prospera Bisk.	13. Akiłyny.	25. Włościmił.	
26 N.	B. 5 p. Św. Jana i Pawła M.	14. N. 1 *p. S. W. SS.* Jeły. P.	26. Rychwołód.	
27 P.	Władysława Króla.	15. *Petr. Post.* Amosa Pr.	27. Władysław,	
28 W.	Leona Papieża.	16. Tychona,	28. Zbrojsław.	
29 S.	PIOTRA i PAWŁA.	17. Manuiła.	29. Piotrosław.	
30 C.	Emilii i Lucyny PP.	18. TIEŁO XRWO Leon.	30. Cichosława.	

RAK.

Słońce wchodzi w znak *Raka* dnia 22 o god. 7 min. 3 po południu. *Początek Lata.*

LUNACYE.

Ostatnia kwadra d. 3 o g. 4 min. 44 po południu.

Nów Lipca d. 10 o g. 8 min. 16 rano.

Pierwsza kwadra d. 17 o g. 5 min. 24 rano.

Pełnia d. 25 o god. 8 min. 24 rano.

Xiężyc naybliżéy ziemi d. 9 o god. 7 po południu; naydaley d. 22 o god. 3 po południu.

SWIĘTA ŻYDOWSKIE.

Dnia 4, 11 Szabas; 12 Rozchodesz Tamuz czyli Tamuz I; 18, 25 Szabas; 28 Szywe oser betamuz Post zburzenia 1éy Swiątyni w Jerozolimie.

LIPIEC ma dni XXXI. JULJI. JULIUS.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.
1 P.	Teodozyusza.	19. Judy Apostoła.	1. Unisław.
2 S.	NawiedzenieN.M.P.iOttonaB.	20. Meftodya.	2. Sendomir.
3 N.	B. 6 p. Sw. Heliodora i Anato.	21. N. 2 *p. Sosz*: Juliana.	3. Miłosław.
4 P.	Józefa Kalasantego Wyz.	22. Ewzewia.	4. Wielisław.
5 W.	Karoliny i Prokopa.	23. Achrypiny.	5. Wieńczysława.
6 S.	Izaiasza Pr. Dominiki P.	24. S. JOANNA KREST.	6. Izasław.
7 C.	Pulcheryi P. Męcz.	25. Fewronii.	7. Krasnoroda.
8 P.	Elżbiety i Kiliana.	26. Dawida.	8. Stogniew.
9 S.	Cyrylla i Anatolii Panny.	27. Samsona.	9. Radomir.
10 N.	B. 7 p. Sw. 7 Braci synów Felic.	28. N. 3 *p. Sosz.* Kira i Joa.	10. Radziwój.
11 P.	Sabina Wyz. i Pelagii Panny.	29. P. SS. PIOTR. i PAW.	11. Olcha Sta.
12 W.	Jana z Dukli i Jana Gwalbert.	30. *Sobor* 12 *Apost.*	12. Tulimir.
13 S.	Malgorzaty Panny.	1. *Julij.* Kosm. i Damian.	13. Radomił.
14 C.	Bonawentury Biskupa.	2. *Połoz. Ryzy.* P. Bohor.	14. Dobrogost Męcz
15 P.	Henryka Ces. i Rozesł. Apost.	3. Jakinfta.	15. Radosław.
16 S.	N. M. P. Skaplerznéy.	4. Andreia Kryt.	16. Stomir.
17 N.	B. 8 p. Sw. Alexego Wyznaw.	5. N. 4 *p. Sosz.* Marfty.	17. Dzierżykraj.
18 P.	Szymona z Lipny i Kamilla.	6. Sysoia.	18. Chwalimir.
19 W.	Wincentego z Pauli Wyzn.	7. Ftomy.	19. Wodzisław.
20 S.	Eliasza Pror. i Czesława Wyz.	8. Prokopia Mucz.	20. Czesław Sty.
21 C.	Daniela Pr. i Praxedy Panny.	9. Pankratya.	21. Dysław.
22 P.	Maryi Magdaleny.	10. 49 Muczenników.	22. Bogusława.
23 S.	Apolinara Bisk. Męcz.	11. Effimii.	23. Zelisław.
24 N.	B. 9 p. Sw. Krystyny P. M.	12. N. 5 *p. S.* Prokl. i Har.	24. Lubomira.
25 P.	Jakóba Apost. i Kunegundy.	13. *Sobor Hawr. Arch.*	25. Sławisz.
26 W.	Anny Matki N. M. P.	14. Akwity Apost.	26. Mirosława.
27 S.	Pantaleona Męcz.	15. Kiryka i Julity.	27. Wszebór.
28 C.	Innocentego Pap. i Celsa.	16. Anftynohena.	28. Swiętomir.
29 P.	Martyny i Serafiny P.	17. Maryny Mucz.	29, Cierpisława.
30 S.	Abdona i Senny Męcz.	18. Emelyana.	30. Ludomir.
31 N.	B. 10 p. Sw. Ignacego Loio. W.	19. N. 6 *p. Sosz. Makryny.*	31. Zytesław.

Ubyło dnia | minut 18. | minut 32. | minut 54. | god. 1 minut 14.

LEW.

Słońce wchodzi w znak *Lwa* d 23 o god. 5 minut 53 po południu.

LUNACYE.

☾ Ostatnia kwadra d. 3 o god. 1 min. 5 po północy.

🌑 Nów Sieronia d. 9 o god. 3 minut 12 po południu.

☽ Pierwsza kwadra d. 16 o g. 7 min. 27 po południu.

☉ Pełnia dnia 24 o god. 10 m. 29 wieczór.

Xiężyc naybliżéy ziemi dnia 8 o god. 3 rano; naydaléy dnia 20 o godz. 8 rano.

SWIĘTA ŻYDOWSKIE.

Dnia 2, 9 Szabas; 11 Rozchodesz Aw czyli Aw 1; 16 Szabas Chazon smutny; 19 Tyszebeaw Post zburzenia 2éy świątyni w Jerozolimie; 23 Szabas Nechmi radosny. 27 Chamiszeuser beaw dzień radosny; 30 Szabas.

SIERPIEŃ ma dni XXXI. AWHUST. AUGUSTUS.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.
1 P.	Piotra w Okowach.	20. Ilyi Pr.	1. Rolisław.
2 W.	N. M. P. Anielskiey.	21. Symeona.	2. Swiatosława.
3 S.	Augusta Wyznawcy.	22. Maryi Machdał.	3. Letosław.
4 C.	Dominika Wyznawcy.	23. Trofima Mucz.	4. Ostromir.
5 P.	Panny Maryi Snieżney.	24. Borysa i Hliba.	5. Stanisława Sta.
6 S.	Przemienienia Pańskiego.	25. *Anny Mat. P. Boho.*	6. Chlebosław
7 N.	B. 11 p. Sw. Kaietana Wyz.	26. N. 7 *p. Sosz.* Jermoła.	7. Olech.
8 P.	Cyryaka i Larga Męczen.	27. Pantałeimona.	8. Niezamyśl.
9 W.	Romana Męczen.	28. Prohora.	9. Borys i Chleb.
10 S.	Wawrzyńca Męczenn.	29. Kałynnyka.	10. Wawrzyniec Sty.
11 C.	Zuzanny i Dygny PP.	30. Syliy i Syłuana.	11. Włodzimira.
12 P.	Klary Panny.	31. Ewdokima.	12. Wanda.
13 S.	Hypolita i Kassyana M. M.	1. *Awhust.* SS. M. Makk.	13. Rosław.
14 N.	B. 12 p. Sw. Euzebiusza Wyz.	2. N. 8 *p. Sosz.* Stefana.	14. Bogufał.
15 P.	WNIEBOWZ. N. M. P. Jacka.	3. Isaakia Pror.	15. Sobiesław.
16 W.	Rocha Wyzn.	4. 7 Otrok w Efezi.	16. Domarad.
17 S.	Mirona Męczenn.	5. Ewsewia.	17. Miron Sty Męcz.
18 C.	Agapita Męcz.	6. PREOBRAZ. HOS.	18. Bolesław błog.
19 P.	Benigny i Bronisławy.	7. Dometya.	19. Bronisława Sta.
20 S.	Bernarda Wyz.	8. Emeliana.	20. Jacek Sty.
21 N.	B. 13 p. Sw. Joanny Fremiot.	9. N. 9 *p. Sosz. Mafte. A.*	21. Bolesława.
22 P.	Joachima i Symforyna.	10. Ławrentya.	22. Radomił.
23 W.	Filipa Beniamina.	11. Ewpla.	23. Cichomił.
24 S.	Bartłomieia Apost.	12. Fotya.	24. Tutomir.
25 C.	Ludwika Króla.	13. Maxyma.	25. Nasław.
26 P.	Zefiryna M. i Róży Panny.	14. Micheia Pror.	26. Włościmira.
27 S.	Cezariusza i Przenies. S. Kaz.	15. USPEN. P. BOHOR.	27. Dersław.
28 N.	B. 14 p. Sw. Augustyna B.	16. N. 10 *p. Sosz.* Dyomid.	28. Wszewołdomir.
29 P.	Sciecie Sgo Jana.	17. Mirona.	29. Racibor.
30 W.	Felixa Męcz. i Gaudentego.	18. Flora i Lawra.	30. Szczesny Sty.
31 S.	Raymunda i Rufiny Panny.	19. Andreia.	31. Swiętosław błog

Ubyło d. g. 1 minut 32. | god. 1 minut 54. | god. 2 minut 16. | god. 2 minut 40. | g. 3 m. 8.

PANNA.

Słońce wchodzi w znak *Panny* dnia 24 o god. 0 min. 26 po północy.

LUNACYE.

☾ Ostatnia kwadra d. 1 o g. 7 min. 6 rano.

🌑 Nów Września d. 7 o god. 11 minut 28 przed północą.

☽ Pierwsza kwadra d. 15 o g. 11 minut 48 przed południem.

☉ Pełnia d. 23 o god. 11 minut 30 przed południem.

☾ Ostatnia kwadra d. 30 o god. 0 minut 12 po południu.

Xiężyc naybliżéy ziemi dnia 5 o god. 4 rano; naydaléy d. 16 o god. 12 w nocy; naybliżéy d. 31 o god. 2 po południu.

SWIĘTA ZYDOWSKIE.

Dnia 6 Szabas; 10 Rozchodesz Elul czyli Elul 1; 13, 20, 27 Szabas.

Kup. Kaw. k. 130.

Dn: 10. Lip: 10. k. Kaw.. d. p..	3 tt Kawy.	f 6	
14. " Mut.	4½ - Cukru	f 9..	
		f 15	

Dnia 8 Sierp. 2 fury drzewa	à f 4	f 8
od rombania		1 6
" 10. " 10 tt Tabaki.	~~4.16~~	16

WRZESIEŃ ma dni XXX. SENTIABR. SEPTEMBER.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.
1 C.	Idziego Opata i Justa Męcz.	20. Samuiła Pror.	1. Dzierzysław.	
2 P.	Stefana Króla Węgierskiego.	21. Ftadeia Apost.	2. Mir.	
3 S.	Eufrozyny P. i Izabelli Król.	22. Ahaftonyka.	3. Czcibóg.	
4 N.	B. 15 po Św. Rozalii Panny.	23. N. 11 *p.Sosz.* Ewtych.	4. Przemysław.	
5 P.	Wiktoryna Męczen.	24. Luppa.	5. Włodzisław.	
6 W.	Zacharyasza.	25. *Warfiołomeia Ap.*	6. Krasimir.	
7 S.	†Reginy Panny.	26. Adryana.	7. Domosława.	
8 C.	NARODZENIE N. M. P.	27. Pimena.	8. Radosława.	
9 P.	Adryana Męcz.	28. Moyscia.	9. Znajbóg.	
10 S.	Mikołaia z Tolentynu.	29. *Usik Joanna Krest.*	10. Władybój.	
11 N.	B. 16 po Św. Prota M. i Pulch.	30. N. 12 *p. Sosz.* Alexan.	11. Krzesław.	
12 P.	Imien. Maryi. Gwidona Wyz.	31. *Połoz. Poie.P.Bohor.*	12. Radzimir.	
13 W.	Maureliusza.	1. *Senti.* Symeona Stol.	13. Chronisław.	
14 S.	Podwyższenie S. Krzyża.	2. Mamanta.	14. Ziemiomysł.	
15 C.	Nikodema Męcz.	3. Anftyma.	15. Stoisław.	
16 P.	Cypryana i Eufemii.	4. Wawilly.	16. Sędzisław.	
17 S.	Justyna M. i 5 ran S. Franc.	5. Zacharyi Pr. i Elzbi.	17. Drogosław.	
18 N.	B. 17 po Św. Józ.z Kop.i Tom.W.	6. N. 13 *p. S. C. S. Mich.*	18. Domabóg.	
19 P.	Januaryusza Bis. Męcz.	7. Sozonta.	19. Krzepimir.	
20 W.	Eustachiusza Męcz.	8. ROZDEST. P. BOH.	20. Mysław błogosł.	
21 S.	Mateusza Apostoła.	9. Joakima i Anny.	21. Bożydar.	
22 C.	Maurycego Męcz.	10. Mindory.	22. Zelimir.	
23 P.	Tekli Panny.	11. Fteodory.	23. Bogusna.	
24 S.	Gerarda Bisk.	12. Aftonoma.	24. Jaromir.	
25 N.	B. 18 po Św. Ładysł.i Aurel.P.	13. N. 14 *p. Sosz.* Kornył.	25 Ładysław błog.	
26 P.	Władysława z Geł. i Cypr. M.	14. WODZ. CZ. KRES.	26. Swiętopelk Sty.	
27 W.	Kosmy i Damiana.	15. Nikity.	27. Damian błogosł.	
28 S.	Wacława Króla.	16. Josafata, Effimii.	28. Wacław Swięty.	
29 C.	Michała Archanioła.	17. Sofii.	29. Dadzibóg.	
30 P.	Hieronima Doktora Kościoła.	18. Ewmenya.	30. Imisław.	

Ubyło d. g. 3 m. 18. | god. 3 minut 44. | god. 4 minut 12. | god. 4 minut 32. | godzin 5.

WAGA.

Słońce wchodzi w znak *Wagi* dnia 23 o god. 9 minut 10 wieczór. *Początek Jesieni.*

LUNACYE.

Nów Października d. 6 o god. 9 min. 57 rano.

Pierwsza kwadra d. 14 o g. 6 min. 6 rano.

Pełnia d. 21 o god. 11 min. 20 przed północą.

Ostatnia kwadra d. 28 o god. 5 min. 53 po południu.

Xiężyc naydaléy od ziemi dnia 13 o god. 7 wieczór; naybliżéy dnia 25 o god. 8 wieczór.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE.

D. 3 Szabas; 8 Tyszry I czyli Nowy Rok 5592; 9 drugi dzień Nowego Roku; 10 Szabas; 11 Post Gedalia; 16 Wigilia Dnia Sądnego; 17 Dzień sądny czyli pokutny; 22, 23 Kuczki uroczyste; 24, 25, 26, 27 Swięta wolne Kuczek; 28 Swięto Palmowe; 29, 30 Ostatnie święta uroczyste Kuczek.

PAŹDZIERNIK ma dni XXXI. OKTIABR. OCTOBER.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.
1 S.	Remigiusza Bisk.	19. Trofima.	1. Znatesław.	
2 N.	B. 19 po Św. Aniołów Stróż.	20. N. 15 *p.Sosz.* Ewstaf.	2. Stanimir.	
3 P.	Rożań. Mar. Kandyda M.	21. Kondrata Apost.	3. Siemian.	
4 W.	Franciszka Serafickiego.	22. Fokia Mucz.	4. Bracisław.	
5 S.	Placyda i Flawii Panny.	23. *Zacz. Joanna Krest.*	5. Zasław.	
6 C.	Brunona Wyzn.	24. Ftekli Mucz.	6. Wiszomir.	
7 P.	Justyny Panny i Męczen.	25. Efrosynyi.	7. Kazimira.	
8 S.	Brygidy Wdowy.	26. JOANNA BOHOSE.	8. Sędziwój.	
9 N.	B. 20 po Św. Dyonizego B. M.	27. N. 16 *p.Sosz.* Kalistr.	9. Domagost.	
10 P.	Franciszka Borg. Wyz.	28. Charytona.	10. Tomił.	
11 W.	Placydy Panny.	29. Kiryaka.	11. Dobromiła.	
12 S.	Maxymiliana Bisk.	30. Hryhoria.	12. Grzmisław.	
13 C.	Edwarda Króla.	1. *Okt.* POK. P. BOH.	13. Ziemisław.	
14 P.	Kalixta Pap.	2. Kipryana.	14. Siemisław.	
15 S.	Jadwigi Wdowy i Teressy P.	3. Dyonysya.	15. Drogosława.	
16 N.	B. 21 po Św. Florent. B.i Gaw.	4. N. 17 *p.Sosz.* Jeroftei.	16. Wiaczesław.	
17 P.	Florentyny i Lucyny P.	5. Charytyny.	17. Własław.	
18 W.	Łukasza Ewan.	6. *Ftomy Apost.*	18. Bratomił.	
19 S.	Piotra z Alk. Wyz.	7. Serhia i Wakcha.	19. Ziemowit.	
20 C.	Ireny P. i Przen. S. Woycie.	8. Pełahii.	20. Budzisława.	
21 P.	Urszuli Panny.	9. *Jakowa Apost.*	21. Skarbimira.	
22 S.	Korduli P. i Alfonsa.	10. Ewlampia.	22. Przybysława Sta.	
23 N.	B. 22 po Św. Jana Kapis. Wyz.	11. N. 18 *p.Sosz.*Filip.Ap.	23. Włościmir.	
24 P.	Jana Kantego i Rafała Arch.	12. Prowa i Andronyka.	24. Dzierzymir.	
25 W.	Kryspa i Kryspiana.	13. Karpa.	25. Samomyśl.	
26 S.	Alfonsa Króla.	14. Nazarya.	26. Lutosław.	
27 C.	Iwona Wyzn.	15. Łukiana.	27. Witomił.	
28 P.	Szymona Tadeusza.	16. Łonhina.	28. Władybóg.	
29 S.	Narcysa Bisk.	17. Osyi Prot.	29. Dalemił.	
30 N.	B. 23 po Św. Zenobii Panny.	18. N. 19 *p.Sosz.Łuki Ap.*	30. Przemysława.	
31 P.	†Wolfganga Bisk.	19. Joiła Pror.	31. Godzimir.	

Ubyło. d. god. 5 minut 26. | god. 5 minut 54. | god. 6 minut 18. | god. 6 minut 44.

NIEDZWIAD.

Słońce wchodzi w znak *Niedzwiadka* d. 24 o god. 5 minut 28 rano.

LUNACYE.

Nów Listopada d. 5 o god 11 min. 8 przed północą.

Pierwsza kwadra d. 14 o g. 1 min. 24 po północy.

Pełnia d. 21 o g. 10 min. 9 rano.

Ostatnia kwadra d. 28 o god 1 minut 27 po północy.

Xiężyc naydaléy ziemi dnia 11 o god. 2 po południu; naybliżéy dnia 23 w południe.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE.

D. 1 Szabas; 8 Rozchodesz Cheszwon czyli Cheszwon 1; 15, 22, 29 Szabas.

LISTOPAD ma dni XXX. NOJABR. NOVEMBER.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.
1 W.	WSZYSTKICH SWIĘT.	20. Artemia.	1. Warcisław.	
2 S.	*Dzień Zadusz.* Wiktoryna B.	21. Ilaryona.	2. Witimir.	
3 C.	Huberta Bisk.	22. Awerkia.	3. Chwalisław.	
4 P.	Karola Boromeusza.	23. *Jakowa Apost.*	4. Mściwój.	
5 S.	Zacharyasza i Elżbiety.	24. Arefty.	5. Sławomir.	
6 N.	B. 24 po Św. Leonarda Wyz.	25. N. 20 *p. Sosz.* Markia.	6. Wszewolad.	
7 P.	*Opieki Maryi.* Engelberta.	26. *Dymitrya Mucz.*	7. Wyszosława.	
8 W.	4 Koronatów.	27. Nestora.	8. Grzmisława.	
9 S.	Teodora Męczen.	28. Terentya.	9. Bogodar.	
10 C.	Andrzeia z Awelinu.	29. Anastazyi.	10. Woysława.	
11 P.	Marcina Bisk.	30. Zenowia.	11. Spitosław.	
12 S.	5 Braci Pol. M. M. Marcina P.	31. Stachia Apost.	12. Otensław.	
13 N.	B. 25 po Św. Dydaka Wyz.	1. *Noi.* N. 21 *p. S.* Kos. i D.	13. Wszerad.	
14 P.	Serapiona Męcz.	2. Akindyna.	14. Wodzimir.	
15 W.	Leopolda Wyz.	3. Akepsyna.	15. Przebysław.	
16 S.	Edmunda Bisk.	4. Joannykia.	16. Rodomir.	
17 C.	Salomei Panny.	5. Halaktyona.	17. Zbisława.	
18 P.	Stanisława Kostki.	6. Pawła.	18. Stanisław Kost.	
19 S.	Elżbiety Królowéy.	7. Jerona.	19. Drogomira.	
20 N.	B. 26 po Św. Felixa Wal. Wyz.	8. N. 22 *p. S.* SOB. S. MIC.	20. Sędzimir.	
21 P.	Ofiarowanie N. P. M.	9. Onysyfora.	21. Sław.	
22 W.	Cecylii Panny M.	10. Erasta.	22. Wszemiła.	
23 S.	Klemensa Pap.	11. Miny.	23. Szukosław.	
24 C.	Jana od Krzyża Wyzn.	12. Joanna Miłost.	24. Darosław.	
25 P.	Katarzyny Panny M.	13. *Joanna Złatoust.*	25. Chwalimira.	
26 S.	Konrada.	14. *Filipa Apost.*	26. Litomyśl.	
27 N.	B. 1 Adw. Barlaeema i Józefa.	15. N. 23 *p. S.* Pos. Fil. Hu.	27. Tomir.	
28 P.	Rufina Męcz. i Mansweta.	16. Mafteia Apost.	28. Samorad.	
29 W.	Saturnina Męcz.	17. Hryhorya.	29. Przemyśl.	
30 S.	Andrzeia Apost.	18. Płatona.	30. Ludosław.	

Ubyło dnia g. 7 min. 8. | god. 7 minut 32. | god. 7 minut 50. | godz. 8 minut 8.

STRZELEC.

Słońce wchodzi w znak *Strzelca* dnia 23 o godz. 1 min. 59 po południu.

LUNACYE

Nów Grudnia d. 4 o god. 3 min. 2 po południu.

Piérwsza kwadra d. 13 o g. 8 min. 10 wieczór.

Pełnia d. 19 o g. 8 min. 22 wieczór.

Ostatnia kwadra d. 26 o g. 11 min. 52 przed południem.

Xiężyc naydaléy ziemi dnia 8 o god. 9 rano; naybliżéy dnia 20 o god. 6 wieczór.

SWIĘTA ŻYDOWSKIE

D. 5 Szabas; 6 Rozchodesz Kislów czyli Kislów I; 12, 19, 26 Szabas; 30 Chanuka czyli Pamiątka Zwycięztwa Machabeuszów, trwa przez dni 8.

GRUDZIEŃ ma dni XXXI. DEKABR. DECEMBER.

Dni ty.	SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	IMIONA SŁAWIAN.	Zn.
1 C.	Eligiusza Bisk.	19. Awdya Pror.	1. Samosław.	
2 P.	Bibianny Panny.	20. Hryhorya.	2. Szulisława.	
3 S.	Franciszka Xaw. Wyz.	21. WOWED. P. BOH.	3. Wiślimir.	
4 N.	B. 2 Adw. Barbary Panny M.	22. N. 24 *p. S.* Filimona.	4. Lubomiła.	
5 P.	Sabby Opata i Chryzologa.	23. Amfilochia.	5. Spitosława.	
6 W.	Mikolaia Bisk.	24. *Ekateryny Mucz.*	6. Jarogniew.	
7 S.	†Ambrożego Bisk.	25. Kłymentya P. R.	7. Miromir.	
8 C.	NIEPOK. POCZĘ. N. M. P.	26. Ałympia.	8. Boguwola.	
9 P.	Waleryi Panny.	27. Jakowa.	9. Zytomir.	
10 S.	N. M. P. Loretańsk. i Eulalii.	28. Stefana.	10. Warcisława.	
11 N.	B. 3 Adw. Damazego Pap.	29. N. 1 Adw. Paramona.	11. Wojmir.	
12 P.	Synezyusza Męcz.	30. *Andreia Apost.*	12. Wolidar.	
13 W.	Łucyi Panny.	1. *Dekabr.* Nauma Pr.	13. Władysława.	
14 S.	Spirydyona Bisk.	2. Awwakuma Pror.	14. Sławobór.	
15 C.	Ireneusza Męcz. i Euzebiusza.	3. Sofonya Pror.	15. Wolimir.	
16 P.	Antoniny i Adelaydy.	4. *Warwary Mucz.*	16. Zdzisława.	
17 S.	Łazarza Bisk.	5. Sawwy Oswia.	17. Zyrosława.	
18 N.	B. 4 Adw. Gracyana Bisk.	6. N. 2 Ad. NIKOL. EP.	18. Wszemir.	
19 P.	Nemezyusza Męcz.	7. Amwrosya.	19. Mścigniew.	
20 W.	Teofila.	8. Patapia.	20. Bogumiła.	
21 S.	Tomasza Apost.	9. ZACZ. P. BOHOR.	21. Tomisław.	
22 C.	Zenona Żołnierza.	10. Miny.	22. Drogomir.	
23 P.	Wiktoryi Panny.	11. Daniyły.	23. Sławomira.	
24 S.	†Adama i Ewy.	12. Spirydyona.	24. Godysława.	
25 N.	B. NARODZ. CHRYSTUSA P.	13. N. 3 Ad. Ewstratya.	25. Bogusław błog.	
26 P.	SZCZEPANA MĘCZ.	14. Ftyrsa.	26. Wróciwój.	
27 W.	*Jana Ewangelisty.*	15. Elewterya.	27. Radomyśl.	
28 S.	*Młodzianków.*	16. Ahheia Pror.	28. Godzisław.	
29 C.	Tomasza Kantuaryiskiego.	17. Danyiła Pror.	29. Tesław.	
30 P.	Dawida Króla.	18. Sewastyana Mucz.	30. Ludomił.	
31 S.	Sylwestra Pap.	19. Wonyfantya Mucz.	31. Lassota.	

Ub. d. g. 8 m. 18. | god. 8 minut 30 | god. 8 minut 36. | przes. dn. z nuc. | przyb. d. m. 18.

KOZIOROŻEC.

Słońce wchodzi w znak *Koziorożca* dnia 22 o god. 2 min. 33 po południu. *Początek zimy.*

LUNACYE.

Nów Stycznia dnia 4 o god 9 min. 12 rano.

Piérwsza kwadra d. 12 o g. 0 min. 46 po południu.

Pełnia d. 19 o god. 6 min. 35 rano.

Ostatnia kwadra d. 26 o g. 1 min. 35 po północy.

Xiężyc naydaléy ziemi d. 5 o god. 6 po południu; naybliżéy d. 19 o god. 6 rano.

SWIĘTA ŻYDOWSKIE.

D. 3 Szabas; 5 Rozchodesz Tewas czyli Tewas I; 10 Szabas; 14 Post Oblężenia Jerozolimy; 17, 24, 31 Szabas.

December

4. 6.	1. przd	0.
7.	4 nad	"
8.	4 nad	"
9	6 nad	"
10.	6 nad	"
11.	7 nad	"
12.	7 nad	"
13	5 nad	"

RACHUBA MAHOMETAŃSKA.

Turcy, Arabowie, Persowie, Tatarzy i inni wyznawcy nauki koranu liczą swóy rok od ucieczki Mahometa z Mekki do Medyny, roku 622; tę epokę zowią oni Hedzirą. Początek ich Nowego Roku 1247 który iest rokiem zwyczaynym przypada dnia 11 Czerwca roku naszego 1831. Niedziele obchodzą w Piątek. Święta na rok 1246 (1247) hedziry czyli nasz 1831, które obchodzą podług nowiu i początku miesięcy, są:

1246	Szaaban I pierwszy dzień miesiąca	14 Stycznia 1831.
	Ramadan I, miesiąc Postu	12 Lutego
	Szwal I, Wielki Beiram	14 Marca
	Bulkadoch I	12 Kwietnia
	Bulheggia I	12 Maja
1247	Mocharam I, Nowy Rok	11 Czerwca
	Safar I	11 Lipca
	Rabbia I, I,	9 Sierpnia
	Rabbia II, I	8 Września
	Jomada I, I	7 Października
	Jomada II, I	6 Listopada
	Raiab I	5 Grudnia
	Szaaban I	4 Stycznia 1832.

Turcy Kalendarz swóy nie podług słońca iak my, lecz podług xiężyca reguluią; maią peryod 30 lat zawieraiacy, z których każdy 354 dni zamyka, wyiąwszy rok 2, 5, 7, 10, 13, 15, 18, 21, 24, 26, 29, który iest przestępny 355 dni maiacy. Dzień przybyszowy iest u nich zawsze dniem ostatnim roku (u nas dzień 29 Lutego). W każdym peryodzie o 30 latach iest 19 lat zwyczaynych po 354 dni zawieraiących, a 11 przestępnych po 355; zatem 30 lat zawieraią 10631 dni; rok przeto Turecki średni wynosi 354 11/30 dni; ztąd stosunek roku Tureckiego do Juliuszowego iest iak 354 11/30 do 365 1/4, albo iak 1 do 1,030712. Początek dnia rachuią od zachodu słońca.

DNI GALOWE W ROSSYI I W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

W Styczniu.

Dnia 13 (1) Stycznia Rocznica Urodzin N.W.X. *HELENY PAWŁÓWNEY*.
Dnia 19 (7) Stycznia Rocznica Urodzin N. W. X. *ANNY PAWŁÓWNEY*.

W Lutym.

Dnia 9 (28 Stycznia) Rocznica Urodzin N. W. X. *MICHAŁA PAWŁOWICZA*.
Dnia 15 (3) Lutego Imieniny N. W. X. *ANNY PAWŁÓWNEY* i N. W. X. *ANNY FEDOROWNEY*, oraz Swięto Orderu Ś. Anny.
Dnia 16 (4) Lutego Rocznica Urodzin N. W. X. *MARYI PAWŁÓWNEY*.

W Marcu.

Dnia 8 Marca (24 Lutego) Rocznica Urodzin N. W. X. *MARYI MICHAŁÓWNEY*.

W Kwietniu.

Dnia 30 (18) Kwietnia Rocznica Urodzin N. Cesarzewicza W. X. *ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA* Następcy Tronu.

W Maju.

Dnia 3 Maja (21 Kwietnia) Imieniny Jéy Ces. Krol. Mci N. *ALEXANDRY FEDOROWNEY*, tudzież Imieniny N. W. X. *ALEXANDRY MIKOŁAJEWNEY*.
Dnia 8 Maja (26 Kwietnia) Uroczystość Orderu Ś. Stanisława.
Dnia 9 Maja (27 Kwietnia) Rocznica Urodzin N. Ces. W. X. *KONSTANTYNA PAWŁOWICZA*.
Dnia 24 (12) Maja Rocznica koronacyi Jego Cesarsko Król. Mości N. *MIKOŁAJA I* i Jéy Ces. Król. Mości N. *ALEXANDRY FEDOROWNEY* na Królestwo Polskie.
Dnia 26 (14) Maja Rocznica Urodzin N. W. X. *ELŻBIETY MICHAŁÓWNEY*.

W Czerwcu.

Dnia 2 Czerwca (21 Maja) Imieniny N. Ces. W. X. *KONSTANTYNA PAWŁOWICZA*, oraz Imieniny N. W. X. *HELENY PAWŁÓWNEY*, i N. W. X. *KONSTANTYNA MIKOŁAJEWICZA*.
Dnia 20 (8) Czerwca Pamiątka Uroczystości Ogłoszenia Królestwa Polskiego.

W Lipcu.

Dnia 7 Lipca (25 Czerwca) Rocznica Urodzin Jego Ces. Rról. Mości N. *MIKOŁAJA PAWŁOWICZA*, oraz Rocznica Urodzin N. W. X. *ALEXANDRY MIKOŁAJEWNEY*.
Dnia 13 (1) Lipca Rocznica Urodzin J. C. K. M. *ALEXANDRY FEDOROWNEY*.
Dnia 23 (11) Lipca Imieniny N. W. X. *OLGI MIKOŁAJEWNEY*.

W Sierpniu.

Dnia 3 Sierpnia (22 Lipca) Imieniny N. W. X. *MARYI MIKOŁAJEWNEY* i N. W. X. *MARYI PAWŁÓWNEY*.
Dnia 18 (6) Sierpnia Rocznica Urodzin N. W. X. *MARYI MIKOŁAJEWNEY*.

W Wrześniu.

Dnia 3 Września (22 Sierpnia) Rocznica koronacyi Jego Ces. Król. Mci *MIKOŁAJA PAWŁOWICZA* i Jéy Ces. Król. Mci *ALEXANDRY FEDOROWNEY* na Cesarstwo Rossyiskie.
Dnia 11 Września (30 Sierpnia) Imieniny N. Ces. W. X. *ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA* Następcy Tronu i święto Orderu Ś. Alexandra Newskiego, tudzież Urodziny N. W. X. *OLGI MIKOŁAJEWNEY*.
Dnia 17 (5) Września Imieniny J. C. M. Xczki *ELŻBIETY MIKOŁAJEWNEY*.
Dnia 21 (9) Września Rocznica Urodzin N. W. X. *KONSTANTYNA MIKOŁAJEWICZA*.

W Październiku.

Dnia 4 Października (22 Września) Swięto Orderu Sgo Równo-Apostolskiego Xcia Włodzimierza.

W Listopadzie.

Dnia 20 (8) Listopada Imieniny N. W. X. *MICHAŁA PAWŁOWICZA* i święto wszystkich Cesarsko-Rossyiskich Orderów.

W Grudniu.

Dnia 1 Grudnia (19 Listopada) Pamiątka wstąpienia na tron J. Ces. Król. Mci *MIKOŁAJA I* Samowładey Wszech Rossyi i Króla Polskiego.
Dnia 6 Grudnia (24 Listopada) Imieniny N. W. X. *KATARZYNY MICHAŁÓWNEY* i święto Orderu Ś. Katarzyny, wielkiey Męczen.
Dnia 8 Grudnia (26 Listopada) święto Orderu Śgo Jerzego Wielkiego Męczennika.
Dnia 12 Grudnia (30 Listopada) Swięto Orderu Śgo Jędrzeja Apostoła.
Dnia 18 (6) Grudnia Imieniny J. C. Król. Mci *MIKOŁAJA PAWŁOWICZA*.

Ewanielie na wszystkie święta porządkiem na r. 1831 ułożone.

Na Nowy Roku Łukasza S. w rozdziale 2 o obrzezaniu Chrystusa.
— Niedzielę po N. Roku u Mat. S. w r. 3 o chrzcie Chr. w Jordanie.
— 3 Króle u Mat S. w rozd. 20 o SS. 3 Królach.
— Niedz. 1 po 3 Kr. u Łuk. S. w rozd. 2 o Chrystusie w 12 latach.
— N. 2 po 3 Kr. u Łuk. S. w rozd. 2 o godach w Kanie Galiley.
— N. 3 po 3 Kró. u Mat. S. w rozd. 8 o trędowatym i setniku.
— N. Starozapustną u Mat. S. w r. 20 o robotnikach w winnicy.
— Oczyszczenie N. M. P. u Łuk. S. w r. 2 o przyn. Chr. do koś. Jerozol.
— N. Mięsop. u Łuk. S. w r. 8 o nasieniu i roli.
— N. Zapust. u Łuk. S. w roz. 18 Jezus przepowiada swą mękę.
— Popielec u Mat. S. w rozd. 6 o poście.
— N. Wstępną u Mat. S. w r. 4 o diable który kusił Jezusa.
— N. Suchą u Mat. S. w roz. 17 o przemienieniu się Jezusowém.
— N. Głuchą u Łuk. S. w r. 11 o wyrzucaniu czartow.
— N. Srodopost. u Jana S. w r. 6 o nakarmieniu 5000 ludzi.
— N. Białą u Jana S. w r. 8 o żydach chcących ukamienować Jez.
— Zwiastow. N. M. P. u Łuk. S. w r. 1 o posłaniu Anioła Gabryela do N. M. P.
— N. Kwietnią u Mat. S. w r. 21 o wjeździe Jezusa do Jerozolimy.
— wielki Czwartek u Jana S. w r. 10 o wieczerzy Pańskiey.
— wielki Piątek Passya według Jana S. w r 18 i 19.
— N. Wielkanocną u Marka S. w r. 16 o zmartwychwstaniu Chrys.
— Poniedz. Wielkanocny u Łuk. S. w r. 24 o 2 uczniach Chrystusa.
— N. Przewodnią u Jana S. w r. 20 o pokazaniu się Jez. uczniom.
— N. 2 po Wielk. u Jana S. w r. 10 o Chrystusie dobrym pasterzu.
— N. 3 po Wielk. u Jana S. w r. 16 o odeyściu Chryst. do Oyca.
— N. 4 po Wielk. u Jana S. w r. 16 o przyczynie Chr. odeyścia.
— S. Stanisława u Łuk. S. w r 14 Kto może bydź uczniem Chrys.
— Wniebowstąp. Pańs. u Marka S. w r. 16 o wniebowstąp. Pańs.
— N. 6 po Wielk. u Jana S. w r. 15 o przyiściu pociechy Ducha S.
— N. Swiąteczną u Jana S. w r. 14 o zesłaniu Ducha S.
— Poniedz. Swiąt. u Jana S. w r. 3 o rozmowach Chr. z Nikodemem.
— N. SS. Tróycy u Mat. S. w r. 18 o mocy daney Jezusowi.
— Boże Ciało u Jana S. w r. 6 o ciele i krwi Chryst.
— N. 2 po Sw. u Łuk. S. w r. 14 o wezwaniu na wielką wieczerzę.
— N. 3 po Sw. u Łuk. S. w r. 15 o zgubioney owcy i groszu.
— N. 4 po Sw. u Łuk. S. w r. 5 o obfitym Piotra połowie ryb.
— N. 5 po Sw. u Mat. S. w r. 5 o spr. wiedliwém podied. się z bratem.
— SS. Piotra i Pawła u Mat. S. w r. 16 o władzy daney S. Piotrowi.
— N. 6 po Sw. u Marka S. w r. 8 o nakarmieniu 4000 ludzi.
— N. 7 po Sw. u Mat. S. w r. 7 o fałszywych prorokach.
— N. 8 po Sw. u Łuk. S. w r. 16 o niesprawiedliwym szafarzu.
— N. 9 po Sw. u Łuk. S. w r. 19 o zburzeniu Jerozolimy.
— N. 10 po Sw. u Łuk. S. w r. 18 o Faryzeuszu i Celniku.
— N. 11 po Sw. u Marka S. w r. 7 o uzdrowieniu głuchoniemego.
— N. 12 po Sw. u Łuk. S. w r. 10 o zranionym i Samarytanie.
— Wniebowzięcie N. M. P. u Łuk. S w r. 10 mowa Chr. do Marty.
— N. 13 po Sw. u Łuk. S. w r. 17 o uzdrowieniu 10 trędowatych.
— N. 14 po Sw. u Mat. S. w r. 6 o służeniu Bogu i mamonie.
— N. 15 po Sw. u Łuk. S. w r. 7 o wskrzeszeniu syna wdowy.
— Narodz. N. M. P. u Mat S. w r. 1 Xięgi rodzaiu Jezusa.
— N. 16 po Sw. u Łuk. S. w r. 14 o uzdrowieniu opuchłego.
— N. 17 po Sw. u Mat. S. w r. 22 o miłości Boga i bliźniego.
— N. 18 po Sw. u Mat. S. w r. 9 o uzdrowieniu paralityka.
— N. 19 po Sw. u Mat. S. w r. 22 o wezwaniu na gody weselne.
— N. 20 po Sw. u Jana S. w r. 4 o chorym synu królewskim.

Na N. 21 po Sw. u Mat. S. w r. 18 o dłużniku i złośliwym słudze.
— N. 22 po Sw. u Mat. S. w r. 22 o oddawaniu czynszowey monety.
— N. 23 po Sw. u Mat. S. w r. 9 o wskrzeszeniu córki Xięcia.
— Wszystkich SS. u Mat. S. w r. 5 o tych którzy są błogosławieni.
— N. 24 po Sw. u Mat. S. w r. 13 o pszenicy i kąkolu.
— N. 25 po Sw. u Mat. S. w r. 8 o burzy wielkiey na morzu.
— N. 26 po Sw. u Mat. S. w r. 13 o nasieniu dobrém i kąkolu.
— N. 1 Adwentu u Łuk. S. w r. 21 o znakach na niebie i ziemi.

Na N: 2 Adwentu u Mat. S. w r. 11 o poselstwie Jana do Chr.
— Niepokal. Pocz N. M. u Mat S. w r. 1 Xięgi rodzaiu Jez. Chr.
— N: 3 Adwent. u Jana S. w r. 1 o poselstwie żydów do Jana.
— N. 4 Adwentu u Mat: S. w. r. 2 o Janie opowiadaiącym Chrzest.
— Narodz. Chrystusa u Łuk. S. w r. 2 o Symeonie i Annie Pror.
— Sgo Szczepana u Mat. S. w r. 23 o posyłaniu Proroków.
— Sgo Jana Ewaniel. u Jana S. w r. 21 o naśladowaniu Chrystusa.
— Młodzianki u Mat. S. w r. 2 o ucieczce do Egiptu.

Tabella do regulowania zegarów podług Kompasu.

Czas iaki wskazywać powinien Zegar dobrze idący, gdy Kompas pokazuie południe.

Dnia	Styczeń			Dnia	Luty			Dnia	Marzec			Dnia	Kwiec.			Dnia	May			Dnia	Czerw.		
	G	M	S		G	M	S		G	M	S		G	M	S		G	M	S		G	M	S
1	12	3	40	1	12	13	53	1	12	12	43	1	12	4	8	1	11	57	0	1	11	57	21
2	12	4	9	2	12	14	0	2	12	12	31	2	12	3	49	2	11	56	53	2	11	57	30
3	12	4	37	3	12	14	7	3	12	12	19	3	12	3	31	3	11	56	45	3	11	57	39
4	12	5	4	4	12	14	14	4	12	12	6	4	12	3	13	4	11	56	39	4	11	57	49
5	12	5	31	5	12	14	19	5	12	11	52	5	12	2	55	5	11	56	33	5	11	57	59
6	12	5	58	6	12	14	23	6	12	11	38	6	12	2	38	6	11	56	27	6	11	58	9
7	12	6	25	7	12	14	27	7	12	11	24	7	12	2	20	7	11	56	22	7	11	58	2
8	12	6	51	8	12	14	30	8	12	11	9	8	12	2	3	8	11	56	18	8	11	58	31
9	12	7	16	9	12	14	32	9	12	10	54	9	12	1	46	9	11	56	14	9	11	58	42
10	12	7	41	10	12	14	34	10	12	10	39	10	12	1	29	10	11	56	11	10	11	58	54
11	12	8	5	11	12	14	35	11	12	10	23	11	12	1	13	11	11	56	9	11	11	59	6
12	12	8	29	12	12	14	34	12	12	10	7	12	12	0	57	12	11	56	7	12	11	59	18
13	12	8	52	13	12	14	34	13	12	9	51	13	12	0	41	13	11	56	6	13	11	59	30
14	12	9	15	14	12	14	32	14	12	9	34	14	12	0	25	14	11	56	5	14	11	59	43
15	12	9	37	15	12	14	30	15	12	9	18	15	12	0	10	15	11	56	5	15	11	59	55
16	12	9	58	16	12	14	26	16	12	9	0	16	11	59	55	16	11	56	5	16	12	0	8
17	12	10	18	17	12	14	22	17	12	8	43	17	11	59	41	17	11	56	6	17	12	0	21
18	12	10	38	18	12	14	18	18	12	8	25	18	11	59	26	18	11	56	7	18	12	0	34
19	12	10	57	19	12	14	12	19	12	8	8	19	11	59	12	19	11	56	9	19	12	0	46
20	12	11	16	20	12	14	6	20	12	7	50	20	11	58	59	20	11	56	12	20	12	0	59
21	12	11	33	21	12	14	0	21	12	7	32	21	11	58	46	21	11	56	15	21	12	1	12
22	12	11	50	22	12	13	52	22	12	7	13	22	11	58	33	22	11	56	18	22	12	1	25
23	12	12	6	23	12	13	44	23	12	6	55	23	11	58	21	23	11	56	22	23	12	1	38
24	12	12	21	24	12	13	36	24	12	6	36	24	11	58	9	24	11	56	27	24	12	1	51
25	12	12	35	25	12	13	26	25	12	6	18	25	11	57	58	25	11	56	32	25	12	2	4
26	12	12	49	26	12	13	16	26	12	5	59	26	11	57	47	26	11	56	38	26	12	2	16
27	12	13	1	27	12	13	6	27	12	5	40	27	11	57	37	27	11	56	44	27	12	2	29
28	12	13	13	28	12	12	55	28	12	5	22	28	11	57	27	28	11	56	50	28	12	2	41
29	12	13	24					29	12	5	3	29	11	57	17	29	11	56	57	29	12	2	53
30	12	13	35					30	12	4	45	30	11	57	9	30	11	57	5	30	12	3	5
31	12	13	44					31	12	4	26					31	11	57	13				

Dnia	Lipiec			Dnia	Sierpień			Dnia	Wrzes.			Dnia	Paźdz.			Dnia	Listopad			Dnia	Grudz.		
	G	M	S		G	M	S		G	M	S		G	M	S		G	M	S		G	M	S
1	12	3	17	1	12	6	1	1	12	0	1	1	11	49	52	1	11	43	45	1	11	49	4
2	12	3	29	2	12	5	58	2	11	59	43	2	11	49	33	2	11	43	43	2	11	49	26
3	12	3	40	3	12	5	54	3	11	59	24	3	11	49	14	3	11	43	43	3	11	49	50
4	12	3	51	4	12	5	49	4	11	59	5	4	11	48	56	4	11	43	43	4	11	50	14
5	12	4	2	5	12	5	44	5	11	58	45	5	11	48	38	5	11	43	45	5	11	50	39
6	12	4	13	6	12	5	39	6	11	58	26	6	11	48	20	6	11	43	47	6	11	51	4
7	12	4	23	7	12	5	32	7	11	58	6	7	11	48	3	7	11	43	50	7	11	51	29
8	12	4	33	8	12	5	25	8	11	57	46	8	11	47	45	8	11	43	53	8	11	51	56
9	12	4	42	9	12	5	18	9	11	57	25	9	11	47	29	9	11	43	58	9	11	52	22
10	12	4	51	10	12	5	10	10	11	57	6	10	11	47	13	10	11	44	3	10	11	52	49
11	12	5	0	11	12	5	1	11	11	56	45	11	11	46	57	11	11	44	9	11	11	53	17
12	12	5	8	12	12	4	52	12	11	56	24	12	11	46	42	12	11	44	16	12	11	53	45
13	12	5	16	13	12	4	42	13	11	56	4	13	11	46	27	13	11	44	24	13	11	54	13
14	12	5	24	14	12	4	32	14	11	55	43	14	11	46	13	14	11	44	33	14	11	54	41
15	12	5	30	15	12	4	21	15	11	55	22	15	11	46	0	15	11	44	42	15	11	55	10
16	12	5	37	16	12	4	9	16	11	55	1	16	11	45	46	16	11	44	53	16	11	55	39
17	12	5	42	17	12	3	57	17	11	54	39	17	11	45	34	17	11	45	4	17	11	56	8
18	12	5	48	18	12	3	45	18	11	54	18	18	11	45	22	18	11	45	16	18	11	56	38
19	12	5	52	19	12	3	32	19	11	53	57	19	11	45	10	19	11	45	28	19	11	57	7
20	12	5	57	20	12	3	18	20	11	53	36	20	11	45	0	20	11	45	42	20	11	57	37
21	12	6	0	21	12	3	4	21	11	53	15	21	11	44	50	21	11	45	56	21	11	58	7
22	12	6	3	22	12	2	49	22	11	52	54	22	11	44	40	22	11	46	12	22	11	58	37
23	12	6	6	23	12	2	34	23	11	52	33	23	11	44	31	23	11	46	28	23	11	59	7
24	12	6	7	24	12	2	19	24	11	52	12	24	11	44	23	24	11	46	45	24	11	59	37
25	12	6	9	25	12	2	3	25	11	51	51	25	11	44	15	25	11	47	2	25	12	0	7
26	12	6	10	26	12	1	47	26	11	51	31	26	11	44	9	26	11	47	20	26	12	0	37
27	12	6	10	27	12	1	30	27	11	51	11	27	11	44	3	27	11	47	39	27	12	1	6
28	12	6	9	28	12	1	13	28	11	50	50	28	11	43	58	28	11	47	59	28	12	1	36
29	12	6	8	29	12	0	55	29	11	50	31	29	11	43	53	29	11	48	20	29	12	2	6
30	12	6	6	30	12	0	38	30	11	50	11	30	11	43	50	30	11	48	41	30	12	2	35
31	12	6	4	31	12	0	20					31	11	43	47					31	12	3	4

Zegary sloneczne czyli kompasy pokazuią nam czas prawdziwy to iest taki, iaki słońce swym biegiem dziennym pozornym wymierza. Godzina 12 kompasu iest chwilą przeyścia słońca przez południk mieysca; bieg słońca nieiednostayny sprawuie, że południe kompasu nie o iednym zawsze czasie codziennie przypada; przeciwnie zegary zwyczayne, iako iednostayny bieg maiące, wskazuią czas średni taki iakiby miał mieysce gdyby słońce codziennie o tym samym czasie na południk mieysca powracało. Różnicę między południem prawdziwem a średniem, która stanowi *Równanie czasu*, daie powyższa Tabella na każdy dzień roku. Cztery są dni w roku, w których te czasy z sobą się zgadzaią: 16 Kwietnia, 16 Czerwca, 1 Września, 25 Grudnia. Naywiększa różnica między niemi do 16 minut dochodząca iest 11 Lutego i 3 Listopada. Kompasy maiące linią średniego czasu (linią krzywą w kształcie ósemki) mogą zastąpić powyższą Tabellę; dla trudności iednak wykréślenia dokładnie téy linii, tego rodzaiu kompasy są rzadkie i na długi czas służyć nie mogą, dla tego zwykle reguluią się zegarki podług zwyczaynych kompasów, przy pomocy podanéy tu Tabelli. W Towarzystwie cywilném czas średni za powszechny przyiętym bydź powinien, i podług niego zegary regulowane bydź maią, przeciwnie chcąc zegar podług prawdziwego czasu regulować wypadałoby go codziennie posuwać, przez co bieg iego stateczny zostałby zmieniony.

Tabella wykazująca długość dnia, wschód i zachód słońca, tudzież początek świtu i koniec zmierzchu, na wszystkie dni w roku — obliczona na szerokość jeograficzną Warszawy, za pomocą nowo wynalezionego narzędzia nazwanego Kompasem polskim.

Miesiąc Styczeń.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	7	33	8	14	3	46	6	0	6	0
2	7	34	8	13	3	47	5	59	6	1
3	7	36	8	12	3	48	5	59	6	1
4	7	38	8	11	3	49	5	58	6	2
5	7	40	8	10	3	50	5	58	6	2
6	7	42	8	9	3	51	5	57	6	3
7	7	44	8	8	3	52	5	57	6	3
8	7	46	8	7	3	53	5	56	6	4
9	7	48	8	6	3	54	5	56	6	4
10	7	49	8	6	3	54	5	55	6	5
11	7	51	8	5	3	55	5	55	6	5
12	7	54	8	3	3	57	5	54	6	6
13	7	56	8	2	3	58	5	53	6	7
14	7	59	8	1	3	59	5	52	6	8
15	8	1	8	0	4	0	5	51	6	9
16	8	3	7	59	4	1	5	50	6	10
17	8	6	7	57	4	3	5	49	6	11
18	8	9	7	56	4	4	5	48	6	12
19	8	12	7	54	4	6	5	47	6	13
20	8	14	7	53	4	7	5	45	6	15
21	8	17	7	52	4	8	5	44	6	16
22	8	20	7	50	4	10	5	43	6	17
23	8	23	7	49	4	11	5	42	6	18
24	8	26	7	47	4	13	5	41	6	19
25	8	29	7	46	4	14	5	40	6	20
26	8	32	7	44	4	16	5	39	6	21
27	8	35	7	43	4	17	5	38	6	22
28	8	38	7	41	4	19	5	37	6	23
29	8	42	7	39	4	21	5	35	6	25
30	8	45	7	38	4	22	5	33	6	27
31	8	49	7	36	4	24	5	31	6	29

Miesiąc Luty.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	8	52	7	34	4	26	5	30	6	30
2	8	55	7	33	4	27	5	29	6	31
3	8	59	7	32	4	28	5	27	6	33
4	9	3	7	29	4	31	5	26	6	34
5	9	7	7	28	4	33	5	25	6	35
6	9	10	7	25	4	35	5	24	6	36
7	9	14	7	23	4	37	5	22	6	38
8	9	18	7	21	4	39	5	20	6	40
9	9	22	7	19	4	41	5	19	6	41
10	9	26	7	17	4	43	5	17	6	43
11	9	30	7	15	4	45	5	15	6	45
12	9	33	7	14	4	46	5	13	6	47
13	9	37	7	12	4	48	5	11	6	49
14	9	41	7	10	4	50	5	9	6	51
15	9	45	7	8	4	52	5	7	6	53
16	9	48	7	6	4	54	5	5	6	55
17	9	52	7	4	4	56	5	3	6	57
18	9	56	7	2	4	58	5	2	6	58
19	10	0	7	0	5	0	5	0	7	0
20	10	4	6	58	5	2	4	58	7	2
21	10	8	6	56	5	4	4	57	7	5
22	10	12	6	54	5	6	4	55	7	5
23	10	16	6	52	5	8	4	53	7	7
24	10	20	6	50	5	10	4	52	7	8
25	10	24	6	48	5	12	4	50	7	10
26	10	28	6	46	5	14	4	48	7	12
27	10	32	6	44	5	16	4	46	7	14
28	10	36	6	42	5	18	4	43	7	17

Miesiąc Marzec.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	10	40	6	40	5	20	4	40	7	20
2	10	41	6	38	5	22	1	38	7	22
3	10	48	6	36	5	24	4	36	7	24
4	10	53	6	34	5	26	4	33	7	27
5	10	57	6	32	5	28	4	31	7	29
6	11	1	6	30	5	30	4	29	7	31
7	11	5	6	28	5	32	4	27	7	33
8	11	9	6	26	5	34	4	25	7	35
9	11	13	6	24	5	36	4	23	7	37
10	11	17	6	22	5	38	4	21	7	38
11	11	21	3	20	5	40	4	19	7	41
12	11	25	6	18	5	42	4	17	7	43
13	11	30	6	15	5	45	4	14	7	46
14	11	34	6	13	5	47	4	12	7	48
15	11	38	6	11	5	49	4	10	7	50
16	11	42	6	9	5	51	4	8	7	52
17	11	46	6	7	5	53	4	5	7	55
18	11	50	6	5	5	55	4	3	7	57
19	11	54	6	3	5	57	4	0	8	0
20	11	58	6	1	5	59	3	58	9	2
21	12	2	5	59	6	1	3	56	8	4
22	12	6	5	57	6	3	3	53	8	7
23	12	10	5	55	6	5	3	51	8	9
24	12	14	5	53	6	7	3	49	8	11
25	12	18	5	51	6	9	3	47	8	13
26	12	22	5	49	5	11	3	45	8	15
27	12	26	5	47	6	13	3	42	8	18
28	12	30	5	45	6	15	3	40	8	20
29	12	34	5	43	6	17	3	37	8	23
30	12	38	5	41	6	19	3	35	8	25
31	12	42	5	39	6	21	3	32	8	28

Miesiąc Kwiecień.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	12	46	5	37	6	23	3	30	8	30
2	12	50	5	35	6	25	3	28	8	32
3	12	54	5	33	6	27	3	26	8	34
4	12	58	5	31	6	29	3	23	8	37
5	13	2	5	29	6	31	3	20	8	40
6	13	6	5	27	6	33	3	17	8	43
7	13	10	5	25	6	35	3	14	8	46
8	13	14	5	23	6	37	3	11	8	49
9	13	18	5	21	6	39	3	8	8	52
10	13	22	5	19	6	41	3	4	8	56
11	13	26	5	17	6	43	2	59	9	1
12	13	30	5	15	6	45	2	56	9	4
13	13	33	5	14	6	46	2	53	9	7
14	13	37	5	12	6	48	2	50	9	10
15	13	41	5	10	6	50	2	46	9	14
16	13	45	5	8	6	52	2	44	9	16
17	13	49	5	6	6	54	2	42	9	18
18	13	53	5	4	6	56	2	40	9	20
19	13	57	5	2	6	58	2	37	9	23
20	14	1	5	0	7	0	2	34	9	26
21	14	4	4	58	7	2	2	31	9	29
22	14	8	4	56	7	4	2	28	9	32
23	14	12	4	54	7	6	2	24	9	36
24	14	16	4	52	7	8	2	20	9	40
25	14	20	4	50	7	10	2	16	9	44
26	14	24	4	48	7	12	2	12	9	48
27	14	27	4	47	7	13	2	8	9	52
28	14	31	4	45	7	15	2	4	9	56
29	14	34	4	43	7	17	2	0	10	0
30	14	38	4	41	7	19	1	55	10	5

Miesiąc May.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	14	42	4	39	7	21	1	50	10	10
2	14	46	4	37	7	23	1	46	10	14
3	14	49	4	36	7	24	1	42	10	18
4	14	52	4	34	7	26	1	38	10	22
5	14	56	4	32	7	28	1	34	10	26
6	15	0	4	30	7	30	1	30	10	30
7	15	3	4	29	7	31	1	25	10	35
8	15	6	4	27	7	33	1	19	10	41
9	15	9	4	26	7	34	1	14	10	46
10	15	12	4	24	7	36	1	9	10	51
11	15	16	4	22	7	38	1	4	10	56
12	15	19	4	21	7	39	0	58	11	2
13	15	22	4	19	7	41	0	49	11	11
14	15	25	4	18	7	42	0	40	11	20
15	15	28	4	16	7	44	0	30	11	30
16	15	31	4	15	7	45	0	20	11	40
17	15	34	4	13	7	47	Ciągła zorza		Ciągła zorza	
18	15	37	4	12	7	48				
19	15	40	4	10	7	50				
20	15	43	4	9	7	51				
21	15	46	4	7	7	53				
22	15	48	4	6	7	54				
23	15	51	4	5	7	55				
24	15	53	4	4	7	56				
25	15	56	4	2	7	58				
26	15	59	4	1	7	59				
27	16	1	3	59	8	1				
28	16	3	3	58	8	2				
29	16	6	3	57	8	3				
30	16	8	3	56	8	4				
31	16	10	3	55	8	5				

Miesiąc Czerwiec.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	16	11	3	55	8	5	Ciągła zorza		Ciągła zorza	
2	16	13	3	54	8	6				
3	16	15	3	53	8	7				
4	16	17	3	52	8	8				
5	16	19	3	51	3	9				
6	16	21	3	50	8	10				
7	16	23	3	49	8	11				
8	16	24	3	48	3	12				
9	16	25	3	48	8	12				
10	16	26	3	47	8	13				
11	16	27	3	47	8	13				
12	16	28	3	46	8	14				
13	16	29	3	46	8	14				
14	16	30	3	45	8	15				
15	16	31	3	45	8	15				
16	16	31	3	45	3	15				
17	16	32	3	44	8	16				
18	16	32	3	44	8	16				
19	16	32	3	44	8	16				
20	16	32	3	44	8	16				
21	16	32	3	44	8	16				
22	16	32	3	44	8	16				
23	16	32	3	44	8	16				
24	16	32	4	44	8	16				
25	16	32	3	44	8	16				
26	16	32	3	44	8	16				
27	16	31	3	45	8	15				
28	16	30	3	45	8	15				
29	16	29	3	46	8	14				
30	16	28	3	46	8	14				

Miesiąc Lipiec.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	16	27	3	47	8	13	Ciągła zorza		Ciągła zorza	
2	16	26	3	47	8	13				
3	16	25	3	48	8	12				
4	16	24	3	48	8	12				
5	16	23	3	49	8	11				
6	16	22	3	49	8	11				
7	16	21	3	50	8	10				
8	16	19	3	51	8	9				
9	16	17	3	52	8	8				
10	16	15	3	53	8	7				
11	16	13	3	54	8	6				
12	16	11	3	55	8	5				
13	16	9	3	56	8	4				
14	16	7	3	57	8	3				
15	16	5	3	58	8	2				
16	16	3	3	59	8	1				
17	16	1	4	0	8	0				
18	15	59	4	1	7	59				
19	15	56	4	2	7	58				
20	15	54	4	3	7	57				
21	15	52	4	4	7	56				
22	15	49	4	6	7	54				
23	15	46	4	7	7	53				
24	15	43	4	9	7	51				
25	15	40	4	10	7	50				
26	15	38	4	11	7	49				
27	15	35	4	13	7	47				
28	15	32	4	14	7	46	0	20	11	40
29	15	29	4	16	7	44	0	30	11	30
30	15	26	4	17	7	43	0	40	11	20
31	15	22	4	19	7	41	0	49	11	11

Miesiąc Sierpień.

Dzień	Długość dnia G.	M.	Wschód słońca G.	M.	Zachód słońca G.	M.	Począt. świtu G.	M.	Koniec zmierz. G.	M.
1	15	19	4	21	7	39	0	58	11	2
2	15	16	4	22	7	38	1	4	10	56
3	15	13	4	24	7	36	1	10	10	50
4	15	10	4	25	7	35	1	15	10	45
5	15	7	4	27	7	33	1	20	10	40
6	15	4	4	28	7	32	1	25	10	35
7	15	0	4	30	7	30	1	30	10	30
8	14	56	4	32	7	28	1	35	0	25
9	14	53	4	34	7	26	1	38	10	22
10	14	50	4	35	7	25	1	42	10	18
11	14	48	4	36	7	24	1	46	10	14
12	14	44	4	38	7	22	1	50	10	10
13	14	40	4	40	7	20	1	54	10	6
14	14	36	4	42	7	18	1	58	10	2
15	14	32	4	44	7	16	2	2	9	58
16	14	28	4	46	7	14	2	4	9	56
17	14	24	4	48	7	12	2	8	9	52
18	14	20	4	50	7	10	2	12	9	48
19	14	16	4	52	7	8	2	16	9	44
20	14	13	4	54	7	6	2	20	9	40
21	14	10	4	55	7	5	2	24	9	36
22	14	6	4	57	7	3	2	28	9	32
23	14	2	4	59	7	1	2	31	9	29
24	13	58	5	1	6	59	2	34	9	26
25	13	55	5	3	6	57	2	38	9	22
26	13	51	5	5	6	55	2	41	9	19
27	13	47	5	7	6	53	2	44	9	16
28	13	43	5	9	6	51	2	46	9	14
29	13	39	5	11	6	49	2	50	9	10
30	13	35	5	13	6	47	2	53	9	7
31	13	32	5	14	6	46	2	56	9	4

Miesiąc Wrzesień.										
Dzień	Długość dnia		Wschód słońca		Zachód słońca		Począt. świtu		Koniec zmierz.	
	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.
1	13	28	5	16	6	44	2	59	9	1
2	13	24	5	18	6	42	3	2	8	58
3	13	20	5	20	6	40	3	5	8	55
4	13	16	5	22	6	38	3	8	8	52
5	13	12	5	24	6	36	3	11	8	49
6	13	8	5	26	6	34	3	14	8	46
7	13	4	5	28	6	32	3	17	8	43
8	13	0	5	30	6	30	3	20	8	40
9	12	56	5	32	6	28	3	23	8	37
10	12	52	5	31	6	26	3	26	8	34
11	12	48	5	36	6	24	3	29	8	32
12	12	44	5	38	6	22	3	30	8	30
13	12	40	5	40	6	20	3	32	8	28
14	12	36	5	42	6	18	3	35	8	2
15	12	32	5	44	6	16	3	37	8	23
16	12	28	5	46	6	14	3	40	8	20
17	12	24	5	48	6	12	3	42	8	18
18	12	26	5	50	6	10	3	45	8	15
19	12	16	5	52	6	8	3	47	8	13
20	12	12	5	54	6	6	3	49	8	11
21	12	8	5	56	6	4	3	51	8	9
22	12	4	5	58	6	2	3	53	8	7
23	12	0	6	0	6	0	3	56	8	4
24	11	56	6	2	5	58	3	58	8	2
25	11	52	6	4	5	56	4	0	8	0
26	11	48	6	6	5	54	4	3	7	57
27	11	44	6	8	5	52	4	5	7	55
28	11	40	6	10	5	50	4	8	7	52
29	11	36	6	12	5	48	4	10	7	50
30	11	32	6	14	5	46	4	12	7	48

Miesiąc Październik.										
Dzień	Długość dnia		Wschód słońca		Zachód słońca		Począt. świtu		Koniec zmierz.	
	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.
1	11	28	6	16	5	44	4	14	7	46
2	11	24	6	18	5	42	4	17	7	43
3	11	20	6	20	5	40	4	19	7	41
4	11	16	6	22	5	38	4	21	7	39
5	11	12	6	24	5	36	4	23	7	37
6	11	8	6	26	5	34	4	25	7	35
7	11	4	6	28	5	32	4	27	7	33
8	11	0	6	30	5	30	4	29	7	31
9	10	56	6	32	5	28	4	31	7	29
10	10	52	6	34	5	26	4	33	7	27
11	10	48	6	36	5	21	4	36	7	24
12	10	44	6	38	5	22	4	38	7	22
13	10	40	6	40	5	20	4	40	7	20
14	10	36	6	42	5	18	4	42	7	18
15	10	32	6	44	5	16	4	44	7	16
16	10	28	6	46	5	14	4	46	7	14
17	10	24	6	48	5	12	4	48	7	12
18	10	20	6	50	5	10	4	50	7	10
19	10	16	6	52	5	8	4	52	7	8
20	10	12	6	54	5	6	4	54	7	6
21	10	8	6	56	5	4	4	56	7	4
22	10	4	6	58	5	2	4	58	7	2
23	10	0	7	0	5	0	5	0	7	0
24	9	56	7	2	4	58	5	2	6	58
25	9	53	7	4	4	56	5	3	6	57
26	9	49	7	6	4	54	5	5	6	55
27	9	45	7	8	4	52	5	7	6	53
28	9	41	7	10	4	50	5	9	6	51
29	9	37	7	12	4	48	5	11	6	49
30	9	33	7	14	4	46	5	13	6	47
31	9	30	7	15	4	45	5	15	6	45

Miesiąc Listopad.										
Dzień	Długość dnia		Wschód słońca		Zachód słońca		Począt. świtu		Koniec zmierz.	
	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.
1	9	26	7	17	4	43	5	17	6	43
2	9	22	7	19	4	41	5	19	6	41
3	9	18	7	21	4	39	5	20	6	40
4	9	14	7	23	4	37	5	22	6	38
5	9	11	7	25	4	35	5	24	6	36
6	9	8	7	26	4	34	5	25	6	35
7	9	4	7	28	4	32	5	26	6	34
8	9	0	7	30	4	30	5	27	6	33
9	8	56	7	32	4	28	5	29	6	31
10	8	53	7	34	4	26	5	30	6	30
11	8	50	7	35	4	25	5	31	6	29
12	8	46	7	37	4	23	5	33	6	27
13	8	43	7	39	4	21	5	35	6	25
14	8	40	7	40	4	20	5	36	6	24
15	8	36	7	42	4	18	5	38	6	22
16	8	33	7	44	4	16	5	39	6	21
17	8	30	7	45	4	15	5	40	6	20
18	8	27	7	47	4	13	5	41	6	19
19	8	24	7	48	4	12	5	42	6	18
20	8	21	7	50	4	10	5	43	6	17
21	8	18	7	51	4	9	5	44	6	16
22	8	15	7	53	4	7	5	45	6	15
23	8	12	7	54	4	6	5	46	6	14
24	8	9	7	56	4	4	5	47	6	13
25	8	6	7	57	4	3	5	48	6	12
26	8	4	7	58	4	2	5	49	6	11
27	8	1	8	0	4	0	5	50	6	10
28	7	58	8	1	3	57	5	51	6	9
29	7	55	8	3	3	56	5	52	6	8
30	7	53	8	4	3	53	5	53	6	7

Miesiąc Grudzień.										
Dzień	Długość dnia		Wschód słońca		Zachód słońca		Począt. świtu		Koniec zmierz.	
	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.
1	7	52	8	4	3	56	5	54	6	6
2	7	50	8	5	3	55	5	55	6	5
3	7	48	8	6	3	54	5	55	6	5
4	7	46	8	7	3	53	5	56	6	4
5	7	44	8	8	3	52	5	56	6	4
6	7	42	8	9	3	51	5	57	6	3
7	7	40	8	10	3	50	5	57	6	3
8	7	39	8	11	3	49	5	58	6	2
9	7	37	8	12	3	48	5	58	6	2
10	7	36	8	12	3	48	5	59	6	1
11	7	35	8	13	3	47	5	59	6	1
12	7	34	8	13	3	47	6	0	6	0
13	7	33	8	14	3	46	6	0	6	0
14	7	32	8	14	3	46	6	1	5	59
15	7	31	8	15	3	45	6	1	5	59
16	7	30	8	15	3	45	6	2	5	58
17	7	30	8	15	3	45	6	2	5	58
18	7	29	8	16	3	44	6	3	5	57
19	7	28	8	16	3	44	6	3	5	57
20	7	28	8	16	3	44	6	3	5	57
21	7	28	8	16	3	44	6	3	5	57
22	7	28	8	16	3	44	6	3	5	57
23	7	28	8	16	3	44	6	3	5	57
24	7	28	8	16	3	44	6	3	5	57
25	7	28	8	16	3	44	6	3	5	57
26	7	29	8	16	3	44	6	2	5	53
27	7	29	8	16	3	44	6	2	5	58
28	7	30	8	15	3	45	6	2	5	58
29	7	31	8	15	3	45	6	1	5	59
30	7	32	8	14	3	46	6	1	5	59
31	7	33	8	14	3	46	5	0	6	0

Tablica odmian powietrza przez wszystkie lunacye w roku na wszystkie lata.

Załączona tu tablica i uwagi są skutkiem kilkudziesiątletnich postrzeżeń nad powietrzem. Odmiany pogody w tablicy wyrażone gruntuią się na położeniach słońca i xiężyca względem ziemi, tudzież na ich wzaiemnem do siebie przyciąganiu się. Ile położenie xiężyca względem ziemi wywierało wpływu na puszczanie krwi, na szczepienie drzew, na prędszy lub powolnieyszy wzrost włosów i całey wegetacyi, nie chcemy tu rozstrzygać: to iednak niezawodna, że wpływ ciał niebieskich iest widoczny na morzu; sprawia bowiem na niem peryodyczne wznoszenia i opadania wody, które *biegami* i *prądami* zowią. Jeżeli tak znaczny ciał niebieskich iest wpływ na tak ciężki płyn iak woda, o ileż to silniey one muszą go wywierać na powietrze, które iest nierównie lżeyszym od wody płynem, a przeto i zmieniać cały stan atmosfery. Obrachunek tych odmian iest tu uczyniony stosownie do nowiu, pełni i kwader xiężyca. Wypadki z tych postrzeżeń wynikaiące zwykły się sprawdzać.

Następuiąca tabella uczy, że ieżeli xiężyc czy w nowiu, czy w pełni, czy w pierwszey lub ostatniey kwadrze, znaydować się będzie między godziną taką a taką, wówczas powszechne doświadczenie uczy, że w lecie będzie pogoda taka a taka, w zimie taka a taka. A mianowicie:

Jeżeli iaka bądź odmiana xiężyca zachodzi.	W lecie.	W zimie.
między północą a 2 godziną rano.	pogoda.	mroźno oprócz kiedy wiatr zachodni.
między 2 a 4tą rano.	chłodno i deszcz stronami.	śnieg i wietrzno.
między 4 a 6tą —	deszcz.	pochmurno, odwilż lub śnieg.
między 6 a 8mą —	wiatr i słota.	wietrzno i pochmurno.
między 8 a 10tą —	niepewna pogoda.	deszcz z śniegiem ieśli wiatr zachodni, ostre zimno ieśli wiatr wschodni.
między 10 a 12tą —	przechodzące deszcze.	pochmurno i wiatr.
między 12 a 2gą po południu.	pochmurno, słota.	śnieg i deszcz, a mróz kiedy wiatr północny.
między 2 a 4tą —	niezupełnie stała pogoda.	czas łagodny, nawet piękny.
między 4 a 6tą —	piękna pogoda, zwłaszcza kiedy mało wiatru.	piękna pogoda i zimno ieśli wiatr północny.
między 6 a 8mą —	słotno ieśli wiatr południowo lub północno zachodni.	śnieg z deszczem ieśli wiatr południowo zachodni.
między 8 a 10tą —	stalsza pogoda.	mróz.
między 10 a 12tą —	stała pogoda.	pięknie i mroźno

Uwagi ogólne.

1) Im iaka odmiana xiężyca, iako piérwsza kwadra, pełnia, nów, i ostatnia kwadra, bliższa do północy, tém pięknieysza i stalsza będzie pogoda w ciągu następuiących dni siedmiu.

2) Pod takowy rachunek podciąga się czas cztérech godzin, to iest, dwie godzin przed i dwie po północy.

3) Im znowu bliżey południa te odmiany xiężyca zdarzaią się, tém więcey bywa niepogody, wiatrów, sloty przez następuiące dni siedem.

4) Pod takowy rachunek podciąga się czas cztérech godzin, to iest dwie godzin przed i dwie po południu. Uwagi te tyczą się głównie lata, lubo daią się w pewnym stopniu do iesieni i do wiosny zastósować.

5) Odmiany xiężyca: piérwsza kwadra, pełnia i ostatnia kwadra, kiedy przypadną w sześciu godzinach popołudniowych od 4tey do 10 sprowadzaią pogodę, która iednak zależy od tego zkąd wiatr wieie.

Odmiany powietrza z postrzeżeń nad zwierzętami, ptakami, roślinami i t. d.

(Ciąg dalszy z roku 1828, 1829 i 1830.)

Odmiany powietrza z postrzeżeń sławnego Sir Hr. DAVY.

Czerwienieiące się chmury nad zachodem słońca, zwłaszcza kiedy są ciemno purpurowego koloru zwykły piękna rokować pogodę. Przyczyna tego ta, że kiedy powietrze iest suche, czerwone i ogniste, promienie mocniey się łamią.

Kiedy słońce zachodzi bladym i żółtawym blaskiem, to znaczy pospolicie deszcz.

Niezawodnym znakiem nadchodzących dni słotnych iest okrąg (halo) około xiężyca, który z zbyteczney wilgoci w powietrzu formuie się; a im większy taki okrąg, tém bliżey cieżą wyziewy nad ziemią, i słota może trwać dłużey.

Tęcza ranna iest na deszcz, tęcza wieczorna na pogodę. Do tęczy trzeba koniecznie, żeby chmury z których deszcz pada, stały naprzeciw słońca; wieczorem więc może znaydować się tęcza tylko na wschodzie, rano tylko na zachodzie. A że nayobfitsze deszcze w naszym klimacie wiatry zachodnie przynoszą, tęcza pokazuiąca się na wschodzie, oznacza że deszcz nadciąga do nas, tęcza na zachodzie przeciwnie że się deszcz i słota oddala.

Zlatywanie się morskich ptaków na brzegi morskie zapowiada szturm i burzę. Przyczyną tego iest większa obfitość robaczków na pokarm, które znayduią po burzy na brzegach morskich.

Ryby morskie które w czasie pogodnym łowią się na powierzchni morza, zanurzaią się w czasie burzy w iego głębiach.

Wiosenną porą sroki poiedynczo lataiące zapowiadaią zimno i wiatry, po dwie ciepło i pogodę. Przyczyna tego iest, że kiedy iest lub ma bydź zimno lub burza, iedna sroka zostaie na iaiach lub przy swoich młodych w gnieździe. Dla połowu ryb iedna sroka iest także złym znakiem; bo podczas burzy ryby idą na dno: sroki w parach lataiące dobrą wróżbą.

Pogoda lub słota według kierunku wiatru.

Według tego zkąd wiatr wieie, powietrze bywa albo wilgotne albo suche, a przeto pogodne lub pochmurne. Wiatr południowy i południowo-wschodni, iako połączony z naywiększą ilością wilgoci, zwykł sprowadzać zmienne powietrze a szczególniey wiatry południowo-zachodnie, na które wiatry południowe zwykle się zmieniaią, przynoszą z sobą wiele z Atlantyckiego Oceanu wodnistych wyziewów. Ztądto przy tym wietrze bywa wiele grzmotów i burzy; w zimie zaś śnieg i odwilż. Gwałtowne i długo trwaiące więc burze przychodzą nayczęściey od południowo-zachodniey strony. Nie nagle iednak przy tych wiatrach niebo się zachmurza; początkowo bywa pogodne, a w piérwszym dniu nawet tak iasne i przezroczyste, że odległe lasy i góry daleko wyraźniey widzieć się daią: mianowicie mieszkańcom na Podgórzu wydaią się wtenczas Karpaty nadzwyczaynie bliskie. To iednak iest pewną przepowiednią sloty, która w takich razach nigdy nie chybia. Wynika ona naturalnie ze stanu wyższéy atmosfery która z wiatrami przynosząc wielką ilość ulotnioney wody, zachmurza widnokrąg mgłą i obłokami, i nakoniec musi się pozbyć ich ciężaru, spaść deszczem lub w dnie bardzo gorące gradem. Wiatr zachodni, osobliwie północno-zachodni połączony iuż iest z większą pogodą: letnią szczególnie porą następuie przy ostatnim stała pogoda i ciepło; w zimie zaś mocne mrozy. W piérwszych dniach wiania północnego i północno-wschodniego wiatru pogoda iest zupełnie inna iak przy wiatrze południowo-zachodnim. Niebo z początku zachmurza się i w mgły oblóczy. Wiatry oziembiaiąc ciepłe powietrze, letnią porą sprowadzaią mgłę i mrzysty deszczyk, a w zimie polatuiący drobny śnieg. To iednak nie trwa długo; z przyczyny prędkiego ocieplenia się wiatru, powietrze nabywa własności ulotniania waporów i tak mgły i chmury znikaią. Wiatry wschodnie nie różnią się w skutkach od wiatrów północno-wschodnich, przy nich powietrze zwykle iest suche, niebo wypogodzone; w lecie zaś bywa gorąco, w zimie mroźno. Przy południowo-wschodnim wiatrze powietrze nakłania się do sloty, może przecie czasem mieć kilka dni pogodnych. Kiedy letnią porą ten wiatr wieie, nim powietrze się zmieni, zwykł bydź wielki upał, w zimie odwilż.

Barometr z kwiatów.

Do przepowiedzenia pory czasu mogą zamiast barometru posłużyć następuiące rośliny: 1) Powszechna i wszędzie dziko rosnąca ptasia mięta (Alsine media) wznosi na pogodę zrana około godziny 9 swoie małe kwiateczki do góry, rozwiia liście i pozostaie w tym stanie do południa. Kiedy zaś ma deszcz padać, to się dziać nie zwykło; w tym razie opada i kwiatki zamyka. 2) Afrykański nogiętek (Calendula officinalis) należący do ogrodowych kwiatów, otwiera swoie liście pomiędzy 6 i 7 godziną i pozostaie zwykle w tym stanie do godziny 4 po południu. Jeźli się to postrzega zrana, można bydź pewnym, że cały dzień będzie stała pogoda. Lecz gdyby kwiat po godzinie 7 nie otworzył ieszcze liści, spodziewać się potrzeba deszczu przed nadeyściem nocy.

Pewna iest także wróżba pogody, kiedy, iak mówi prostactwo, po deszczu *ziemia zakwitnie*. Wyrażaią tym sposobem poruszoną ziemię przez robaczki, które przeczuwaiąc pogodę dobywaią się z schronienia gdzie przed deszczem się skryły.

(Ciąg dalszy w przyszłym roku.)

Zmiany powietrza z postrzeżeń nad obłokami i innemi ciałami niebieskiemi.

Jeśli w dniu pogodnym zaczynaią się pokazywać podłużne pierzaste obłoki, wkrótce nastąpi zmiana; gdyż obłoki te coraz przybieraiąc i opadaiąc zgęszczaią się w chmurę i sprawuią deszcz.

Jeśli obłoki pierzaste zbieraią się osobno i każda kupka ma kształt ogoniasty; nastąpi wiatr w kierunku tym iak idą pierzaste ogony.

Jeśli obłoki pierzaste zbiią się w chmurę, ta opada, a ieśli ią wiatr rozpedzi, otoczy ona całą atmosferę i wówczas powstaie znowu deszcz.

Jeśli barwa chmury wieczorem ciągle iest czerwoną a rano szarą, będzie dzień pogodny; ieśli przeciwnie, będzie ddżysto.

Jeśli się pokazuią obłoki wełniaste w ciężkich massach, spodziewać się należy burzy.

Jeśli podczas ciszy powietrza, gdy zdaleka widać iednostayny pas pochmurny, głos n. p. dzwona daley się rozchodzi niż zwykle, wkrótce nastąpi deszcz.

Jeśli przy dniu pogodnym, obłoki szybko powstaią i równie szybko przelatuią, musi nastąpić zmiana.

Tęcze, czapryny nakoło słońca i xiężyca, zapowiadaią wilgotne powietrze.

Jeśli po burzy w nocy pokazuie się iasny xiężyc lub gwieździste niebo, powietrze wilgotne przechodzi wówczas w suche.

Jeśli w czasie pogody ukazuią się zaokrąglone massy obłoków przed południem i te maleią po południu, pogoda się nie zmieni.

Jeśli słońce wschodzące ma barwę czerwoną i ognistą, grozi wiatr i deszcz.

Jeśli wschodzące słońce zakryte iest przemiiaiącemi obłokami, będzie ciągła pogoda.

Małe, okrągłe i szarawe obłoczki z wiatrem północnym, zapowiadaią na 2 lub 3 dni pogodę.

Obłoki wielkie, w kształcie skał, niosą deszcz rzęsisty.

Mgła na ziemi krótko przemiiaiąca zapowiada piękną pogodę. Mgła u góry, lub na wierzchołkach gór, grozi wczesnym deszczem.

Jeśli nów iest bliskim przesilenia się dnia z nocą, powstanie burza z powodu zniszczenia równowagi w powietrzu.

Jeśli nam się zdaie że xiężyc predzey wschodzi niż zwykle, lub że iest większy niż zwykle, nastąpi deszcz, bo wówczas powietrze zapełnione iest wodnistemi wyziewami.

Kiedy xiężyc ma barwę czerwoną, będzie wiatr.

Kiedy xiężyc iest iasnym, i ma barwę srebrną, zapowiada nazaiutrz dzień nader pogodny.

IMIONA SWIĘTYCH

Ułożone alfabetycznie z wyrażeniem dnia i miesiąca.

A.

Abdona Męczen. 30 Lipca.
Adama 24 Grudnia.
Adelaydy 16 Grudnia.
Adolfa Bisk. 17 Czerwca.
Adryana Męcz. 9 Września.
Agatona Pap. 10 Stycznia.
Agaty Panny Męcz. 5 Lutego.
Agapita Męcz. 18 Sierpnia.
Agnieszki Panny Męcz. 21 Stycznia.
Agrypiny 23 Czerwca.
Albina Bisk. 1 Marca.
Alexandra 26 Lutego.
Alexego Wyzn. 17 Lipca.
Alfonsa 22 Października.
Aloizego Gonzagi 21 Czerwca.
Ambrożego Bisk. 7 Grudnia.
Amelii Panny 2 Marca.
Anastazego Męcz. 22 Stycznia.
Anastazego Pap. 27 Kwietnia.
Anastazego Wyzn. 29 Marca.
Anastazyi Panny 27 Lutego.
Anatoliusza Bisk. 3 Lipca.
Anatolii 9 Lipca.
Andrzeia Apostoła 30 Listopada.
Andrzeia z Awelinu 10 Listopada.
Angeli Wdowy 30 Marca.
Anny Matki N. M. P. 26 Lipca.
Aniołów Stróżów 2 Października.
Antoniego Bisk. 10 Maia.
Antoniego Opata 17 Stycznia.
Antoniego Padewskiego 13 Czerwca.
Antoniny 16 Grudnia.
Anzelma 21 Kwietnia.
Apolonii Panny Męcz. 9 Lutego.
Apolinara Bisk. 23 Lipca.
Apoloniusza Wyz. 18 Kwietnia.
Atanazego Bisk. 2 Maia.
Augusta Wyz. 3 Sierpnia.
Augustyna Bisk. 28 Sierpnia.
Aurelii Panny 25 Września.

B.

Balbiny Panny 31 Marca.
Barbary Panny 4 Grudnia.
Barnaby 11 Czerwca.
Barcelama 27 Listopada.
Bartłomieja 24 Sierpnia.
Bazylego 14 Czerwca.
Bedy 27 Maia.
Benedykta Opata 21 Marca.
Benigny Panny 19 Sierpnia.
Benona Bisk. 16 Czerwca.
Bernarda Wyz. 20 Sierpnia.
Bernarda Seneńskiego 20 Maia.
Bibianny Panny 2 Grudnia.
Błażeia Bisk. 3 Lutego.
Bogumiła 10 Czerwca.
Bonawentury 14 Lipca.
Bony Panny 24 Kwietnia.
Bonifacego Męcz. 14 Maia.
Bonifacego Bisk. i Męcz. 5 Czerwca.
Brunona Wyz. 6 Września.
Brygidy Panny 1 Lutego.
Brygidy Wdowy 8 Października.
Bronisławy 19 Sierpnia.

C.

Cecylii Panny i Męcz. 22 Listopada.
Celsa 28 Lipca.
Cezaryusza 27 Sierpnia.
Chryzologa Bisk. 5 Grudnia.
Cypryana Bisk. 16 Września.
Cypryana Męcz. 26 Września.
Cyryaka Męcz. 8 Sierpnia.
Cyryaka Hisz. Męcz. 15 Marca.
Cyrylla Bisk. 9 Lipca.
Czterech Koronatów 8 Listopada.
Czterdziestu Męcz. 10 Marca.
Czesława Wyznawcy 20 Lipca.

D.

Damazego Papieża 11 Grudnia.
Damiana 27 Września.
Daniela Męcz. 3 Stycznia.
Daniela Pror. 21 Lipca.
Dawida Króla 30 Grudnia.
Dezyderyusza 23 Maia.
Digny 11 Sierpnia.
Domicelli Panny 7 Maia.
Dominika Wyznawcy 4 Sierpnia.
Dominiki Panny 6 Lipca.
Doroty Panny 6 Lutego.
Doroteusza Męcz. 28 Marca.
Dydaka Wyzn. 13 Listopada.
Dyonizego Bisk. 9 Października.
Dyonizego z Koryntu 8 Kwietnia.

E.

Edmunda Bisk. 16 Listopada.
Edwarda Króla 13 Października.
Eleonory Panny 21 Lutego.
Eliasza Pror. 20 Lipca.
Eligiusza Bisk. 1 Grudnia.
Elżbiety Królowey 19 Listopada.
Elżbiety Panny 5 Listopada.
Emilii 30 Czerwca.
Engelberta 7 Listopada.
Epifaniusza Bisk. 7 Kwietnia.
Erazma Bisk. 2 Czerwca.
Encheryusza Bisk. 20 Lutego.
Eufemii 16 Września.
Eufrozyny Męcz. 3 Września.

Eufrozyny Panny 11 Lutego.
Eulalii Panny 10 Grudnia.
Eustachiusza 20 Września.
Euzebiusza Wyz. 14 Sierpnia.
Euzebiusza Bisk. 15 Grudnia.
Ewarysta Pap. 26 Października.
Ewy 24 Grudnia.
Ezechiela Pror. 10 Kwietnia.

F.

Fabiana 20 Stycznia.
Fausta Męcz. 15 Lutego.
Felicyana 9 Czerwca.
Felixa Kapucyna 18 Maia.
Felixa Męcz. 30 Sierpnia.
Felixa Pap. 30 Maia.
Felixa Walczyusza 20 Listopada.
Ferdynanda Króla 30 Maia.
Filipa Beniamina Cyn. 23 Sierpnia.
Filipa Jakóba Apostoła 1 Maia.
Filipa Neryusza 26 Maia.
Flawiana Męcz. 25 Lutego.
Flawii Panny 5 Października.
Florentyny Panny 20 Czerwca.
Florentyna Bisk. 16 Października.
Florentyny Męcz. 17 Października.
Floryana Męcz. 4 Maia.
Fortunata Męcz. 27 Lutego.
Franciszka Borgiasza 10 Października.
Franciszka a Paulo 2 Kwietnia.
Franciszka Serafickiego 4 Październ.
Franciszka Xawerego Wyz. 4 Grud.
Franciszki 9 Marca.
Fryderyka Opata 5 Marca.
Fulgentego Bisk. 1 Stycznia.

G.

Gabryela Archanioła 18 Marca.
Gaudencyi Męcz. 30 Sierpnia.
Gaudentego Bisk. 12 Lutego.
Gawła Opata 16 Października.
Genowefy Panny 3 Stycznia.
Germana Bisk. 28 Maia.
Gerarda Bisk. 24 Września.
Gertrudy Panny 17 Marca.
Gerwazego 19 Czerwca.
Gotfreda 13 Stycznia.
Gracyana Bisk. 18 Grudnia.
Grzegorza Bisk. 9 Maia.
Grzegorza Cudotwórcy 18 Listopada.
Grzegorza Pap. 13 Marca.
Gwidona Wyzn. 12 Września.

H.

Heleny Cesarzowéy 2 Marca.
Heleny Królowéy 21 Marca.
Heliodora 3 Lipca.
Henryka Ces. 15 Lipca.
Henryka 19 Stycznia.
Hermenegilda 13 Kwietnia.
Hermogenesa 19 Kwietnia.
Higina Męcz. 11 Stycznia.
Hilarego 14 Stycznia.
Hildefonsa 23 Maia.
Hieronima Doktora 30 Września.
Honoraty Panny 12 Stycznia.
Huberta Bisk. 3 Listopada.
Hugona 1 Kwietnia.
Hypolita. 13 Sierpnia.

I.

Jacka Wyz. 20 Sierpnia.
Jadwigi Wdowy 15 Października.
Jakóba Apost. 25 Lipca.
Jana Chryzost. 27 Stycznia.
Jana z Matty Wyz. 8 Lutego.
Jana Bożego 8 Marca.
Jana Apostoła w Olein 6 Maia.
Jana Nepomucena 16 Maia.
Jana Papieża 29 Maia.
Jana Chrzciciela 24 Czerwca.
Jana Męczen. 26 Czerwca.
Jana Gwalberta 12 Lipca.
Jana z Dukli 12 Lipca.
Jana Kapistrana Wyz. 23 Paździer.
Jana Kantuary. 26 Października.
Jana od Krzyża 24 Listopada.
Jana Ewangelisty 27 Grudnia.
Januaryusza Bisk. i Męcz. 19 Wrześ.
Idziego Opata 1 Września.
Jerzego Męcz. 24 Kwietnia.
Ignacego Bisk. 1 Lutego.
Ignacego Loioli Wyzn. 31 Lipca.
Ildefonsa 23 Stycznia.
Innocentego Pap. 28 Lipca.
Joachima Oyca N. M. P. 20 Marca.
Joanny Wdowy 24 Maia.
Joanny Fremiot 2: Sierpnia.
Jordana Wyzn. 13 Lutego.
Jowity Męcz. 15 Lutego.
Józefa Oblub. N. P. M. 19 Marca.
Józefa Kalasantego Wyz. 4 Lipca.
Józefa z Kop. 18 Września.
Józefata 27 Listopada.
Ireneusza Męcz. 15 Grudnia.
Ireny Panny 20 Października.
Juliana Męcz. 13 Lutego.
Julianny Panny 16 Lutego.
Juliusza Pap. 12 Kwietnia.
Julii Panny Męcz. 22 Maia.
Justa Męcz. 1 Września.
Justyna Męcz. 17 Września.
Justyny Panny Męcz. 7 Października.
Iwona Wyz. 27 Października.
Izaiasza 6 Lipca.
Izydora Arcyb. 4 Kwietnia.
Izydora Oracza 10 Maia.
Izabelli Król. 3 Września.

K.

Kaia Męcz. 22 Kwietnia.
Kaietana Wyz. 7 Sierpnia.
Kalixta Pap. 14 Października.
Kamilla Wyz. 18 Lipca.
Kandyda Męcz. 3 Października.
Kanuta Króla 19 Stycznia.
Karóla W. Ces. 28 Stycznia.
Karóla Boromeusza 4 Listopada.
Karoliny 5 Lipca.
Kassyana 13 Sierpnia.
Kassyldy 15 Kwietnia.
Katarzyny Szw. 23 Marca.
Katarzyny Seneńskiéy 30 Kwietnia.
Katarzyny Panny i Męcz. 25 Listop.
Kazimierza Krol. 4 Marca.
Klary Panny 12 Sierpnia.
Kleta Męcz. 26 Kwietnia.
Kleofasa Bisk. 23 Września.
Klemensa Pap. 23 Listopada.
Klotyldy Panny 3 Czerwca.
Konstancyi Panny Męcz. 18 Lutego.
Konstantyna 11 Marca.
Konrada 26 Listopada.
Konrada Wyz. 19 Lutego.
Kolety Panny 26 Marca.
Korduli Panny 22 Października.
Kornelii Męcz. 31 Marca.
Kosmy 27 Września.
Kryspina i Kryspiniana 25 Paździer.
Kunegundy Ces. 3 Marca.
Kunegundy Panny 25 Lipca.
Kwiryna Męcz. 30 Marca.

L.

Lamberta 16 Kwietnia.
Larga 8 Sierpnia.
Leona Bisk. 11 Kwietnia.
Leona Pap. 28 Czerwca.
Leonarda Wyz. 6 Listopada.
Leopolda Wyz. 15 Listopada.
Longina 15 Marca.
Lucyana Męcz. 8 Stycznia.
Ludgiera Bisk. 26 Marca.
Ludwika Wyz. 12 Lutego.
Ludwika Króla 25 Sierpnia.
Ludwiki 15 Kwietnia.
Lucyny Męcz. 7 Października.
Lucyny Panny 30 Czerwca.

Ł.

Łazarza Bisk. 17 Grudnia.
Łucyi Panny 13 Grudnia.
Łukasza Ewang. 18 Października.

M.

Macieia Apost. 24 Lutego.
Magdaleny 25 Maia.
Makarego Opata 2 Stycznia.
Małgorzaty 13 Lipca.
Mamerta Bisk. 11 Maia.
Mansweta Biskupa 28 Listopada.
Marcella Pap. Męcz. 16 Stycznia.
Marcellina Męcz. 26 Kwietnia.
Marcelli Wdowy 31 Stycznia.
Marcina Bisk. 11 Listopada.
Marcina Pap. 12 Listopada.
Marcyana Męcz. 17 Kwietnia.
Marcyanny Panny Męcz. 9 Stycznia.
Marka 24 Marca.
Marka z Rzymu 18 Czerwca.
Marka Ewangelisty 25 Kwietnia.
Martyny Panny Męcz. 30 Stycznia.
Martyny Panny 29 Lipca.
Maryi Egipcyanki 9 Kwietnia.
Maryi Magdaleny 22 Lipca.
Maryi Panny Loretańskiey 10 Grud.
Mateusza Apost. 21 Września.
Matyldy Wdowy 14 Marca.
Maureliusza 13 Wrześn.
Maurycego 22 Września.
Maxymiliana B. 12 Października.

Medarda Bisk. 8 Czerwca.
Michała Archanioła 29 Września.
Mikołaia Bisk 6 Grudnia.
Mikołaia z Tolentynu 10 Września.
Mirona Męcz. 17 Sierpnia.
Młodzianków 28 Grudnia.
Modesta 15 Czerwca.
Moniki Wdowy 4 Maia.

N.

Narcyza Bisk. 29 Października.
Nawiedzenie N. M. P. 2 Lipca.
N. M. P. Anielskiéy 2 Sierpnia.
N. M. P. Bolesnéy 6 Kwietnia.
N. M. P. Różańcowéy 5 Października.
N. M. P. Sniežnéy 5 Sierpnia.
N. M. P. Skaplerznéy 16 Lipca.
Nemezyusza Męcz. 19 Grudnia.
Nicefora Bisk. 13 Marca.
Nikodema 1 Czerwca.
Nikodema Męcz. 15 Września.
Norberta 6 Czerwca.

O.

Ofiarowanie N. M. P. 21 Listopada.
Oktawiana Bisk. 22 Marca.
Onufrego 12 Czerwca.
Opata Bisk. 4 Czerwca.
Ottona Bisk. 2 Lipca.

P.

Pankracego 12 Maia.
Pantaleona Męcz. 27 Lipca.
Paschalisa 17 Maia.
Paschazego Bisk. 22 Lutego.
Petrycyi Męcz. 13 Marca.
Petrycyusza Bisk. 16 Marca.
Paulina Bisk. 22 Czerwca.
Pawła Bisk. 22 Marca.
Pawła Męcz. 26 Czerwca.
Pawła 1 Pustelnika 15 Stycznia.
Pawła Apost. 29 Lipca.
Pelagii Panny 11 Lipca.
Petronelli 31 Maia.
Pięciu braci Polaków M. 12 Listop.
Pięciu ran Sgo Francisz. 17 Wrześn.
Piotra Męcz. 29 Kwietnia.
Piotra Nolaski 31 Stycznia.
Piotra Celestyna 19 Maia.
Piotra Apost. 29 Czerwca.
Piotra w Okowach 1 Sierpnia.
Piotra z Alkant. 19 Października.
Placyda Męcz. 5 Października.
Placydy Panny 11 Października.
Podwyższenie Sgo Krzyża 14 Wrzes.
Poliekta Męcz. 21 Maia.
Polikarpa Bisk. Męcz. 26 Stycznia.
Polixeny Panny 13 Września.
Prima 9 Czerwca.
Prokula Męcz. 1 Czerwca.
Prokopa 5 Lipca.
Prospera Bisk. 29 Czerwca.
Prota Męcz. 11 Września.
Protazego 19 Czerwca.
Praxedy 21 Lipca.
Przeniesienie S. Kazimierza 27 Sierp.
Przemienienie Pańsk. 6 Sierpnia.
Pulcheryi M. 7 Lipca.
Pulcheryi Panny 11 Września.

R.

Rafała Archanioła 26 Października.
Raymunda 31 Sierpnia.
Remigiusza Bisk. 1 Października.
Reginy Panny 7 Września.
Roberta Opata 7 Czerwca.
Rocha Wyz. 16 Sierpnia.
Romana M. 9 Sierpnia.
Romana Wyz. 28 Lutego.
Romany Panny 23 Lutego.
Romualda Opata 7 Lutego.
Rozalii Panny 5 Września.
Rozy Panny 26 Sierpnia.
Rudolfa 17 Kwietnia.
Rufina Męcz. 28 Listopada.
Rufiny Panny 31 Sierpnia.
Ruperta Bisk. 27 Marca.
Rycharda Bisk. 3 Kwietnia.

S.

Sabina Bisk. 17 Lutego.
Sabina Męcz. 11 Lipca.
Sabby Opata 5 Grudnia.
Salomei Panny 17 Listopada.
Saturnina Męcz. 29 Listopada.
Scholastyki Panny 10 Lutego.
Scięcie S. Jana 29 Sierpnia.
Sebastyana 20 Stycznia.
Senny Męcz. 30 Lipca.
Serapiona Wyz. M. 14 Listopada.
Serafiny Panny 29 Lipca.
Serwacego Męcz. 13 Maia.
Seweryna Opata 8 Stycznia.
Siedmiu br. synów Felicyty 10 Stycz.
Sotera Męcz. 22 Kwietnia.
Spirydyona Bisk. 14 Grudnia.
Stanisława Bisk. 8 Maia.
Stanisława Kostki 18 Listopada.
Stefana Króla Węg. 2 Września.
Sulpicyusza 20 Kwietnia.
Sygfryda Bisk. 26 Lutego.
Sylwestra Pap. 31 Grudnia.
Symforyana Męcz. 22 Sierpnia.
Symplicego Bisk. 15 Maia.
Synezyusza Męcz. 12 Grudnia.
Syxta III Pap. 28 Marca.
Szczepana 1 Męcz. 26 Grudnia.
Szymona z Lipny 18 Lipca.
Szymona Tadeusza 28 Października.

T.

Tekli Panny 23 Września.
Telesfora Pap. Męcz. 5 Stycznia.
Teodora Męcz. 9 Listopada.
Teodory Panny 1 Kwietnia.
Teodozyi Panny 29 Maia.
Teodozyusza 1 Lipca.
Teofila Bisk. 27 Kwietnia.
Teofila Męcz. 6 Lutego.
Teofila Wyz. 20 Grudnia.
Teressy Panny 15 Października.
Tomasza Apost. 21 Grudnia.
Tomasza z Akwinu 7 Marca.
Tomasza Kantuar. 29 Grudnia.
Tomasza z Wil. 18 Września.
Tyberyusza 14 Kwietnia.
Tymoteusza Bisk. 24 Stycznia.
Tymoteusza Męcz. 24 Marca.
Tytusa Bisk. Męcz. 4 Stycznia.
Tycyana Męcz. 16 Marca.

U.

Ubalda Bisk. 16 Maia.
Urszuli Panny 21 Października.

W.

Wacława Króla 28 Września.
Walentego Kapł. M. 14 Lutego.
Waleryi Panny 9 Grudnia.
Waleryusza 5 Cerwca.
Wawrzyńca Męcz. 10 Sierpnia.
Weroniki Panny 4 Lutego.
Wenantego Męcz. 18 Maia.
Wiktoryna Bisk. 2 Listopada.
Wiktoryna Męcz. 5 Września.
Wiktoryna Wyz. 7 Marca.
Wiktoryi Panny 23 Grudnia.
Wilhelma Bisk. 10 Stycznia.
Wilhelma Opata 6 Kwietnia.
Wilhelma Xięcia 28 Maia.
Wincentego 5 Kwietnia.
Wincentego Męcz. 22 Stycznia.
Wincentego z Pauli 19 Lipca.
Wita 15 Czerwca.
Witalisa 28 Kwietnia.
Władysława Króla 27 Czerwca.
Wolfganga Bisk. 31 Października.
Woyciecha Bisk. 23 Kwietnia.
Wszystkich Swiętych 1 Listopada.

Z.

Zacharyasza Pap. 5 Listopada.
Zacharyasza Pror. 6 Września.
Zefiryna M. 26 Sierpnia,
Zenobii Panny 30 Sierpnia.
Zenona żołnierza 22 Grudnia.
Znalez. S. Krzyża 3 Maia.
Zofii i iéy 3 córek 15 Maia.
Zuzanny Panny i Męcz. 11 Sierpnia.
Zygmunta Króla 2 Maia.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.

Ułożone alfabetycznie z obiaśnieniem historycznem.

Błogosław, Czech tłómacz Pisma S. w r. 1523, 21 Marca.
Bogdal Biskup w Pradze Czeskiey, Deodatus mianowany, r. 997 28 Marca.
Bogdan Kościuszko wybór Jana III podpisał, 19 Marca.
Bogdana, żona Bogusława w Morawii r. 1250, 6 Lutego.
Sta Bogna matka S. Stanisława r. 1049 życie zakończyła, 13 Czerwca.
Bogodar, w wieku XII imie to często było noszone, 9 Listopada.
Boguchwał, urzędnik u Ziemowita X. Mazow. r. 1440, 18 Marca.
Boguchwała dary czynila r. 1140 w Lubieniu, 29 Maia.
Bogufał r. 1150 Biskup Poznański, 14 Sierpnia.
Sty Bogumił Arcy-bisk. Gniez., r. 1182 życia dokon. na puszczy 10 Czerwca.
Bogumiła Domosławska z dobroczynności słynęla, 20 Grudnia.
Bogumir Stępnicki z Opatowa, uczony w Czechach, 13 Stycznia.
Bogusław błog. brat S. Woyciecha, 25 Grudnia.
Bogusława znaczne czyniła r. 1160 kościołowi w Lubieniu dary 22 Lipca.
Boguśna znacznemi dary kośc. w Lubieniu opatr., 23 Września.
Bogusz z Ziemblic z dzieł woien. r. 1044 słynął 24 Lutego.
Boguwola Polka r. 1150 do utrzymania kośc. w Lubieniu przykladala się, 8 Grudnia.
Bojomir wódz w Polsce z wielu zwycięztw znany, 6 Stycznia.
Bojsław, wódz Serwianów w r. 980, 28 Stycznia.
Bolesław błog. zakonnik ś. Benedykta r. 1090, 18 Sierpnia.
Borys i Chleb śś. xiążęta Ruscy w r. 1004, 9 Sierpnia.
Borzysław Arcybisk. Gnieznien. w r. 1312, 19 Czerwca.
Borzywój X. Czeski r. 890 przyiął religię Chrześc., 5 Kwietnia.
Bożena Bolesława X. Czeskiego żona r. 938, 14 Marca.
Bożesław czynił r. 1150 dary kośc. w Lubieniu, 10 Marca.
Bożesława w Czechach z bogoboyn. w w. 12 słynęla 31 Maia.
Bożorad Woiewoda w Wołoszech r. 1230, 9 Maia.
Bożydar Podskarbi w. koronny w Polsce r. 1368, 21 Września.
Bracisław X. Czeski r. 1190 ze sławą dla kraiu panow. 4 Paździer.
Bratomił w czasie rządu w Czechach Sgo Wacława żyiący, 18 Października.
Bratumiła Wielkopolanka, 3 Czerwca.
Bronimir wódz Słowaków około r. 1000, 20 Maia.
Bronisław błog. Arcybisk. Ruski r. 1008, 17 Marca.
Bronisława błog. herbu Odrowąż r. 1259; 19 Sierpnia.
Brzecisław X. Czeski około r. 1036, 22 Czerwca.
Budzimir IIty Król Dalmacyi, syn Swiętomira w r. 854 religię Chrześciańską przyiął, 16 Czerwca.
Budzisław wódz Czeski r. 1130, 1 Marca.
Budzisława w Czechach w X wieku, 20 Października.
Budziwoj Tarnowczyk roku 1220, 23 Maia.
Chlebosław X. Czartoryski roku 1390, 6 Sierpnia.
Chronisław r. 1306 wódz sławny Bulgarów, 13 Września.
Chwalibóg herbu Strzemie r. 1349, 21 Stycznia.
Chwalimir pisarz Zielnika r. 1500, 18 Lipca.
Chwalimira, wiele Polek dawniey to znamie nosiło, 25 Listopad.
Chwalisław Szaniawski r. 1429 3 Listopada.
Chwalisława, z dobroczynności słynęla r. 1150, 30 Kwietnia.
Cichomił Rossyi żupan r. 1212 z męztwa odznaczony, 23 Sierpnia.
Cichosław w Wielkopolsce obywatel r. 1150, 13 Maia.
Cichosława r. 1140 w Lubieniu, 30 Czerwca.
Cierpisława r. 1150, 29 Lipca.
Cierpimir Król Kroatów w wieku IX, 10 Maia.
Cudobor brat Mieczysława X. Polskiego r. 970, 24 Maia.
Czasław błog. brat Sgo Woyciecha wraz z innemi bracią roku 995 od pogan zabity, 20 Kwietnia.
Czcibóg imie to wielu Polaków nosiło, 3 Września.
Czcimisław, wielu Polaków i Czechów w wieku IX imie to piękne nosiło, 5 Maia.
Czcimisława żona Bolesława III X. Czeskiego r. 998, 23 Marca.
Czesław zakonnik Sgo Dominika r. 1242, 20 Lipca.
Czesława znakomite niewiasty Czeskie imie to nosiły, 12 Styczn.
Czesmir rycerz sławiański w wieku VIII, 27 Września.
Częstowoj Polak r. 1150, 2 Maia.
Dadzibóg Lipski r. 1629 w walce z Tatarami za oyczyznę poległ, 29 Września.
Dalemił dzieiopisarz Czeski, 29 Października.
Damian i Czesmir SS. z rodu Korytanów, 27 Września.
Darosław królewic Bulga · i r. 1300, 24 Listopada.
Dersław herbu Jastrzębczyk, 27 Sierpnia.
Długomił, kanonik Ołomuniecki r. 1325, 15 Marca.
Dobiesław oyciec chrzesny Mieczysława I, 14 Maia.
Dobrochna siostra Sgo Wacława X. Czeskiego, 5 Lutego.
Dobrognicwa żona Kazimierza I Xięcia Polskiego, 30 Stycznia.
Dobrogost Sty przy opowiadaniu wiary Stéy na Rusi r. 997 koronę męczeńską odniósł, 14 Lipca.
Dobromił r. 1099 w Czechach z pobożności znany, 5 Czerwca.
Dobromiła r. 1223 w Pradze kościół dla Sgo Prokopa wystawiła.
Dobromir hrab. de Człopy, gorliwy Chrześcianin r. 1120 żyiący 4 Stycznia.
Dobromira, imie to w Polsce było uwielbiane, 31 Marca.
Dobrosław król Serwian r. 1030. 10 Stycznia.
Dobrosława żona Mieczysława I, niekiedy Dąbrówką zwana, 9 Kwietnia.
Domabóg wielu sławnych Czechów imie to nosiło, 18 Września.
Domagost poseł Morawski do Fryderyka Ces. 1182, 9 Październ.
Domamir obywatel Morawii r. 1208, 21 Czerwca.
Domarad Grzymała r. 1243 sędzia Przemysława X., 16 Sierpnia.
Domosław, ieden z wnuków W. Włodzimira Xże Ruski około r. 1060 żyiący, 15 Stycznia.
Domosławą; wiele Polek w wieku IX imie to nosiło, 7 Września.
Drogomił r. 1120 obyw. miasta Smoleńska, 21 Kwietnia.
Drogomir Polski rycerz w X wieku, 22 Grudnia.
Drogomira żona Wrocisława X. Czeskiego, 17 Listopada.
Drogosław Hr. herbu Habdank r. 1250, 17 Września.
Drogosława składkę w Lubieniu r. 1140 czyniła, 15 Październ.
Dysław i Stosław SS. umęczeni za wiarę Stą w Prusach 1239, 21 Lipca.
Dzierżykray de Człopy, herbu Nałęcz r. 965 Woiewoda Poznański, razem z Monarchą Mieczysławem przyiął chrzest, 17 Lip.
Dzierżymir Bisk. w Pradze w wieku IX, 24 Października.
Dzierżysław król Dalmacyi r. 970, 1 Września.
Dzierżysława w Lubieniu składkę dawała; 18 Czerwca.
Gniewomir X. Pomorza r. 1187 przyiął religię chrześc., 8 Lut.
Godysława przykładała się do składki dla kośc. w Lubi., 24 Grud.
Godzimir król Kroatów r. 1010, 31 Października.
Godzisław Baszko kustosz Poznański r. 1280, 28 Grudnia.
Gorysław, herbarza pisarz w Polsce r. 1300, 10 Kwietnia.
Gorysława żona Włodzimira W. r. 1000, 9 Lutego.
Gościmił, król Obotryt. r. 884 w walce z Sasami poległ, 13 Kwiet.
Gościsław obywatel w Lubieniu r. 1150, 4 Kwietnia.
Gosław Bisk. Poznań. r. 1220, 18 Kwietnia.
Grzmisław Mleczko, w Podlaskiem Starosta r. 1470, 12 Paździer.
Grzmisława Leszka Białego Króla Polskiego, żona r. 1240, 8 Listopada.
Jacek Sty herbu Odrowąż, zakonnik Sgo Benedykta 1257, 20 Sierpnia.

Janisław Biskup Płocki r. 1366, 24 Czerwca.
Jarogniew Morawianin za X. Przemyśla urzęd. 1208, 6 Grudnia.
Jaromił pierwszy Sławian, apostoł i pierwszy r. 630 Męczennik, 28 Maia.
Jaromir Biskup Czeski r. 1069, Gerardus mianowany, 24 Wrześ.
Jaromir X. Rugii brat Tesława, który religią chrześciańską roku 1190 przyiął, 11 Kwietnia.
Jaropełk W. Xże Kiiowski r. 980, 18 Stycznia.
Jarosław Skotnicki rektor Akademii Bonońskiéy, Polak w wieku XIV z nauk znany, 25 Kwietnia.
Jarosława Chodkiewiczówna r. 1550, 21 Stycznia.
Jerzy Sty równo apostoł. patron Ces. Ros. i orderu, 24 Kwietnia.
Imisław Bisk. Wrocławski r. 1120, 30 Września.
Izasław Włodzimirowicz Xże Połocki r. 1015, 4 Lipca.
Kazimir Sty Królewicz Polski, świątobliwie d. 4 Marca r. 1484 umarł i spoczywa w Wilnie, 4 Marca.
Kazimira wiele Polek piękne to imie nosi, 7 Października.
Krasław oyciec Bożeny, żony Bolesława Króla Czeskiego r. 970 17 Kwietnia.
Krasimir wódz Chrobatów w wieku X, 6 Września.
Krasnoroda X. Ruska r. 1200, 7 Lipca.
Krzepimir Król Serwian w wieku X, 19 Września.
Krzesław Woyszyk r. 1390 Kasztelan Krakowski, 29 Marca.
Krzesław z Kurozwęk Jeneral Wielkopolski, 11 Września.
Krzesimir król Kroacyi r. 1050, 11 Stycznia.
Krzesomyśl Xże Czeski r. 870, 27 Kwietnia.
Lassota Gaworek Kasztelan Sendomirski r. 1220, 31 Grudnia.
Lesław Xże Zglicki r. 870 w Czechach rządził, 13 Lutego.
Letosław z Szwabenii Morawianin r. 1090, 3 Sierpnia.
Litomił 992 r. w Pradze duchowny, 4 Czerwca.
Litomyśl w r. 1120 od imienia swego w Czechach nazwał wieś, 26 Listopada.
Lubomił założyciel miasta Lubomla, 20 Lutego.
Lubomiła, w Polsce około r. 1150 ieszcze imie to kwitnęło, 4 Grudnia.
Lubomir król Serwii w wieku IX, 1 Maia.
Luborad założyciel domu XX. Sanguszków i miasta Lubartowa, 27 Lutego.
Lubosław obywatel w Wielkiéy Polsce r. 1150 żyiący,
Ludomił, król Dalmacyi r. 890, 30 Grudnia.
Ludomiła X. Czeska w poczet SS. policzona r. 930, 7 Maia.
Ludomir r. 1208 za X. Przemyśla urzędnik, 30 Lipca.
Ludomira córka Przesława r. 900 z pobożności znana, 25 Marca.
Ludosław Polak od którego dom Ludosławskich imie bierze, 30 Listopada.
Ludosława matka Stey Ludomiły, żona Sławibora 889, 11 Marca.
Lutosław duchowny około r. 1414 w Sieciechowie żyiący, 26 Października.
Ładysław Bernardyn, patron Warszawy i król Polsk. spoczywa w Warszawie u OO. Bernardynów, 25 Września.
Masław wódz Mazurów w wieku XII, 11 Maia.
Mieczysław I Xże Polski r. 965 przyiął i wprowadził Reli. Chrześciańską do Polski, spoczywa w Poznaniu, 1 Stycznia.
Miłogost król Sławian Wilkami zwanych r. 830, 8 Marca.
Miłosław, herbu Odrowąż r. 1330, 3 Lipca.
Miłosława dla kośc. w Lubieniu dary czyniła, 2 Lutego.
Miłosz wielu wodzów u Serwian dotąd imie to nosi, 25 Stycznia.
Mir kościół Lubieński darami r. 1150 zaopatrywał, 2 Września.
Miron Morawianin, Męczennik, 17 Sierpnia.
Miromir wódz Słowaków w wieku IX, 7 Grudnia.
Mirosław król Kroatów r. 820, 26 Lutego.
Mirosława Polka z dobroczynności r. 1160 słynęła, 26 Lipca.
Mojmir król Morawii r. 750, 6 Maia.
Mścibog X. Zglicki r. 870, 8 Stycznia.
Mścigniew z Sokoli r. 1240, 19 Grudnia.
Mścisław X. Halicza, zwycięzca Węgrzynów, 30 Marca.
Mścisława córka X. Włodzimira Mono 1120 X. na Kiiowie, 9 Marca.
Mściwoj obywatel z dobroczynnych składek r. 1150 znany, 4 Listopada.
Myślibor z Orzesza r. 1457, 14 Czerwca.
Myślimir ieden z tegoczesnych uczonych w Czechach, 14 Kwiet.
Mysław Benedykta Sgo zakonnik w Tyńcu, 20 Września.
Nasław r. 1150 składkę wnosił w Lubieniu, 25 Sierpnia.
Niecisław założył r. 1300 Niecisławę na Rusi, 12 Marca.
Niedamir Morawianin r. 1220 urząd sprawował, 16 Kwietnia.
Niemir syn naturalny Kazimira W. króla Polskiego, 14 Lutego.
Nieczmyśl wódz Lutyków sławny, 8 Sierpnia.
Olcha S. matka X. Włodzimira, pierwsza Chrześcianka na Rusi, 11 Lipca r. 991 życie świątobliwie zakończyła, 11 Lipca.
Olech X. Czerniechowski, z dobroci dla poddanych pamiętny, 7 Sierpnia.
Onosława r. 1069 X. Czeskiego Wrocisława siostra, 12 Lutego.
Ostromir obywatel Nowogrodu r. 1056, 4 Sierpnia.
Otensław r. 1160 przykładał się do składki w Lubieniu, 12 List.
Oycomił, w Czechach wielu obywateli w wieku X to imie nosiło, 2 Kwietnia.
Oycosław obywatel w Wielkopolsce r. 1120. Otesław wypisany, 15 Marca.
Pakosław Hr. Lanckoroński za Kazimira W., 5 Marca.
Pantysława składkę wnosiła r. 1150 w Lubieniu, 25 Maia.
Piotrosław kasztelan Krakowski r. 1319, 29 Czerwca.
Polemir Morawianin w wieku X obywatel, 20 Marca.
Prosimir dla kośc. w Lubieniu składkę r. 1150 wnosił, 9 Czerwca.
Przebysław królik Obotrytów r. 1179, 15 Listopada.
Przecław kasztelan Poznański r. 1350, 17 Czerwca.
Przecława z Radziszewskich Suchodolska r. 1670 cnotliwa niewiasta, 21 Maia.
Przedbor z Koniecpola r. 1309 Jenerał Wielkopolski, 7 Marca.
Przedzisław z Gołuchowa Jenerał Wielkopolski, 20 Stycznia.
Przedzisława córka Bolesława II żona X. Racibora na Pomorzu, 23 Lutego.
Przemyśl Xże Morawii r. 1230, 29 Listopada.
Przemysław Xże Mazowiecki r. 1267, 4 Września.
Przemysława żona Andrzeia króla Węgierskiego r. 1050 żyiąca, 30 Października.
Przesław Wierszowic z waleczności r. 1031 odznaczony, 7 Kwiet.
Przesława córka Jarosława X. Połockiego r. 1196 do liczby SS. zapisana, pod imieniem Eufrozyny znana, 16 Lutego.
Przybysław, pokóy Brzeski w r. 1436 podpisał, 27 Stycznia.
Przybysława S. siostra rodzona Sgo Wacława r. 942 umarła, 22 Października.
Racibor Xże Pomorza w r. 1250, 29 Sierpnia
Radogost wódz Korytanów w wieku XII, 14 Stycznia.
Radomił zakonnik Sgo Benedykta r. 1070 iako kronikarz Czeski znany, 22 Sierpnia.
Radomiła wiele niewiast w Czechach to imie nosiło, 13 Lipca.
Radomir Morawianin r. 1208, 9 Lipca.
Radomyśl wielu Polaków r. 1200 imie to nosiło, 27 Grudnia.
Radosław król Bośni r. 790, 8 Kwietnia.
Radosława herbu Odrowąż, z cnót i bogoboyności znana, 8 Września.
Radysław Xże Morawii r. 990, 2 Czerwca.
Radzimir król Kroacyi i Dalmacyi, 12 Września.
Radziwój brat króla Bośnii w r. 1350, 10 Lipca.
Radzsław obywatel Wielkopolski r. 1130 z świątobliwości słynął, 20 Czerwca.
Radzin Sty Arcybisk. Gnieźnieński w r. 1006, 12 Lutego.
Rodomił r. 920 obywatel Czeski, rodowitość nad wszystko miłuiący, 11 Czerwca.
Rodomir wódz Bulgarów w obronie kraiu r. 1460 poległ, 16 List.
Rodosław król Serwian za Konst. Porfirogeneta walczył, 15 Lip.
Rodosława Polka, z dobroczynnych składek w Lubieniu r. 1150 słynęła, 2 Marca.
Rodzisław wielu Polakow imie to nosiło. 19 Stycznia.
Rolisław w wieku XII w Polsce to imie noszono, 1 Sierpnia.
Rościsław W. X. Kiiowski w r. 1154, 17 Stycznia.
Rościsława d. 6 Czerwca 1269 świątobliwie dokończyła życia, 6 Czerwca.
Rosław Paprocki kanonik Przemyślski; 13 Sierpnia.
Rosława obywatelka z dobroczynności r. 1150 słynęła, 23 Czerwca.
Rusław herbu Habdank, w r. 1190 w Suleiowie kośc. XX. Cystersom wystawił, 27 Maia.
Rychwoład X. Połocki w r. 1150 wielbienia godny, 26 Czerwca.
Samomysław obywatel Czech w r. 1130 żyiący, 25 Października.
Samorad herbu Boruta, Morawianin w r. 1170, 28 Listopada.
Samosław król Morawii, 1 Grudnia.

Scibor wielkorządca Prus w r. 1460 przez króla Polskiego postanowiony, 3 Lutego.
Scisław błog. zakonnik Sgo Franciszka w r. 1370 przy opowiadaniu S. wiary w Inflantach koronę męczeńską odniósł, 19 Lut.
Sendomir błog. czyli Sadoch, zakonnik Sgo Dominika w r. 1450 przez Tatarów zabity, 2 Lipca.
Sędzimir Morawianin w r. 1232; 20 Listopada.
Sędzisław Xże Pskowski w r. 1000, 16 Września.
Sędziwój kanonik Gnieznieński w r. 1370, 8 Października.
Siemian Xże Lubecki w r. 1520, 3 Października.
Siemisław dziedzic Panigroda w Polsce, 14 Października.
Skarbimir herbu Habdank Hetman woysk Polskich, 20 walk zwycięzca, 26 Stycznia.
Skarbimira wiele Polek w wieku X to imie nosiło, 21 Październ.
Sław r. 1087 w walce za oyczyzny nieułegłość pod Wielogrodem w Morawii poległ, 21 Listopada.
Sławisz król Kroatów około r. 1060, 25 Lipca.
Sławoj w Wielkieypolsce r. 1140 z męstwa w walkach słynął, 3 Kwietnia.
Sławogost przełożony kościoła Spolaty r. 1344 w Kroacyi, 28 Kwietnia.
Sławoboj dla kośc. w Lubieniu składki wnosił, 25 Lutego.
Sławobor z dobroczynności w Lubieniu słynący, 14 Grudnia.
Sławomił dziad Dobrosława r. 780, 17 Maia.
Sławomiła, wiele niewiast w Czech. piękne to imie nosiło, 3 Marca.
Sławomir sędzia nadworny Ziemowita Xcia Mazowieckiego w r. 1380, 5 Listopada.
Sławomira wiele Polek to imie w wieku XI nosiło, 23 Grudnia.
Sobiebor brat Sgo Woyciecha, razem z 5 bracią koronę męczeńską r. 990 odniósł, 8 Czerwca.
Sobiesław Xże Czeski r. 1136, 15 Sierpnia.
Spitomir brat Sgo Woyciecha w r. 990 od pogan zamęczony, 26 Kwietnia.
Spitogniew z Dąbrowy w r. 1240 woiewoda Łęczycki, od którego dom Dąbrowskich powstaie, 31 Stycznia.
Spitosław woiewoda Krakowski w r. 1380, od którego dom Tarnowskich bierze początek, 11 Listopada.
Spitosława Polka z dobroczynnych darów r. 1148 wspomniana. 5 Grudnia.
Stanimir Kasztelan Raciborza około r. 1300, 2 Października.
Stanisław Kostka herbu Prus w r. 1550 urodzony, mąż świątobliwy, 18 Listopada.
Stanisław z Szczepanowa, biskup Krakowski w r. 1078 śmierć męczeńska poniósł, 8 Maia.
Stanisława X. Dalmacyi przez Grzegorza IX papieża w poczet SS. policzona, 5 Sierpnia.
Stoigniew w r. 1150 obywatel w Poznańskiem, 8 Lipca.
Stoimir h. Belina syn Szukosława w r. 879, 16 Lipca.
Stoisław w r. 1140 składkę w Lubieniu wnosił, 15 Września.
Strzeżimir, wódz Bulgarów r. 1368 w obronie oyczyzny poległ, 22 Kwietnia.
Strzezisław w r. 1140 składkę w Lubieniu wnosił, 2 Stycznia.
Strzezisława matka Sgo Woyciecha, w r. 980 świątobliwie zakończyła życie, 15 Maia.
Szukosław walczył z Czechami około r. 820. 23 Listopada.
Szulimir, król Dalmacyi, około r. 500, 30 Maia.
Szulisław oyciec S. Stanisława w r. 1049, 7 Lutego.
Szulisława dla kośc. w Lubieniu dary r. 1150 wnosiła, 2 Grudnia.
Swiatosław r. 1087 przez Bolesława W. do rządów W. X. Kiiowskiego przywrócony, 7 Stycznia.
Swiatosława Sta żona Wrocisława X. Czeskiego, z cnót wielbiona Monarchini, 2 Sierpnia.
Swiatosz X. Ruski w r. 1098, 29 Kwietnia.
Swiętobój król Morawii w r. 898, 27 Marca.
Swiętobor Xże na Pomorzu około r. 1300, 6 Kwietnia.
Swiętochna Kazimira króla Polskiego córka, 11 Lutego.
Swiętomir król Dalmacyi w r. 750, 28 Lipca.
Swiętopełk król Morawii, 1szy religię Chrześciańską przyjął roku 887, 26 Września.
Swiętorad królik Słowaków r. 650, 17 Lutego.
Swiętosław błog. przełożony kośc. P. Maryi w Krakowie w roku 1470, 31 Sierpnia.
Swiętosława błog. obywatelka z Krakowa w r. 1083, 4 Maia.
Szczęsław znaczy to samo co Felicianus, 15 Lutego.
Szczęsny S. pochowany r. 1642 w Borku, 30 Sierpnia.
Tesław X. Rugii r. 1160, 29 Grudnia.
Tomił, król Serwian, chwalebnie r. 1190 rządził, 10 Październ.
Tomiła Michałówna X. Litewska, 10 Lutego.
Tomir król Bulgaryi r. 1250, 27 Listopada.
Tomisław de Wysokie w r. 1382, 21 Grudnia.
Tulimir wielu Polaków to imie w wieku VIII nosiło, 12 Lipca.
Tutomir w Polsce około r. 1200 było to imie używane, 24 Sierpn.
Twardosław w r. 1256 podkanclerzy nadworny, 19 Maia.
Tworzymir w r. 1270 za X. Przemyśla żyiący, 28 Lutego.
Ubisław podczaszy Kaliski w r. 1382, 16 Maia.
Unisław król Morawii w r. 790, 1 Lipca.
Wacław Sty król Czeski w r. 930, 28 Września.
Wacława żona Kazimierza Xcia na Raciborzu, 15 Kwietnia.
Wanda do dziś Polki to imie noszą, 12 Sierpnia.
Warcisław Krasiński u Konrada X. Mazowieck. hetman woysk 1 Listopada.
Warcisława Polka w Lubieniu w r. 1150, 10 Grudnia.
Wawrzyniec Sty, zakonnik OO. Kamedułów, 10 Sierpnia.
Wiaczesław Władymirowicz w W. X. Kiiowskiém w r. 1138, 10 Października.
Wielisław Ławski połączenie Litwy z Polską w r. 1569 podpisał, 4 Lipca.
Wielisława było to imie r. 1200 w Polsce używane, 18 Lutego.
Wieńczysław X. Ostrogski, narodowość wielbił, 3 Maia.
Wieńczysława składkę w Lubieniu r. 1150 wnosiła, 5 Lipca.
Wierzbosław r. 1269 oyciec dobry liczney rodziny, 26 Maia.
Wiesław r. 1200 w Polsce używane, 22 Marca.
Wiecisław zakonnik XX. Dominikanów w r. 1262, 26 Marca.
Wiślimir biskup Krakowski w r. 1242, 3 Grudnia.
Wisimir X. na Pomorzu r. 1200, 6 Października.
Wisław Franciszkanin r. 1342 w Małoborzu, 7 Czerwca.
Wisława X. Ruska żona Bolesł. Smiałego króla Polsk., 22 Maia.
Wit pierwszy biskup w Litwie i pierwszy r. 1269 męczennik, 15 Czerwca.
Witomił r. 1539 Czech w sztuce lekarskiéy biegły, 27 Październ.
Witomir razem z Bożywoiem X. w Czechach religię chrześciańs. przyiął, 2 Listopada.
Witosław X. Rugii w r. 938, 22 Stycznia.
Witosława r. 1200 w Krakowskiém pobożna niewiasta, 4 Lutego.
Władybój syn Mieczysława X. Polskiego r. 968; 10 Września.
Władybóg obywatel w Morawii r. 1190, 28 Października.
Władymir X. Kiiowski r. 1114, 19 Kwietnia.
Władymira wiele Rossyanek w wieku XII imie to piękne nosiło, 9 Stycznia.
Władysław S. król Węgierski r. 1096, 27 Czerwca.
Władysława, wiele Polek do dziś dnia to imie nosi, 13 Grudnia.
Własław, w Polsce około r. 1118 imie to używane było, 17 Pażd.
Włodzimir X. Ruski r. 985, 16 Stycznia.
Włodzimira do dziś na Rusi to imie słynie, 11 Sierpnia.
Włodzisław w Lubieniu składkę wnosił, 5 Września.
Włościbor arcybiskup Gnieznieński r. 1280, 5 Stycznia.
Włościmił rodem z Czech w wieku IX z gościnności słynął, 25 Czerwca.
Włościmiła, w Czechach w użyciu, i wypisuie się Włastimiła, oznaczaiąc miłość ku oyczyźnie, 3 Stycznia.
Włościmir król Serwian, 23 Października.
Włościmira r. 1200 żona Radosza rządcy w Dyrachii, 26 Sierpn.
Wodzimir Borzechowski za Jadwigi r. 1382, 14 Listopada.
Wodzisław, od tego imienia Włodzisławscy pochodzą, 19 Lipca.
Wolidar syn Rościsława r. 1122, 12 Grudnia.
Wolimir kanclerz Krakowski r. 1240, 15 Grudnia.
Woymir w wieku IX rycerz Polski, 11 Grudnia.
Woyciech Sty arcybiskup Gniezn., męczennik w Prusach, 23 Kw.
Woysław nauczyciel Bolesława Krzywoustego, 6 Marca.
Woysława starościna Krakowska r. 1550, 10 Listopada.
Wrocisław X. Czeski w r. 1061, 22 Lutego.
Wrocisława do składki w Lubieniu przykładała się, 23 Stycznia.
Wrociwoj, wódz Czechow w wieku XII, 26 Grudnia.
Wszebor herbu Habdank, hetman woysk Polskich, roku 1140, 27 Lipca.
Wszemił przełożony kośc. dla SS. Cyrychy i Strachoty przez X. Bolesława w Pradze r. 915 wystawionego, 12 Maia.

Wszemiła, swym kosztem dla Sgo Prokopa w Czechach wzniosła kość., 22 Listopada.
Wszemir sędzia za Kazimira Xcia na Kuiawach r. 1250.
Wszerad w r. 1140 żyiący, 13 Listopada.
Wszesław X. Płocki r. 1067, 18 Maia.
Wszewoład wnuk W. Swiatosława r. 1138, 6 Listopada.
Wszewołdomir X. na Haliczu r. 1190, 28 Sierpnia.
Wyszomir, wódz Słowaków około r. 1120, 10 Czerwca.
Wyszosław X. Nowogrodzki r. 1050, 1 Czerwca.
Wyszosława, dla kość. w Lubi. podarunki r. 1158 czyniła, 7 List.
Zasław X. Ruski, 5 Października.
Zbigniew Oleśnicki biskup Krakowski r. 1450, 1 Kwietnia.
Zbisław woiewoda Sieradzki r. 1212, 24 Marca.
Zbisława żona Bolesława Krzywoustego, 19 Listopada.
Zbroysław w Morawii założył wieś Zbroysław, 28 Czerwca.
Zdzisław Zamoyski, kasztelan Czerniechowski, 29 Stycznia.
Zdzisława darami kośc. w Lubieniu r. 1150 opatrywała, 16 Grud.
Zegota woiewoda Krakowski r. 1280, 1 Lutego.
Zelimir żupan Klonowa w Kroacyi r. 1309, 22 Września.
Zelisław hetman woysk Polskich, 23 Lipca.
Ziemiomyśl syn Piasta w Polsce r. 940 panował, 14 Września.
Ziemiomysław Xże na Inowrocławiu, 12 Marca.
Ziemisław Morawianin za Xcia Przemyśla, 13 Października.
Ziemowit Xże Mazowiecki, 19 Października.
Znatesław podkomorzy Poznański r. 1382, 1 Października.
Znaybóg Morawianin r. 1182 poseł do Fryderyka Ces., 9 Wrześn.
Zyrosław opiekun Leszka królewica, 17 Grudnia.
Zytomir założyciel miasta Zytomierza, 9 Grudnia.
Zytesław do składki w Lubieniu roku 1140 przykładał się, 31 Lipca.

UPOMINEK DLA GOSPODYŃ.

Już przecie starszą córka, nie z rad moich ale z własney chęci i doświadczenia, nauczyła się iako tako gospodarstwa; iuż kontenta choć z małego i nieosobliwego zbioru sekretów; lecz ty, kochana Basiu, druga z rzędu co do lat, równa ze starszą siostrą w sercu moiém, wybierasz się za mąż, i prosisz pokornie o iaki upominek. Trudnoby mi było dogodzić twym chęciom; los ci przeznacza towarzysza, który w mieście ciągle mieszka, a ia z miastem wcale nie obeznana; dumałam więc długo jak ci dać radę w tey mierze: gdy szczęśliwym trafem, w czasie kiedyś ty u siostry gościła, wybrałam się do naszey poczciwey sędziny. Właśnie przysłano iey kilka xiążek z Warszawy; przeglądałam ie ciekawie; bo wiesz że lubo z trudnością mówię po francuzku, nie maiąc do tego sposobności i czasu, rozumiem dobrze wszystko co czytam; przeglądaiąc więc, natrafiam na iednę która pod tytułem: *Poradnika pani domu* (*) o obowiązkach gospodyni mieyskiey w listach traktuie. Ucieszona proszę o iey pożyczenie i przywożę ią do domu. Zaczynam czytać i coraz więcey w niey smakuię. »Podobneyby to xiążki dla moiey Basi potrzeba!» myślę sobie i przychodzi mi ieden proiekt do głowy. »Róziu, wołam na naymłodszą siostrę waszą, co ty teraz z francuzkiego tłómaczysz? »Historyą Grecką» odpowiada. — Porzuć ią na czas iakiś, moie dziecię, a dopomóż mi w potrzebnieyszey robocie.» I tak rzecz ułożyłam. Rózia wzięła papier, pióro, a ia xiążkę do ręki; iam czytała sobie uważnie list każdy z osobna, treść iego z dodatkiem iey mówiłam, a ona pisała. Przesłyśmy tym sposobem pierwsze listy, dalsze przeydziemy skoro czas upatrzę; ale teraz odczytawszy tę naszą początkową ramotę widzę, iak wypisawszy wstęp iaki tam był, mimowolnie potém rzecz całą, zwracałam iedynie do ciebie córko moia. W tamtey xiążce iest wiele rzeczy dla bogatszych, dla wytworniey wychowanych od was, dla zagranicznych osób; ani wiem kiedy ie opuściłam i podobno tylko to zatrzymałam co do położenia twego zastósować można. Uszkodziłam tém zapewne francuzkiemu dziełu, ale dogodziłam sercu matki, któremu to iedynie co iey dziecięciu się przyda prawdziwie potrzebném się zdaie.

(*) *Manuel de la Maitresse de maison, ou lettres sur l'Economie domestique* p. Mde Pariset; dzieło użytecznieysze dla kobiét od wszystkich romansów.

PORADNIK GOSPODYNI MIEYSKIEY.

Wstęp.

Panienka sierota od dzieciństwa, wychowana na pensyi gdzie rzadko kiedy nauczyć się można powinności gospodyni, ma iść za mąż w témże mieście, i bydź na czele znacznego domu. Lęka się obowiązków i starań iakie ią czekaią, ile że nie ma żadnego prawie ich wyobrażenia. Prosi zatém doświadczoney przyiaciółki swoiey matki, aby iey choć w oddaleniu przewodniczką była. Ta mimo że do tego niezdolna się bydź sądzi, obiecuie przesyłać iey w listach, nauki w tey mierze na iakie tylko zdobyć się potrafi.

I.

Potrzeba stosowania wydatków do przychodów.

To staranie iest podstawą prawdziwego rządu i pokoiu domowego. Wszystkie dalsze rady moje, w niwecz się obrócą ieśli tey zaniedbasz. Miey ią zatem wpoioną w pamięć, w serce twoie, niech ci przewodniczy zawsze; wydawać nad możność, nad intratę, dług bądź naymnieyszy zaciągnąć niech ci się grzechem wydaie. Kobieta która zna przeznaczenie swoie i prawdziwy swóy interes, powinna przedewszystkiém pozyskać zaufanie męża, uważać ie iako zaszczyt naywiększy, i wszystko czynić żeby ie ustalić. Jednym z naypewnieyszych ku temu sposobów, iest utrzymanie rządu w domu i oszczędności przyzwoitey. Uważay męża twego iak króla i pana, siebie zaś iako ministra spraw wewnętrznych i nie zaniedbuy żadney gałęzi twego urzędowania. Rachunki niech będą porządnie, akuratnie utrzymywane; bądź gotowa zdać ie na każdy moment; poświęć temu zatrudnieniu pół godziny codzień z rana, a snadnie wydołasz. Do kobiety obchód zwykle domowy należy; inne wydatki i kupna męża są sprawą; iednak rzadko który, nie radzi się żony w większych rzeczach skoro ona w małych zaufanie iego pozyska; a iakże iest miłą i korzystną dla oboyga ta wspólność! Ale powtarzam, rządem tylko i oszczędnością zarobić na to zaufanie i utrzymać ie można.

Szczęśliwsza od wielu panien, które nie wiedzą dokładnie za kogo idą, co mieć będą i łudzą się często uroionêm bogactwem, ty wiesz: wiele przyszły twóy mąż ma dochodów i majątku? wiesz także czego z domu spodziewać się możesz? i iuż ułożone między wami, co na rok wydawać będziecie. Zastosuy do téy summy komorne, zasługi, sprzęty, koszta ubioru twego i męża. Podziel potem summę ogólną na 4 części; w początku każdego kwartału weź część iednę, zaspokóy kwartalne wydatki, pozostałość rozdziel na trzy części; co miesiąc bierz iednę, a staray się tak dobrze nią rządzić, żeby przy końcu miesiąca część iaka oszczędzoną została. Tę chowaj osobno na niespodziane wydatki, na przysłużenie się komu w potrzebie.

II.

Byt wygodny i miły. — Wybór i rozkład mieszkania.

Byt wygodny i miły iest wielką pomocą do szczęścia, wielkiém pracy, a nawet cnoty ułatwieniem. W domu gdzie on panuie, wszystko idzie dobrze, cicho, spokoynie; nie ma kłótni, nieładu, obrazy Boga, więcéy iest czasu. Byt wygodny i miły składa się z tysiąca drobnych i na pozór małoznaczących szczegółów; gardzić iednak żadnym gospodyni nie powinna i starać się znać ie wszystkie, bo ich wypełnienie naywięcey od niéy zależy.

Pierwszym z tych szczegółów iest wybór mieszkania; nie w każdego on iest mocy, ale twóy przyszły mąż, tyle dobry i rozsądny i tak zna, że dom iest wyłącznie pod opieką i dozorem kobiéty, że wraz z tobą chce ie wybierać. Bądź więc wtedy baczną na wszystko.

Nie sądź iż dla tego żeście młodzi i zdrowi, rzeczą iest oboiętną czy dom w którym mieszkać macie w otwartém lub ściśnionem stoi mieyscu? pokoie w których sypiać i siedzieć będziesz, na północ wystawione lub na południe? Wiele na tém zawisło. Świeże i otwarte powietrze, słońce, dodaią mieszkaniu wesołości i zdrowia, szukay więc domu na szerokiém mieyscu i staray się żeby główne pokoie były ieźli nie na południe, to przynaymniéy na wschód lub zachód. Północy unikay pilnie. Zapewne pokóy sypialny spólny mieć będziesz z mężem, ale staray się koniecznie, żeby on miał prócz tego, swóy własny, oddzielny, obszerny pokóy, gdzieby mu nikt ani przechodził, ani przeszkadzał. Tam niech będą xiążki iego, papiery, a prócz tego i gotowalnia; niech tam się ubiéra i ma pod ręką wszystko czego tylko potrzebować może. To iest sposób prosty i pewny uniknienia wszystkich przykrości. iakie z spólnego mieszkania wynikać muszą, a które lubo drobne są ważne i znaczące, bo codzień się trafiaią i do kłótni powodem bydź mogą. Pokóy sypialny niech nie będzie przechodni, ile można zabezpieczony od turkotu i hałasu, niech w nim nietylko porządnie ale ładnie będzie; łóżka powinny bydź iak nayczystsze i posłane iak nayraniéy, rzeczy nocne wyniesione. Niech mąż twóy zaraz wstawszy, do swego pokoiu póyść może, niech tam za twoiém staraniem wszystko w porządku zastanie, a tak tobie będzie winien miły byt swego poranku. Dobrze iest kiedy obok sypialnego pokoiu, i Pani domu ma choćby naymnieyszy osobny, spokoyny pokoik; gdzie także od samego rana schronienie mieć może i poważnieysze odbywać zatrudnienia, bo wiele na tém wygodny i miły byt zależy, żeby na każdy moment mieć gdzie się podzieć, i prawdziwy pokóy znaleźć; że iednak takowy gabinet rzadko w którém iest mieszkaniu i zapewne w twoiém nie będzie, możesz go zastąpić w ten sposób: nie ubieray się i nie myy rano w sypialnym pokoiu, to niezmiernie opóźnia uporządkowanie iego; ale w pokoiu kobiet służących, miéy kącik osobny i tam zadosyć czyń tym staraniom; przez ten czas i wtedy kiedy zachody koło domu i śniadania zaymować cię będą, uprzątną ci, przewietrzą pokóy sypialny i iuż w nim przez cały dzień spokoyne schronienie mieć będziesz mogła. Pokóy twoiego męża niech ma koniecznie drzwi do stołowego pokoiu lub do przedpokoiu, ażeby ci, którzy do niego w interesie lub w odwiedzinach przyydą, nie potrzebowali widzieć ciebie i przez twoie przechodzić pokoie. Pokóy bawialny czyli salon, niech będzie ile możności iasny i obszerny; wchód do niego ułóż widny, porządny, zaraz z przedpokoiu lub z stołowego pokoiu; siedzieć w nim możesz ile ci się podoba: bo śmieszną iest nawet rzeczą mieć pokóy wygodny i ładny i chować go iedynie od święta dla gości, a saméy przez całe życie mieścić się po kątach, przecież miey sobie za prawo nie iadać w nim i nie zaymować się żadnemi robotami, któreby wymagały rozstawienia sprzętów i śmieciły bardzo. Pokóy ten powinien bydź w ochronie i w porządku: w ochronie, bo w nim zwykle się stawia co iest naypięknieyszego w domu; w porządku, bo na każdy moment powinien bydź gotów do przyięcia gościa. Bardzo wygodnie, kiedy pokóy stołowy i całe mieszkanie poprzedzone iest choćby małym przedpokoiem; ieźli go u was nie będzie, staray się przynaymniey żeby sień była czysta i zamknięta, pokóy stołowy obszerny i drzwi wchodowe od wiatru osłonione. Garderoba to iest pokóy kobiet służących powinien bydź osobny a bliski, iasny i duży, zwłaszcza ieżli niema obok, choćby nieopalanego, kącika na szafy, kufry, pudła. Taż garderoba ieśli wygodna, może późniey służyć i za pokóy dziecinny, osobliwie póki Bóg was zbyt liczną nie obdarzy rodziną. Pożądana iest także rzeczą w mieszkaniu, żeby kuchnia była na boku, a nie daleko; i żeby osobne do niey schody były; nigdy jednak tego nie ścierp żeby na innem była piętrze; iuż lepiéy słyszeć stukanie, wąchać cokolwiek dymu i sosów, widzieć czasem nie koniecznie czyste rzeczy, iak bydź na łasce kucharki, nie módz iéy doyrzeć na każdy moment, wbiedz do kuchni i widzieć co się w niey dzieie. Bardzo iest także do życzenia, i buduiący domy, powinniby na to pamiętać: żeby obok kuchni była zawsze maleńka izdebka na spiżarnią; nie maiąc iéy, gospodyni musi się mieścić po szafach, po strychach i żadnych znacznych zapasów robić iéy nie podobna. Ale co ieszcze ważniéysza, a o czém iak słyszałam nie bardzo budownicy i gospodarze mieyscy myślą, to żeby kuchnie nie dymiły i ogrzane były. Uważay na ten szczegół, i życzę ci z duszy żeby ta uwaga twoia szczęśliwy owoc przyniosła. Jeszcze w mieszkaniu każdém do gospodarstwa trzech rzeczy potrzeba; góry czyli strychu; drwalni i piwnicy. Góra iest w każdym domu, ale zwyczaynie wspólna z innémi mieszkańcami; staray się żeby u ciebie część iéy, choć nie wielka, odgrodzoną, zamkniętą i iuż wyłącznie twoią była, unikniesz tym sposobem wiele kłótni i szkody. Wreszcie taka górka posłuży ci na skład pewny rzeczy i sprzętów niepotrzebnych, butelek i t. p. i zastąpi poniekąd spiżarnię, ieśli takowéy mieć osobney nie będziesz. Drwalnie, iak mi powiadano, rzadko w którym są mieyskim domu, bardzo są iednak wygodnym i pożądanym szczegółem: zwykle drwa muszą składać w piwnicach; przyczynia to mitręgi i kosztu w znoszeniu i wynoszeniu drzewa i przeszkodą iest do wystarczaiących na cała zimę zapasów. Jeśli ta niedogodność będzie w pomieszkaniu twoiem, staray się przynaymniey o dwie osobne piwnice: iedna niech będzie na drzewo, druga na schowanie, te piwnice niech będą ile możności pod iednym dachem z mieszkaniem waszém bo niezmiernie przykro, w innem podwórzu mieć piwnicę i nie módz się dostać do niey inaczéy iak przez dwór; klucze tych obydwóch piwnic powinny bydź u ciebie, iedney zawsze osobie powierzać ie winnaś i saméy zaglądać do nich czasami. W piwnicy gdzie iest drzewo, iuż nic prócz drzewa bydź nie powinno, bo zapach iego i wilgoć wszystkiemu szkodliwe. W drugiéy piwnicy miéy półki albo szafę gdziebyś kosztownieysze rzeczy, iako to soki, owoce i t. p. stawiać i kłaśdź mogła. Takie są myśli moie ogólne względem wyboru i rozkładu porządnego mieszkania, nieodbicie zatém potrzebne są następuiące sztuki: pokóy stołowy, bawialny, sypialny, mężowski, garderoba, kuchnia, górka, dwie piwnice; do żądania: gabinet, przedpokóy, pokoik obok garderoby, spiżarnia i drwalnia.

III.

Umeblowanie.

W umeblowaniu czyli w zastawieniu pokoiów, prawdziwy gust dobiera rzeczy użytecznych, trwałych, wygodnych,

kształtnych i stara się nadewszystko, żeby iedna stósowna była do drugiéy. Ta stósowność podoba się oku, daie dobre mniemanie o mieszkańcach i wiele się przyczynia do wygodnogo i miłego bytu. Daleko lepiéy nam się podoba pokóy, gdzie wszystkie sprzęty są nieozdobne, niekosztowne ale iednakie, niż taki gdzie obok drogich i modnych brązów, marmurów, mahoniów, widzisz proste stołki, albo iaką staroświecką kanapę. Wyznać iednak należy, że ta stosowność i iednakowość rzadką iest; można widzieć wiele kosztownie umeblowanych mieszkań a iéy nie napotkać; przecież tam gdzie panuie, tam gdzie widać w każdéy rzeczy dobry gust z rozsądkiem złączony, tam iest chęć zostania lub wrócenia, a to uczucie powinna mieć koniecznie każda gospodyni do mieszkania swego, powinno iéy bydź lepiéy w domu iak wszędzie, powinna w niém przebywać ile tylko może, powinna go kochać, że tak powiem. Jest więc bardzo słuszną rzeczą ozdabiać ile można ten swoy domek, te swoie kąty, ale w tém ozdabianiu trzymać się należy rozsądku.

Oto kilka rad względem umeblowania średniego mieszkania; na takie zapewne zdobyć się będziecie mogli.

Zaczynam od przedpokoiu.

Jest to pokóy, który zwyczaynie nawet w zamożnych domach bywa naybrudnieyszy; a przecież niemal nayczystszym bydź powinien: bo naypiérwéy w oko wpada i od każdego iest widziany. Przyczyna tego w tém iest, że zwykle zastawiany bywa różnemi sprzętami, mianowicie parawanami, któreby puklerzem nieporządku nazwać należało, i wytępiać ile możności. W twoim niech będzie *stół* do czyszczenia sukien; tak zwany z niemieckiego *szlaban* (szlafbank) w kształcie ławki do sypiania dla służącego, *szafa* iemu oddana przedzielona na dwie części, żeby w iednéy na pułkach, rzeczy swoie, szuwax, ścierki, szczotki ręczne, miotełki, porządki do czyszczenia lamp chował; w drugiéy próżnéy i o kilku tylko kołkach, płaszcz wieszał, szczotki wysokie, prawidła, opony stawiał; *drwalniczka* duża, zamykana na kłódkę, którąby zimową porą drzewem na cały dzień potrzebném napełniono; nareszcie *krzyż* do wieszania płaszczów, kładzenia kapeluszy, parę *stołków* i *lampa* u ściany; wszystkie sprzęty drewniane mogą bydź olszowe lakierowane.

Pokóy stołowy.

Pokóy stołowy powinien bydź iasno malowany lub obity, meble iego takie: *stół* okrągły w środku stoiący na sześć osób, któryby powiększać się mógł przystawkami w miarę potrzeby; 12 *stołków* wyplatanych, wielka *szafa kredensowa* z wysuwanym stołem na dwie części w wysokości swoiéy przedzielona, żeby w dolnéy chować nieużywaiące się codzień porcelanę, szkło, srébro, w górnéy (prassę do serwet w środku maiącą) stawiać i kłaśdź codzienny porządek stołowy; *dwie szafki* mnieysze, a przynaymniey iedna, do chowania korzeni, likworów, owoców, tych tysiącznych rzeczy, które mieć pod ręką trzeba; *zegar* biiący i *lampa* wisząca u sufitu nad stołem okrągłym, którąby w czasie wieczerzy spuszczać można; *firanki* białe proste.

NB. Jeśli przedpokoiu niéma, w stołowym pokoiu stać ieszcze musi stół do czyszczenia sukien, szafa służącego odpowiednia kredensowéy, krzyż i szlaban, wtedy iednak szlaban bydź powinien w kształcie komody. Drwalniczka może stać w sieni iako i ławka dla gościnnych służących.

Pokóy bawialny.

Ściany iego powinny bydź iasne i świetne, zgadzaiące się w kolorze z pokryciem mebli, tak n. p. niebieskie do pomarańczowych, lub czarnych mebli, żółte, śmietankowe do niebieskich, lub karmazynowych i t. p. W wyborze koloru trudno dawać przepisu, bo każdego gust inny: co do materyi, bardzo trwała i czysta ale może niezupełnie wygodna, włosienica czarna; adamaszki wełniane, merynosy, mory, bardzo także używane; maią niektórzy i iedwabne pokrycia, ale te iuż się zdaią zbytkowe: ile że koniecznie opon potrzebuią; co czyni że salon kilka tylko razy do roku ładnym bywa. Meble potrzebne do zastawienia i ubrania średniéy wielkości salonu są następuiące: Kanapa, 12 stołków, kanapka maleńka, parę krzeseł z poręczami, klawikort, stoliczek na nóty, stolik duży okrągły, stolik mnieyszy do roboty, stolik do kart, zwierciadło, zegar, lampa stoiąca, dwie u ścian, kobierzec na zimę, firanki białe muszlinowe, ieśli można z draperyą koloru pokrycia stołków. Komu stać na to: może dodać lampę wiszącą u sufitu, parę kolumn marmurowych, drewnianych lub gipsowych, kilka wazonów, obrazów; ale ieżli chce iść za dzisieyszą bardzo słuszną modą strzedz się powinien rozstawiania bądź na kominie, bądź na stolikach lub serwantkach filiżanek, czar, lichtarzy, figurek; dla tych w stołowym pokoiu przyzwoitsze znaydzie się mieysce. Więcey zaś nad te ozdoby starać się o to powinna gospodyni, żeby iéy pokóy bawialny miał kilka tak zwanych wygodnych posad (etablissemens) żeby w kilku mieyscach usiąść wygodnie i rozmawiać można. Dzwonek, parę stołeczków pod nogi, ekran, ładna drwalniczka, zwłaszcza ieśli iest komin, to są ieszcze potrzebne do bawialnego pokoiu sprzęty. Wszystkie zaś naypięknieysze, kiedy mahoniowe; mogą bydź iednak z brzostu, iesionu, topoli, orzecha a nawet i olszowe, byle kształtne, iednakowe i politurowane.

Pokóy sypialny.

Jeśli ma razem bydź i gabinetem, następuiące konieczne w nim meble. Łóżka *chaise-longue* (po polsku *poleżek*,) gotowalnia, stolik do pisania czyli biórko; półki na xiążki, szafa lub komoda na schowanie różnych rzeczy, kobierce przed łóżkami, szafeczki w kształcie słupów przy łóżkach, cztery stołki, krzesło wygodne, taboret przed gotowalnią, firanki muszlinowe białe i dwa stoliczki; naylepsze są takie których wieko iest tacą z galeryiką, te na dzień stawiaią przy ścianie lub też wynoszą ie z pokoiu. Co do pościeli, każdy prawie ma inaczéy urządzoną; taka iednak zdaie się nayprzyzwoitsza: Dwa materace, ieden ze słomy, drugi z włosienia albo z wełny, dwie poduszki duże puchowe, dwa wałki włosiane, trzy kołdry, iedna karmazynowa iedwabna watowana, lub flanelowa biała, dwie pikowe. Pokrycia na łóżka są także rozmaite, wygodnie mieć dwa na odmianę; iedno pięknieysze, drugie pospolitsze na codzień; oba iednak stosowne do pokrycia stołków, i koloru ścian który naylepiéy kiedy zielony; do takich ścian ładnie mieć stołki i łóżka okryte perkalikiem lub merynosem morelowym, listki rzucane albo szlaki szyte zielone ciemno. Sprzęty sypialnego pokoiu mogą bydź bezpiecznie iesionowe. Jeśli są drzwi na przestrzał, należy mieć przed iednemi parawan, naylepiéy ze szkłem.

Pokóy pana.

Pokóy męzki zupełnie ma inną postać od kobiécych; mężczyzn gusta od naszych odmienne, zatrudnienia inne, niech więc mąż twóy sam sobie zastawi pokóy swóy iak zechce, ty tylko pilnuy żeby w nim ile możności porządnie i czysto było, iednak i to bez naprzykrzania się iemu. Często zbyteczny porządek Pani i służących w téy mierze przyczyną bywa swarów, kłótni, a czasem i szkody, bo ieden zarzucony papierek wiele złego narobić może. Niech więc pokóy twego męża będzie ze wszystkich naywięcey szanowany, niech służący żadnego papierka poruszyć się nie ważą, biórko iego, półki, xiążki, sama okurzay, układay i to z naywiększą uwagą.

A żeby porządkowanie z gruntu iak nayrzadzéy następować musiało, niech posadzka będzie zaprawiona i woskowana, tę samą radę ci daię i do innych pokoiów, prócz garderoby i przedpokoiu; mycia podłóg wiele za sobą ciągną nieprzyiemności, mnieyszy więc daleko kłopot, a koszt nie wiele większy mieć woskowane posadzki.

Pokoie służących.

Nie ma u nas tego co za granicą zwyczaiu, żeby służący miał swóy pokoik osobny, twóy lokay zatém będzie

umieszczony w przedpokoiu lub w stołowym pokoiu, kucharka w kuchni, a kobiety służące w garderobie. Póki dzieci mieć nie będziesz, radzę ci tylko iednę trzymać: bo nic pewnieyszego że im ich więcey, tém więcey kłótni i niepokoiu, a czasem mniey roboty. Lepiey prania nie miey w domu, do grubszych robót zgódź sobie przychodnią kobiétę, a iednę trzymay tylko oprócz kucharki służącę. Tę przyzwyczay, żeby w garderobie porządek utrzymywała. W tym pokoiu potrzebne sprzęty są szafy, komody, kosze na brudną bieliznę, stół duży z szufladami do prasowania, przykrawania, rygowania, mnieyszy z szufladką na nici, iedwabie i t. p. rzeczy do roboty, stołków kilka, łóżko służącéy, myialnia dla ciebie w mieyscu od wiatru opatrzonem, i listwy z kołkami w ścianach do wieszania uprasowanych sukien, salopy, ręczników i t. p. Staray się żeby ten pokóy był widny, i ile możności ciepły.

Kuchnia.

Liczby sprzętów kuchennych naznaczać niepodobna, zależy to od ilości osób, które w domu iedzą, a nadewszystko od rodzaiu potraw, iednak w cokolwiek porządney kuchni trudno się obeyść bez kotła, saganka, czterech przynaymniey rądli z pokrywami różney wielkości, durszlaka, dwóch patelni, rusztu, dwóch rożnow, tarki, moździerza, kilku sitek, blach form, donic, dwóch wałków, stolnicy, garnków, rynek według potrzeby, łyżek różnych drewnianych, szpikulca, siekacza, noża dobrego i t. p. rzeczy. Prócz tego w każdey powinien bydź stół duży, półki, listwy z kołkami, szafa, beczki, z żelaznemi obręczami na podstawkach, do wody rzeczney i źródlaney, konewki, szafliki, wanienka, kosz duży na śmiecie który codzień ma bydź wypróżniany i t. d. Łóżko kucharki ieśli musi stać w kuchni koniecznie, niech będzie i iak można naydaley od stołu i komina.

Utrzymanie pokoi i sprzętów.

Sprawiwszy co potrzeba do uczciwego i zasobnego mieszkania, nie uzyskacie iednak oboie miłego i wygodnego bytu, a przynaymniey nie będziecie go długo używać, ieżeli pani domu czuwać zaniecha nad utrzymaniem wszystkiego w porządku i czystości. Prawie każde mieszkanie państwa młodych iest ładne i miłe, zwykle mąż każdy zdobi ile może, dom w którym żonę przyimuie, ale rzadko gdzie w rok, we dwa, te wdzięki zostaną, bo mało która pani młoda czuwa nad ich zachowaniem; oczywiście, że rzecz każda naypięknieysza póki nowa, iak kobiéta póki młoda, iednak czystość i staranie ślady wieku i na twarzy i na sprzętach odsuwaią i łagodzą. Ku temu naprzód należy upatrzywszy raz dobry rozkład pokoiów, wygodne i stosowne ustawienie mebli, trzymać się ich ściśle; nie zmieniać, nie przestawiać; są domy w których ile razy przyidziesz, tyle razy odmianę zastaiesz, pokóy bawialny tam gdzie był sypialny, iadalny gdzie mężowski, a przynaymniey klawikort tam gdzie stała kanapa: w takich domach nigdy nic ma ładu; bo kiedy każda rzecz ma swoie mieysce i przeznaczenie stałe i niezmienne, iuż gospodyni i służący machinalnie do porządku się wprawią. Porządek zaś iest duszą wygodnego i miłego bytu, przysparza nam wszystkiego, nawet czasu i dobrego humoru. Ileż chwil ginie marnie na szukaniu! co tu niecierpliwości! podeyrzeń, obżałowań rzeczy, które potém znayduią się tam gdzie nigdy bydź nie były powinny. To obmyślenie mieysca na rzecz każdą i niezmienianie go, zachoway w naydrobnieyszych szczegółach; wtedy prawdziwie miło będzie ci w domu, będziesz prawdziwie u siebie, bo z zamkniętemi oczyma wszędzie trafić, wszystko znaleść potrafisz. Co do zachowania czystości i ochędóstwa w mieszkaniu, prócz codziennego uprzątania, skurzania, wymiatania, trzepania, ścierania, na które to starania sama dawać baczność powinnaś, koniecznie iest potrzebném dwa razy do roku, a przynaymniey raz wyprzątnąć i oczyścić mieszkanie z gruntu. Wtedy wszystko z pokoiu wyniesione bydź ma. Sufit, piece, ściany okurzone, chlebem wytarte, posadzka umyta i zaprawiona, drzwi i okna z ramami pomyte, meble wywietrzone i poniekąd odnowione. Dobrze byłoby gdyby zwyczay zagraniczny wprowadzony był do nas; tam są stolarze niższego rzędu, którzy warsztatów nie maią; chodzą więc po ulicach w podobieństwie iak nasi szlifirze, z kleiem, lakierem, politurą, heblem i piłką i na każdy moment mieć ich można. Przychodząc przez kilka dni do domu twego, a czasem bawiąc tylko parę godzin, zrobią ci to czego często przez pół roku doprosić się nie można od naszych zasobnych rzemieślników, którzy do małey roboty nie radzi przychodzą a wziąwszy ią do domu trzymaią bez litości. Potrzebném iest bowiem koniecznie raz w rok odnowić politury, lakiery, naprawić meble złupane, spękane, zepsute; pora do tego naylepsza na wiosnę, kiedy dnie długie i już ciepłe. Dobrze wtenczas dawać do przerabiania materace z łóżek. Uważać iednak należy, żeby nie całe mieszkanie, czyścić do razu i zawsze sobie zapewnić iakieś spokoyne schronienie; naywygodniey wyiechać z domu, ieśli się ma wiernych i zdatnych służących, naylepiey i naypewniey dopilnować saméy; męża iednak ieśli można wyprawić na ten czas z domu należy, bo wszyscy mężczyzni wygodny gust maią: lubią żeby czysto i porządnie było, ale na zachody koło porządku patrzeć nie cierpią.

Jeszcze względem utrzymania mieszkania twego przyzwoitego dwie umieszczę tu rady. Naprzód ieśli dzieci mieć będziesz, przyzwyczay ie wcześnie do szanowania pięknieyszych pokoi, niech im tylko we własnym śmiecić będzie wolno i rozstawiać sprzęty, powtóre nie trzymay żadnych zwierząt, psów kotów, ptaków. Mało sprawiaią przyiemności, a wiele kłopotu; zechcesz sama mieć koło nich staranie? zmarnuiesz czas i uczucie, któreby się ludziom przydały; spuścisz się na służących? będzie źródło zrzędy, łaiania, nieporządku. Jeśli znaydziesz chwile zbywaiące choduy kwiaty; to staranie iest prawdziwie wdzięczne; a zamiast szpecić mieszkanie, bywa często większą iego od naydroszych ozdobą.

(Dalszy ciąg w przyszłym roku.)

MAŁY ZBIÓR GOSPODARSKICH, OGRODOWYCH I APTECZNYCH SEKRETÓW.

Sposób zniszczenia złego powietrza w pokoiach świéżo malowanych.

W kilka naczyń płaskich a szerokich, naléy wody, doday do niéy kwasu siarczanego: i rozstaw po różnych mieyscach pokoiu; odmieniay wodę codzień a we trzy dni woń przykra i niezdrowa zupełnie zginie.

Sposób wywabienia plam z bielizny od wina czerwonego.

Mieysce zwalane zanurz w mléku, albo téż posmaruy masłem, niech tak będzie póki bielizny nie dasz do prania, w praniu niezawodnie plama puści.

Sposób wypędzenia szczurów.

Weź ziela powszechnie znanego *psi ięzyk* (cynoglossum officinale) pokray w kawałki i rozrzuć w kątach, szczury taki wstręt maią do tego ziela, że wnet uciekną. Psi ięzyk naylepiéy zbiérać w Lipcu.

Sposób odstraszania kun i tchórzy.

Przed gołębnikami, kurnikami kładź kości gotowane wieprzowe.

Sposób chodowania drobiu różnego.

Kurczęta. 1szy tydzień. Jaia siekane, woda na misce. 2gi kasza gotowana, proso, chléb drobiony,

twaróg i woda zawsze świeża. 3ci toż samo. Jak podrosną poślad pszenny i ięczmienny.

Kaczęta. 1szy tydzień. Jaia siekane z pokrzywą i wodą na misce. 2gi Cztery razy na dzień otręby lub osypkę ięczmienną lub owsianą z siekaną pokrzywą, liściami kapusty lub sałaty; woda; kiedy ciepło i pogoda na dwór się wypuszczaią. 3ci Cztery razy na dzień twaróg lub zsiadłe mléko mięszane z otrębami pszennemi lub osypką ięczmienną lub owsianą. Jak iuż zupełnie porosną daią im się kartofle z owsem lub otrębami.

Indyczęta. 1szy tydzień. Jaia siekane i woda lub mleko na misce. 2gi i 3ci, twaróg z siekaną pokrzywą. Późniéy groch rozgotowany z drobno posiekanemi dudami od cebuli. Zawsze napóy świeży i czysty. Strzedz ich należy od rosy, deszczu, zimna i słońca. Potém na ścierni się pasą.

Gąsięta. 1szy tydzień. Jaia siekane z pokrzywą i wodą na misce. 2gi Cztery razy na dzień otręby lub osypkę ięczmienną lub owsianą z siekaną pokrzywą, liśćmi kapusty i sałaty, woda czysta; kiedy ciepło i pogoda, na dwór się wypuszczaią. 3ci tylko trzy razy na dzień ieść dostaią. Po 3 lub 4 miesiącach do pokarmu starych przyzwyczaiaią się.

Sposób na wilgoć w mieszkaniach dolnych.

Każ układać pod ślepą podłogę węgle zwyczayne, i przesypywać ie popiołem z żuzli, wtedy wilgoci żadnéy w pokoiach nie będzie.

Jak lampy utrzymywać należy.

Chcąc aby lampy iasno świeciły, nie kopciły i nie wydawały zaduchu, następuiącym sposobem obchodzić się z niemi należy: Myć ie wodą z trochę potażu lub ługu, części żywicowe przyschłe odskrobywać starannie: każdą cząstkę z osobna oczyszczać, wylotki drucikiem przetykać i to przynaymniéy raz w tydzień. Cząstki rozebrane dobrze wytarłszy, postawić przewrócone koło ognia żeby wyschły, i dopiéro składać; knoty gęste, grubości przyzwoitéy maczać w oleiu i dopiero zakładać; oleiu nie lać pełno, często wylewać zupełnie pozostaiący do podleyszego użycia, a do lamp pokoiowych nalewać świeżego. Szkła czyli banie dobrze letnią wodą z mydłem się czyszczą. Zapalać lampy naylepiéy stoczkiem lub drewienkiem, źle bardzo papierem lub siarnikiem.

Kwaszenie ogórków na zimę.

Ogórki nayświeższe należy naprzód zimną wodą opłukać. — Poczém w przygotowaném naczyniu ułożywszy na spodzie koper i opłukane liście dębowe, kłaść porządnie ogórki ieden przy drugim i takowe po ułożeniu obsypać solą by całkiem były białe — następnie znowu okrywszy dębowemi liściami i koprem, ułożyć drugą warstwę ogórkow którą obsypaną solą przykryć czosnkiem — poczem kłaść liście dębowe z koprem i tak następnie warstwami aż do wierzchu naczynia, tak iednak, iżby co 3 warsztwy przysypywany był czosnek, a na samém wierzchu aby wypadła warstwa kopru.— To uskuteczniwszy, gdy na ogórkach sól zginie, nalać wody, krążkiem przyłożyć, przycisnąć kamieniem, tak iżby nad krążkiem wody na dwa cale było — zaglądać do naczynia co trzy dni i pleśń zdeymować i z takowéy krążek starannie obcierać. Wrzeście póki nie zakisną ogórki, trzymać ie w izbie należy, poczém wynieść z naczyniem do piwnicy na dalsze zachowanie.

NB. Gdyby naczynie do kwaszenia użyte pękło i woda wyciekła, należy wtedy dolać iuż nie wody lecz dzieżnego kwasu — Powtóre: można do liści dębowych dodawać nieco wiśniowych, czosnku kłaść mniéy lub więcéy według upodobania, lecz nadewszystko soli nie żałować.

Sposób robienia soku zastępuiącego cytryny.

Wziąść trzeba agrest zielony i niedoyrzały, obrać z korzonków, utłuc go w naczyniu drewnianém, potem przecedzić ten sok, przez serwetę czystą, zlać go do butelek, obwiązać papiérem pokłótym szpilką i postawić w zimném i suchém mieyscu; po sześciu niedzielach ten sok zdiąwszy piérwéy spleśniznę, na nowo przez serwetę przecedzić i w czyste suche butelki zlewać, dodawszy do każdéy kwarty tego soku iedne ćwiartkę cytryny ze skórką bez pestek; gdy tak trzy niedziele postoi używać go można zamiast cytryn do zup, potraw, a nawet i do ponczu. Butelki zaś wtenczas powinny bydź małe, dobrze zakorkowane i smołką oblane.

Sér Parmezański.

Séra chudego suchego, mocno utrzeć na tarce lub utłuc w moździerzu funtów 4 i przesiać, wsypać do naczynia drewnianego, wlać soku zielonego z świeżo wyciśnionych liści chrzanowych kwartę 1, dodać proszku cienko utłuczonego *fenum grecum*, łót ieden lub półtora, śmietany pół kwarty, wszystko wymieszać mocno, a ieśliby dla doskonałéy suchości séra, ieszcze się ta massa nie skleiła, dodać soku chrzanowego tyle aby doprowadzić do stopnia téy miękkości iak na twaróg pospolity; — niech postoi tydzień w lekkiém cieple codzień mieszaiąc, wrzucić potém do klinika z grubszego końca przewiązanego, położyć pod prassę nie wpłask ale sztorcem, potém z workiem powiesić dla ostatecznego przesuszenia.

Sposób robienia octu przedziwnego.

Wziąść cztery garce słodu ięczmiennego na wietrze wysuszonego, siedm garcy pszenicy czystéy, na mąkę umleć iak na raz, wsypać w naczynie o 20 garcy, nalać wody wrzącéy garcy 6, rozrobić to i zostawić spokoynie przez godzin cztery, potém nalać wody zawsze wrzącéy garcy 12, wymieszać i zostawić spokoynie przez godzin 6, przecedzić przez sito i płótno, wlać w naczynie czyste, dodać drożdzy garniec wierzchnich świeżych czystych, wrzucić spód od chleba razowego dobrze wysuszonego, zawiązać czystą chustką i tak niech stoi spokoynie przez niedziel dwie, po tym czasie zobaczyć czy grzanka zatonęła; ieżeli pływa wyrzucić, ieżeli zaś poszła na spód, zostawić ią i znowu niech stoi niedziel dwie; po czterech tygodniach zlać w butle ocet, lub w inne iakie naczynia, a na gniazdo nalać innego.

Trucizna na muchy.

Kwasyi pokraianéy łótów dwa ugotować w pół kwarcie wody osłodzonéy miodem; a że to muchy bardziéy odurza iak truie, trzeba ie zmiatać i w ogień wrzucać. Gdzie są małe dzieci, trucizna ta naylepsza, bo nie iest szkodliwą dla nich.

Napóy chłodzący w lecie.

Wziąść 12 wielkich buraków zdrowych, obmyć ie czysto, pokraiać na talerzyki i nalać na to wody garcy 6, w któréy powinna bydź rozpuszczona kwarta miodu praśnego i kwarta prostéy wódki; wystawić to wszystko w beczce na słońce żeby robiło, a po trzech dniach dolać wody tyle, dopóki nie zrobi się przyiemny kwaskowaty napóy; pospolicie dolewa się ieszcze 2 razy tyle wody, to iest garcy 12.

Sposób chwytania wron.

Małe chłopcy w Ameryce chwytaią wrony żywcem rękami, odurzywszy ie wprzódy ziarnem w rumie moczoném. Ten środek, zdaie się, mógłby bydź równie pomyślnie użyty do chwytania każdego ptastwa. Zamiast rumu użyć można równie tęgiéy okowity.

Sposób na osy i ślimaki.

W czerwcu, kiedy osy i ślimaki osiadaią na doyrzewaiących owocach, powieś przy drzewach owocowych butelki z piwem, cukrem, miodem lub wodą. Osy wszelkie robactwo włazić będzie do butelek, niszcz ie a napełniay butelki na nowo. Wieczorem i rano oglądaj drzewa: i żeby na nie nie właziły z ziemi, posypuy tłuczoném wapnem na około moreli i brzoskwin, śliwek i gruszek.

Jak ochronić drzewa od robactwa.

P. Forsyth radzi owocowe drzewa, na których postrzega się gniazda liszek i owadów omywać mieszaniną zrobioną z gnoiu, uryny krowiéy, i mydlin. Ażeby zaś zapobiedz zupełnie łęgnieniu się robactwa, wielu ogrodników potrząsa z wiosny drzewa wapnem na pół utłuczoném.

Sposób na pluskwy.

Jeśli są w łóżku, rozebrać łóżko; mieysce gdzie się pluskwy chowaią wymyć okowitą na pół z wodą, do któréy 1éy kwarty wléy iedną drachmę chlorku 2 merkuryuszu (corrosive sublimate); kiedy wymyte mieysca wyschną, wytrzéy ie szarém mydłem. Złóż potém łóżko; a możesz bydź pewnym, że w nich pluskiew nie będzie.

Jak wygubić mrówki?

Mrówki są bardzo szkodliwe dla owoców. Sposób osłonienia owocowych drzew od nich iest ten: posypać ścieszki, któremi łażą, wapnem, a posypuiąc niem mrowiska, można ie całkiem wygubić. Gdzie ich iest wiele, trzeba pokopać doły spadziste w ziemi, żeby w nie wpadały, i potém wodą zalewać.

Sposób chodowania truskawek.

Usyp zagonki na 9 cali szerokie w kierunku północy do południa, na wierzchu wsadź flancę truskawek i obłóż zagonek z obu stron dachówką. Będziesz miéć wczesne, wielkie i pachnące truskawki, dachówki bowiem ciepło i wilgoć utrzymuią.

Sekret doczekania się pięknéy cébuli.

Jeśli w ziemi urodzaynéy albo zbyt wilgotnéy, chcesz miéć nadzwyczay piękną cébulę, uprawiwszy zagon iak należy, posyp na pół cala proszkiem z węgli drzewnych i dopiéro wrzuć cébulowe nasienie poruszaiąc ziemię żeby z proszkiem się zmięszała.

Sposób na zastarzałe nasiona.

Namocz ie na 3 lub 4 dni w lekkim kwasie solnym potém posiey a pewno zeydą.

Sposób uchronienia się od kataru.

Codzień idąc spać iaki bądź czas iest i pora, byle zdrowie było, myy nogi zimną wodą, mocno ie wyciéraiąc do suchego. Uważać tylko należy w lecie żeby nogi i całe ciało nie było spocone.

Lekarstwo na chrypkę.

Suszonych malin garści 2, miodu patoki łyżek 2, oliwy tyleż, imbiéru tłuczonego łyżeczkę od kawy zmięszay i gotuy w kwartowym polewanym garku, nalawszy podpiwkiem. Filiżankę tego napoiu ciepłego piy na noc i rano w łóżku.

Na biegunkę krwawą.

Do żółtka świeżo zniesionego kurzego iaia, wsyp 6 łyżeczek miałkiego cukru, ubiy na massę i day zieść choremu. Przytém zasilać się może dobrym kleikiem.

Na zerwanie rąk albo nóg.

Octu tęgiego pół szklanki, pół świécy łoiowéy bez knota, soli garść, gotuy dobrze mięszaiąc: w tym płynie maczay szmatę i okładay część cierpiącą. Chory naylepiéy żeby wtedy leżał.

Sposób ażeby paznokcie u nóg nie wrastały w ciało.

Obcinay paznokcie przeciwnie iak zwykle się czyni, głębiéy w środku iak po bokach; gdyż zwykle po bokach paznokcie wrastaią.

Na kaszel dziecinny.

Szmalec nie solony gotuy szumuiąc, potém oddziel od wody, przestudź, doday trochę anyżowego oleyku i smaruy piersi i podeszwy dzieciom.

Sposób żeby się zęby dzieciom łatwo wyrzynały.

Gdy dziecię zaczyna ślinić się i dziąsełka mu brzmieią, nacieray ie często praśnym miodem a łatwe wyrznięcie się nastąpi.

Lekarstwo na skaleczenie się, zwane Arkebuzada.

Jednę kwartę okowity, iednę kwartę dobrego octu, iedną kwartę wody, trzy łyżki praśnego miodu, trzy łyżki stołowe soli miałkiéy, to wszystko razem zmięszać, dobrze zatkać i postawić na słońcu albo za piecem. To się używa do zalewania natychmiast skaleczonego mieysca; ieśli rana głęboka trzeba ią obandażować i z wierzchu polewać, żeby zawsze wilgotna była.

Naytańsza woda gorzka domowa.

Weź cztery łóty soli gorzkiéy i naléy kwartą ukropu, gdy ostygnie i rozpuści się, zléy do butelki i

piy po szklance. Dwie szklanki zwykle są dostateczne. Taką wodę dobrze zatkaną przez parę tygodni w piwnicy przechować można, kosztuie kwarta 12 gr. a skutek ten sam co naydroższych.

Serwatka z słodkiego mléka.

Weź kwartę mléka prosto od krowy i zagotuy; w warzące to mléko wrzuć łyżeczkę *kremortartari;* gdy się dobrze zwarzy, przeley przez sitko, zagotuy znowu, rozbiy dwa białka od iaia, wley w mléko i gotuy ieszcze; gdy ostygnie przecedź przez gęste płótno albo przez bibułę, a będziesz miéć czystą zielonawą serwatkę. Piy ią rano wstawszy na czczo i chodź na świeżém powietrzu przynaymniéy pół godziny po każdéy szklance, wystrzegay się przytém kwasów, surowizny, wędliny; wołowego mięsa i trunków gorących używay iak naymniéy. Serwatka nayskuteczniéysza w Maiu i w Czerwcu. Piie się zwykle od 4 do 6 tygodni; pomaga dzielnie na kaszel: na ból piersi lub boku lewego, na ból głowy z humorów pochodzący, czyści i chłodzi krew, uwalnia i reguluie żołądek.

Na gwałtowną czkawkę.

Weź kwartę okrągłego grochu, naléy miękką wodą i gotuy nie rozcieraiąc przykrywszy garnek pokrywą. Gdy groch dobrze się ugotuie odcedź, i tę polewkę ostudzoną daway choremu za napóy.

Na zatrzymanie uryny.

Na łyżkę stołową kwiatu żytniego, albo plewki od cebuli naléy kwartę ukropu, gdy dobrze naciągnie daway pić choremu.

Na lekką fébrę.

Palec serdeczny u lewéy i u prawéy ręki, owiń skórką od świéżego iayka w czasie paroxyzmu, gdy gorączka bierze. Palce spuchną i zsinieią, ale febra ustanie. Dobrze iest także papiérki okrągłe iak złotówki z papieru niebieskiego od webowego płótna maczać w wodzie i przykładać w czasie gorączki na pulsa.

Na rumatyzm.

Gorczycę utłuczoną i roztartą rozrób własną ur... i przyłóż w gałganku płóciennym na mieysce bolące.

Na kaszel.

Weź chrzanu, utrzyy, przyciepliy, przyłóż na piersi przez płótno i trzymay póki się skóra nie zaczerwieni.

Na oparzeliznę.

Wiadomo iuż prawie wszystkim, że bawełna iest bardzo skuteczném na oparzeliznę lekarstwem, iednak nie zawsze pomaga, bo mało kto właściwie iéy używa. Bawełna przykłada się skutecznie i na świéżą i na zastarzałą oparzeliznę; ale do 14 dni, czasem do trzech tygodni, ieżeli tego potrzeba wymaga, odmieniać iéy nie należy. Wiele przykładów dowiodło, że niema lepszego dotąd na oparzeliznę lekarstwa. Doktór Anderson, który ieden z pierwszych używać go zaczął, sprobował na iednym chorym, maiącym obie nogi okropnie oparzone, iednę léczyć dawnemi nayzawołańszemi maściami, drugą bawełną; pierwsza przy lekkich bólach wygoioną została w przeciągu trzech tygodni; druga więcéy nierównie cierpień nabawiła chorego i dopiero w trzy miesiące rany się podgoiły.

Sposób na omdlenie z gorąca.

Wyprowadź osobę z mieysca licznym ludem napełnionego na wolne powietrze, wley na rozpaloną cegłę lub panewkę octu i pozwól wdychać parę od niego choremu a nayrychley przyidzie do siebie.

Ratunek dla uderzonych piorunem.

Skrapiay zimną wodą piersi i twarz; czyń to przez 10 do 15 minut.

Co czynić w czasie burzy.

1mo) Jeźli iesteś w polu albo na gościńcu i powstanie burza, nie uciekay pod drzewo. Materya elektryczna, z któréy pioruny, spada nayczęściéy na drzewa, dzwonnice, budynki wysokie, i po nich dopiéro zstępuie na ziemię. Lepiéy więc na deszcz się narazić ieśli niema innéy przed nim ucieczki. Jeśli iesteś na zupełnie gołém polu, niema ani drzewa ani budynku w pobliskości i ty iesteś naywyższym punktem, połóż się na ziemi. Jeśli iesteś konno lub w powozie, przywiąż konia i połóż się opodal. Te wszystkie ostrożności wtedy tylko potrzebne, kiedy burza iest zupełnie nad tobą; póki daleka naylepiéy starać się dostać do naybliższéy wioski.

2do) Jeśli iesteś w domu cudzym lub swoim w czasie burzy, nie staway ani pod ścianą, ani blisko pieca lub komina; nie stóy także ani we drzwiach ani w oknie, ale naylepiéy na srzodku pokoiu. Uważano że piorun rzadko uderza w północną stronę oddzielnego domu, ieśli są pokoie na tę stronę, tam siedź. Zostaw okno otwarte, a ieźli deszcz zbyt wielki, otwórz przynaymniéy drzwi, żeby w przypadku uderzenia piorunu, powietrze elektryczne cię nie udusiło — ale strzeż się mocno ciągu wiatru i nie otwieray razem i drzwi i okna.

3tio) Wygaś ogień na kominie i nie rozpalay go aż burza minie, dym mogłby sprowadzić piorun na dom twóy.

4to) Te wszystkie ostrożności wtedy tylko są potrzebne kiedy burza bardzo bliska. Naylepszy sposób rozpoznania tego, iest uważać iak prędko grzmot po błyskawicy następuie. Jeśli między błyskawicą i grzmotem do dziesięciu naliczyć możesz, dowód że iesteś o ćwierć mili od mieysca gdzie piorun uderzył. Wtedy niema niebezpieczeństwa, ale ieźli po błyskawicy natychmiast grzmot następnie trzeba bydź ostrożnym.

Benjaminowi Franklinowi prócz wielu dobrodzieystw winna ludzkość wynalezienie konduktorów, za których pomocą piorun nie uszkadza budynkow. Są to wielkie szyny żelaza, maiące koniec złocony lub miedziany, zatykaią ie na szczycie domów. Przyczepiony iest do nich drut który aż na dół koło wierzchniey ściany domu zstępuie. Jeśli piorun właśnie w ten koniec uderzy, spada, nie czyniąc żadnéy szkody, po tym drucie aż na dół. Wieloliczne doświadczenie potwierdziło użyteczność tego wynalazku, i na wielu gmachach publicznych i domach prywatnych są konduktory.

Chcąc chatę wieyską, na wzgórku położoną, od piorunu zabezpieczyć, naylepiéy posadzić o 15 kroków, drzewo, któregoby wierzchołek z czasem znacznie był wyższy od chaty. Będzie iéy to drzewo ochroną.

RADY DŁUGIEGO ŻYCIA.

(z Hypokrata.)

Śmierć i choroba maią na naszéy ziemi pięciu okrutnych ministrów:

1. niewstrzemięźliwość,
2. lenistwo,
3. gniew,
4. zawiść i
5. nieczystość.

Opatrzność przywiązała pewny pociąg do wszystkiego co dąży do naszego utrzymania. Jedzenie, picie, towarzystwo kobiet i t. p. wszystko to iest w naszém życiu potrzebne. Rozkosz więc iakiéy ztąd doznaiemy iest bardzo sprawiedliwą, ale dopóki iéy nie nadużyiemy, dopóki się nie zamieni w *rozpustę*. Wszak słońce potrzebne iest dla zboża, ale cóżby się z plonem stało, gdyby słońce bez przerwy świeciło, czyliżby nie usechł, nie spalił się? Toż samo i deszcz, gdyby ciągle padał, pogniłyby nasiona i owoce.

Smak iest to żołnierz który stoi na straży i ostrzega czy potrawy które pożywamy są nam przyiazne lub nieprzyiazne, ale biada nam, ieśli go łakomstwo przekupi.

Żołądek iest to koń, który dźwiga całe nasze mienie, ale ieśli go przeładuiesz, zrzuci ciężar i służyć ci przestanie.

Nie iestże głupstwem pić, kiedy niema pragnienia, i przedawać rozum za garniec wina lub wódki! Mocnieyszy człowiek z groszem w kieszeni niż z dymem w głowie. Jednéy tylko wody się nie bóy, nie będziesz iéy pił nadto, a nic za nią nie zapłacisz.

Pismo ś. mowi: *że piiacy nie póydą do nieba.* Doświadczenie uczy: że truią swe szczęście domowe, niszczą maiątek i zdrowie, tracą prawdziwych przyiaciół, nie cznią szlachetnych i godziwych rozrywek, gotuią sobie żal i zgrzyzotę. Ułóż sobie następuiący barometr, a przekonasz się, do czego prowadzi wstrzemięźliwość lub niewstrzemięźliwość:

Wstrzemięźliwość.

stopni		
20	*woda*	z niéy zdrowie i powodzenie.
15	*mleczywo* *lekkie piwo*	swoboda, dobra sława, długie lata.
10		
5	*butelka mocnieyszego piwa lub parę kieliszków wina przy stole*	wesołość, siła, rzeźkość.
0		

Niewstrzemięźliwość.

stopni		wady	choroby	Skutki
0				
5	*zbytek w winie*	lenistwo	ociężałość, trąd	długi
10	*wódka*	kłótnie	trzęsienie ciała, czerwoność oczu	odwach, sińce, kułaki
15	*uczęszczanie do szynków i częstacye*	przeklęstwa zła sława	wszelkiego rodzaiu dolegliwości	szpital, żebractwo
20	*piiaństwo nałogowe*	poniżenie zupełne	utrata zmysłów, głupota	nędzny koniec

Jakiż tedy środek uchronienia się od rozpusty? pracować. Ucieka ona zewsząd gdzie ludzie pracuią. Naywiększym iéy przyiacielem *lenistwo.*

Przez pracę rosną muszkuły, rośnie siła w człowieku; rośnie też i grosik w woreczku a w nim znaydziesz i zabawy i zdrowie. Praca wymagaiąca długiego siedzenia, acz użyteczna drugim, może być tobie szkodliwą, przeplatay ią więc agitacyą, a będziesz miał ten skutek iak gdybyś krew puścił.

Nie gniewaj się kiedy pracuiesz, bo gniew zapala krew, sprawia bicie serca, rozdrażnia nerwy i mózg, i może wzniecić pożar w całém ciele. Ztąd zbrodnie, ztąd zgryzoty, ztąd szaleństwo, ztąd śmierć.

I zawiść, niechętna szczęściu drugich, niszczy ciało. Bo zawistny chudnie, blednie, i żółknie, traci sen i apetyt.

Rdzewicie pieniądz kiedy go włożysz w zgniliznę. Toż samo się stanie z twém ciałem kiedy go zostawisz w nieczystości. Woda i powietrze iest darmo dla wszystkich, cóż łatwieyszego iak umyć się, uprać bieliznę, oczyścić naczynia i mieszkanie, i odświeżyć wniém powietrze.

Z brudu rodzi się robactwo, robią się rany; nieczystość napawa trucizną wnętrzności; z wilgoci powstaią bóle w kościach; złe powietrze odeymuie cerę, psuie oddech dopóki nie zadusi.

Nayg orzey iest niesłuchać rad ludzi mędrszych, przez upór lub głupotę, zdaie nam się że w rzeczach prostych nie potrzebuiemy rady. Wszakeśmy niewierzyli że szczepienie ospy chroni od śmierci, a teraz wierzymy. Długoż będziemy niewierzyć że czat z pieca zabiia lub że grzyby są po większéy części trucizną?

I doktór iest potrzebny, kiedy nie obiecuie cudu bo należy śpieszyć po wodę kiedy pożar w domu. Lecz chrońmy się od człowieka, który ma lekarstwo na wszystkie choroby, bo suknia zrobiona dla iednego nie dla wszystkich się przyda.

Słuchay rad powyższych, wszak nietrudne do wykonania, a będziesz żył długo.

NIEKTÓRE WIADOMOSCI TYCZĄCE SIĘ STANU NASZEGO KRAJU.

(podług Raportu Rady Stanu z r. 1830 i dzieła Dra Rodeckiego.)

Ludność. -- Z końcem r. 1828 ludnosć naszego kraiu wynosiła 4,088,289 głów; od r. 1823 to iest w pięciu latach powiększyła się blisko o 10 część. Cztery razy więcéy ludzi zamieszkuie po wsiach, aniżeli po miastach, ale z doświadczenia w ostatnich kilku latach nabytego, okazało się, że daleko więcey ludzi przybywa po miastach aniżeli po wsiach, bo gdy siódmy człowiek przybywał po miastach, dwunasty tylko przybywał po wsiach.

Nie wszystkie iednak Województwa są równie zamieszkałe. Nayludnieysze iest Kaliskie, w niém na milę kwadratową przypada 2688 ludzi, w Mazowieckiém 2469 ludzi, w Podlaskiém zaś naymniéy, bo tylko 1405 ludzi.

Żydów mamy w całym kraiu 384,263, z których przeszło 12ta część w saméy Warszawie, 5ta część po wsiach, a reszta po innych miastach i miasteczkach.

Warszawa oprócz woyska ma ludności 136,554; w przeciągu lat 5ciu wystawiono w niey 516 domów.

Liczba zdatnych ludzi do woyska w całym kraiu wedle spisów wynosi przeszło 13,000.

Uczniów w całym kraiu iest przeszło 40,000 czyli ieden uczeń na sto mieszkańców. Z pomiędzy tych blisko 700 uczy się w Uniwersytecie Warszawskim.

Sprawiedliwość. -- W ciągu lat 5ciu od 1823 do 1828 było w naszym kraiu odsądzonych processów cywilnych przeszło 170,000, wypada zatém ieden process na dwudziestu kilku mieszkańców. Sądy pokoiu zagodziły ledwie czternastą część processów, a zatém na czternastu processach, ieden process umarza się przez wpływ sądów pokoiu. Koszt utrzymania sądownictwa w Król. Polskiém wynosi około półtrzecia miliona Złotych Polskich rocznie.

Handel i przemysł. -- W r. 1828 było warsztatów rozmaitych 5,213; wyrobiono w nich i w handel puszczono blisko półósma miliona łokci sukna i innych materyi z wełny, przeszło półczwarta miliona łokci materyi ze lnu, i przeszło półtrzecia miliona łokci materyi z bawełny.

Policya. — W ciągu lat pięciu od 1824 do 1828 naywięcey było pogorzeli w r. 1827, było ich bowiem 136 po miastach a 777 po wsiach, samobóystw naywięcey w r. 1828 bo 104.

Przychody i Wydatki kraiu. Dochody kraiu wynoszą wciągu ostatnich lat od siedmdziesięciu kilku do ośmdziesięciu milionów rocznie, wydatki są pospolicie o kilka milionów mnieysze. Cło wynosi teraz około pół dziesiąta miliona, konsumcya blisko 9 milionów, koszerne od żydów przeszło półtora miliona, stempel blisko półtrzecia miliona, sól przeszło 16 milionów, tytuń przeszło półtora miliona, loterya, mennica, poczta etc. tyleż, Dobra Rządowe około 7 milionów Szarwark przeszło półtrzecia miliona i t. d.

Towarzystwo kred. ziemskie wypożyczyło po koniec r. 1828 125,326,800 Złp. w listach zastaw.

DUCHOWIEŃSTWO I WYZNANIA.

1. DYSTYNKTORIA KAPITUŁ.

Ośm iest Dyecezyi Katolickich i iedna Grecko-Unicka. Członkowie kapituły każdéy dyecezyi maią swoie oddzielne oznaki (Distinctoria.)

Kapituła Warszawska ma krzyż lazurowy na wstędze ponsowéy, na którym z iednéy strony wizerunek S. Jąna Chrzciciela, z drugiéy Cyfra Króla Polskiego Augusta III.

Krakowska.— Krzyż złoty, na którym z iednéy strony w orle białym wizerunek S. Stanisława, z drugiéy 3 złote korony.

Kaliska. — Krzyż ośmiokątny ciemno czerwony, z iednéy strony wizerunek Wniebowzięcia P. Maryi, z drugiéy imie P. Maryi.

Płocka. — Krzyż złoty, z iednéy strony wizerunek S. Zygmunta, z drugiéy herb Szrzeniawa i korona złota.

Lubelska. — Krzyż złoty, z iednéy strony wyobrażenie Zbawiciela i 12. Apostołów, z drugiéy orzel biały z koroną złotą.

Sandomierska.— Krzyż niebiesko-różowy, z iednéy strony wizerunek Bogarodzicy, z drugiéy orzel biały z lit. A.

Augustowska. — Krzyż seledynowy, z iednéy strony wizerunek P. Maryi, z drugiéy orzeł biały z lit. A.

Podlaska. — Krzyż złoty, z iednéy strony wyobrażenie Przenayświętszéy Tróycy, z drugiéy orzeł biały z literą A.

Chełmska obrządku Greckiego.— Krzyż ośmiokątny seledynowy, z iednéy strony wizerunek P. Maryi, z z drugiéy orzeł biały z literą A.

2. ZAŁOŻYCIELE SEMINARYOW 9. DYECEZYI I ROK ICH ZAŁOŻENIA.

W Dyecezyi Warszawskiéy. W Warszawie r. 1682. Mik. Popławski Dziekan, Kazim. Szczuka Proboszcz i And. Swieniołecki kanonik kolleg. Warsz. r. 1629. Jan Raciborski Dziekan i Officyał Warszawski.

W Krakowskiéy. W Kielcach r. 1426. Konstanty Sieniawski Biskup Krakowski.

W Kaliskiéy. W Włocławku r. 1564. Stanis. Karnkowski Biskup Kuiawski, późniéy Arcyb. Gniezn.

W Płockiéy. W Płocku i Pułtusku r. 1708 i 1594 Seweryn Szczuka, Suffragan Chełmski, Woyc. Baranowski Biskup Płocki.

W Lubelskiéy. W Lublinie r. 1714 Bartł. Tarło Biskup Poznański, Anna Zbaska, Jadwiga Niemyska.

W Sandomirskiéy. W Sandomierzu r. 1820 Rząd teraźniéyszy Królestwa Polskiego.

W Augustowskiéy. W Tykocinie r. 1769 Jan Klem. Branicki Kasz. Krakowski.

W Podlaskiéy. W Janowie i w Węgrowie r. 1685 i 1712 Stanisław Witwicki wówczas Biskup Łucki i Jan Bonawentura Krasiński Woiewoda Płocki.

IV. Chełmskiéy. W Chełmie r. 1759 Maxym. Rytło Biskup Chełmski.

Seminaryum Główne w Warszawie zarządzane przez Xięży Swieckich umieszczone iest tymczasem w Klasztorze niegdyś X. X. Paulinów.

3. WYZNANIA.

Czas ich wprowadzenia do Polski. -- Wiara Chrześciańska katolicka za Mieczysława I. Xięcia Pol. r. 965.
Wyznanie Greckie za Kazimierza Wielkiego r. 1340.
Wyznanie Ewangelicko-Augsburskie i Ewangelicko-Reformowane za Zygmunta Augusta r. 1550.
Wyznanie Moyżesza za Władysława Hermana r. 1097.
Wyznanie Machometa za Władysława Jagiełły r. 1397.

NB. Od czasu Unii czyli połączenia obrządku Greckiego z Łacińskim w Polsce, które nastąpiło w Rzymie r. 1596 za Zygmunta III. Grekom ktorzy do iedności wiary przystąpili Unitów, którzy zaś nie przystąpili *Disunitów* nazwisko zaczęto dawać.

Dzisieysza liczba tychże wyznawców.

Katolików Łacińskich	3.340,000
Katolików Greckich	100,000
Lutrów	150,000
Kalwinow	5,000
Żydów	400,000
Mahometanów i innych sekt	5,000

Liczba kościołów, bóżnic i meczetów tychże wyznań.

Kościołów katolickich parafialnych i filialnych	1755
Kościołów Greckich	287
Kościołów wyznania Ewangelicko-Augsb. . .	28
Kościołów wyznania Ewangelicko reform. . .	9
Kościołów wyznania Grecko-Rossyis. . . .	6
Kościołów sekty Filiponów	2
Bóżnic żydowskich	274
Meczetów tatarskich	2

Zgromadzenia duchowne i zakony katolickie i greckie oraz rok wprowadzenia niektórych.

Augustyanie.	Kanoniczki . . . r. 1744
Benedyktyni i Benedyktynki . . . . . . r. 1008	Kapucyni.
Bracia miłosierdzia i siostry Szaremi zwane . r. 1652	Karmelici bosi.
Bazylianie.	Karmelici trzewiczkowi.
Bernardyni i Bernardynki.	Komunniści.
Brygitki.	Maryanie.
Dominikanie i Dominikanki . . . . . r. 1220	Misyonarze . . . r. 1651
Filipini.	Norbertanki.
Franciszkanie i Franciszkanki . . . . r. 1237	Paulini . . . . r. 1380
Kemeduli.	Piiarzy . . . . r. 1642
Kanonicy regularni.	Reformaci.
	Sakramentki.
	Trynitarze.
	Wizytki . . . . r. 1667

Wykaz liczby mieszkańców Królestwa Polskiego podług ich sposobu do życia.

Aktorów	64
Akuszerów, Akuszerek	561
Aptekarzów . . .	298
Architektów . . .	45
Bankierów . . .	8
Bednarzy	2467
Bereyterów . . .	23
Berlinkarzy . . .	73
Białoskórników . .	161
Bilarzystów . . .	179
Blacharzy	430
Brukarzy	178
Chałupników . .	70446
Chirurgów . . .	236
Chmielarzy . . .	228
Cieśli	3015
Cukierników . .	168
Czynszowników .	46473
Dekarzy	144
Dentystów . . .	4
Destylatorów . .	24
Doroszkarzy . . .	281
Dranicarzy . . .	216
Drelicharzy . . .	21
Druciarzy	34
Drukarzy	200
Drwali	34
Duchownych Swieckich Obrządku Łacińskiego	2740
Obrządku Greck. .	354
Duchownych żyd.	714
Dziedziców dóbr .	1205
Części Slacheckich .	32490
Dziegciarzy . . .	42
Dzierzawców dóbr Narodowych . .	885
Dóbr prywatnych .	3226

Fabrykanci.

Cykoryi	86
Domów w pizę . .	10
Faiańsu	95
Instrumentow . .	63
Kart	10
Krochmalu . . .	72
Laku	16
Mebli	56
Menniczni . . .	3
Octu	28
Oleiu	442
Ołówków	6
Papieru	295
Poiazdów	46
Saletry	7
Swiec woskowych	129
Szkła	356
Tabaki	19
Terpentyny . . .	13
Złota i srebra ciągnion:	16

Faktorów	679
Farbiarzy	467
Fechtmistrzy . .	2
Felczerów i cerulików	500
Flisów i horylów .	1224
Folusznikow . . .	122
Froterów	68
Fryzerów i Perukarzy	184
Furmanów naiemnych	1234
Galanterników . .	140
Garbarzy	2230
Garncarzy . . .	2770
Geometrów . . .	116
Gonciarzy	281
Górników	1852
Gorzelników . .	2123
Grabarzy	648
Grzebieniarzy . .	239
Guzikarzy . . .	27
Gwoździarzy . . .	313
Haftarek Haftarzy	103
Hamerników . . .	84
Handlarzy bydła, koni lub zboża . .	2366
Handlarzy tabaki .	394
Hyclów	99
Iglarzy	17
Introligatorów . .	376
Jubilerów	99
Kamieniarzy . . .	292
Kapeluszników . .	674
Kapitalistów . . .	726
Karczmarzy . . .	7251
Katrynkarzy . . .	78
Kawiarni utrzymuiących	92
Klepkarzy	32
Kolonistów . . .	7591
Kołodziei	1080
Kominiarzy . . .	515
Konowałów . . .	117
Konwisarzy . . .	27
Koszykarzy . . .	75
Kotlarzy	345
Kowalów	9291
Krawców	12483
Krzeslarzy . . .	28
Kuglarzy	3
Kupców i Kramarzy	6996
Kuśnierzy i Czapników	2404
Lakierników . .	148
Lekarzy	169
Liwerantow . . .	60
Ludwisarzy . . .	9
Lulkarzy	24
Łazienki utrzymuiący	40
Malarzów	534
Markietanów . .	16
Mechaników . . .	74
Mistrze sprawiedliwości	1

Młodzieży szkolney.

Męzkiey	29750
Żeńskiey	11157

Młynarzy	5773
Modniarek . . .	73
Mosiężników . . .	233
Mularzy	2805
Muzykantów . .	833
Mydlarzy	377
Nauczycieli . . .	1756
Nożowników . .	109

Oberzystów	187
Officialistów prywatnych	13754
Ogrodników	2886
Orgarmistrzów	309
Owczarzy	6056
Pakciarzy	2082
Parasolników	48
Pasamonników i Smuklerzy	645
Pensye utrzymu.	57
Pieczętarzy	44
Piekarzy	3898
Piernikarzy	77
Piwowarów	1307
Pończoszników	89
Popielarzy i Potażników	145
Possesorów emfiteutycznych	1886
Postrzygaczy	487
Powroźników	391
Praczek	722
Przekupni	5553
Przewoźników	394
Puszkarzy i Rusznikarzy	105
Rękawiczników	193
Rolników włościańskich	280592
Rybaków	790
Rymarzy	816
Rzeźników	3430
Siodlarzy	341
Sitarzy	440
Skałcarzy	6
Slósarzy	1139
Sług browarnych	2927
Sług kościelnych	3046
Służących domow.	
Lokai	19793
Panien	24381
Służących wieyskich parobków	144210
Dziewek	115803
Smolarzy	277
Snycerzy	20
Stelmachów	1126
Stolarzy	2823
Stróżów domowych	5867
Strycharzy	747
Studniarzy	65
Sukienników	8611
Szczotkarzy	71
Szewców	17468
Szklarzy	800
Słufierzow	30
Szmatarzów	147
Szpadników	9
Szpilkarzów	6
Sztukatorów	12
Sztycharzów	173
Szwaczek	875
Szynkarzy trunków	10931
dto soli	3916
Szyprów	98
Tandeciarzów	327
Tapicerów	76
Tkaczy	5335
Tokarzy	454
Torfiarzy	8
Traczy	1085
Tragarzy	222
Traktierników	184
Urzędników i Officialistów publicz.	8414
Waciarzy i Waciarek	239
Wapniarzy	142
Węglarzy	366
Wexlarzy	326
Więźniów	3536
Winiarzy	240
Właścicieli possesyi mieyskich	41654
Woziwodów	222
Wyrobników	135199
Xięgarzy	27
Xięży Kalwinskich	8
Xięży Luterskich	24
Mennonistów	11
Zakonników	1267
Zakonnic	436
Zdunów	765
Zegarmistrzów	236
Złotników	248
Złotników nocnych	22
Z iałmużn w szpitalach żyiących	7745
Z pensyi wysłużonych żyiących	1000

WSIE NAYLUDNIEYSZE W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

		mieszk.
W. Krak.	Sułoszowa	2311
	Wawrzeńczy	1561
	Prędocin	1091
W. Sand.	Wzdół	1100
	Zagdańsko	1071
W. Kalis.	Klonowa	1177
	Tyniec	1145
W. Lubel.	Biszcza	2223
	Łukowa	2034
	Sol	1814
	Zemborzyce	1663
	Rożaniec	1433
	Puławy	1424
	Lipiny	1419
	Kulno	1371
	Nieszawa	1370
W. Lubel.	Maydan	1346
	Dzierzkow.	1316
	Alexandrów	1294
	Terespol	1263
	Zamch	1248
	Chmielek	1198
	Potok górny	1188
	Bukowina	1173
	Zawada	1101
	Godziszew	1052
	Krzemień	1044
	Luchów	1018
	Wikołaz	1011
W. Mazo.	Nowosolna	1059
W. Augus.	Żarnowo	1486
	Krasnopol	1414

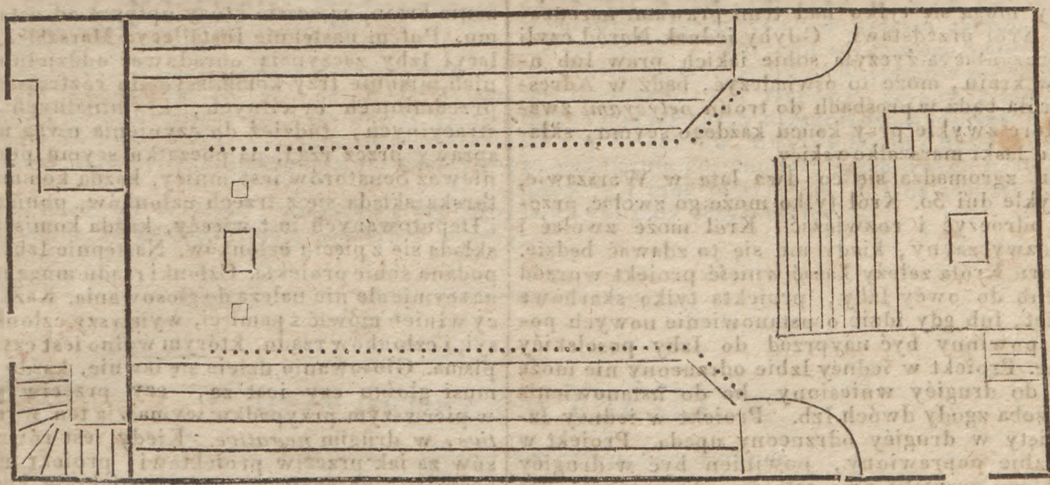
WYKAZ ILOŚCI BYDŁA W KRÓLESTWIE.

Ogierów		8771
Wałachów		192841
Klaczy		167901
Zrebiąt		55830
Buchaiów		17868
Wołów		475946
Krów		694728
Cieląt		259991
Koz		6254
Swiń		703207
Czyste hiszpańskie	Baranow	14873
	Owiec	155654
	Skopów	38045
Poprawne	Baranów	28102
	Owiec	574759
	Skopów	208639
Ordynaryyne	Baranów	71240
	Owiec	1054909
	Skopów	330743

WYKAZ ILOSCI WYSIEWU ZBOŻA.

Pszenicy	korcy	212710
Żyta	--	1406829
Jęczmienia	--	552144
Owsu	--	1153285
Grochu	--	94048
Reczki	--	177091
Prosa	korcy	14696
Rzepaku	--	8395
Lnu	--	34628
Konopi	--	20825
Kartofli	--	1044464

OPIS IZBY SENATORSKIÉY KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Izba Senatorska znayduie się w Zamku krol. w Warszawie, ma około 48 łokci długości, a 21 szerokości. Z powodu koronacyi Nay. Mikołaia I. C. i K. P. w R. 1829 została zupełnie odnowioną i bogato przyozdobioną. Od ściany północnéy wznosi się nad 9ciu stopniami maiącemi szerokości łokci 9 1/2, opatrzonemi wyzłacaną balustradą i powleczonemi karmazynowym Axamitem, baldachin z teyże saméy materyi szerokiemi galonami i złotemi frandzlami obszyty, w pióra białe przystroiony. Pod tym baldachinem stoi tron królewski a obok niego stolik i taboret karmazynowym axamitem pokryty. Cała przestrzen podłogi izby, poniżey tronu, powleczoną iest zieloném suknem a w koło środkowego czworogranu ustawione są krzesła dla Senatorów; na środku tego czworogranu bliżey ściany tronowi przeciwległey stoi krzesło dla Prezesa Senatu, a po obu iego stronach dwa taborety, ieden dla Marszalka Izby poselskiéy, drugi dla Sekretarza Senatu. Po obu podłużnych stronach Izby ustawione są na coraz wyższych stopniach trzy rzędy ławek poręczami opatrzonych i karmazynowem suknem obitych, dla posłów i deputowanych. Szczupłe mieysce między ścianą tronowi przeciwległą w któréy są drzwi od wchodu a krzesłami Senatorskiemi przegrodzonemi białą balustradą, przeznaczone iest dla publiczności męzkiey. Galerye wsparte na kolumnach i otaczaiące trzy ściany Izby, wyiąwszy ścianę przy któréy stoi tron, przeznaczone są dla Dam, których 300 pomieścić się może. Galerye przyozdobione są srebrnemi tarczami obeymuiącemi na przemian, raz orła białego drugi raz cyfrę królewską. Nad galeryami są loże dla ciał dyplomatycznych obcych dworów. Król wchodzi zwykle do Izby Senatorskiey drzwiami prowadzącemi z wewnętrznych iego komnat, przytykaiącemi do ściany tronowéy; Senatorowie zaś, posłowie i publiczność drzwiami od ściany tronowi przeciwległey.

W Senacie zasiadaią xiążęta krwi cesarskiéy, skoro lat 18 skończą, Arcybiskup, siedmiu Biskupów wyznania rzymsko-katolickiego i ieden grecko-unickiego, Duchowieństwo innych wyznań nie zasiada w Senacie i lubo wszystkie inne wyznania są wolne i zostaią pod protekcyą i dozorem praw, iedna tylko Religiia Rzymsko-katolicka, iako przez naywiększą część mieszkańców wyznawana, iest przedmiotem szczególnieyszéy opieki rządu.

Prócz tego zasiadaią w Senacie 18 Woiewodów i 37 Kasztellanów. Senatorów mianuie Król; gdzieindziéy n. p. w Anglii Senatorowie, inaczéy *Parami* zwani, są dziedziczni, to iest każdy naystarszy syn iest *Parem* po oycu, ale zato liczba ich iest nieograniczoną, Krol może mianować tylu Parów, ilu mu się podoba. U nas Urzędy Senatorów są tylko dożywotne, nie przechodzą na dziedziców, ale zato liczba Senatorów iest ograniczoną; nie może przechodzić połowy liczby Posłów i Deputowanych. A że tych iest 128, Senatorów zatém nie może być więcéy iak 64 nielicząc w to Xiążąt krwi Cesarskiéy.

Aby być Senatorem, trzeba mieć przynaymniéy 35 lat skończonych i opłacać 2000 Złp. rocznego podatku. Prezesem Senatu może być tylko ieden z Swieckich Senatorów. Mianuie go Król, równie iak i Sekretarza.

Nayglówniéyszém powołaniem Senatu iest, należyć do reprezentacyi Narodowéy, czyli wystawiać wraz z Izbą Poselską naród w Seymie.

Seym bowiem iest ciałem prawodawczém w narodzie, czyli ciałem które stanowi prawa dla narodu. Prawa te mogą się dotyczéć przedmiotów cywilnych, kryminalnych, administracyinych, podatkowych, skarbowych i wszystkich które Król podać Seymowi za stosowne uzna. Nie należy więc do Seymu prawo wypowiadania woyny, zawierania traktatów z obcemi Mocarstwami, bo takowe zostaie przy Królu a stosunki polityki zewnętrzney Królestwa Polskiego, są wspólne z Cesarstwem Rossyiskiém, tak iż ieżeli Król nasz działa za granicą iako Cesarz wszech Rossyi, działa tém samém iako Król Polski. Wszakże woyska Polskie

nie mogą być nigdy wyprowadzane za granicę Europy. Seym Król. Polsk. składa się tylko z Króla i z dwóch Izb Senatorskiéy i Poselskiéy. Król sam za pośrednictwem swych Ministrów i Rady Stanu proponuie prawa, i to się nazywa w ięzyku politycznym *inicyatywą*. Izby mogą się tylko nad temi prawami naradzać które im Król przedstawi. Gdyby iednak Naród czyli iego reprezentacya życzyła sobie iakich praw lub ulepszeń w kraiu, może to oświadczyć, bądź w Adressie do Króla bądź w prośbach do tronu *petycyami* zwanych, które zwykle przy końcu każdego seymu, składaią się u laski marszałkowskiéy.

Seym zgromadza się co dwa lata w Warszawie, trwa zwykle dni 30. Król tylko może go zwołać, przedłużyć, odroczyć i rozwiązać. Król może zwołać i seym nadzwyczayny, kiedy mu się to zdawać będzie. Od wyboru Króla zależy kazać wnieść proiekt wprzód do téy lub do owéy Izby, proiekta tylko skarbowe np. budżet, lub gdy idzie o ustanowienie nowych podatków, powinny być nayprzód do Izby poselskiéy wnoszone. Proiekt w iednéy Izbie odrzucony nie może być iuż do drugiéy wniesiony, bo do ustanowienia prawa trzeba zgody dwóch Izb. Proiekt w iednéy Izbie przyięty w drugiéy odrzucony upada. Proiekt w iednéy Izbie poprawiony, powinien być w drugiéy albo całkiem przyięty albo całkiem odrzuconym, nie może być ieszcze raz poprawiony, bo inaczéy trzeba by go drugi raz wnosić z nowemi poprawami do Izby pierwszéy a tym sposobem obrady nie miałyby końca. Królowi nawzaiem służy władza odrzucenia proiektu, choćby był przez obiedwie Izby przyięty, bo żadne prawo, choćby przez Izby przyięte, dopóty nie ma mocy obowiązuiącéy dla mieszkańców kraiu, dopóki go Król po seymie nie zatwierdzi, co się nazywa *Sankcyą* prawa, i dopóki go nie ogłosi co się nazywa *Publikacyą* prawa. Widzimy tedy, że Izba senatorska ma wprawodawstwie podobny udział iak Izba poselska, która odbywa swoie posiedzenia obok niéy w Zamku Królewskim.

Jak w Izbie senatorskiéy zasiadaią Senatorowie, mianowani przez Króla, tak w Izbie poselskiéy Posłowie i Deputowani, wybierani na seymikach przez Naród.

Nikt nie może być Członkiem Izby poselskiéy, kto nie ma lat 30 skończonych, kto nie używa praw obywatelskich, i nie opłaca naymniéy sto złotych podatku. Posłowie wybierani są po iednym z każdego Powiatu, których iest w kraiu 77. Deputowani zaś po iednym z każdego Okręgu gminnego: których iest 51. Posłowie mogą być tylko sama szlachta, Deputowani zaś szlachta bądź nieszlachta. Przywileia iednak Posła i Deputowanego na seymie są sobie zupełnie równe, żaden nie ma przewagi nad drugim. Urzędnicy publiczni mogą być także na Posłów lub Deputowanych obierani, ale za zezwoleniem zwierzchniéy swéy władzy. Gdyby iednak kto po wyborze, urząd płatny przyiął, nie maiąc go wprzódy, przestaie być Reprezentantem Narodu, i nowe wybory następuią.

Jak w Izbie senatorskiéy prezyduie Prezes Senatu, tak w Izbie poselskiéy prezyduie Marszałek mianowany przez Króla.

Godłem godności Marszałkowskiéy, podług dawnego zwyczaiu przodków naszych, iest czarna laska, którą piastuie na obradach.

Jak w Izbie senatorskiéy Król mianuie do pomocy Prezesowi dożywotnego Sekretarza, tak w Izbie poselskiéy mianuie Sekretarza na czas iednego seymu sam Marszałek. Porządek seymowania iest taki: W dniu wyznaczonym przez Uniwersał zwołania seymu, Król zagaia seym osobiście w Izbie senatorskiéy, do któréy zgromadza się także i Izba poselska. Po zagaieniu, Rząd zdaie sprawę z czynności swoich i położenia kraiu, w czasie który upłynął od ostatniego seymu. Potém następuie Installacya Marszałka. Po Installacyi Izby zaczynaią obradować oddzielnie. Każda z nich mianuie trzy kommissye do roztrząsania praw w przedmiotach cywilnych, kryminalnych i administracyinych, tudzież do czynienia uwag nad zdaniem sprawy przez rząd, na początku seymu podaném. Ponieważ Senatorów iest mniéy, każda kommissya Senatorska składa się z trzech członków, ponieważ Posłow i Deputowanych iest więcéy, każda komissya poselska składa się z pięciu członków. Następnie Izby roztrząsaią podane sobie proiekta. Członki rządu mogą zabierać głos na seymie ale nie należą do głosowania. Każdy obraduiący winien mówić z pamięci, wyiąwszy członków komissyi, i członków rządu, którym wolno iest czytać mowy z pisma. Głosowanie dzieie się iawnie, każdy oświadczyć musi głośno czy iest za, czy przeciw proiektowi, w pierwszym przypadku wymawia ten wyraz *affirmative*, w drugim *negative*. Kiedy iest równa ilość głosów za iak przeciw proiektowi, proiekt uważa się za przyięty. Po roztrząśnieniu proiektów komissye czytaią Izbom uwagi nad zdaniem sprawy rządu, Izby uchwalaią przedstawienia do Króla, *Adressem* zwane, w któréy wyrażaią mu swoie uczucia z powodu uczynionych seymowi udzieleń. Po adressie Izba poselska roztrząsa ieszcze *petycye* do Króla, i zaskarzenia przeciw Ministrom i wyższym Urzędnikóm, gdyby te miały mieysce. Cokolwiek bowiem Król przez swóy dekret postanowi, zawsze podpisaném być powinno przez właściwego Ministra, i gdyby takowe postanowienie okazało się przeciwne prawom i przywileiom Narodu, odpowiedzialność za to niespada na Króla, który iest osobą świętą i nietykalną, ale na podpisuiącego Ministra który może być pociągniony do kary iaką prawo za nadużycie władzy przepisuie. Po skończeniu obrad, Krol zamyka seym osobiście z temiż samemi ceremoniami iakie były zachowane przy otwarciu seymu.

Wyżey była mowa o nayglówniéyszém powołaniu Izby senatorskiéy to iest o iéy uczestnictwie wraz z Izbą poselską w ciele prawodawczém czyli w seymie. Ma ona iednak inne ieszcze obowiązki, których Izba poselska nie ma, i tak:

1) Na przypadek śmierci Króla senat wybiera 4 Członków, Polaków do Regencyi, ieśli ta mieysce mieć będzie w Stolicy cesarstwa Rossyiskiego.

2) Sprawdza i zatwierdza sporządzone na seymikach i zgromadzeniach gminnych księgi obywatelskie, to iest księgi do których się zapisuią wszyscy obywatele królestwa Polskiego na dowód że są obywatelami. --

3) Stanowi o ważności seymików i zgromadzeń gminnych, niemniey na pięć dni przed każdym seymem odbywa tak zwane *rugi*, to iest sprawdza świadectwa wyborów czyli *lauda*, każdemu posłowi lub Deputowanemu służące i roztrzyga zarzuty gdyby iakie przeciw nim były podane.

4) W naszym kraiu są trzy naywyższe władze: *prawodawcza* która iest w Królu i dwóch Izbach na seymie, *wykonawcza* która się trudni wykonywaniem praw i należy do samego Króla, a ten się wyręcza podług upodobania, swemi Ministrami, Radcami Stanu i innemi Urzędnikami; -- nakoniec *sądownicza* która

sądzi spory cywilne i przestępstwa między wszystkiemi mieszkańcami kraiu. Władze te są sobie niepodległe; na ich rownowadze spoczywa zaprowadzony przez Króla porządek iakiego dziś używamy. Mówiliśmy wyżéy, że senat wpływa do władzy *prawodawczéy*, bo stanowi oddzielną Izbę na seymie. Że wpływa do *wykonawczéy*, bo na przypadek śmierci Króla miannie członków do Reiencyi, która sprawuie Rząd naywyższy. Wypada teraz wspomnieć, że wpływa także i do trzeciéy władzy, to iest *sądowniczéy*, bo należy do sądu Nayw. Inst. Królest. Polsk. W tym sądzie nie zasiadaią wszyscy Senatorowie ilu ich iest, ale koleią po kilku.

5) Jest u nas i *sąd seymowy*; nazywa się dla tego sądem seymowym, że go nie składaią sędziowie przez Króla mianowani, ale Senatorowie w liczbie takiéy iak zasiadaią na seymie. Izba więc senatorska, prócz obowiązku sądzenia spraw cywilnych, w sądzie Naywyższéy Instancyi, w którym zasiadaią iéy członki z kolei, ma ieszcze obowiązek sądzenia spraw do sądu seymowego należących, w którym zasiada w całym swoim składzie. Do sądu seymowego należy sądzenie wszelkich zbrodni stanu, np. spisków przeciw Królowi, iego familii lub rządowi, zdrady kraiu; tudzież sądzenie przestępstw urzędników wyższych Królestwa, iako to: Ministrów, Radców Stanu i Referendarzy, np. za podpisanie postanowień przeciwnych prawom zasadniczym i inne uchybienia. -- I na tém się kończą obowiązki Izby senatorskiey. --

OPIS ORDER OW POLSKICH.

(Wyiaśnienie ryciny na czele kalendarza.)

I. *Order Orła białego.* Wszyscy prawie dzieiopisowie nasi zgadzaią się na to, że order Orła białego ustanowiony był w r. 13 ' przez Władysława Łokietka. Myśl do tego znaku dało gniazdo białych orląt, które, podług powszechnego podania, miały bydź znalezione przy zakładaniu miasta Gniezna, i ktore odtąd stały się godłem polskiéy krainy. Powodem zaś do ustanowienia, było małżeństwo Kazimierza (Wielkiego) syna Łokietkowego z Aldoną (poźniéy Anną) córką Gedymina W. X. Litewskiego, i przeyście z wiary pogańskiey na chrześciańską tak znamienitéy xiężniczki. Początkowo order ten noszony był na szyi na złotym łańcuchu, przeplatanym małemi srebrnemi orzełkami. Rozdawano go przy koronacyach i innych uroczystościach, wraz z godnością kawalerską. Kawalerowie przyrzekali bronić oyczyzny i wiary. Podług *Schönebeka* do orderu orła białego należał i płaszcz niebieski, na którym był wyszyty orzeł biały. Nie dochowały nam dzieie imion piérwszych mężów, którzy tym znakiem zaszczyceni zostali. Mamy przecież ślady, że go otrzymał Prandota Odrowąż za okazane męztwo w woynie przeciw Janowi królowi Czeskiemu podczas panowania Kazimierza Wielkiego około r. 1345 i Zbigniew Oleśnicki za ocalenie życia krolowi Władysławowi Jagielle w czasie woyny z Krzyżakami. Od czasów Zygmunta I zaszczyt orderu orła białego spotykał i obcych Xiążąt. W r. 1525 otrzymał go Albert Xże pruski, Margrabia Brandeburski, ostatni mistrz Krzyżacki, w czasie składania hołdu w rynku krakowskim.

Do czasów tylko Zygmunta III trwał zwyczay rozdawania orderu orła białego. Równość, wolność i niedostatek wyraznych statutów, były powodem iż poszedł w zapomnienie.

Dopiero August II, końcem iednania sobie przyiaciół przeciw Stanisławowi Leszczyńskiemu, w Tykocinie dnia 1 Listopada 1705 order orła białego odnowił, i takowy w kształcie medalu z czerwonéy emalii, maiącego na iedney stronie orła białego, na drugiéy napis: *pro fide, rege et lege*, nayprzywiązańszym do siebie panom rozdał.

Wkrótce potem, chcąc ten order świetnieyszym uczynić, zamienił go na krzyż ośmiokątny kształtu dzisieyszego z czerwoną emalią i białemi brzegami, tudzież z czterema dyamentowemi promieniami. Takowy to znak nosili przednieysi panowie na szyi, na białey tasiemce czerwonemi frandzelkami upstrzoney. W r. 1713 nastąpiła ostateczna orderu odmiana. Król przepisał nowe statuta, i odtąd znak ów honorowy otrzymał taki kształt iaki podziś dzień zachowuie. Biały orzeł na krzyżu z czerwonéy emalii z białemi brzeżkami (patrz rycinę na czele Kalendarza) na niebieskiéy wstędze z lewego ramienia do prawego boku przepasanéy, cztery cale szerokiey. Nadto u lewych piersi złota ośmiokątna Gwiazda z ścieśnionych promieni złożona, na któréy środku krzyż srebrny z napisem: *pro fide, rege et lege* (za wiarę, króla i prawo). Monarcha zamiast tego wyrazu *pro rege* (za króla) przybrał na swoiey gwieździe *pro grege* (za naród).

Podług statutów Augusta II przywiązane były do tego orderu ceremonie: kawalerowie odbierali znak swóy publicznie na zamku, z rąk króla siedzącego na tronie; mieli właściwy swóy ubiór to iest kontusz ponsowy i biały atłaskowy żupan (wyiąwszy duchowieństwo które zachowywało ubiór stanowi swemu właściwy i nosiło order na szyi). Po rozdaniu orderów król zasiadał zwykle do stołu z samemi kawalerami orderu w ponsowe szaty przybranymi. Na téy świetnéy uczcie spełniano trzy toasty: pierwszy na pamiątkę ustanowienia orderu, drugi za zdrowie kawalerów, trzeci za zdrowie nowo przybranych. Każdy nowoprzybrany kawaler winien był odprawiać nieiako nowicyat, to iest nosić przez trzy miesiące ubiór orderowy; przed każdym kawalerem straże woyskowe miały rozkaz prezentowania broni. Liczba kawalerów nie mogła przenosić siedmdziesięciu dwóch.

Wszystkie te obrządki i przepisy nie są dziś w używaniu; pozostaie tylko znak sam, którego zachowanie i rozdawnictwo N. Cesarz Alexander artykułem 160 konstytucyi sobie zawarował. Order orła białego między orderami kraiowemi piérwsze mieysce trzyma.

II. *Order Sgo Stanisława.* W dniu 7 Maia 1765 r. Stanisław August król Polski, w piérwszym roku panowania swego, ustanowił order Sgo Stanisława Męczennika i patrona Polski. Na czerwonéy wstędze morowéy z białemi brzegami, na lewy bok z ramienia prawego przewieszony, krzyż ośmiorogi, czerwonym szmelcem powleczony (patrz rycinę na czele kalendarza) między promieniami cztery orły białe maiący, w środku obraz Sgo Stanisława, po drugiéy zaś stronie cyfra fundatora S. A. R.; obok tego gwiazda po lewéy stronie piersi z cyrkułem w pośrodku maiącym napis: *Praemiando incitat* (nagradzaiąc zachęca), a wewnątrz napisu, laur zielony otaczaiący cyfrę fundatora. Liczba kawalerów wedle statutu nie mogła przenosić stu, nie licząc w to króla, kawalerów orła białego i cudzoziemców. Każdy kandydat do orderu musiał się legitymować z 4 herbów szlachectwa.

Po zeyściu kawalera order miał bydź zwracany królowi. Uroczystość orderowa działa się corocznie w dniu 8 Maia w kościele XX. Missyonarzów na Krakowskiem Przedmieściu w Warszawie. Każdy kandydat winien był przyklęknąć przed królem pod baldachimem siedzącym, a gdy wykonał przysięgę na wierność królowi i Rzeczypospolitey, król dotknąwszy go szpadą, order na nim przewieszał i w policzek całował; kawaler nawzaiem całował króla w rękę i od tronu odstępował. Każdy otrzymuiący order płacił na raz 25 dukatów za patent, 2 dukaty na kancelaryą i corocznie duk. 4 szpitalowi Dzieciątka Jezus.

Fryderyk August, król Saski, Xże Warszawski, dekretem dnia 16 Lutego 1809 w Warszawie wydanym, tę tylko w orderze Sgo Stanisława zaprowadził odmianę, że na wstędze orderowey zamiast iednego prążka, dwa prążki białe postanowił.

N. Cesarz Alexander, król Polski, dekretem z d. 1 Grudnia 1815 j. podzielił order na 4 klassy, wydanie zaś nowych statutów do późnieyszegó czasu pozostawił.

Nakoniec łaskawie dziś nam panuiący Cesarz i król, postanowieniem z dnia $\frac{2}{14}$ Września 1829 w mieysce wszystkich dawnieyszych rozporządzeń przepisał ostateczne orderu statuta, wedle których:

Ozdoba I klassy w kształcie iak była dawniey nosi się na wielkiey wstędze szerokości 4½ cali z ramienia prawego na lewy bok przepasaney, z gwiazdą na lewey stronie piersi.

Ozdoba II klassy nosi się na szyi na wstędze 3 cale szerokiéy, z gwiazdą.

Ozdoba III klassy na wstędze 3 cale szerokiey, na szyi, bez gwiazdy.

Ozdoba IV klassy przy dziurce od guzika.

Kawalerowie pierwszey klassy płacą za stempel złp. 500; drugiey klassy 300; trzeciey klassy 100; czwartey klassy 50.

Król zostawił sobie prawo uwolnienia od powyższey opłaty. Kawalerowie 1 i 2 klassy otrzymuią patent, zaś 3 i 4 wypis z postanowienia Król.; klassa I nadaie szlachectwo.

Do orderu Sgo Stanisława przywiązane iest uposażenie w ilości złp. 150,000 rocznie, które rozdziela się między cztery klassy na komandorye.

Pierwsza klassa ma kommand.	8	z pensyą	4000	złp.	rocznie.
Druga — — — —	12	—	2500	—	—
Trzecia — — — —	24	—	1500	—	—
Czwarta — — — —	48	—	1000	—	—

Posiadaiący komandoryę nosi order z koroną.

III. *Order krzyża woyskowego.* Ustanowionym był przez Stanisława Augusta w r. 1792, w nagrodę męztwa rodaków spieszących na ratunek oyczyzny. Natłok wypadków politycznych nie pozwolił zapewne wydać formalnego statutu. Wówczas iedną tylko miał klassę i rozdawanym był w kształcie takim w iakim są dzisiay tak zwane krzyże kawalerskie. Woyskowi niższego stopnia otrzymywali miasto krzyża srebrny medal na niebieskiey wstędze. Dopiero Fryderyk August, król Saski, Xże Warszawski, podzielił go na 5 klass, lecz formalny w téy mierze statut, również ogłoszonym nie został.

Klassa pierwsza ma wielką wstęgę niebie[illegible]ą z dwoma czarnemi prążkami, na niey krzyż czteroramienny (patrz rycinę na czele kalendarza) z czarney emalii, z napisem: *Virtuti militari (cnocie żołnierskiéy)* w środku wieniec i orzeł biały na tle złotem, z tyłu zamiast orła od czasu traktatu Tylżyckiego napis: *Rex et patria.* Nadto gwiazdę przy lewym boku z podobnymże krzyżem.

Klassa druga ma krzyż tego samego kształtu, cokolwiek mnieyszy, na wstędze na szyi i nosi nazwisko *krzyża komandorskiego.*

Klassa trzecia ma nazwisko *krzyża kawalerskiego*, który iest tegoż samego kształtu, lecz ieszcze mnieyszy, i nosi się po lewey stronie piersi.

Klassa czwarta zowie się *krzyżem złotym*, to iest że zamiast krzyża z czarną emalią, nosi się po lewey stronie piersi krzyż złoty tegoż samego kształtu.

Klassa piąta nakoniec nosi nazwisko *krzyża srebrnego* i służy woyskowym niższego stopnia.

Pierwsze rozdawnictwo orderu krzyża woyskowego, stósownie do wyżey wymienionych klass, dopełnił Nayiaśnieyszy Fryderyk August dekretem na dniu 26 Grudnia 1807 roku wydanym. Do krzyża złotego i srebrnego dekretem z d. 10 Października 1812 przywiązaną została pensya, lecz tylko dla podofficerów i żołnierzy, dopoki nie doydą officerskiego stopnia. Od krzyża złotego pobieraią złp. 250; od srebrnego złp. 125 rocznie.

Wielką wstęgą orderu krzyża woyskowego ozdobionych tylko było dwie osób, to iest: *Józef Xże Poniatowski*, i Marszałek państwa francuzkiego *Davoust.*

Komandorski otrzymało dotąd osób	10
Kawalerski	580
Złoty	924
Srebrny	1171
Razem osób	2685.

Pierwszy krzyż komandorski otrzymał był ś. p. Józef Xże Zaiączek Generał dywizyi; pierwszy krzyż kawalerski JW. Edward Żółtowski były pułkownik pułku 3 piechoty Xięztwa Warsz. dziś Generał dywizyi; pierwszy krzyż złoty ś. p. Jan Eysenbach kapitan tegoż pułku; pierwszy srebrny Józef Zdzitowiecki sierżant tegoż pułku.

IV. Dotąd mówiliśmy o orderach istnieiących w królestwie, nieodrzeczy wspomnieć o orderze który przeszedł do historycznych naszych pamiątek, to iest: o *Orderze niepokalanego poczęcia N. Maryi Panny.*

Dla zachęcenia narodu w woynie przeciw Turkom, Władysław IV król Polski, za radą Ossolińskiego W. Kanclerza koronnego, ustanowił *Order Niepokalanego poczęcia N. Maryi Panny.* Myśl do niego miał podać nieiaki X. Dębołęcki Franciszkan; statuta tegoż orderu król przepisał i bullę potwierdzaiącą od Urbana VIII papieża pod d. 5 Lipca 1634 wyiednał. Znaki były następuiące:

Łańcuch złoty, złożony z ogniw z których każde na przemian wyobrażało, albo gwiazdę z lilią we środku z napisem: *in te* (w tobie) albo pęk strzał obwiedzionych wstążką z napisem: *Unita virtus* (ziednoczone męztwo); na tym łańcuchu krzyż z czerwoney emalii, między promieniami którego lilie, w środku zaś wyobrażenie N. Panny Maryi depcącey smoka, z napisem: *vicisti, vince* (zwyciężyłaś, zwyciężay), (patrz rycinę na czele kalendarza) po odwrotney stronie krzyża, miasto wyobrażenia P. Maryi było wyobrażenie orła białego.

Kawalerowie przy uroczystościach nosili płaszcz biały purpurową materyą podbity, przez ramie przewieszony, tudzież białą czapkę na którey wierzchołku było złotem wyszyte słońce, z przodu zaś wyobrażenie N. Maryi Panny. Byli i urzędnicy orderu, kanclerz i podskarbi, Liczba kawalerów nie mogła przenosić liczby uczniów Chrystusa, to iest: 72. Ponieważ ozdoby orderu sprawiane były kosztem królewskim, po śmierci więc każdego kawalera łańcuch złoty (dukatów 300 szacowany) lub gdyby zginął wartość iego należało zwracać do skarbu.

Kawalerowie ślubowali wierność oyczyznie i prawom, a nadewszystko gotowość do boiu przeciw Turkom. Ceremonia rozdawania orderu działa się w kościele.

Takie były przepisy orderu Niepokalanego poczęcia. Powstał on iednak w wieku, w którym panuiące wyobrażenia nie dopuszczały niczego cokolwiek rzucało cień nierówności szlacheckiey. Instytucya więc orderu, o którym mówimy, wzbudziła pod on czas powszechne szlachty szemranie, był iey przeciwny sam Prymas Xże Arcybiskup Gnieznieński; mnożyły się pisma potępiaiące nowy zamysł króla; skutkiem więc powszechnego nieukontentowania order Władysława IV został zarzucony. Siedmdziesiąt tylko kawalerów było nim ozdobionych, a między nimi dway królewiczowie.

OBYWATEL PRAWNIK.

POWIEŚĆ.

Pewien Obywatel, porzuciwszy handel w którym więcéy zyskał sławy, niżeli maiątku, osiadł w rodzinnéy włości. Że iednak interesa swoie poprowadził bardzo szczęśliwie, bo był z maléy liczby tych ludzi, którzy przez całe życie uniknęli processu, krewni, sąsiedzi, przyiaciele uznali w nim mędrca a nawet *prawnika*. Zaczęto rady iego zasięgać; urządziwszy więc sprawy własne, musiał zaiąć się cudzemi. Ponieważ rady udzielał darmo, miał wielu szukaiących iéy; ale ponieważ nie było iego widokiem (iak to niektórych prawników bywa) żeby często do niego wracali, starał się odprawiać każdego iak nayprędzéy. Powszechna ufność iakiéy doznawał włożyła na niego nowe obowiązki. Zaczął się douczać wielu rzeczy, których ieszcze nie umiał; kilka dobrych xiążek po kilka razy odczytywanych i doświadczenie, utworzyły w nim iakiś rodzay znaiomości prawa, na zdrowym rozsądku oparty. Przed śmiercią spisał główne swéy nauki zasady w tych słowach:

» Nieieden adwokat uśmiechnąłby się litościwie nad moią pracą; nie miéy mi tego za złe przyiacielu, tylko czytay: może w końcu iemu będzie śmiech, tobie zysk. Nie będę ci ia prawił ani po grecku ani po łacinie; ale powiem prawdę po prostu; bo ieżeli trzeba wiele nauki, żeby pisać prawo i wykładać ie, mało iéy potrzeba żeby ie wykonywać, a to cała nasza sprawa. Niech więc adwokaci uczą się prawa i rozumuią o niém mądrze, my słuchaiąc go, dawaymy im iak naymniéy do roboty.

Znałem biegłego lekarza, który mawiał: Snadniéy iest zapobiedz chorobie niżeli wyleczyć ią. Sądzę że podobnie, daleko łatwiéy uniknąć przykréy sprawy, iak wyiść z niéy gracko, raz w nią się wplątawszy. Póki woda mała, groblę robić można, ale iak wyleie, porwie ziemię i pracę. To przewidzieć trzeba; a wiecież za czyią pomocą? za pomocą rozsądku. Rozsądek iest iak to szkło sztuczne przez które z daleka złe i dobre widzimy. Bez niego idziemy omackiem. Słabe to wymówki, gdy kto się tłómaczy: *nie wiedziałem!... ktoby się był spodział? . . . czyż można było sądzić?* i t. p. Niech głupi tak się wymawia, człowiek rozsądny nie wpadnie w przygodę; ma szkło co go ostrzega.

Chceszli żyć swobodnie, zachować spokoyność, sen i maiątek, pilnuy dwóch rzeczy:

1). Unikay kłótni z każdym w szczególności,

2). Unikay poróżnień ze wszystkiemi w ogóle czyli ze społeczeństwem.

Oto są dwa punkta główne moiéy zawołanéy znaiomości prawa; pokażę na iakich prostych zasadach oparte.

Pierwszą potrzebą człowieka iest: nie cierpieć złego, pierwszą zatém powinnością nie czynić źle nikomu; i pierwszym naszym artykułem będzie: *Co tobie niemiło nie czyń drugiemu.*

Pragniesz używać spokoynie sławy twoiéy, maiątku, praw twoich? szanuy drugich osobę, maiątek i sławę. Bo iaką miarką mierzysz, taką ci odmierzą; a kara idzie za winą, iak cień za człowiekiem.

Pamiętay, że złe obchodzenie się, słowa zelżywe, daią prawo odwetu temu tylko który był ich celem. Sprawa mocnieyszego lepsza tylko na chwilę; bo iest ręka ieszcze mocnieysza od mocnieyszego, ręka sprawiedliwości. Wilk może porywać owce, ale strzelec zabiia wilka. Jeżeli prawa lub roszczenia twego sąsiada przykre ci są, nie pomoże tobie gwałt i zniewaga; kłótnia nie zmieni rzeczy na korzyść twoią. Podasz mu tylko broń przeciwko sobie. Porozumienie się powolne, z zimną krwią, może kłótni zapobiedz; ale zelżywe słowa zawsze złe, a bitwy iak ludziom tak i sprawom szkodzą. Kiiem nie naprawisz wiadra, ani krzykiem skrzypców nie nastroisz; trzeba pozbiérać starannie klepki iednego i słuchać drugich tonu. Niech każdy cóś ze swoiego ustąpi, a rzeczy póydą lepiéy. Day iedno, żeby otrzymać drugie; to iedyny sposób do zgody. W nadto gęstym lesie drzewa nie grubieią, owoce zbyt skupione nie doyrzewaią; a gdy przecięte i przerwane, piękności swoiéy dochodzą. Uczmy się i my ofiar podobnych; nie wchodźmy w prawa niczyie, zwłaszcza przemocą. Gniew i gwałt są dowodami złéy a nie dobréy sprawy.

Jeden iest tylko rodzay przemocy, która ma zawsze słuszność za sobą; tą przemocą iest prawda. Kto prawdę mówi, ten iest mocny; kto kłamie, ten słaby. Dobra wiara zawsze chodzi w parze z dobrą sprawą, fałsz ma wszędzie niepewną podstawę. Tylko człowiek poczciwy i cnotliwy może mówić prawdę bo z niczém kryć się nie ma potrzeby; kto zły zamiar powziął, albo zły czyn spełnił, nie obeydzie się bez kłamstwa. Lecz pomimo rzetelności naszéy, mieymy się na baczności przeciw podstępnym. Mogę zaufać psu który mi się łasi, ale winienem mieć oko na kota. Dobra wiara i nieufność rozsądna, oto dwoiaka taiemnica, ażeby nigdy nie oszukać i nie bydź oszukanym.

Może się kto zapyta; co komu do moiéy szczerości? odpowiem: że kłamstwo i oszukaństwo są naywiększą obelgą iaką drugim wyrządzić możemy. Kto zmyśla przedemną, albo mnie ma za głupiego albo mnie chce oszukać; a zatém zawsze mnie krzywdzić; wolę iuż iastrzębia co w oczach moich gołębia porywa, od kuny co mi cichaczem dusi kurczęta. Wreszcie gdy wszystko ma związek na świecie, poszanowanie prawdy prowadzi do szanowania *własności.*

Wiem ia dobrze, że nieraz niekoniecznie nam miło kiedy widzimy iak to niektórzy wielki maiątek maią, a mało pracuią, a my mało mamy, chociaż ciężko pracuiemy. Ale kto się zastanowi, uzna, że każdy przez pracę może zostać panem iakiéybądź rzeczy, może mieć przynaymniey suknię, pościel swoię, i nie w smakby mu poszło, gdyby mu kto te rzeczy odbierał; naymnieyszy piesek zęby pokaże kiedy mu czy równy czy większy kostkę powącha: bo iest we wszystkich istotach żyiących wrodzona miłość własności. U zwierząt ta miłość rodzi często potrzebę przywłaszczenia sobie własności cudzéy; ale w człowieku rozumnym, duszą nieśmiertelną obdarzonym, który ma wpoione uczucie sprawiedliwości, ta miłość rodzić owszem poszanowanie cudzéy własności powinna. Kto iemu uchybi, naraża się na karę, zemstę, i zniewagę. Wszak prawda,ześ wcale nierad, by ci kto domek twóy, ogród, pole, sklepik lub warsztat zagrabił. Szanuyże pałace, dobra, wielkie zakłady bogatych; bo ieżeli ty nie masz ani pałaców, ani dóbr, ani wielkich fabryk, są ludzie którzy nie maią ani domku, ani kawałka ziemi, ani warsztatu, ani sklepiku. Ci iednak maią także cóś własnego, maią zarobek rąk swoich; ten zarobek iest ich własnością i wypłacać go im wiernie trzeba. Koniowi który z drogi wróci, obrok dać należy, bo inaczéy będzie obiadał sąsiada.

Co człowiek nabył, należy się po nim dzieciom iego, albo innym dziedzicom. Rzecz to słuszna, bo odziomki żyią na korzeniach drzewa. Nie pytay się więc dlaczego ten lub ów ma maiątek a nie pracował na niego? iego dziad, czy oyciec, czy krewny nabył go pracą albo zasługą, do niego więc należy. Zamiast mu zazdrościć, pracuy sam, ażebyś dzieciom, ieżeli ie masz, kawałek chleba zostawił. Ta myśl naywięcéy

dodać może rodzicom odwagi, gorliwości i pobudzić naysilniey przemysł ich i dowcip; bez niey nie byłoby połowy dzieł ludzkich. Miło dom trwały stawiać, kiedy się spodziewamy że go syn lub droga nam osoba zamieszka; miło drzewa sadzić, myśląc że pod ich cieniem wnuki spoczywać będą; bo cóż między wielą innemi rzeczemi od zwierząt nas różni? Zwierzęta się rozradzaią, człowiek się odradza. Jałówka, źrebię, ptaszyna, obcemi się staią tym którzy ie porodzili, skoro tylko bez ich starań obeyść się mogą. Móy syn iest drugim mną; iest dalszym ciągiem mnie samego; iemu przekazuię imie, maiątek, sławę moię. To co mu zostawiam, tak świętem iest w iego ręku, iak w moiem było. Prawo też bierze tę iego własność pod swoię opiekę, ieśli on sam bronić iéy ieszcze nie może; daie mu opiekuna, którego za wszystko odpowiedzialnym czyni.

Obowiązki tego opiekuna są trudne; i ostrzegam cię, czytelniku, abyś ich bez rozwagi nie brał na siebie. Ale ieśli cię do tego konieczność, uczucie wdzięczności lub przyiaźni, pokrewieństwo przymusza, nie zawieray żadnego aktu, nie rozrządzay żadnym funduszem, bądź pupila twego, bądź własnym; nie kładź podpisu twego, nie poradziwszy się pierwey biegłego prawnika. Iść tu może o twóy i dzieci twoich los i maiątek. Nadto, wiedz o tem; że obowiązki opiekuna nie kończą się na czuwaniu nad maiątkiem pupila, ale obeymuią ieszcze dozór nad wychowaniem, edukacyą, obyczaiami i postępowaniem iego. Za pierwsze odpowiadasz w obliczu prawa, za drugie przed Bogiem i społeczeństwem. To wszystko wielkim iest ciężarem, bo z cudzemi sprawami zawsze większy kłopot; wolę ia dźwigać grubą szynę żelaza moią własną, niż trzymać w ręku szkło cudze.

Zdarzało mi się spotykać ludzi, którzy bardzo łatwo zapominali, że rzecz im pożyczona była własnością drugiego. Nieszczęściem dla nich, wierzyciele maią nadzwyczayną pamięć, przypominaią się dłużnikowi w naygorszym momencie; ztąd nayobfitsze źródło processów. Chceszli uyść ich nieprzyiemności, przeczytay i usłuchay.

Jeśli pożyczasz od kogo, pamiętay na te dwie rzeczy: naprzód *że oddać trzeba*, i to na czas; bo akuratność iest córką rzetelności, a matką kredytu; powtóre, że pożyczka iest iakby stryczek na szyi dłużnika, którego koniec w wierzyciela ręku, albo też że dłużnik iest zwierzyną, któréy tropów wierzyciel nigdy nie traci.

Jeżeli pożyczasz komu, pamiętay na te trzy rzeczy: naprzód, że trzeba zwietrzyć zwierzynę i dobrze stryczek założyć, to iest: wiedzieć komu pożyczasz i zabezpieczyć się iak należy; powtóre, że drzewo wysilone usycha, a kapitał na wielki procent oddany przepada; po trzecie, że tylko własnego worka panami iesteśmy, a szaleństwem iest ręczyć tem czego nie mamy, albo narażać dobro cudze.

Słuchay wiernie tych przestróg, a nie będziesz miał spraw i kłopotu ani z dłużnikami ani z wierzycielami. Rozumie się że mówię iedynie o interessach, nie zaś o tych uczynnych albo miłosiernych pożyczkach, które czyniemy nieraz z miłości dla bliźniego i dla własney naszey rozkoszy. To zupełnie rzecz inna, rzecz godziwa i miła. Jednak i w takim razie, pożyczay tylko wtenczas kiedy ważney różnicy nie doznasz chociby ci nie oddano; pożyczay z własnego worka; bo dobroczynność z cudzéy własności spełniona, dobrą nie iest.

Cudzą zaś własność w naymnieyszéy rzeczy szanować należy. Kłos z sąsiadowego pola, iabłko z iego ogrodu, równie do nas nie należą iak i zbiór cały. Nie trzeba mówić: »*I cóż wielka rzecz!* bo gdyby wielu tak powiedziało i zrobiło, właściciel nie miałby co zbierać. *Moie i twoie* są dwa małe słówka, ale mówią wiele. Są to okopy, bez których dla nikogo nie byłoby bezpieczeństwa. *Twoie* osłania dom, pole, żonę, dzieci, sługi, sprzęty; bogactwo lub ubóstwo mego sąsiada, ani ie brać ani nawet pożądać nie mam prawa; bo i iabym też nie rad żeby on ręką, a nawet myślą sięgał do *moiego*.

Ale potrzeba ieszcze wspomnieć o świętszéy własności nad wszystkie, o honorze czyli o sławie. Honor, dobra sława, dobre imie, iest naywiększém bogactwem. Kto ie ma, straciwszy wszystko, może ieszcze wszystko odzyskać; krzywdzić kogo na honorze i dobrey sławie, gorzéy iest iak krzywdzić na maiątku. Ztąd człowiek obmowny, potwarca, strasznieyszy iest od złodziei i rozboyników. Prawie równie grzeszą, ci co ich słuchaią i powtarzaią mowy takowe; dzwon nie robiłby tyle hałasu, gdyby powietrze nie roznosiło dźwięków iego. Ale ia tu nie mówię do tych nędznych ludzi, których Bóg lub społeczeństwo, późniey czy prędzéy, ukarze; chciałbym tylko nakłonić czytelników moich, aby się chronili uniesienia w rozmowach i rozprawach swoich, aby nie wymawiali tych słów obelżywych, które bliźniego na honorze i sławie obrazić mogą. Podobna uraza naydolegliwsza; człowiek uczciwy łatwiey wybaczy wszelką inną iak takową, krzywdę. Z ięzykiem ostrożnym bydź należy: rany iakie zadaie, są iadem zatrute.

Szanuiąc rzecz cudzą, trzeba umieć cenić własną; nie ustępuy, przyiacielu, praw swoich, ieżeli są słuszne! pamiętay iednak i na to: że nie wszystko *co pozwolone godziwém iest.* I tak n. p. prawo, które wszystkich okoliczności przewidzieć nie mogło, musiało założyć granice ważności pewnych układów, ażeby zapobiedz złym skutkom, iakieby czasem z ich nieoznaczoney trwałości wyniknąć mogły. Ale nie ma przedawnień w oczach sumienia; uczciwemu człowiekowi nie dosyć na tem, żeby go prawo zasłaniało, potrzeba mu żeby dopełnił wszystkich swoich obowiązków. W podobnych więc zdarzeniach, nim zaczniesz korzystać z przywileiów iakie ci prawo daie, pytay własnego sumienia i wtedy tylko powołuy się na przepis prawa, kiedy z słusznością ściśle iest zgodny.

Przeydźmy teraz do drugiéy części moiey nauki, do stosunków z całém społeczeństwem.

Kiedy łączysz się z kim, kiedy wchodzisz w spółkę dla handlu iakiego lub przedsięwzięcia, układasz się, ażeby każdy zarówno z zarobków korzystał, iednako na stratach szkodował. To samo się dzieie w ludzkiem społeczeństwie: ażeby używać *korzyści*, które każdemu zapewnia, trzeba ażeby każdy czynił *ofiary* iakich wymaga. Naywiększe te *korzyści* są w tem: że zabezpiecza osobę i prawa każdego i wszystkich, przeciw napaści mocnieyszych i złych; dlatego też trzeba żeby był Rząd, urzędnicy, sądy, siła zbroyna; i rzeczą iest równie konieczną iak nieuchronną żeby każdy przykładał się według możności do tych spólnych ciężarów to iest czynił *ofiary*.

Ustawą wielkiego stowarzyszenia społecznego, do którego wszyscy mieszkańcy kraiowi należą, iest xięga praw w któréy wszystkie iego warunki są wypisane. I żeby nikt powiedzieć nie mógł, że te prawa są mu narzucone, każde iest uchwalone lub potwierdzone przez izby, senatorską i poselską które naród cały przedstawiaią, bo są wybrane z iego łona.

Tak przynaymniey dzieie się w naszem Królestwie, i nie iest to małą korzyścią, żyć w kraiu, gdzie obywatele takiego używaią przywileiu. Należy okazać się godnym tego szczęścia, słuchaiąc zupełnie prawa, to iest: strzegąc się tego co zakazuie, dopełniaiąc to co przepisuie.

Prawo tego zakazuie, co może szkodzić drugiemu. Gdybyś więc chciał użyć gwałtu lub podstępu dla własnego dobra, omylisz się sromotnie; dostrzeże cię sprawiedliwość, bo ona ma oko które widzi daleko, i ramie które wszędzie dosięgnie.

Prawo przepisuie to co iest użytecznem dla powszechnego dobra. I tak trzeba podatków, żeby dostarczyć wydatkom rządu, administracyi, sprawiedliwości, wyznań religiynych, woyny, utrzymania i robienia dróg, kanałów, mostów, szkół publicznych, szpitali i innych użytecznych zakładów. Każdy powinien przykładać się do tego płacąc podatek według możności swoiéy. Ten dług iest słuszny i święty, i obywatel któryby wypłacać go nie chciał, byłby tak nierozsądny, iak ten, który stołuiąc się razem z kilkoma w iakiey gospodzie, nie chciałby wiktu swego opłacać, a ieśćby iednak przychodził. Wiem że czasem podatki są ciężkie, ale iakże temu poradzić, kiedy koniecznie potrzebne. Jeszcze silnieyszy powód

żeby nikt się nie wyłączał od tego ciężaru; bo im wóz więcey wyładowany, tem więcey pilnuiesz tego, żeby wszystkie konie ciągnęły, a leniwego dobrze ostrzegasz biczem.

Nie narzekaymy więc na podatki i inne publiczne opłaty, a osobliwie nie sądźmy że wywiniemy się od nich, wykrętami i kłamstwem; powszechny to przesąd, że nie ma grzechu skarb oszukać: nie wierz temu; bo naprzód skarb publiczny oszukać iest równym występkiem iak oszukać obywatela; powtóre iest to często łapka do zapłacenia daleko więcey. Są naznaczone kary pieniężne za podobne oszustwa, i nieraz grosz takiem podeyściem zarobiony, wyprowadzi talara z kieszeni.

Broń nas także, Boże, ażebyśmy sądzili, iżeśmy mędrsi i bieglejsi od tych co prawa stanowią. »Na co, mówi nie ieden, wpisywać ten akt do xiąg urzędowych i za to skarbowi płacić?« — »Po co robić Inwentarz po zmarłym oycu, mówi drugi, kiedy i tak wiemy co nam zostawił?« Ta mowa dziś zdaie wam się słuszną; ale poczekaycie lat kilka; niech wam kto zaprzeczy datę waszego aktu; niech się upomni o to czegoście po oycu nie wzięli. Gdzież szukać będziecie dowodów i obrony przeciw niesprawiedliwey napaści? — Otóż to tych zdarzeń nie przewiduiecie, ale prawo ie przewidziało i zapobiegło im mądremi rozporządzeniami, które wielu prostaków za czczę i próżne uważa. Jeszcze iedno słówko muszę powiedzieć w tey mierze. Dobrą wiarę obraża i nierozsądek popełnia, ten który w aktach urzędowych nie zeznaie prawdy. Zbyt często się zdarza, że chcąc uyść kosztów, nie ieden przy przedaży, wydzierżawieniu lub innych kontraktach, ukrywa prawdziwą rzeczy wartość i tysiącznych używa wybiegów. Ale podobne akta kłamliwe i niedostateczne, są źródłem processów; bo prawo prawdę tylko i uczciwość bierze w obronę; wszystkie zaś kontrarewersa i inne kruczki, dążące do obeyścia przepisów prawa, nie maią w oczach iego wiary; nie bierzmy tedy ich w pomoc; lepiey, co się należy zapłacimy, bo koniec końcem, nie ma nigdy korzyści żadney w zeznaniu fałszu lub w podpisaniu kłamstwa.

Ze wszystkich ciężarów publicznych, ten podobno nayprzykrzeyszy, który co rok do woyska część waszych synów zabiera. Uznaię, że ta ofiara miłą nie iest; ale pamiętać trzeba że woysko iest koniecznie potrzebne dla porządku w kraiu, dla obrony granic. Pokażcie mi inny sposób, a przyznam że macie słuszność. Zdrowy rozsądek uczy, że potrzeba iest niezbędną; byleby ciężarowi wszyscy zarówno ulegali, byleby przywiley służył tylko iedynakowi co żywi matkę, bratu którego rodzeństwo walcząc w szeregach wypłaciło iuż dług oyczyznie. Wreszcie cóż za krzywda w woysku? któreż iest powołanie więcey honorowe? czyliż nie każdemu droga do awansu otwarta? wszak przy waleczności, umieiętności i dobrem prowadzeniu się, częstokroć mieysce tornistra zastępuie na ramieniu szlifa. Nie szemraymy więc na prawa, kochaymy ie bo są tarczą i obroną naszą. Chcąc okazać im uszanowanie i miłość, szanuymy tych którzy w ich imieniu działaią. Często widziałem złorzeczących komornikom, żandarmom, strażnikom i innym, i zawszem mówił w sobie: »Ci co taki wstręt maią do sług, zapewne nie są dobrze z Panem, albo poróżnić się z nim radzi.« Urzędnicy są sługami prawa, i my także niemi iesteśmy; powinniśmy w potrzebie zniewalać do szanowania go; bo prawo iest skarbem powierzonym wszystkim w ogóle i każdemu w szczególności. Gdybyś widział że kto posąg Sobieskiego, Kopernika, lub inny iaki pomnik publiczny znieważa, czyżbyś mu nie powiedział: »Co czynisz, day pokóy, ten pomnik iest nas wszystkich własnością.« Prawo iest naydroższym, ze wszystkich pomnikiem, strzedz krzywdy iego należy.

Zdarzaią się nawet okoliczności w których sami nieiako musimy bydź wykonawcami prawa i wydawać wyroki. Każdy stawać powinien za świadka, skoro iest przed sąd powołany. Drażliwy to obowiązek, ale ponieważ uchylić się od niego nie wypada, znać go należy. Jeżelibyś więc kiedy w sprawie iakiey za świadka przywołanym został, powinieneś oświadczyć po prostu co wiesz o tem zdarzeniu. Powinieneś powiedzieć prawdę zupełną i iedyną; przysięgasz na to przed Bogiem i przed ludźmi.

Gdybyś fałszywem świadectwem uniewinnił zbrodniarza, odpowiedziećbyś musiał przed Bogiem i społeczeństwem za złe któreby on późniey popełnił. Gdybyś fałszywem świadectwem przyłożył się do ukarania niewinnego, poniesćbyś musiał taką karę iaka iego spotkała. Niech cię iednak ta wielka odpowiedzialność nie zastrasza; kto ma sumienie czyste i chęci dobre, ten przed żadnym obowiązkiem społecznym cofać się nie powinien; a wreszcie gdybyś sam był obwiniony, miłożby ci było, gdyby świadek, któryby mógł cię usprawiedliwić, nie stanął na wezwanie? wreszcie, nie stawisz się, ulegniesz karze pieniężney, iaką prawo za niestawiennictwo przepisuie.

Otóż cała moia nauka prawa, ni długa, ni mądra. Jednak idąc za nią i sam uniknąłem processów i przykrości i innych ochroniłem od kłótni i niezgód, bądź z prywatnymi bądź ze społeczeństwem; a process iestto dzwon, który cię noc i dzień głuszy, ani słyszeć ani spać daie. Jestto pompa w twey kassie, która z niey wszystko wyciąga, aż nareszcie do dna ią wysuszy. Dalby Bóg abym cię od tey plagi mógł uchronić! Jednak nie ręczę za niemylny skutek, bo są ludzie, którzy rozsądku nie słuchaią i żyć bez kłótni nie mogą. Gdybyś więc z takowymi miał do czynienia, moie rady uchronićby cię nie potrafiły; trzebaby wtedy użyć lekarstwa, to iest bronić się i wezwać obrony biegłego i poczciwego prawnika. Są przecież tacy, bo i sam dyabeł nie taki czarny iak go malują, wreszcie każdy rzemiosło swoie zna naylepiey, kapelusznik zrobi kapelusz nie bóty, kołodziey naprawi koło, ale nie zegarek. A zatem co umiemy czyńmy sami, w czem się nie znamy, szukaymy biegleyszych rady.

A N E G D O T Y.

Turek, który długo w Wiedniu bawił, a którego nasz sposób pozdrawiania osób uchyleniem kapelusza niezmiernie zadziwiał, iako zupełnie ich zwyczaiowi przeciwny, używał odtąd w gniewie następuiącego przekleństwa: bodayby dusza twoia nie miała tak spokoyności iak kapelusz w Niemczech.

Krates, Tebańczyk, zwykł mawiać: „Trzy tylko środki są na miłość: głód, czas i stryczek. —

Pewnemu bogatemu Anglikowi przyszło na myśl poiąć żonę. Palił wtenczas faykę, i chciał, aby zezwolenie nim ią wypali, nastąpiło. Udał się więc natychmiast do znaiomey sobie panny; opowiedział iey cel swego życzenia i prosił o ostateczną odpowiedź. Oświadczenie to podobało się pannie, ale nie mogła się w tym momencie zdecydować, a konkurent o żadney zwłoce słyszeć nie chciał; poszedł zatem do drugiey gdzie go podobnyż los spotkał; poszedł do trzeciey, ta bez namysłu przyięła iego deklaracyą i zaślubiny wkrótce się odbyły. Nazaiutrz otrzymał dwa listy, w których owe pierwsze panny doniosły mu, iż przyymuią iego oświadczenie, lecz iuż było zapóźno. O panny! nie ufaycie przysłowiu: co się odwlecze to nie uciecze!

Władysław, król Węgierski, iechał raz do Dalmacyi i w drodze wypadł u iego karety lon z osi. Chłop ieden wetknął zaraz swóy palec do osi i tak biegł przy poieździe dobrą milę. Król za tę szczególną przysługę nadał dla niego i wszystkich mieszkanców iego wsi szlachectwo. W połowie przeszłego wieku więcey niż 2,500 familii stanęło przed kommissyą wywodową Wę-

gierska, wywodzących swoie szlachectwo od tego usłużnego chłopa, który się zwał *Laszko Nemessei.*

Sławny Whitefield, założyciel metodystów, zostawił po zgonie swoim 30,000 f. s. gotowizną. Missyą Apostolską, iak sam podaie, w tym iedynie rozpoczął celu, aby naukę swoią ludowi obiawił. Pewnego dnia, gdy znaczną liczbę miał słuchaczy i na wyniosłém stoiąc mieyscu, kazanie do przytomnych mówił; dobosz wysłany na werbunek rekrutów, chciał z tak licznego zgromadzenia ludu korzystać, zaczął więc nadzwyczaynie bić w bęben, tak, że nikt słowa mówiącego kaznodziei nie mógł zrozumieć. Co spostrzegłszy Whitfield rzekł do dobosza: „Przyiacielu! ty i ia wielkim służymy panom; ty szukasz sług dla Jerzego, a ia dla Jezusa Chrystusa, nie powinnibyśmy więc sobie przeszkadzać, świat iest dla nas obydwóch dosyć szeroki, uday się w inne mieysce na werbunek, a nie przeszkadzay mi w moiém“

Hrabia Tekeli wywiadywał się przez poufałych, o życzeniach swoich przyiacioł, aby ich we wszystkiem mógł uprzedzić.

Jedna dama z wysokiego tonu, godziła służącę i pytała iéy się czy umie dobrze ubierać i czesać. „Oumiem wybornie i prędko“ odpowiedziała; „uczeszę, ubiorę za pół godziny.“ -- „To nadto cnoty“ zawołała dama, „a cóżbym ia z resztą poranku zrobiła.“

Jeden szlachcic dogadzaiąc konieczney woli żonki, przyiął do córki guwernantkę Niemkę do francuzkiego ięzyka. Sam umiał tylko po Polsku i nie wsmak mu było, że córka paplać będzie mową, któréy on nie rozumie. Starał się więc ile możności złe upatrywać w guwernantce i w francuzkim ięzyku. Razu iednego siedząc pod oknem otwartém usłyszał przy lekcyi powtarzany wyraz który go bardzo obraził; pobiegł zaraz do żony i z gniewem powiedział: „A wszak ci to ta guwernantka, która ugrzecznić naszę córkę miała, od ostatnich słów iéy wymyśla -- dziewczyna czyta sobie skromnie i cichutko, a ta baba na nią woła: *Plucho Plucho!* Ja tę nędznicę natychmiast do Warszawy odeślę. --

Jeden roztargniony wybierał się w bardzo pilną podróż, a służący iego marudzili -- nareszcie wchodzi lokay -- pan go się pyta: „A cóż czy gotowe?“ „Zaraz panie, tylko zaprzęgą.“ -- „To iuż na popasie to zrobicie, a teraz iedźmy.“ --

W iednem towarzystwie męskiém rozmawiano o kobietach, i rozprawa była o tém, co one lubią naylepiéy? Jedni mówili że *kochać,* drudzy że *iść za mąż,* trzeci że *stroić się*, czwarci że *tańcować.* Jeden który milczał ciągle, odezwał się nareszcie: „To wszystko szczegółowe gusta, ale ia wam powiem co one wszystkie naylepiey lubią: *Oto panować!*“

O iednym lichym i natrętnym autorze mówił xiegarz: „Nigdy nie było pisarza i dzieła podobnieyszych sobie, ani iego, ani iego xiążek pozbyć się nie można.“

Sławnemu Talmie czytał młody autor trzyaktową krotofilę arcynudną; w końcu drugiego aktu, czytelnik dobitnie każdą zmianę wyrażaiący, mówi. -- (Tu baron się śmieie.) „Szczęśliwy!“ zawołał Talma.

Dziwiono się nad iednym, że dzieł dobrych nie pisze, a naylepsze krytykuie dowcipnie i słusznie: „Ze złego wina naylepszy ocet“ odezwał się ktoś z obecnych.

Jeden bogaty szlachcic zapytał się sławnego komicznego aktora, dla czego błaznem się robi? -- „Zawsze takie rzeczy z niedostatku czynimy“ odpowiedział komik: „Wćpan na przykład dla braku rozumu, a ia dla braku pieniędzy“.

ROZMAITOŚCI.

Chińskie kalendarze. W kalendarzach chińskich oprócz astronomicznych obrachowań podzielaią dni roku na szczęśliwe i nieszczęśliwe. Naznaczony iest czas kiedy puszczać krew, kiedy strzydz włosy, nawet naznaczona minuta kiedy naylepiéy prosić cesarza o łaskę, kiedy się modlić za umarłych, kiedy czynić ofiary, kiedy żenić się, budować, odwiedzać i przyimować przyiacioł, i na wszystko co się tyczy spraw prywatnych i publicznych. Kalendarze te są we wszystkich ręku i wierzą w nie iak w wyrocznie.

Statystyka. -- W pismie w Neapolu wychodzącém pod tytułem *Odgłos Prawdy*, wyrachowano, że ludność teraźnieysza na całey kuli ziemskiéy wynosi 632 miliony, to iest w Europie do 172 milionów, w Azyi 330, w Afryce 70, w Ameryce 40, w Australii 20. Wyrachowano nadto, że na całey ziemi rodzi się na rok 23,407,410 dzieci, a umiera 18,588,235 osób. A zatém na każdą minutę rodzi się 44, a umiera 35 osób.

Xiążki są osobliwszym towarem. Lichtenberg zwykł mawiać: osobliwszy to towar te xiążki; drukuią ie ludzie którzy ich nie rozumieią, kupuią ie ludzie którzy ich nie rozumieią; oprawiaią, krytykuią i czytaią ie ludzie, którzy ich nie rozumieią: nawet pisane są często przez tych co ich nie rozumieia.

Położenie serca. Jeszcze roku 1665 nie wiedziano dokładnie w którym boku serce leży. Nakoniec kilku Professorów Heidelberskich, chcąc uratować życie Margrabi Badeńskiemu cierpiącemu bicie serca, odważyło się rozebrać prosię dla przekonania się o prawdziwém położeniu serca, i znaleziono ie na lewéy stronie. Pomimo to iednak nadworny lekarz Margrabi nie dał się o tém przekonać uważaiąc za rzecz niepodobną, żeby serce pana iego leżało w tym samym boku co u prosięcia.

Dary Konstantyna IV. do Rzymu. Konstantyn W. pierwszy Cesarz Chrześciański, miał po swoim chrzcie następuiące dary kościołowi Laterańskiemu w Rzymie ofiarować: naczynie srebrne do wody użyte podczas chrztu, które przeszło 300 funtów ważyło; kolumna z porfiru, przed którą wisiała lampa złota ważąca 50 funtów, srebrny posąg Jana Chrzciciela 400 funtów, wiele srebrnych aniołów każdy po 150 funtów, 12 apostołów po 90 funt., 7 srebrnych ieleni każdy po 80 funt., złoty baranek, złota skrzyneczka zawieraiąca 32 drogich kamieni, 4 korony złote po 20 funt., łańcuch srebrny 40 funt. i 4 srebrne tafle do ołtarza po 200 funt ważące. Oprócz tego miał ieszcze kazać dach tego kościoła 2,025 funtami srebra pokryć i do darów poprzednich dodać: lampę od 80 funtów, 45 srebrnych i 40 złotych kielichów. Ze wszystkich tych tak ogromnych skarbów, nic wcale naszych czasów nie doszło.

Stopnie pożywności pokarmów. Chemicy francuzcy Percy i Vocquelin czyniąc postrzeżenie nad pokarmami, przekonali się, że z pomiędzy strączastych roślin naypożywnieyszą iest soczewica; gdyż 100 funtów soczewicy daią 94 funtów pożywnych części; po niéy idzie groch z 93 i bób z 92 pożywnemi funtami na 100 funtów. Chleb zawiera 70 funtów pożywnych części,

warzywa, iak marchew i buraki tylko do 8 funtów. Brukiew, (Mohrrüben) daią 14 funtów, a kartofle którémi tyle ludności się żywi tylko 25 funtów na 100 Swieże mięso (nie bulion) daie tylko 36 funtow.

Woyny krzyżowe, które Europa z różnem szczęściem dla zdobycia grobu Chrystusa przez 200 lat prowadziła, kosztowały ią 7,000,000 ludności.

Dochody państwa Angielskiego. Przed 400 laty, to iest r. 1422 pod burzliwém panowaniem Henryka VI. dochody państwa Angielskiego wynosiły tylko 64,976 funt. ster. co nawet dzisiay nie wyrównywa dochodowi w 5 godzin na dzien wpływaiącemu. -- Times podaie następuiące dochody pod różnemi panowaniami królów, od Elżbiety aż do naszych czasów:

Pod pan. Elżbiety	r. 1558,	500,000	fun. ster.
Za Jakuba I.	r. 1603,	600,000	-- --
Za Karola I.	r. 1625,	895,819	-- --
Za rzeczpos.)	r. 1625,	1,517,247	-- --
Za Karola II.)		1,800,000	-- --
Za Jakuba II.	r. 1685,	2,001,855	-- --
Za Wilh. II.	r. 1688,	3,895,205	-- --
Krolowa Anna	r. 1706,	5,691,803	-- --
Za Jerzego I.	r. 1714,	6,762,643	-- --
Za Jerzego II.	r. 1727,	8,522,540	-- --
Za Jerzego III.	r. 1760,	15,372,971	-- --
-- -- --	r. 1800,	36,728,000	-- --
-- -- --	r. 1815,	71,153,143	-- --

Za Jerzego IV. średnio biorąc od r. 1820—1826 58,000,000 funtów ster.

Naywiększy w świecie drobnowidz. W Herford w Ameryce znayduie się naywiększy mikroskop (drobnowidz). Powiększa on przedmioty widziane o cztery miliony razy, tak, że żądło pszczoły widziane przezeń wydaie się 14 stóp długie.

Co zadziwia. Zwyczayna wcale rzecz wprawia często w podziwienie tych którzy ią pierwszy raz widzą. Napoleon będąc w Egipcie, kazał balon puścić na powietrze. Mieszkańcy krainy dziwili się temu iako rzeczy nadzwyczayney, iako dziełu czarnoxiężkiemu i nadnaturalnemu. Dzicy w Nowey-Holandyi i Ameryce nie mogą poiąć, iakim sposobem list, może myśli i zamiary odgadnąć, uważaią go za istotę obdarzoną życiem.

Miasteczko szewców. W żadnem ieszcze mieście prowincyonalnem tyle trzewików nie szyto iak w Lynn w Północney Ameryce. Do 5,000 ludzi żyie tam tylko z szewiectwa i robią do roku 12 do 14 milionów par trzewików, które przeszło milion dolarów przynoszą. Kobiety i mężczyzni razem nad niemi pracuią. Towar ten wysyłaią morzem do Ameryki południowey, gdzie znayduią wielki na nie odbyt.

Kawa i tytuń. Prócz kartofli nie ma nic coby tak powszechnie używane było. Pierwsza kawiarnia w Europie założona była r. 1551 w Konstantynopolu. Duchowni Tureccy wyklinali tę nowość, przywodząc z koranu wiersz zakazuiący *pić węgle,* a kawa bywa palona i *zwęglana!* Kawy nieznano ieszcze w Francyi przed r. 1669. W Niemczech zaczęto ią używać powszechniey po zdobyciu tureckiego obozu, przez Jana Sobieskiego r. 1687 pod Wiedniem, gdzie także wiele kawy zabrano. Pierwszą kawiarnią założył tam pewien Kulczycki Polak, który ią pierwéy po obozie tureckim iako szpieg rozwoził. Tytuń pochodzi z Ameryki. Pierwszy raz przywiózł go do Strazburga kupiec angielski 1620 roku; pierwsza iego fabryka powstała w Nürnbergu 1642 r. zkąd rozsyłano tytuń (nicotians) do Tyrolu, do Włoch i ku Alpom. Długo miano tytuń za produkt szkodliwy. Jakób I. nazywał go iadowitém zielskiem (1604), Papież Urban VIII. wyklął go (1624), a sadzenie iego było w Węgrzech pod konfiskatą dóbr zabronione! Przedaż iego w Stambule za Amurata IV. tak surowo zakazana była, że wprowadzaiącym go i kupuiącym ręce i nogi ucinano.

Los panuiących. Żaden z panuiących domów nie był tak nieszczęśliwy iak dom Sztuartów w Szkocyi; prawie wszyscy przodkowie Maryi Stuart zeszli gwałtowną śmiercią. Robert III. umarł z żalu, że syn iego zabrany był do niewoli przez Anglików (1406), Jakób I. po 18letniey niewoli został podczas powstania ludu zabity (1460); Jakób II. poległ podczas oblężenia Roxburgu, Jakób III. zamordowany był przez buntowników (1488), Jakób V. poległ w bitwie pod Floddenfield (1519), Marya królowa została z rozkazu Elżbiety w Londynie ściętą (1587); Karol I. doznał tego samego losu (1649), Jakób II. został z Anglii wypędzony (1688) i umarł tułaczem we Francyi (1706). Na pretendencie synie iego i córce Jakóba Sobieskiego Maryi Klementynie wygasła cała nieszczęśliwa rodzina Stuartów.

Przemiana nazwisk. Na wyspach przyiacielskich morza spokoynego oświadczaią miłość osobliwszym sposobem: Osoby kochaiące się zamieniaią między sobą nazwiska; mówiąc do siebie: „Ja nazwę się tobą a ty nazwiy się mną.“ Ile w tém prostoty serca!

God save the king. Pieśń narodowa Angielska którey nóta tak iest uroczysta i wzniosła, że we wszystkich Europeyskich ięzykach ma dorabiane słowa, napisana była przez poetę Ben Johnsona. Początkowo zaczynała się od *God save Great James the king.* (Boże uchoway nam wielkiego Jakóba króla.) Ułożona była po odkryciu spisku prochowego przez który roku 1607 chciano cały parlament na powietrze wysadzić.

Drugi wiersz rymuiący nazwany kapeluszem. -- Francuzi nazywaią drugi wiersz, który z pierwszym rymuie, kapeluszem (le frére chapeau.) Mówią o Boileau, że zawsze drugi wiersz wypracował przed pierwszym: u niego zatém musiała głowa stósować się do kapelusza.

Liczba mówiących na kuli ziemskiéy ięzyków. Uczony Rossyanin wydał dzieło pod tytułem: rzut oka na wszystkie znaiome ięzyki i uwagi nad ich dyalektem. — Podług niego w Azyi mówią 903 ięzykami; w Europie 587; w Afryce 226; w Ameryce 1264 i tyleż iest dyalektów; a zatem w czterech częściach świata mówią 3,064 ięzykami (nie są tu ieszcze podane ięzyki, których używaią w Nowey-Hollandyi). Biblia obecnie iest na 139 ięzyków tłómaczoną. Bodoni wydał modlitwę pańską na 155 ięzyków tłómaczoną.

W Ameryce używaią następuiących ięzyków: 11,647,000 mieszkańców używa Angielskiego, 10,584,000 Hiszpańskiego, 7,593,000 indyiskiego, 3,740,000 portugalskiego; 1,242,000 francuskiego a około 216,000 mieszkańców holenderskiego, niemieckiego, duńskiego i szwedzkiego. -- Dla Chińczyków wymówienie głosek B D R i X, zdaie się bydź niepodobnem; albowiem w całym ich alfabecie, nie masz podobnego brzmienia.

Ilość pism czasowych w Ameryce północney. Literatura w Ameryce a nadewszystko w północnych i wschodnich iéy częściach, na wysokim iest stopniu. Dowodem zamiłowania w czytaniu iest tam nadzwyczayna liczba pism peryodycznych. W roku 1720 w Zjednoczonych Stanach wychodziło tylko 7 dzienników, roku 1800 liczono ich 359, a liczba wybiianych exemplarzy dochodziła do 22,000,000.

W roku 1823 wychodziło 588 a r. 1826 640 dzienników, a liczba exemplarzy dochodziła do 30,000,000. Na wyspach Bretańskich, których ludność 20,000,000 wynosi, a w roku 1821 wydawano 284 pism peryodycznych, liczba exemplarzy dochodziła 23,000,000.-- Europa cała, któréy ludność 180 lub 160 milionów wynosi, ma zaledwie połowę tyle pism czasowych iak państwa północnéy Ameryki, których ludność do 10,000,000 tylko dochodzi. Nadmienić należy, że we Francyi żaden dziennik literacki więcéy nad 1,500 lub 1,800 prenumeratorów nie liczy, gdy tymczasem w Zjednoczonych Stanach bardzo wiele miewa ich po 4,000.

Policzenie Żydów.

Za Dawida i Salomona liczono 4,000,000 żydów, dziś ta liczba mało zmnieyszyć się miała; francuzcy statystycy rachuią ich 3,166,603, a kto wie ieszcze, czy ta rachuba nie mylna, kiedy w samém królestwie naszém ledwo połowa wypisana. Taki ma bydź ten rozkład:

Francya 660,000, Bawarya 53,402, Saxonia 1,300, Hanower 6,100, Wirtemberg 9,068, kray Badeński 16,930, xięztwo Heskie 5,170, wielkie xięztwo Heskie 14,982; inne stany federowane Niemiec 18,248, Frankfort nad Menem 5,200, Lubeka 400, Hamburg 8,000 stany Austryackie 453,545, królestwo Pruskie 134,908, Polska 230,000, Kraków 7,300, wielka Brytania 12,000, Niderlandy 80,000, Szwecya 450, Dania 6,000, Szwaycarya 1,970, Włochy 36,000, wyspy Jońskie 7,000, Turcya Europeyska 321,000, Azya 138,000, Afryka 504,000 z których 300,000 w Cesarstwie Marokańskiém, Ameryka 5,700, Indye Australne 50.

Znaczenie niektórych kolorów.

Amarantowy, miłość oyczyzny.
Biały, niewinność.
Czarny, smutek.
Lila, niestałość.
Niebieski, stałość.
Pąsowy, mądrość.
Różowy, miłość.
Zielony, nadzieia.
Żółty, zazdrość.

Znaczenia i godła niektóryeh kwiatów.

Anemon, wytrwałość.
Astry, wdzięki późne.
Barwinek, prostota, ubóstwo miłe.
Bez lila i biały, młodość.
Bławatek, niewinne uczucie.
Bluszcz, przyiaźń stała.
Bratek, miłość braterska.
Cyprys, żałoba.
Dzwonki, unikam wzroku.
Fiołek, skromność, boiaźń.
Granat, piękność bez przyiemności, zaszczyt.
Groszki pachniące, miłe zaniedbanie.
Gwoździk, szacunek.
Heliotrop, miłość nagła.
Hortensya, piękność zmienna.
Hyacynt, szczęśliwe uczucie.
Jasmin biały, niewinna wzaiemność.
Jasmin żółty, lekka zazdrość.
Jeranium, wszędzie mi dobrze.
Iris, niestwałość, lekkość.
Kala, tylko dla iednego.
Konwalia, wabność.
Korona cesarska, wspaniałość.
Laur biały, tryumf, zwycięstwo.
Laur różowy, piękność niebezpieczna.
Lewkonie, talenta.
Lilia, czystość, niewinność zupełna.
Maki, krótkotrwałe powaby, lenistwo.
Malwa, zawsze myślę o sobie.
Mirt, miłość.
Nasturcya, wstrzymałość (discretion.)
Narcyz, pięknam i wiem o tém.
Niezapominayka, pamiętay o mnie, oddalenie.
Nieśmiertelki, cnoty, wdzięczność.
Nogietki, słabość, cierpienie.
Ostrożki, wdzięki proste.
Pierwiosnek, pierwsze uczucie.
Powóy niebieski (belle du jour) kokieterya, zalotność.
Powoie zwyczayne, szukam przywiązania.
Renonkuł, przysada.
Rezeda, przyiaźń prawdziwa, prostota.
Rozmaryn, smutek.
Róża stolistna, piękność.
Róża Bengalska, niewiem żem piękna.
Róża purpurowa, patrzcie, iakem piękna.
Róża biała, piękność niewinna.
Róża ognista, serce moie pełne miłości.
Róża dzika, unikam miłości.
Różany pączek, kocham ale nie powiem.
Sasanka, nadzieia.
Słonecznik, wyniosłość.
Stokrotka, cierpliwość.
Tant, miło gdzie ty iesteś.
Tuberoza, bądź mi przaiemna.
Tulipan, duma, głupstwo.

ZNACZNIEYSI PANUJĄCY W AZYI I W AFRYCE W ROKU 1829.

Państwo Tureckie.

Sułtan Mahmud II. syn Sołtana Abdulhamida, ur. 20. Lipca 1785, ogłoszony cesarzem w mieyscu zrzuconego brata Mustafy IV. d. 28. Lipca 1808.

Egipt. Mahomed Ali, urodzony w *Cavola* w Rumelii, r. 1769, syn Ibrahima Agi, mianowany Paszą 14. Maia 1805, w mieyscu Kurszyda Paszy, potwierdzony od Sułtana Selima III. d. 1. Kwietnia 1806.

Bagdad. Dawid Pasza.

Hołdownicy państwa Tureckiego.

Tripoli. Sidi Jussuf Karamandi, nastąpił w Maiu 1795 po swoim oycu Ali, synie Mahomeda.

Tunis. Sidi Hassan Bey, nastąpił po Hanudzie Beiu, 23. Marca 1824.

Alger. Hussian, syn Hassana, dawny minister wewnętrzny, nastąpił 1. Marca 1818 po zmarłym z powietrza Deiu Ali. Ma lat około 54. Dziś Francuzom ustąpił.

Szeryf Meki. Jahya, syn Surursa, zastąpił 2. Listopada 1813 wuia swego Szeryfa Gnaleba, którego zrzucił Pasza Egiptu, Mahomed Ali.

Iman Jemenu nastąpił po Tamim, wodzu pokolenia Azir w 1815. Iman Jemenu mieszka w Sanaa.

Król Senaaru Bady VII. syn Tabla, 29go Króla z rodziny Fundczysów, która z głębi Afryki w końcu 15go wieku w Senarze osiadła. W r. 1821 przymusił go Izmael syn Paszy Egiptu do uznania władzy Sułtana Mahmuda.

Cesarstwo Maroko.

Muley Abdul Eraman, starszy syn Muleia Haszana, nastąpił po stryiu Muleiu Suleimanie 28. List. 1822.

Królestwo Abissynii.

Tso Gwarin następca Aito Egwali Sionn, z rodziny Salomona, która od r. 1268 tron zaymuie, mieszka w Gondar.

Iman Muskaty.

Seid - Said nastąpił po oycu Seidzie Sułtanie w r. 1804, i iest trzecim Monarchą od założenia tego Państwa.

Cesarstwo Perskie.

Feth - Ali - Szach, z pokolenia Kadszawen, przed wstąpieniem na tron Baba - Khan zwany, syn Husssaina-Kuli - Kana, urodzony 1768 nastąpił po stryiu Aga Mohamedzie Kanie, który tę dynastyą rozpoczął na tronie. Następcą iest Abbas Mirza ur. w r. 1785.

Beluczistan.

Mahmud - kan, maiący lat około 47, nastąpił po oycu Kazir - kanie w Czerwcu 1795.

Indye.

Ogólny rządca Bengalu. Lord William Cavendisch Bentink. Obrany 8. Lipca 1824 w mieyscu Lorda Amherst. To państwo liczy 328,000 mil kwadratowych i ma 57,500,000 mieszkańców.

Rządzca Madrasu. Stefan Rumbold Lushington. Został nim 18. Pazdz. 1827 w mieyscu Thomasza Munra. To państwo ma 153,000 mil kwadratowych i liczy 15 milionów mieszkańców.

Rządca Bombain. Jan Malcolm 26. Pazd. 1824 zaiął mieysce Mounstuta Elghinstona. To państwo liczy 71,000 kwadratowych i ma 10,500,000 mieszkańców.

Rządca Ceylanu. Hudson Lowe zaiął w r. 1826 mieysce Edwarda Barnera.

Ogólny administrator francuzkich kolonii. Wice Hrabia Eugeniusz Des bassains de Richemont, 30. Sier. 1827 powołany, 11. Stycznia 1828 installowany w Pondiszery.

Hollenderski rządca Jawy. De Kock, następca Barona Capellen.

Hollenderski rządca Moluk. Van Merkus.

Hiszpański rządca Filipin. Don Mariano Bicaford.

TABELLA PROCENTOWA

czyli wyrachowanie ile każdy kapitał przynosi procentów na rok, pół roku, kwartał, miesiąc, tydzień i t. d. czy takowe procenta brać będziemy po 2, po 3, po 4, po 5 po 6 lub 7 od sta.

kiedy lokuiemy po dwa od sta.

kapitał	na rok			na pół roku			na kwartał			na tydzień			na dzień		
złp.	zł.	gr.	sz.	zł.	gr.	sz.	zł.	gr.	sz.	zł.	gr.	szel.	zł.	gr.	szel.
100	2	—	—	1	—	—	—	15	—	—	1	1/2	—	—	1/2
200	4	—	—	2	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	1
300	6	—	—	3	—	—	1	15	—	—	3	1 1/2	—	—	1 1/2
400	8	—	—	4	—	—	2	—	—	—	4	2	—	—	2
500	10	—	—	5	—	—	2	15	—	—	5	2 1/2	—	—	2 1/2
1000	20	—	—	10	—	—	5	—	—	—	11	2	—	1	2
2000	40	—	—	20	—	—	10	—	—	—	23	1	—	3	1
5000	100	—	—	50	—	—	25	—	—	1	28	1	—	8	1
10000	200	—	—	100	—	—	50	—	—	3	26	2	—	16	2

kiedy lokuiemy po trzy od sta.

kapitał	na rok			na pół roku			na kwartał			na tydzień			na dzień		
złp.	zł.	gr.	szel.	zł.	gr.	szel.	zł.	gr.	szel.	zł.	gr.	szel.	zł.	gr.	szel.
100	3	—	—	1	15	—	—	22	1 1/2	—	1	2 1/4	—	—	3/4
200	6	—	—	3	—	—	1	15	—	—	3	1 1/2	—	—	1 1/2
300	9	—	—	4	15	—	2	7	1 1/2	—	5	3/4	—	—	2 1/4
400	12	—	—	6	—	—	3	—	—	—	7	—	—	1	—
500	15	—	—	7	15	—	3	22	1 1/2	—	8	2 1/4	—	1	3/4
1000	30	—	—	15	—	—	7	15	—	—	17	1 1/2	—	2	1 1/2
2000	60	—	—	30	—	—	15	—	—	1	5	—	—	5	—
5000	150	—	—	75	—	—	37	15	—	2	27	1 1/2	—	12	1 1/2
10000	300	—	—	150	—	—	75	—	—	5	25	—	—	25	—

kiedy lokuiemy po pięć od sta.

kapitał	na rok			na pół roku			na kwartał			na tydzień			na dzień		
100	4	—	—	2	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	1
200	8	—	—	4	—	—	2	—	—	—	4	2	—	—	2
300	12	—	—	6	—	—	3	—	—	—	7	—	—	1	—
400	16	—	—	8	—	—	4	—	—	—	9	1	—	1	1
500	20	—	—	10	—	—	5	—	—	—	11	2	—	1	2
1000	40	—	—	20	—	—	10	—	—	—	23	1	—	3	1
2000	80	—	—	40	—	—	29	—	—	1	16	2	—	6	2
5000	200	—	—	100	—	—	50	—	—	3	26	2	—	16	2
10000	400	—	—	200	—	—	100	—	—	7	23	1	1	3	1

kiedy lokuiemy po cztery od sta.

kapitał	na rok			na pół roku			na kwartał			na tydzień			na dzień		
100	5	—	—	2	15	—	1	7	1 1/2	—	2	2 3/4	—	—	1 1/4
200	10	—	—	5	—	—	2	15	—	—	5	2 1/2	—	—	2 1/2
300	15	—	—	7	15	—	3	22	1 1/2	—	8	2 1/4	—	1	3/4
400	20	—	—	10	—	—	5	—	—	—	11	2	—	1	2
500	25	—	—	12	15	—	6	7	1 1/2	—	14	1 3/4	—	2	1/2
1000	50	—	—	25	—	—	12	15	—	—	29	1/2	—	4	1/2
2000	100	—	—	50	—	—	25	—	—	1	28	1	—	8	1
5000	250	—	—	125	—	—	62	15	—	4	25	2 1/2	—	20	2 1/2
10000	500	—	—	250	—	—	125	—	—	9	21	2	1	11	2

kiedy lokuiemy po sześć od sta.

kapitał	na rok			na pół roku			na kwartał			na tydzień			na dzień		
100	6	—	—	3	—	—	1	15	—	—	3	1 1/2	—	—	1 1/2
200	12	—	—	6	—	—	3	—	—	—	7	—	—	1	—
300	18	—	—	9	—	—	4	15	—	—	10	1 1/2	—	1	1 1/2
400	24	—	—	12	—	—	6	—	—	—	14	—	—	2	—
500	30	—	—	15	—	—	7	15	—	—	17	1 1/2	—	2	1 1/2
1000	60	—	—	30	—	—	15	—	—	1	5	—	—	5	—
2000	120	—	—	60	—	—	30	—	—	2	10	—	—	10	—
5000	300	—	—	150	—	—	75	—	—	5	25	—	—	25	—
10000	600	—	—	300	—	—	150	—	—	11	20	—	1	20	—

kiedy lokuiemy po siedem od sta.

kapitał	na rok			na pół roku			na kwartał			na tydzień			na dzień		
100	7	—	—	3	15	—	3	22	1 1/2	—	4	1/2	—	—	1 3/4
200	14	—	—	7	—	—	3	15	—	—	8	1/2	—	1	1/2
300	21	—	—	10	15	—	5	7	1 1/2	—	12	3/4	—	1	2 1/4
400	28	—	—	14	—	—	7	—	—	—	16	1	—	2	1
500	35	—	—	17	15	—	8	22	1 1/2	—	20	1 1/4	—	2	2 3/4
1000	70	—	—	35	—	—	17	15	—	1	10	2 1/2	—	5	2 1/2
2000	140	—	—	70	—	—	35	—	—	2	21	2	—	11	2
5000	350	—	—	175	—	—	87	15	—	6	21	1/2	—	29	1/2
10000	700	—	—	350	—	—	175	—	—	13	18	1	1	28	1

TABELLA GOSPODARSKA

czyli wyrachowanie ile nam czyni dochód roczny, na dzień, tydzień, miesiąc, kwartał, pół roku i t. d.

kiedy mamy na rok	W O W C Z A S M A M Y N A												
	9 miesięcy	pół roku	kwartał	miesiąc	2 tygodnie	10 dni	tydzień	sześć dni	pięć dni	cztery dni	trzy dni	dwa dni	dzień
złp.	złp.	złp.	złp.	złp. gr.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.	złp. gr. szel.
20000	15000	10000	5000	1666 20	767 3 2	547 25 1	383 16 2 1/2	328 23 —	273 29 1/2	219 5 1	164 11 1 1/2	109 17 2	54 23 2 1/2
15000	11250	7500	3750	1250 —	575 10 1 1/3	110 28 2 2/3	287 20 2/3	246 17 1	205 14 1 2/3	164 11 1 2/3	123 8 2	82 5 2 1/3	41 2 2 2/3
10000	7500	5000	2500	833 10	383 16 2 1/2	273 29 1/2	191 23 1 1/4	164 11 1 1/2	136 29 1 3/4	109 17 2	82 5 2 1/4	54 23 2 1/2	27 11 2 3/4
9000	6750	4500	2250	750 —	345 6 1/3	246 17 2/3	172 18 1/6	147 28 1	123 8 1 5/6	98 18 2 2/3	73 29 1/2	49 9 1 1/3	24 19 2 1/6
8000	6000	4000	2000	666 20	306 28 2 2/3	219 7 2 1/3	153 14 1 1/3	131 16 2	109 18 2 2/3	87 21 1/3	65 23 1	43 25 1 2/3	21 27 2 1/3
7000	5250	3500	1750	583 10	268 17 2 1/3	191 25 1 2/3	134 8 2 2/3	115 3 1	95 27 2 1/3	76 22 2/3	57 16 2	38 11 1/3	19 5 1 2/3
6000	4500	3000	1500	500 —	230 6 2	164 13 1	115 3 1	98 20 —	82 6 2	65 23 1	49 10 —	32 26 2	16 13 1
5000	3750	2500	1250	416 20	191 25 1 2/3	137 1 1/3	95 27 2 1/3	82 6 2	68 15 1 2/3	54 24 1 1/3	41 3 1	27 12 2/3	13 21 1/3
4000	3000	2000	1000	333 10	153 14 1 1/3	109 18 2 2/3	76 22 2/3	65 23 1	54 24 1 1/3	43 25 1 2/3	32 26 2	21 27 2 1/3	10 28 2 2/3
3000	2250	1500	750	250 —	115 3 1	82 6 2	57 16 2	49 10 —	41 3 1	32 26 2	24 20 —	16 13 1	8 6 2
2000	1500	1000	500	166 20	76 22 2/3	54 24 1 1/3	38 11 1/3	32 26 2	27 12 2/3	21 27 2 1/3	16 13 1	10 28 2 2/3	5 14 1 1/3
1000	750	500	250	83 10	38 11 1/3	27 12 2/3	19 5 1 2/3	16 13 1	13 21 1/3	10 28 2 2/3	8 6 2	5 14 1 1/3	2 22 2/3
900	675	450	225	75 —	34 16 —	24 20 —	17 8 —	14 24 —	12 10 —	9 26 —	7 12 —	4 28 —	2 14 —
800	600	400	200	66 20	30 20 2 2/3	21 27 2 1/3	15 10 1 1/3	13 4 2	10 28 2 2/3	8 23 1/3	6 17 1	4 11 1 2/3	2 5 2 1/3
700	525	350	175	58 10	26 25 2 1/3	19 5 1 2/3	13 12 2 2/3	11 15 1	9 17 2 1/3	7 20 2/3	5 22 2	3 25 1/3	1 27 1 2/3
600	450	300	150	50 —	23 — 2	16 13 1	11 15 1	9 26 —	8 6 2	6 17 1	4 28 —	3 8 2	1 19 1
500	375	250	125	41 20	19 5 1 2/3	13 21 1/3	9 17 2 1/3	8 6 2	6 25 1 2/3	5 14 1 1/3	4 3 1	2 22 2/3	1 11 1/3
400	300	200	100	33 10	15 10 1 1/3	10 28 2 2/3	7 20 2/3	6 17 1	5 14 1 1/3	4 11 1 2/3	3 8 2	2 5 2 1/3	1 2 2 2/3
300	225	150	75	25 —	11 15 1	8 6 2	5 22 2	4 28 —	4 3 1	3 8 2	2 14 —	1 19 1	— 24 2
200	150	100	50	16 20	7 20 2/3	5 14 1 1/3	3 25 1/3	3 8 2	2 22 2/3	2 5 2 1/3	1 19 1	1 2 2 2/3	— 16 1 1/3
100	75	50	25	8 10	3 25 1/3	2 22 2/3	1 27 1 2/3	1 19 1	1 11 1/3	1 2 2 2/3	— 24 2	— 16 1 1/3	— 8 2/3

Uwaga. Korzyści z téy tabelli są następuiące: 1) że można dochód swóy roczny porównać z dochodem dziennym. 2) Że kto płaci procenta, łatwo doydzie ile powinien na ten przedmiot dziennie, miesięcznie lub kwartalnie odkładać. 3) Że ieśli kto ma zamiar, co rok z dochodów swoich iaki kapitalik uzbierać, wie ile powinien codzień oszczędzić. 4) Że ieśli kto więcey wydaie niż má, może wyrachować ile mu corocznie przybywa długów. 5) Że ieśli kto ciągle pamiętać będzie ile ma do wydania na dzień, łatwo urządzi swoie potrzeby, stanie się coraz oszczędnieyszym, rządnieyszym i przestanie łożyć na niepotrzebne wydatki.

JARMARKI ZNACZNIEYSZE KRAJOWE I ZAGRANICZNE.

Woiewództwo Mazowieckie.

Warszawa. Jarmarków 2 iako to: w Maju w drugi Poniedziałek po ś. Filipie i Jakóbie, w Listopadzie w pierwszy Poniedziałek po Wszystkich świętych. Każdy trwa 3 tygodnie, z których pierwszy wstępny, drugi właściwy targowy, a trzeci tygodniowy wypłat zowie się. Prócz tego jarmark na wełnę na ś. Jan Chrziciel i Kontrakty trwaią przez dwa tygodnie.

Obwód Warszawski.

Błonie. Jarmarków 7 iako to: Na ś. Tróycę na ś. Augustyn, na Nawiedzenie P M. na ś. Katarzynę, we Wtorek po Niedzieli Kwietniey, na N. P. Gromniczną, na ś. Łukasz.

Góra Kalwarya. Jarmarków 4 iako to: Po Bożem Narodzeniu, po Wielkiey Nocy, po Zielonych Świątkach, po Bożem Ciele.

Piaseczno. Odbywa się Jarmarków 12, to iest ieden co miesiąc w pierwszy Poniedziałek każdego Miesiąca.

Groiec Jarmarków 9 iako to: 14 Lutego, na ś. Józef, na ś. Marek, 15 Maja, na Nawiedzenie P. M. na ś. Annę, na ś. Idzi, 15 Października, 6 Grudnia

Mszczonow. Jarmarków 6 iako to: Na nawrócenie ś. Pawła, w cztéry tygodnie po Wielkiey Nocy, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Bartłomiey, na ś. Michał, na Niepokalane Pocz, P. M.

Warka. Jarmarkow 9 iako to: Na Srodopoście, 7 Maja, na Boże Ciało, 3 Sierpnia, 26 Września, 5 Listop. 7 Lutego, na Nawiedzenie P. M. na Niepokalane Pocz. P. M.

Tarczyn. Jarmarków 10 iako to: Na ś. Dorotę, na ś. Kaźmierz, we Czwartek po Niedzieli Judica, na ś. Bohusława, na ś. Jan Nepom. na ś. Alexy, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś. Szymona i Judę, na ś. Tomasz.

Nadarzyn. Jarmarków 7 iako to: Na 3 Króle, na Półpoście, na ś. Stanisław, na ś. Annę, na ś. Krzyż, na ś. Leonard, na ś. Łucyą.

Mogielnica. Jarmarków 8 iako to: w Poniedz. po Niedz. Wstępney, na ś. Benedykt, na ś. Franciszek w Październiku, na ś. Elżbiet. w dzień 3 Króli, w Ponie. po Niedz. Kwietniey, w Poniedz. po Zielo. Swiątkach, w dzień Znalezienia ś. Krzyża, na ś. Jan Chrzciciel, na N. P. Skaplerzną, na ś. Woyciech.

Grodzisk. Jarmarków 5 iako to: Na ś. Józef, na ś. Annę, na ś. Marcin, na ś.Tomasz, na ś. Woyciech.

Obwód Stanisławowski.

Dobre. Jarmarków 8 iako to: Na ś. Jan, na Przeniesienie ś. Stanisława, w Niedz. Starozapustną, na ś.Antoni; na ś. Małgorzatę, na ś. Bartłomiey, na ś Michał, na ś. Andrzey.

Jadów. Jarmarków 12 iako to: Dnia 7 Stycznia, dnia 4 Lutego, na ś, Józef, na ś. Piotra Męcz. i ś. Katarzyne Seneń., d. 2 Maja na ś. Bernardyna, trzydniowy d 15, 16 i 17 Lipca, d. 20 Lipca, po ś. Jakóbie d. czwartego, dwudniowy na ś. Cypryan i ś. Franciszek, na ś. Franciszek Seraficki, trzydniowy d. 5, 6 7 Listopada, d. 23 Grudnia. Targi tygodniowe w każdy Poniedziałek przypadaią.

Karczew. Jarmarków 13 iako to: Na ś. Agnieszkę, na ś. Walenty, na ś. Kaźmierz, na ś. Woyciech, na Wniebowst. Pańskie, na ś. Witt, na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Bartłomiey na ś. Krzyż, na ś. Franciszek, na Wszystkich śś. na ś. Andrzey, na ś. Łucyą.

Kałuszyn. Jarmarków 12 iako to: Na Nowy Rok, na ś. Maciey, na ś. Marek, w Niedzielę Kwietnią, na ś. Woyciech, na Wniebowstąpie. na ś. Małgorzatę, na ś. Bartłomiey, na ś Mateusz, na ś. Szymona Judę, na ś. Andrzey, na ś. Tomasz.

Mińsk Polski, Jarmarków 3 iako to: D. 8 Lipca, na Narodz. P. M. d. 3 Października. Oprócz powyższych Jarmarków, odbywaią się co tydzień we Srzodę targi na różne produkta.

Stanisławów. Jarmarków 5 iako to: Na 3 Króle, na Półpoście, na śś. Piotra i Pawła, na ś. Mateusz, na ś. Katarzynę.

Radzymin. Jarmarków 11 iako to: na 3 Króle. na ś. Maciey, d. 1 Kwietnia, na ś, Floryan, dnia pierwszego po Zielo. Świątkach, na ś. Jan, na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Bartłomiey, na ś. Michał, na ś. Szymona Judę, na ś. Katarzynę.

Okuniew. Jarmarków 2 iako to: Na ś. Mikolay, w Niedz. Przewod.

Nowodwór, Jarmarków 6 iako to: 15 Stycznia, 19 Marca, 13 Maja, 15 Lipca, 15 Września, 11 Listopada.

Obwód Kujawski.

Włocławek. Jarmarków 12 iako to: Na Wszystkich śś., na 3 Króle, na ś Woyciech, na ś. Jan Chrzci. na ś. Łukasz, na ś. Marcin, na ś. Michał, na Niedz. Przewodnią, na Przemie. Pańskie, na Zwiastow. P. M. na Wniebowzięcie P. M. na ś. Walenty.

Babiak Jarmarków 6 iako to: 17 Stycznia, dnia 1 po Wielkiéy nocy, po ś. Tróycy, 14 Lipca, 29 Września, 2 Listopada.

Brześć Kujawski Jarmarków 8 iako to: Na Oczysz. P. M. na ś Józef, na ś. Stanisław, w Niedz. pomiędzy Oktawą Bożego Ciała, na ś. Piotr i Paweł, na Wniebowzię. P. M. na ś. Michał, na ś Katarzynę

Radziejów. Jarmarków 13 iako to: Na Nowy Rok, na Oczysz. P. M. w Niedz. Kwietnią, na 1 Maja, na Ziel. Świątki, 13 Czerwca, na Nawiedz. P. M., na Wniebowzię. P. M., na ś. Annę, na Narodz. P. M., na ś. Łukasz, na Niepok. Poczę. P. M., na Zwiastowanie P. M.

Piotrków. Jarmarków 12 iako to: Na Boże Ciało, na ś. Jakób, w Niedz. po ś. Michale, na Wszystkich śś. na ś. Witt, w Niedz. drugą Postu, na 3 Króle, w pierwszą Niedz. Postu, na Ziel. Świątki, na Wniebowstą. Pańskie, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Mikołay.

Kowal. Jarmarków 9 iako to: Na ś. Dorotę, na ś. Woyciech, na Wniebowst. Pańskie, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Małgorzatę, na ś. Jakób, na Narodz. P. M. na ś. Urszulę, na ś. Mikołay.

Raciążek. Jarmarków 7 iako to: Na Zwiastow. P. M., na ś Filipa i Jakóba, na N. P. Szkaplerzną, na ś. Bartłomiéy, na ś. Hieronim, na ś. Łucyą, na Wszystkich Swiętych.

Obwód Rawski.

Rawa. Jarmarków 9 iako to: Na ś. Agnieszkę, na ś. Maciey, we Czwartek przed Kwietnią Niedzielą, na Wniebowstą. Pańskie, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Wawrzyniec, na Narodzenie P. M., na ś. Szymona Judę, na ś Tomasz.

Skierniewice. Jarmarków 7 iako to: 6 Stycznia, na półposcie, 3 Maja, 25 Lipca, 4 Października, 19 Listopada, 6 Grudnia.

Nowe Miasto. Jarmarków 4 iako to: Na ś. Małgorzatę, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś Marcin.

Sobota. Jarmarków 12 iako to: po 3 Królach, po N. P. Gromnicznéy, w Wielki Czwartek, na ś. Marka, we Wtorek świąteczny, na ś. Witt, 26 Lipca, 24 Sierpnia, po Podwyższeniu ś. Krzyża, na ś. Łukasz, w dzień Zaduszny, na Młodzianki.

Ujazd. Jarmarków 10 iako to: na Nowy Rok, na N. P. Gr. na ś. Grzegorz, na ś. Woyciech. na ś. Tróycą, na ś. Małgorzatę, na ś. Wawrzyniec, na ś. Franciszka, na ś. Marcina, na ś. Łucyą.

Inowłodz. Jarmarków 8 iako to: Na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Idzi, na ś. Szymona Judę.

Obwód Sochaczewski.

Sochaczew. Jarmarków 2 iako to: Dwutygodniowy po Niedzieli Kwietniéy, trzy tygodnie po Wielkiéy Nocy. Oprócz tych odbywą się ieszcze 5 iarmarków:

Łowicz. Jarmarków 8 iako to: Na ś. Mateusz, na ś. Andrzey, na ś. August, na ś. Jan Chrzciciel, w Niedz. Kwietnią, w Niedz. Przewodnią.

Wiskitki. Jarmarków 8 iako to: na Oczyszczenie P. M., na ś. Józef, w Niedz. 4 Postu, na ś. Stanisław, w Niedz. podczas Oktawy Bożego Ciała, na w Niebowz. P. M., na Przeniesienie ś. Stanisława, w dniu 27 Września, na Wszystkich świętych.

Obwód Gostyński.

Kutno. Jarmarków 8 iako to: Na ś. Filipa i Jakóba, na Zielone Swiątki, na ś. Wawrzyniec, na ś. Franciszek, na ś. Elżbietę, 14 Lutego, na Półpoście, 14 Września.

Gostynin. Jarmarków 6 iako to: 6 Stycznia, 19 Marca, 8 Maja, 25 Lipca, 30 Listopada, 25 Grudnia.

Iłów. Jarmarków 4 iako to: na ś. Walenty, na ś. Bazyli, na ś. Jadwigę, na ś. Tomasz.

Krośniewice. Jarmarków 14 iako to: 31 Grudnia. 1 Lutego, 18 Marca, 7 Maja, w Niedz. przed Ziel. Swiątkami, 12 Czerwca, 12 Lipca 25 Lipca, 14 Sierpnia, 7 Września, 28 Września, 17 Października. 10 Listopada. 29 Listopada.

Obwód Łęczycki.

Łęczyca. Jarmarków 8 iako to: Na 3 Króle, 2 Kwietnia, 4 Czerwca, 2 Lipca, 17 Lipca, 15 Października, 25 Listopada, 6 Grudnia.

Piątek. Jarmarków 7 iako to: 2 Stycznia, 4 Marca, w Kwiet. Niedz. na ś. Tróycę, na Przemie. Pańskie, 27 Września, na ś. Andrzéy.

Kłodawa. Jarmarków 8 iako to: Na 3 Króle, we Srzo. po Połpościu, w wiel. Czwartek, w Srzo. po Niedz. 4 po Wielkanocy, we Srzo. przed Oktawą Bożego Ciała, na ś. Jakób, na ś. Idzi, na ś. Klemens.

Zgierz. Jarmarków 7 iako to: 8 Lutego, 10 Marca, 29 Marca, 16 Sierpnia, na Podwyż. ś. Krzyża, na Zielo. Świątki, na ś. Katarzynę.

Alexandrów. Jarmarków 8 iako to: Na ś. Walenty, na ś. Grzegórz, na ś. Stanisław, na ś. Małgorzatę, na ś. Jacek, na ś. Rafał, na ś. Andrzéy. 23 Grudnia. Nazaiutrz po każdym jarmarku targ na konie i wszelkiego rodzaiu bydło odbywać się ma, oraz targi tygodniowe w Poniedziałki są przeznaczone.

Ozorków. Jarmarków 6 iako to: 2 Stycznia, w trzeci Poniedziałek po Wielkanocy, w Poniedziałek przed Oktawą Bożego Ciała, w ósmy Poniedziałek po Świątkach, w szesnasty Poniedziałek po Świątkach, w dwudziesty Poniedziałek po Świątkach.

Kazimierz. Jarmarków 6 iako to: na ś. Józef, na ś. Jan Chrzciciel, w wilią ś. Jana Chrzciciela, na ś. August, na ś. Marcin, na ś. Barbarę.

Łodź. Jarmarków 12 iako to: 6 Stycznia, 2 Lutego, 3 Marca 7 Kwietnia, 8 Maja 13 Czerwca, 13 Lipca, 13 Sierpnia, 21 Września, 18 Października. 14 Listopada, 21 Grudnia.

Grzegorzewo. Jarmarków 8 iako to: w Niedz. po ś. Agnieszcze, na ś. Józef, na ś. Woyciech, na ś. Tróycą, w Niedzielę przed ś. Małgorzatą, w Niedzielę po ś. Bartłomieiu, w Niedzielę przed ś. Jadwigą. w Niedzielę przed ś. Barbara.

Poddębice. Jarmarków 8 iako to: na Nowy Rok, na ś. Walenty dnia 14 Lutego, na ś. Józef dnia 19 Marca, na ś. Stanisław dnia 8 Maja, na ś Antoni dnia 13 Czerwca, na ś. Maryą Magdalenę dnia 22 Lipca, na ś. Teklę dnia 23 Września, na ś. Marcin dnia 11 Listopada.

Województwo Krakowskie.

Obwód Kielecki.

Kielce. Jarmarków 14 iako to: Na Nawiedzenie P. M. na Wniebowzięcie, na Poświęcanie Kościoła, na Niedzielę Kwietnią, na Niedzielę Popielcową, na ś. Tróycę, na trzecią Niedzielę Adwentu, na ś. Martę, na ś. Rozalią, na ś. Cecylią, na ś. Agnieszkę, na ś. Stanisław, na ś. Mateusz, na Wszystkich śś.

Chęciny. Jarmarków 12 które się odbywaią w Poniedziałki, iako to: po 3 Królach, po ś. Dorocie, po ś. Józefie, po ś. Woyciechu, po Zielonych świątkach, po ś. Piotrze i Pawle, po ś. Annie. po ś Bartłomieiu, po ś. Mateuszu, po ś. Jadwidze, po ś. Marcinie, po N. P. Niepokalanego Poczęcia.

Jędrzeiów. Jarmarków 14 iako to: Po Nowym Roku, po N. P. Gromnicznéy, na ś. Kazimierz, w Kwiet. Sobotę, na ś. Woyciech, w Sobotę świąteczną, w Sobotę po Oktawie Bożego Ciała, po ś. Piotrze i Pawle, na ś. Piotr w Okowach, na Naro. P. M.. na ś. Franciszek, na ś. Bernard, na ś. Łukasz, po ś. Katarzynie.

Małogoszcz. Jarmarków 12 iako to: Na ś. Agnieszkę, na Tłusty Czwartek. na Srzodopoście, na Niedz. Przewodnią, na Znalezienie ś Krzyża, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Małgorzatę, na ś. Wawrzyniec: na Podwyższenie ś. Krzyża, na ś. Szymona Judę, na ś. Mikołay, i przed wilią Bożego Narodzenia.

Obwód Stopnicki.

Stopnica. Jarmarków 14 iako to: Po 3 Królach, na ś Maciey, po Przewod. Niedzieli, na ś. Zofię, we Srzodę po Zielo. Świątkach, na ś. Antoni, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Maryą Magdalenę, na ś Piotra w okowach, po Narodzeniu P. M., na ś. Mateusz, na ś. Franciszek, na Wszystkich świętych, na ś. Mikołay.

Wiślica. Jarmarków 12 iako to: Na ś. Agnieszkę, na ś. Kazimierz, na ś. Woyciech, w Oktawę Bożego Ciała, na ś. Małgorzatę, na Wniebowzięcie P. M., na Narodz. P. M., na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Mateusz, na ś. Jadwigę, na ś. Marcin, na ś. Mikołay.

Chmielnik. Jarmarków 13 iako to. Na 3 Króle, na ś. Agnieszkę, na ś. Maciey, na ś. Józef, w Niedz. Przewod. na ś. Zofię, na ś. Wita, na ś Jakób, na ś. Jacek, na ś. Idzi, na ś. Szymona Judę, na ś. Michał, na ś. Andrzéy.

Szydłów. Jarmarków 12 iako to: 3 Stycznia, 3 Lutego, 13 Marca, 27 Marca, na ś. Filipa i Jakóba, 7 Czerwca, 27 Czerwca, na Przem. Pańsk., na ś. Idzi, na ś. Franciszek, Serafiocki, w dzień Zaduszny, 9 Grudnia.

Nowe Miasto Korczyn. Jarmarków 8 iako to: Na Gromnicę, na ś. Józef, na ś. Stanisław. na Nawiedzenie P. M na ś. Bartłomiéy, na Przeniesienie ś. Stanisława, na ś, Elżbietę. na ś. Tomasz.

Busk. Jarmarków 10, te odbywaią się we Srzody iako to: po 3 Królach, po Niedz. Kwietniéy, po Szrodopościu, po znalezieniu ś. Krzyża, po ś. Antonim, po ś. Prokopie, po Podwyższeniu ś. Krzyża, po ś. Mateuszu, po ś. Leonardzie po ś. Barbarze.

Obwód Olkuski.

Olkusz. Jarmarków 9 iako to: w wstęp. Poniedziałek, w Kwiet. Poniedziałek, w Poniedziałek po Wniebowstą. Pańskiém, na ś. Jan. na ś. Annę, na Wniebowz. P. M., na ś. Michał, na ś. Franciszek, na ś. Andrzéy.

Olsztyn. Jarmarków 2 iako to: w Poniedziałek po Srzodopościu, w Poniedziałek po ś. Stanisławie.

Pilica. Jarmarki odbywaią się co dwa tygodnie w dni Wtorkowe.

Żarki. Jarmarków 13 iako to: Na 3 Króle, na N P. Gromniczną, w Poniedz. po Niedz. Suchéy, w Poniedz. po Niedz. Białéy, w Poniedz. po N. Przewod., na ś. Stanisław, w Poniedz. po ś. Tróycy, na Nawiedz. P. M., w Ponie. po N. P. Śnieżnéy, w Ponie. po ś. Andrzeiu, na Przeniesienie ś. Stanisława, na ś. Szymona Judę, na ś. Andrzéy.

Bendzyn. Jarmarków 11 iako to: Na 3 Króle. na Gromnice, po Niedz. Suchéy, po Niedzieli Białéy, po Niedzieli przewodniéy, na ś. Stanisław, po ś. Tróycy, na Nawiedzenie P. M po N. P. Śnieżnéy, 27 Września, na ś. Andrzéy.

Lelów. Jarmarków 16 iako to: Po Nowym Roku, na ś. Agnieszkę, na ś. Maciéy, na ś. Józef. po Wielkiéynocy, po Wniebowstąpie Pańskiem, po Bożem Ciele, po ś. Piotrze, po ś. Maryi Magdalenie, na N. P. Anielską, na ś. Bartłomiéy, po Narodzeniu P. M. na ś. Franciszek, na ś. Łukasz, na ś. Marcin, po ś. Mikołaiu.

Siewierz. Jarmarków rocznie dwanaście, to iest w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.

Obwód Miechowski

Miechow. Jarmarków 19 iako to: Na 3 Króle, na Gromnice, na Niedz. Głuchą, na ś. Maciey, na Zwiastowanie *P.* M. w Kwiet. Niedzielę, w Przewodnią Niedziele, na ś. Stanisław, na Zielone Swiątki, na Narodzenie. ś. Jana, na ś. Rozesłańców, na ś. Jakób, na ś. Jacek: na Narodzenie P. M. na ś. Mateusz, na ś. Łukasz, na ś. Szymon, na ś. Marcin, na ś. Łucyą.

Opatowiec. Jarmarków 2 iako to: na ś. Jakób, na Zielone Swiątki.

Skalomierz. Jarmarków 13 iako to: w Niedz. po 3 Królach, na stary Zapust, na Srzodopoście, na Kwiet. Niedzielę, na Niedzielę Przewodnią, na Wniebowstąpienie, na Boże Ciało, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Wawrzyniec, na ś. Idzi, na ś. Franciszek Seraficki, na Wszystkich świętych, na Niepokalane *Poczęcie P.* M.

WOIEWÓDZTWO SANDOMIERSKIE.

Obwód Radomski

Radom. Jarmarków 9 iako to: 3 Stycznia, 13 Lutego, 14 Marca, 7 Kwietnia, 9 Maja, 13 Czerwca, 28 Paźdz. 25 Listopada, 17 Grudnia.

Kozienice. Jarmarków 12 iako to: 21 Stycznia, 24 Lutego, w Niedz. Białą, 23 Kwietnia, 22 Maja, 24 Czerwca, 14 Lipca, 21 Sierpnia, 24 Września, 18 *Października*, 4 Listopada, 6 Grudnia.

Zwoleń. Jarmarków 8 iako to: Na Nowy Rok, na ś. Dorotę, na Wiel. Czwartek, na Znalezienie ś. Krzyża, na Boże Ciało, na *Przemienienie Pańskie*, na *Podwyższenie* ś. Krzyża, na ś Katarzynę.

Janowiec. Jarmarków 4 iako to: na ś. Agnieszkę, na ś. Stanisław, na ś. Małgorzatę, na ś. Łukasz.

Obwód Sandomierski

Zawichost. Jarmarków 12 iako to: w Niedz. Białą, na Boże Ciało, na *Podwyż.* ś. Krzyża, w Niedz. 1 Adwentu, po 3 Królach, na ś. Walenty, we Srzo. po Wielkiéynocy, po ś. Stanisławie Biskup. na ś. Antoni *Padewski*, na N. *P.* Anielską, na ś. Franci. Seraficki. na ś. Barbarę.

Staszów. Jarmarków 13 iako to: Na Nowy Rok, na Oczyszczenie *P.* M. na ś. Maciey, na Niedzielę Białą, na ś. Annę, na ś. Bartłomiéy na ś. Mateusz, na ś. Urszulę. na ś. Jędrzey.

Osik. Jarmarków 12 iako to: Na ś. Paweł, na ś. Walenty, na ś. Benedykt, na ś. Stanisław, na ś. Wit, na Nawiedz. *P.* M. na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Piotra w okowach, na ś. Idzi, na ś. Szymona Judę, na *Przeniesienie* ś. Stanisława, na ś. Tomasz.

Tarłow. Jarakmów 10 iako to: W wstęp. Srzodę, w Kwiet. Poniedziałek, na ś. Woyciech, na ś. Tróycę, na ś. Piotr i Paweł, na ś. Annę na ś. Jadwigę, na ś. Marcin, na ś. Andrzéy, na ś. Tomsz.

Sandomierz. Jarmarków 2 iako to: Na Wniebowstąpienie *Pańskie* na Narodzenie *P.* M.

Obwód Opatowski.

Iłża. Jarmarków 8 iako to: Na N *P.* Gromniczną, na Zwiastowanie *P.* M., na Kwietnią Niedzielę' na ś. Stanisław, na Wniebowzięcie *P.* M. na ś. Idzi, na s. Jadwigę, na Niepokal. *Poczęcie P.* M.

Lipsk. Jarmarków 9 iako to: Na Nawró ś. *Pawła*, we Wto: świąteczny, na ś. Maryą Magdal., na ś. Elżbietę, na ś. Małgorzatę, po *Popielcu*, w *Poniedziałek* po Niedzieli Białéy. na ś. Woyciech.

Łagów. Jarmarków 12 iako to: Na Nowy Rok, na Oczyszczenie *P.* M. na ś. Józef, na ś. Leonard, na Wniebowst. *Pańskie*, po Oktawie *Przemie. Pańs.* na ś. Bartłomiéy, na ś. Michał, na ś. Mikołay, na ś. Maciéy, na ś. Marcin, na ś. Jan Chrz.

Wąchock. Jarmarków 8 iako to: Na Nowy Rok, w pierwszą Nie. postu, na ś. Woyciech, na ś. Jan Chrz. na ś. Małgorzatę, na Naro. *P.* M. na ś. Michał, na ś. Elżbietę.

Opatów. Jarmarków 12 iako to: na Nowy Rok, na ś. Agnieszkę, w Wstęp. Srzodę, w Niedz. Kwiet. w Niedz. *Przewod*, na ś. Tróyca na ś. Jan Chrz. na ś. Annę, na ś. Bartłomiéy, na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na ś. Tomasz.

Obwód Opoczyński.

Końskie. Jarmarków 9 iako to: w *Poniedziałek* po Nawróc. ś. *Pawła*, na ś. Maciéy, na ś. Józef, na ś. Filipa i Jakóba, w *Poniedz.* po Bożem Ciele, na ś. Jakóba, w *Poniedz.* po ś. Bartłomieiu, na poświęcenie kościoła, na ś. Mikołay.

Żarnów. Jarmarków 12 iako to: na Nowy Rok, na Oczyszczenie *P.* M. na ś. Kazimierz, na Niedz. Kwietnią, na ś. Woyciech, na ś. Tróycę, na ś. Małgorzatę, na Wniebowzię. *P.* M. na Narodz. *P.* M. na ś. Łukasz, na ś. Marek, na ś. Mikołay.

Opoczno. Jarmarków 10 iako to: na 3 Króle, w *Poniedz.* Starozapu. w *Poniedz.* Srzodopostny, w *Poniedz.* przewodni, we Wtorek świąteczny, 22 Lipca, 24 Sierpnia, 21 Września, 2 Listopada, w *Poniedziałek* Adwentowy.

Drzewica. Jarmarków 8 iako to: na Nowy Rok, w Niedzielę Zapus. w Niedz. Białą, na ś. Woyciech, na ś. *Piotra* i *Pawła*, na ś. Annę, na Narodzenie *P.* M. na ś. Łukasz.

Gielniów. Jarmarków 11 iako to: na ś. *Pawła*, 16 Lutego, na ś. Grzegorz, na ś. Marek, na ś. Tróycę, na Nawiedz. *P.* M. na ś. Dominik, na ś. Idzi, w *Poniedz.* po N. *P.* Rożanc. na ś. Marcin, na ś. Łucyą.

Radoszyce. Jarmarków 8 iako to: w *Poniedz.* po 3 Królach, na ś. Dorotę, na ś. Woyciech, na Boże Ciało, na ś. Annę, na ś. Mateusz, na ś. Jadwigę, na ś. Marcin.

Szydłowiec. Jarmarków 12 iako to: na 3 Króle, na ś. Walenty, na Srzodopoście, na wielką Srzodę. na ś. Zygmunta, na Boże Ciało, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś. Franciszek, na ś. Łukasz, na ś. Marcin, na ś. Mikołay.

Ostrowiec. Jarmarków 12 iako to: na 3 Króle, na tłusty Czwartek, na ś. Józef, na Niedz. przewod, na Wniebowstąp. *Pańsk.* w Oktawę Bożego Ciała, na ś. Jan, na *Przemienienie Pań.* na ś. Idzi, na ś. Michał, na ś. Szymona, na ś. Katarzynę.

Przedborz. Jarmarków 12 iako to: po 3 Królach, po ś. Macieiu, po Niedz. Białéy, po Wniebowstąpieniu, po Bożém Ciele, po ś. Janie Chrzcicielu, po ś. Alexym, po Wniebowz. *P.* M. po ś. Krzyżu, po ś. Michale, po ś. Marcinie, po Niepokalaném *Poczęciu P.* M.

WOIEWÓDZTWO KALISKIE.

Obwód Kaliski.

Kalisz. Jarmarków 6 w poniedziałki, iako to: po Niedz. Septuagesima, po Niedz Judica, po ś. Wicie, po ś. Wawrz. po ś. Michale, po ś. Marcinie.

Opatowek. Odbywać się będą stałe targi w dni czwartkowe każdego tygodnia, a jarmarki w dniach: na ś. Dorotę, dnia 6 Lutego, na ś. Filipa i Jakóba, dnia 1 Maia, i na w Niebowzięcie, dnia 15 Sierpnia.

Turek. Jarmarków 11 iako to: na 3 Króle, w poniedz. po Niedz: Kwietniéy, w poniedziałek po Bożem Ciele, na ś. Jakób, na w Niebowz. N. *P.*, na Narodz. *P.* M. na ś. Łukasz, na Niepokal. *Pocz. P.* M. na ś. Marek, na ś. Agatę, na ś. Leonard.

Warta. Jarmarków 13 iako to: 2 Stycznia, w dzień Nawróc. ś. *Pawła*, w drugi czwartek *Postu*, w czwart. przed Kwiet. Niedz. czyli szósty czwartek *Postu*, w dzień ś. Woyciecha, nazaiutrz po Wstąp. Pańskiem, nazaiutrz po Boż. Ciele, w dzień Nawiedz. Matki Boskiéy, w dzień *P.* M. Anielski czyli 2 Sierpn., w dzień Scięcia ś. *Pawła*, w dzień ś. Franciszka Seraf. czyli 4 Października, w dzień ś Elżbiety w dzień ś. Łucyi. Każdy Jarmark przypadaiący w dzień osbotny lub Niedzielny, odkładany bywa na poniedziałek.

Uniejów. Jarmarków 12 iako to: w Niedz. Starozapustną, na ś. Maciey. w poni. *Przewodni*, na Znalez. ś. Krzyża, w *Poniedz.* Swiąteczny, na ś. *Piotra* i *Pawła*, na N. *P.* Szkaplerzną, na ś. Wawrzyniec, na ś. Michał, na ś. Szymona Judę, na ś. Andrzéy, na ś. Szczepan.

Dobre. Jarmarków 13 iako to: na ś. Walenty, na Niedz. Judica, na ś. Filip i Jakób, w *Poniedz.* po ś. Tróyey, na ś. Jan, na ś. Marya Magdalenę, na ś. Bartłomiey, na Narodz. *P.* M. na ś. Mateusz, na ś. Franciszka, na Wszystkich świętych, na ś. Katarzynę, na ś. Tomasz.

Koźminek. Jarmarków 8 iako to: na ś. Agnieszkę, na ś. Grzegórz na ś. Woyciech, na ś. *Piotra* i *Pawła*, na ś. Wawrzyniec, na Nar. *P.* M., na ś. Szymona Judę, na ś. Barbarę. Oprócz tych odbywaią się ieszcze: dnia 15 Stycznia. 14 Lutego, 29 Maia, i 29 Lipca.

Sław. Jarmarków 10 iako to: na 3 Króle, na ś. Maciéy, na ś. Józef na ś. Stanisław, na Ziel. Swiątki, na ś. Jakób, na ś. Egidy, na ś. Jadwigę, na Wszyst. świętych, na ś. Mikołay.

Chocz. Jarmarków 4 iako to: na trzy dni przed ś Fil. i Jakóbem; przed ś. Bartłomieiem przed ś. Jadwigą, przed ś. Marcinem.

Stawiszyn. Jarmarków 11 w poniedziałki, iako to po 3 Królach, po ś. Walentym, po Srzodopościu, po *Przew.* Niedz., po Wniebowst. *Pańskiem*, po Nawiedz, *P.* M., po ś. Dominiku, po ś. Bartłomieiu, po ś. Franciszku, po ś. Marcinie, po ś. Mikołaiu.

Błaszki. Jarmarków 10 iako to: na N. *P.* Gromniczną; na Niedz. Quasim, na ś. Antoni, w Niedz. po ś. Janie, na ś. Annę, na ś. Roch, nazaiutrz po ś. Michale, na ś. Katarzynę, na ś. Tomasz. na 3 Króle.

Iwanowice. Jarmarków 5 iako to: w Niedz. po 3 Królach, na ś. Kaźmierz, w Niedz. po ś. Tróycy, na Narodz. *P.* M., na ś. Katarzynę.

Obwód Koniński.

Konin. Jarmarków 9 iako to: na ś. Fabiana i Sebastyana, na Laetare, na w Niebowst. *Pańskie*, na Boże Ciało, nazaiutrz po Maryi Magdaleny, nazaiutrz po ś. Idzim, po ś. Franciszku, na ś. Urszulę, na ś. Mikołay.

Koło Jarmarkow 10 iako to: w dzień po Nowym Roku, w dzień po N. *P.* Gromnicznéy, po ś. Macieiu, w *Poniedz.* po Niedz. Judica, po ś. Filipie i Jakóbie, w *Poniedz* po Bożem Ciele, w dzień po ś. Wawrzyńcu, po *Podwyższeniu* ś. Krzyża, po ś. Szymonie Judy, po ś. Katarzynie.

Pyzdry. Jarmarków 12 odbywaią się w *Poniedziałki*, iako to: po N. Roku, po Oczyszcz. *P.* M., po Srzodopoście, po Wielkiéynocy, przed Swiątkami, dniem przed ś. Piotrem, w *Poniedz.* po ś. M. Magdalenie, po w Niebowz. *P.* M. po ś. Franciszku, po ś. Szymonie, po ś. Mikołaiu.

Kazimierz. Jarmarków 12 iako to: na 3 Króle, na ś. Maciéy, na Zwiastowanie *P.* M. na ś. Woyciech, na ś. Stanisław, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Annę, na Porcyunkulę; na Narodz. *P.* M., na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na Niepokal. *Pocz. P.* M.

Wilczyn. Co cztery tygodnie bywa jarmark.

Zagorow. Bywa jarmark w każdy pierwszy czwartek Miesiąca.

Władysławów. Jarmarków 10, iako to: w poniedz. po 3 Królach, we czwartek po Zapustach, na ś. Józef, 23 Kwietnia, w poniedz. po Wniebowstąpieniu, 29 Czerwca, 24 Sierpnia, w poniedz. po ś. Michale, 1 Listopada, 30 Listopada.

Tuliszków. Jarmarków 8 iako to: na ś. Michał, w poniedz. przed ś. Marcinem, w *Poniedz.* 2gi Adwentowy, we Wtorek po 3 Królach, w poniedz. przed *Popielcem*, w poniedz. po ś. Woyciechu, w ponie. przed ś. Janem Chrzcicielem, w poniedz. po w Niebowz. *P.* M.

Słupca. Jarmarków 10 iako to: 7 Stycz., w poniedz. po Niedz. Septua. na Srodop. w poniedz. Wielkan., we Czwart. przed Swiątk., 30 Czerwca, w poniedz. po ś. Wawrzyńcu, 22 Wrzesnia, 19 *Paźdz.*, 26 Listopada.

Skulsk. Jarmarków 10 iako to: na Zwiastowanie *P.* M., na Oczys. *P.* M. na Opieki ś. Józefa, w Niebowst. *P.*, na ś. Jana, na Nawiedzenie N. *P.* M., na w Niebowz. *P.* M., na Narodz. *P.* M., na Wszyst. Sw., na Niepokal. *P. P.* Maryi.

Obwód Sieradzki.

Sieradz. Jarmarków 12 iako to: na 3 Króle, na ś. Maciey, na ś. Józef, na Kwietnią Niedz. na ś. Stanisław, na ś. Tróycę, na ś. Annę, na w Niebowstąpienie, na ś. Mateusz, na Wszyst. Swiętych, na ś. Mikolay, na ś. Tomasz.

Lutomiersk. Jarmarków 8 iako to: 4 Lutego, 4 Marca, na 8 dni przed W. Czwartkiem, na 4 dni przed Zielonemi Swiątkami, 29 Czerwca, 24 Sierpnia, 15 *Października*, 4 Grudnia.

Łask. Jarmarków 10 iako tó: na Nowy Rok, 6 Lutego, w Niedz. Kwietnia, w *Przew.* Niedz., na ś. Stanisław, na Swiątki, 1 Lipca, na w Niebowz. *P.* M., 29 Września, 19 Listop.

Szczerców. Jarmarków 12 iako to: 10 Stycznia, 24 Lutego, 19 Marca, 25 Kwietnia, 25 Maja, 24 Czerwca, 25 Lipca, 17 Sierpnia, 7 Września, 21 *Października*, 17 Listopada, 5 Grudnia.

Widawa. Jarmarków 12 iako to: w poniedz. Zapustny, w *Poniedziałek* ś. Kazimierza, w Niedz. 1 *Postu*, w *Poniedz.* ś. Józef, na *Półpoście*, w poniedz. ś. Antoniego, w Niedz. 2 po Wielkieynocy, w poniedz. Swiąteczny, na dzień przed ś. Małgorzatą, w poniedz. ś. Rocha, na dzień przed ś. Marcinem, w Niedz. 4 Adwentu.

Pabianice. Jarmarków 7 iako to: na ś. Agnieszkę, na ś. Józef, na ś. Aloizy, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, w Niedz. po ś. Marcinie, na ś. Tomasz.

Złoczew. Jarmarków 13 iako to: na N. Rok, na Niedz. *P.* Gromniczney, na ś. Kazimierz, na Niedz. Kwietnią, we 2 tygodnie po Wielkieynocy, na ś. Zofią, na ś. Antoni, w Niedz. po N. *P.* Szkaplerzney, na w Niebowz. *P.* M. na Narodz. *P.* M., na ś. Franciszek Serafiński, w Niedz. po Wszystkich Swiętych, na ś. Andrzey.

Zduńska Wola. Jarmarków 8 iako to: 23 Lutego, 23 Kwietnia, 23 Maja, 23 Lipca, 23 Września, 23 *Października*, 23 Listopada, 23 Grudnia.

Obwód Wieluński.

Wieluń. Jarmarków 7 iako to: na ś. Agnieszkę, na Niedz. Białą, po Niedz. *Przewod.*, na Ziel. Swiątki, na Nawiedz. *P.* M., na ś. Michał, na ś. Barbarę.

Działoszyn. Jarmarków 2 iako to: na 3 Króle, na ś. Tomasz.

Stara Częstochowa. Jarmarków 12 iako to: na ś. Agnieszkę, w poniedz. po Niedz. Wstępney, w poniedz. po Niedz. Kwietn., na ś. Filip i Jakoba, w srzodę po Ziel. Swiątkach, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Maryą Magdalenę, w poniedz. po w Niebowz *P.* M. w poniedz. po Narodz. P. M., w poniedz. po ś. Michale, na Wszystkich śś. na ś. Katarzynę.

Nowa Częstochowa. Jarmarków 4 iako to: 19 Marca, 15 Czerwca, 1 Września, 13 Grudnia.

Kłobuck. Jarmarków 12 iako to: 24 Stycznia, 7 Lutego, 7 Marca, 28 Marca, 18 Kwietnia, 15 Maia, 30 Maia, 13 Lipca, 20 Sierpnia, 3 Października, 14 Listopada, 4 Grudnia.

Bolesławiec. Jarmarków 9 iako to: 3 Lutego, w Poniedz. po Niedz. Głuchey, w 3ci Poniedz. po Wielkanocy, w *Poniedz.* po ś. Tróycy, dnia 13 Lipca, dnia 10 Sierpnia, 21 Września, 2 Listopada, 13 Grudnia.

Mstów. Jarmarków 12 iako to: na 3 Króle, na ś. Walenty, na ś. Gertrudę, na ś. Woyciech, na ś. Urban, na 1 Niedz. po ś. Janie Chrzcicielu, na Rozesłańców, na w Niebowz. N. P., na ś. Mateusz, na ś. Szymona Judy, na Ofiarowanie *P.* M., na ś. Tomasz.

Przyrów. Jarmarków 13 iako to: dnia 3 po ś. Grzegorzu, dn. 3 po ś. Woyciechu, w *Poniedz.* po Bożem Ciele, na ś. Annę, na ś Dorotę, na ś. Zofią, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Michał, na ś. Łucyą, na ś. Kaźmierz, na Niedz. Kwietnią, w Niedz. po ś. Marcinie, na ś. Mikołay.

Wieruszów. Jarmarków 10 iako to: na ś. Fabian i Sebastyan, na ś. Agatę, na Srzodop., na ś. Woyciech, na ś. Stanisław, na ś. *Piotra* i *Pawła*, na ś. Bartłomiey, na ś. Michał, na Szymona Judy, na ś. Jana Ewangelisty.

Krzepice. Jarmarków 8 w poniedziałki, iako to: po ś. Dorocie, po półpościu, po ś. Filipie, i Jakóbie, po ś. Wicie, po ś. Dominiku, po podwyższ. ś. Krzyża, po ś. Jadwidze, po Niepokalanem Poczęciu *P.* M.

Obwód Piotrkowski.

Piotrków. Jarmarków 4 iako to: na ś. Stanisław, na Zielone Swiątki, na ś. Jakob, na ś. Michał.

Bełchatów. Jarmarków 6 iako to: w poniedz. po 3 Królach, w Biały *Poniedz.* lub w Niedz. w tydzień po Ziel. Swiątk. na ś. Antoni, na ś. Michał, w tydzień po Wszystkich Swiętych.

Brzeźnica. Jarmarków 10 w poniedziałki, iako to:, po ś. Walentym, we Czwartek przed Kwietnią Niedz., po w Niebowst. *Pańsk.*, po Bożem Ciele, na Rozesłańców, po ś. Wawrzyńcu, po ś. Egidym, po ś. Mateuszu, po ś. Jadwidze, po ś. Mikolaiu.

Kamińsko. Jarmarków 10 iako to: na 3 Króle, na Gromnice, na ś. Józef, na ś. Filipa i Jakoba, na ś. *Piotra* i *Pawła*, na ś. Maryą Magdalenę, na w Niebow. *P.* M. na ś. Franciszek, na ś. Szymona Judę, na ś. Tomasz.

Koniecpol. Jarmarków 11 iako to: Wilią ś. Agnieszki, w Wilią ś. Macieia, w Wilią ś. Józefa, w pierwszą Niedz. po w Niebowst. *Pańsk.*, po święcie ś. Piotra i *Pawła*, w Wilią ś. Mar. Magd. w Wilią ś. Bartłomieia, w Wilią ś. Michała, w Wil. ś. Franciszka, w Wilią ś. Marcina, w Wil. ś. Mikołaia.

Pławno nad Wartą. Jarmarków 13 w poniedz. iako to: po N. Roku, po *N. P.* Gromniczney, po ś. Marcinie, po ś. Józefie, po Wielkieynocy, po ś. Stanisławie, po Ziel. świątkach, po Bożem Ciele, po ś. Jakóbie, po ś. Bartłomieiu, po ś. Franciszku, po ś. Marcinie, po ś. Mikolaiu.

Wolborz. Jarmarków 9 iąko to: na ś. Kaźmierz, na w Niebowst. *Pańskie*, na Boże Ciało, na ś. *Piotra* i Pawła, na ś. Rocha, na ś. Michał; na ś. Jadwigę, na ś. Mikolay, w Wielki Czwartek zwany podstarzycą.

Paięczno. Jarmarków 12 iako to: na 3 Króle, na Gromnice, na ś. Kaźm., na W. Czwartek, na ś. Woyc., na ś. Antoni,, na Nawiedz. P. M. na w Niebowz. P. M. na Narodz. P. M. na ś. Franciszek, na ś. Leon, na Niep. pocz. P. M.

Radomsk. Jarmarków 10 w poniedziałki, iako to: po 3 Królach, w pierwszy poniedz. postu, w ostatni poniedz. postu, po ś. Krzyżu, po ś. Tróycy, po ś. Magdalenie, po ś. Jacku, po podwyższ. ś. Krzyża, po ś. Łukaszu, po ś. Andrzeiu.

Tuszyn. Jarmarków 10 iako to: 6 Stycznia, 11 Lutego, 1 Kwietnia, 1 Maia, 4 Czerwca, 22 Lipca, 8 Września, 4 Października, 1 Listopada, 30 Listopad.,

WOIEWÓDZTWO LUBELSKIE.

Obwód Lubelski.

Lublin. Jarmarków 4 iako to: na N. P. Gromniczna, na Ziel. Swiąną, Wniebowz. P. M. na ś. Szymona-Judę, oprócz tego odbywa się dwanaście iarmarków jednodniowych w pierwszy dzień każdego mies.

Kazimierz. Jarmarków 5 iako to: na ś. Kazimierz, na ś. Jan Chrz. na Wszyst. śś., na ś. Barbarę, na ś. Bartłomiey.

Lubartów. Jarmarków 7 iako to: na 3 Króle, na Niedz. Zapustną, na Niedz. Kwietnią, na ś. Filipa i Jakoba, na ś. Annę na ś. Bartłomiey, na ś. Dyonizy.

Opole. Jarmarków 13 to iest w każdym miesiącu po iednym, a w iednym miesiącu dwa.

Końska Wola. Jarmarków 9 iako to: na ś. Fabian i Sebastyan, na wstępną Niedzielę, na Zwiastowanie P. M. na Znalezienie ś. Krzyża, po pierwszy Niedz. Oktawy Bożego Ciała, na ś. Annę, na ś. Bartłomiey, na podwyż. ś. Krzyża, na ś. Łukasz.

Piaski. Jarmarków 10 iako to: na N. P. Gromniczną, na ś. Maciey, na Niedz. Kwietnią, na ś. Krzyż, na ś. Jan, na ś. Kilian, na Podniesienie ś. Krzyża, na Wszyst. śś. na ś. Jędrzey, na ś. Tomasz.

Obwód Hrubieszowski.

Hrubieszów. Jarmarków 8 iako to: na Masłenice, na Wniebowstąpienie, na 10 Piątek, na ś. Prokopą, na Wniebowz. P. M., na ś. Krzyż, na pokrowy, na ś. Marcin, wszystkie podług Ruskiego Kalendarza.

Łaszczów. Jarmarków 10 iako to: 13 Stycznia, 2 Lutego, 24 Lutego, 19 Marca, 6 Kwietnia, 21 Kwietnia, 6 Czerwca, 11 Lipca, 29 Września, 11 Listopada.

Komorów. Jarmarków 8 iako to: na Srzodopoście, na Niedz. przewodnią, na ś. Stanisław, na Wniebowz. P. M. na ś. Michał, na ś. Szymona Judę, na ś. Jędrzey, na Młodzianki.

Dubienka. Jarmarków 3 iako to: na 3 Króle, na Ziel. Swiątki, na N. P. Różańcową.

Horodło. Jarmarków 3 iako to: 13 Stycznia, 22 Maja, 18 Grudnia.

Uchanie. Jarmarków 6 iako to; na ś. Woyciech, na ś. Piotra, na ś. Dymitra, na N. P. Gromniczną, na Ziel. Swiąt. na Wniebowzięcie P. M.

Tyszowce. Jarmarków 4 iako to: 2 Stycznia, 5 Lipca, 12 Września, 6 Listopada.

Obwód Krasnostawski.

Chełm. Jarmarków 5 iako to: na Zwiasto. P. M. na ś. Mikołay, na ś. Jan Chrzc. na Narodz. P. M. na ś. Michał.

Krasnystaw. Jarmarków 6 iako to na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, na ś. Annę, na Wniebowz. P. M. na Narodz. P. M. na ś. Michał.

Łęczna. Jarmarków 6 iako to. na Boże Ciało, na ś. Idzi, na ś. Maryą Magdal. na ś. Marcin, na ś. Mikołay, na 3 Króle Ruskie.

Woysławice. Jarmarków 3 iako to: na ś. Józef, 12 Lipca, 29 Września, 25 Listopada, 27 Grudnia.

Obwód Zamoyski.

Kraśnik. Jarmarków 11 iako to: na 3 Króle, na ś. Walenty, w poniedziałek po Kwietniey Niedz., na ś. Serwacy, na ś. Antoni, na ś. Kilian, 6 Sierpnia, na ś. Nikodem, na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na ś. Barbarę.

Krasnobród. Jarmarków 9 iako to: 24 Lut., 25 Marca, 28 Maia, 2 Lip., 18 Sierpnia, 22 Wrzesn., 2 Listopada, 20 Grudnia, 26 Grudnia.

Szczebrzeszyn. Jarmarków 10 iako to: na ś. Agnieszkę na Srodopoście, na ś. Filipa i Jakoba, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Jakób, na Wniebowz. P. M., na Narodz. P. M., na ś. Michał, na ś. Marcin, na ś Mikol.
Tomaszów. Jarmarków 8 iako to: na ś. Stanisław, na ś. Bartlomiey, na 3 Króle, na ś. Łukasz, na N. P. Gromniczną, na N. P. Skaplerzną, na na ś. Teklę, na ś. Franciszek Xawery.
Zamość. Jarmarków 6 iako to: na Nawrócenie ś. Pawla, na Wniebowst. Pańskie, na Zielone Swiątki, na Narodzenie P. M., na ś. Marcin, na ś. Katarzynę.

Województwo Płockie.

Obwód Płocki.

Płock. Jarmarków 4 iako to: 25 Stycznia, 19 Czerwca, 7 Września, 8 Listopada, (19 Czerwca i 18 Listopada oddzielnie na wełnę).
Płońsk. Jarmarków 5 iako to: we Wtorek Kwietni; we Wtorek Swiąteczny, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Bartłomiey, na ś. Mikołay.
Zakroczym. Jarmarków 8 iako to: 1 Stycznia, 14 Lutego, 27 Marca, 3 Maia, 21 Czerwca, 10 Sierpnia, 14 Wrześ., 21 Listop.
Czerwińsk. Jarmarków 4 iako to: na 3 Króle, na ś. Woyciech, na ś. Malgorzatę, na ś. Marcin.
Wyszogród. Jarmarków 7 iako to: na ś. Maciey, na Wniebowst. Pańskie, na ś. Józef, na ś. Jakób. na ś. Michał, na ś. Barbarę, na ś. Tomasz.

Obwód Lipnowski.

Lipno. Jarmarków 12 iako to: po 3 Królach, po N. P. Gromniczney, po Niedz. Kwiet., po Niedz. Przewodniey, po Wniebowst. Pańskiem, po Bożem Ciele, po N. P. Szkaplerzney, po Przemienieniu Pańs. po Podwyższeniu ś. Krzyża, po ś. Michale, po ś. Szymonie Judy, po ś. Barbarze, w pierwsze Poniedz.
Dobrzyń nad Wisłą. Jarmarków 12 w Poniedziałki iako to: po Nowym Roku, po ś. Agnieszce, po ś. Macieiu, po Niedzieli Przewod. po ś. Janie Nepom., po ś. Antonim, po ś. Piotrze i Pawle, po ś. Magdalenie, po Wniebowz. P. M., po ś. Franciszku, po ś. Łukaszu, po Niepokal. Pocz. P. M.
Dobrzyń nad Drwęcą. Jarmarków 12 iako to: we Wtorek po Nowym Roku, po Zapustney Niedz., po Niedz. 2 Postu, po Kw. Niedz., po ś. Woyciechu, po ś. Filipie, po ś. Janie, po ś. Jakóbie, po ś. Bartłomieiu, po ś. Michale, po ś. Jadwidze, po ś. Katarzynie.

Obwód Mławski.

Mława. Jarmarków 7 iako to: na ś. Tróycę, na ś. Piotra, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś. Szymon, na ś. Mikołay, na ś Maciey.
Raciąż. Jarmarków 5 iako to: na Zielone Swiątki, na Nawiedz. P. M., na ś. Michał, na ś. Agnieszkę, na ś. Woyciech.
Szreńsk. Jarmarków 9 w Poniedziałki iako to: po 3 Król. na dzień przed ś. Pawłem, w Czwartek po dniu Popielcowym, w Czwartek przed Kwietnią Niedz. w wilią ś. Stanisława, we Wtorek świąteczny, na dzień przed ś. Janem, na ś. Jakóba, na ś. Józef.

Obwód Przasnyszki.

Przasnysz. Jarmarków 9 iako to: na Nowy Rok, na Kwietn. Niedzielę, na ś. Woyciech, na Wniebowst. P. M., na Boże Ciało, na ś. Jan. na Narodz. P. M., na ś. Franciszek, na ś. Katarzynę.
Janów przy granicy Pruskiéy. Jarmarków 8 w Poniedziałki iako to: po ś. Kaiu, 3 Maia, po ś. Janie, po ś. Magdalenie, po ś. Bartłomieiu, 16 Września, 15 Października, po ś. Andrzeiu.
Krasnosielce. Jarmarków 8 iako to: 26 Stycznia, 26 Marca, 8 Maia, 29 Czerwca, 19 Sierpnia, 21 Września, 1 Listopada, 30 Listopada.—Targi zaś tygodniowe w każdy Poniedziałek.

Obwód Pułtuski.

Pułtusk. Jarmarków 9 iako to: na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, na Półpoście, na ś. Stanisław, na ś. Maryę Magdalenę, na ś. Tróycę, na ś. Jadwigę, na Narodz. P. M., na ś. Elżbietę.
Nowe Miasto. Jarmarków 9 iako to: 6 Stycznia, w Poniedz. Wstę., we Czwartek przed Niedz. Wstęp., na Wniebowstąpienie Pańsk. w Poniedz. po ś. Tróycy, na ś. Roch, na Narodz. P. M., na ś. Jadwigę, na ś. Andrzey.

Obwod Ostrołęcki.

Ostrołęka. Jarmarków 8 w Poniedziałki iako to, po ś. Agnieszce, po ś. Walentym, po ś. Józefie, po znalezieniu ś. Krzyża, po Nawiedz. P. M., po podwyższeniu ś. Krzyża, po wszystkich śś., po ś. Mikołaiu.

Województwo Podlaskie.

Obwód Siedlecki.

Siedlce. Jarmarków 9 iako to: na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, na Wstępy, na ś. Floryan, na ś. Tróycę, na ś. Jan, na ś. Annę, na ś. Mateusz, na ś. Marcin.
Węgrów. Jarmarków 6 iako to: na ś. Agnieszkę, na Srzodopoście, 1 Maia, 29 Czerwca, na ś Idzi, 21 Listopada.

Obwód Łukowski.

Łuków. Jarmarków 5 iako to: w wielki Poniedziałek, w Poniedz. Kwietni, w Poniedz. Przewodni, w Poniedz. Swiąteczny, na Narodzenie P. M.
Łaskarzew. Jarmarków 13 iako to: na 3 Króle, w Nied. Staroz. na ś. Kazimierz, w Niedz. Kwietnią, na Znalez. ś. Krzyża, na Zielone Swiątki, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Annę, na Wniebowz. P. M., na Podwyższenie ś. Krzyża, na ś. Franciszek, na Wszystkich śś., na ś. Andrzey.
Żelechów. Jarmarków 7 iako to: na Oczysz. P. M., na ś. Maciey, na ś. Woyciech, na ś. Stanisław, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Maryę Magdalenę, na Wniebowz. P. M., na ś. Łuk., na ś. Marcin, na Niepokal. Poczęcie P. M., na ś. Jana Ewangelistę.

Obwód Bialski.

Biała. Jarmarków 2 iako to: na ś. Annę, na Zielone Swiątki.
Terespol. Jarmarków 2 iako to: 21 Marca, w 10 Piątek po Wielkanocy Ruskiéy.
Łosice. Jarmarków 11 iako to: na ś Agnieszkę. na Srodopoście, w Kwiet. Niedz., na Kwiet. Niedz. Ruską, na przewodnią Niedz., na przewod. Niedz. Ruską, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Jan Chrzc. Ruski, na Wniebowst. Ruskie, na ś. Michał, na ś. Michał Ruski.

Obwód Radzyński.

Radzyń. Jarmarków 5 iako to: na 3 Króle Pol., na 3 Króle R. w Białą Niedz., na ś. Tróycę, na Wszystkich śś.
Międzyrzec. Jarmarków 4 iako to: na ś. Mikołay, na N. P. Gromn., na Przeniesienie ś. Mikołaia, na ś. Jakóba Apostoła, (wszystkie podług Ruskiego Kalendarza).
Włodawa. Jarmarków 4 iako to: na Zielone Swiątki, na ś. Jan Chrzc., na Wniebowz. P. M., na Pokrowy, wszystkie podług Ruskiego Kalendarza.

Województwo Augustowskie.

Obwód Augustowski.

Suwałki. Jarmarków 9 iako to: 6 Styczn., 7 Lutego, 21 Marca, 3 Maia, 13 Czerwca, 16 Lipca, 14 Września, 9 Października 30 Listopada.
Augustów. Jarmarków 6 iako to: na Nowy Rok, w Kwie. N., na ś. Antoni; na ś. Piotra i Pawła, na ś. Bartłom.; na ś. Marcin.
Szczuczyn. Jarmarków 9 iako to: pryncypalnych iarmarków 4 trwaiących po 15 dni, na 3 Króle, na ś. Maciey, na ś. Woyciech, na ś. Kazimierz, reszta mnieyszych odbywa się: na ś. Jan, na ś. Wawrzyniec, na ś. Michał, na ś. Marcin, na ś. Mikołay.
Raygród. Jarmarków 6 iako to: na ś. Kazimierz; na Zwiastowanie P. M., na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Annę, na Narodzenie N. P., na ś. Franciszek Seraficki.
Jedwabno. Jarmarków 13 iako to: na ś. Agnieszkę, na ś Kazimierz, na ś. Józef, d. 8 Kwiet.; na ś. Stanisław, na Boże Ciało. na ś. Piotra i Pawła, na Przem. Pańskie, na ś. Idzi, na ś. Mateusz, na dzień zaduszny, na ś. Andrzey, na ś. Tomasz.

Obwód Łomżyński.

Łomża. Jarmarków 8 iako to: w Poniedz. po N. P. Gromniczney, w Poniedz. 1 W. Postu, w Poniedz. po Kwietn. Niedz. na Przewodnią Niedzielę, w Poniedziałek po Bożem Ciele, na na N. P. Szkaplerzną, w Poniedz. po ś. Michale, w Poniedziałek pierwszy po ś. Stanisławie.
Nowogród. Jarmarków 8 w Poniedz. iako to, po 3 Królach, po ś. Agnieszce, po ś. Macieiu, po ś. Stanisławie, po ś. Janie Chrz., po ś. Małgorzacie, po Narod. N. P., po ś. Szymonie Jud.
Tykocin. Jarmarków 7 iako to: na N. P. Gromniczną 2 dni trwaiący, na ś. Benedykt, na ś. Tróycę, na ś. Wincenty, na ś. Franciszek; na ś. Marcin, na ś. Tomasz.

Obwód Seyneński.

Seyny. Jarmarków 3 iako to, na ś. Kazimierz, na ś. Stanisław, na ś. Mikołay.

Sereie. Jarmarków 5 iako to: na Wniebows. Pańskie, w 10 Piątek po Wielkieynocy, na N. P. Szkaplerzną, na ś. Szymona Judę, na ś. Tomasz.

Łozdzieie. Jarmarków 3 iako to: na Boże Ciało, na ś. Annę, na Połpoście.

Wiżayny. Jarmarków 7 iako to; na Zielone Swiątki, na ś. Małgorzatę, na ś. Michał, w tydzień przed Bożem Narodzen., na Wniebowz. P. M., w Zapust. Poniedz., w Kwiet. Niedzielę.

Filipowo. Jarmarków 7 iako to, na tydzień przed Zapusty, w Poniedz. po Kwiet. Niedz., w Poniedz. Zielonych Swiątek, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Mateusz, na ś. Marcin, na tydzień przed Bożem Ciałem.

Obwód Kalwaryiski.

Wilkowyszki. Jarmarków 3 iako to: na ś. Józef, na Wniebowstąpienie Pańskie, na Nawiedzenie P. M.

Kalwarya. Jarmarków 4 iako to: na Wniebowstą. Pańskie, na ś. Jan, na ś. Bartłomiey, na ś. Marcin.

Wysztyniec, Jarmarków 4 iako to: na ś. Kazimierz, na ś. Jerzy, na ś. Tróycę, na ś. Szymona Judę.

Obwód Maryampolski.

Maryampol. Jarmarków 7 iako to: na 3 Króle, na ś. Tróycę, na Wniebowz. P. M., na ś. Michał, na ś. Jerzy, na Wszystkich Swiętych, na ś. Piotr.

Władysławów Jarmarków 3 iako to: na N. P. Gromniczną, na ś. Piotra i Pawła, na Niedz 1 Adwentu. Każdy z tych Jarmarków trwa 3 tygodnie.

JARMARKI ZAGRANICZNE.

Berdyczów, *Jarmarków 3 iako to: 26 Stycznia, 9 Kwiet., 23 Czerw.*

Białystok. *Jarmark na ś. Jan Chrzciciel.*

Brody. *Jarmarków 2 iako to. 1 na 3 Króle; 2 na ś. Łukasz.*

Brześć litewski. *Jarmark na ś. Agnieszkę.*

Bydgoszcz (*Bromberg*). *Dwa znaczne iarmarki: 1 od 17 do 21 Maia, 2 od 18 do 22 Listopada, pierwszego dnia zawsze zazwyczay targ na konie. Dwa poślednieysze iarmarki, 1 w poniedziałek; Wtorek i Srodę ostatnich dni Stycznia, 2 w poniedziałek, Wtorek i Srodę po ś. Jakóbie—Jarmarki na wełnę, 1 w pierwsze trzy dni iarmarczne po ś. Jakóbie; 2 w pierwsze trzy dni ostatniego tygodnia Listopada.*

Choynice (*Kebnitz*). *Jarmarków 3 iako to, 1 na ś. Jan Chrzciciel, 2 na ś. Mateusz, 3 na ś. Szymona Judę.*

Ciechanowiec. *Jarmark na ś. Woyciech.*

Dubno. *Jarmarków 2 iako to: 1 na ss. Piotra i Pawła, podług Ruskiego Kalendarza trwa trzy tygodnie, 2 tygodnie przed tym iarmarkiem zaczyna się iarmark na wełnę; 2 na 3 Króle, gdzie się odbywaią rózne interessa obywatelskie, trwa 4 tygodnie.*

Elbląg. *Jarmarków 2 iako to: 22 Lipca; 2 na ś. Marcin.*

Frankfurt nad rzeką Odrą. *Jarmarków 8 iako to: 3 w poniedziałek po Reminiscere, 2 w poniedziałek po ś. Małgorzacie; 3 w poniedziałek po ś. Marcinie.*

Gdańsk. *Jarmarków 2 iako to: 1 na ś. Dominik; 2 na ś. Marcin.*

Głogów. *Jarmarków 3 iako to: 1 8 Maia, 2 11 Sierpnia, 3 na ś. Łucyą.*

Gniezno. *Jarmarków 8 w poniedziałki iako to: 1 po 3 Królach, 2 po ś. Macieiu, 3 po ś. Woyciechu, 4 po ś. Tróycy, 5 po ś. Annie, 6 po ś. Bartłomieiu, 7 po ś. Karolu Boromeuszu, 8 po ś. Andrzeiu. Zawsze wspólne kramny i bydelny.*

Grodno. *Jarmark na podwyższenie ś. Krzyża.*

Grudziąż. *Jarmarków 3 w poniedziałki iako to: 1 po Niedzieli suchéy; 2 po ś. Bartłomieiu, 3 po ś. Katarzynie.*

Hludzko i Bobrowniki, w Województwie Nowogrodzkiém. *Jarmarków 3, iako to: 1 dwuniedzielny 10 piątku po Wielkieynocy, 2 czteroniedzielny w dzień ś. Jana Bohusława według ruskiego kalendarza 26 Września, a podług Rzymskiego d. 8 Października, 3 także czteroniedzielny na woły, według ruskiego kalendarza d. 27 Stycznia, a d. 8 Lutego podług Rzymskiego.*

Jarosław. *Jarmarków 3 iako to: 1 na popielec; 2 na Wniebowstąpienie Pańskie; 3 na ś. Jędrzéy.*

Kempno. *Jarmarków 7 iako to: 1 na 3 Króle. 2 w poniedziałek po Niedzieli wstępnéy, 3 na ś. Jerzy, 4 na ś. Tróycę, 5 na ś. Dominik, 6 na ś. Franciszek, 7 na ś. Katarzynę.*

Knyszyn. *Jarmarków 2. iako to: na 3 Króle, na Wniebowstąpienie Pańskie.*

Kraków. *Jarmarków 7 iako to: 1 na Jubilate, 2 na ś. Stanisław, 3 na ś. Wit, 4 na ś. Jan Chrzciciel, 5 na ś. Piotr w okowach, 6 na ś. Michał, 7 na ś. Jadwigę.*

Królewiec. *Jarmark w poniedziałek przed ś. Janem.*

Lipsk. *Jarmarków 3 iako to: 1 na Nowy rok, 2 w Niedzielę Jubilate, 3 po ś. Michale*

Malborg. *Jarmarków 2 iako to: 1 na śś. Filipa i Jakóba, 2 na ś. Dyonizego.*

Merecz nad Niemnem w Litwie. *Jarmarków 7 iako to: 1 na 3 Króle. 2 na Wniebowzięcie P. M., 3 na ś. Michał aż do Oktawy Różańcowéy, 4 w Niedz. Kwietnią, 5 na Boże Ciało, 6 na ś. Piotra i Pawła, 7 na Niepokalane poczęcie P. M. Oprócz tego odbywaią się targi w każdą Sobotę.*

Mińsk. *Kontrakty na ś. Józef, iarmark na ś. Andrzey.*

Mitawa. *Jarmarków 2 iako to. 1 na narodzenie P. M., 2 na ś. Michał.*

Nieświesz. *Jarmark 1 Lipca trwaiący przez 3 tygodnie.*

Poczaiów, miasto na Wołyniu. *Jarmarków 2 iako to, 1 czteroniedzielny na Zielone Swiątki Ruskie, 2 czteroniedzielny na uspenie Ruskie;—na bydło, konie i rózne towary.*

Pawłocz 6 mil za Berdyczowem. *Jarmark dwutygodniowy na ś. Demetryusza Ruskiego, d. 9 Października sławny na konie, woły, tudzież na tureckie i na inne cudzoziemskie towary.*

Poznań. *Jarmarków 4 iako to: 1 w Niedzielę wstępną, 2 na ś. Jan, 3 na ś. Michał, 4 na ś. Łucyą.*

Przemyśl. *Jarmarków 2 iako to, 1 na ś. Piotra i Pawła, 2 na ś. Michał.*

Ryga. *Jarmark wielki od 5 Sierpnia aż do 7 Września.*

Swisłocz. *Jarmarków 2 iako to. 1 d. 1 Maia trwaiący dni 5, 2 na ś. Bartłomiey. Wielkie sklepy z izbami, gabinetami, na końcu placu iarmarcznego wymurowane, są naywygodnieysze w całym kraiu.*

Toruń. *Jarmarków 3 iako to, 1 na 3 Króle, 2 na ś. Tróycy, 3 na ś. Szymona Judę.*

Usiatyń na Podolu. *Dwa Jarmarki wielkie iako to: 1 na ś. Jan; 2 na ś. Tomasz; gdzie oryentalni kupcy z róznemi towarami bywaią.*

Wilno. *Jarmark wielki na 3 Króle.*

Wrocław. *Jarmarków 9 iako to, na półpoście na bydło i konie, na Srodopoście iarmark kramny, na Niedz. Przewodnią na konie i bydło, 5 Czerwca na wełnę, na ś. Jan Chrzciciel kramny, na konie i bydło; na ś. Małgorzatę na bydło i konie, na Nar. N. M. P. iarmark kramny, 2 Listopada na wełnę, na ś. Elżbiétę kramny, i na konie i bydło.*

Yzyatyw na Podolu. *Jarmarków 2 iako to, 1 na ś. Jan, 2 na ś. Tomasz—trwaią przez 4 tygodnie.*

Zelwa w Województwie Nowogrodzkiém. *Jarmark wielki sławny na ś. Dominik, to iest dnia 4 Sierpnia, który trzy tygodnie trwa.*

Żołkiew. *Jarmarków 2 iako to, 1 na 3 Króle, 2 na ś. Piotra i Pawła.*

TAXA OPŁAT POCZTOWYCH

(na zasadzie post. X. N. z dnia 8 Lipca 1817 r.)

	złp.	gro.
a) TAXA DLA PRYWATNYCH.		
I. Listy.		
1. *Od listów nieprzeważaiących łóta, w kraiu, przesyłaiący płaci 15 groszy odbieraiący 15 gr. razem* -	1	—
2. *Od listów za granicę wysyłanych nieprzeważaiących łóta*	1	15
za każde pół łóta wyżéy płaci się pół porto.		
II. Akta, pakiety, towary, wiktuały.		
Od pięciu do pięciu mil płaci się od funta -	—	$1\frac{1}{2}$
tak iednak iż za 6, 7, 8, 9 mil płaci się tyle co za 10, za 11 12, 13, 14, tyle co za 15 i t. d.		
III. Pieniądze.		
1. *Od srebra płaci się od 5 do 5 mil:*		
a) *za* 5 — 150 *złp.* - - -	—	5
b) — 150 — 300 — - - -	—	10
c) — 300 — 600 — - - -	—	20
d) — 600 — 900 — - - -	1	—
e) — 900 — 1200 — - - -	1	20
Odtąd za każde 600 złp. - - -	—	20
2. *Od złota i papierowych pieniędzy:*		
a) *za* 25 — 300 — - - -	—	$7\frac{1}{2}$
b) — 300 — 600 — - - -	—	15
c) — 600 — 900 — - - -	—	$22\frac{1}{2}$
d) — 900 — 1200 — - - -	1	—
Odtąd za każde 600 złp. - - -	—	15
3. *Od Listów Zastawnych T. K. Z. na mocy post. Rady Administ. K. P. z dnia 13 Lutego 1827 płaci się 2/5 portoryi od złota.*		
4. *Od pieniędzy w miedzi lub bilonie płaci się porto tak iak od towarów, na funty.*		
IV. Kleynoty i wszelkie praeciosa:		
Płacą tak iak złoto.		
V. Podróżni.		
1. *Jadący dylizansem i maiący z sobą 50 funtów ładunku płaci od mili* - - - -	1	15
Nie maiący żadnego ładunku - - -	1	—
2. *Jadący Extrapocztą, płaci na milę*		
a) *Od konia kuryerskiego* - -	3	—
b) *Od konia Extrapocztowego* - -	2	—
c) *Tryngeld* - - - -	—	24
d) *Od bryczki pocztowéy* { *w Warszawie* -	1	—
{ *na prowincyi* -	—	15
e) *Wagenmistrzowi* { *w Warszawie* -	1	—
{ *na prowincyi* -	—	15
f) *Od expedycyi* { *na pocztamcie* - -	1	—
{ *na stacyi* - -	—	15
g) *Smarowidło* (*ieśli potrzebne*) - -	—	15

	złp	gr
VI. Sztafety,		
1. *Od sztafety prywatnéy za milę* - - -	2	15
2. *Od Expedycyi téyże* - - - -	6	—
VII. Furmani.		
1. *Na trakcie pocztowym od ceduły płacą za osobę na milę*	—	8
2. *Na trakcie ubocznym od ceduły na raz* -	—	15
3. *Od towarów, pieniędzy, proeciosów i t. d, płacą połowę portoryi pocztowego*		
b) TAXA DLA RZĄDU.		
I. Gotowizną.		
1. *Opłacaią się wszelkie korrespondencye władz tyczące się interessów prywatnych, w ilości całkowitéy podług powyższych prawideł.*		
2. *Wszelkie pieniądze do kass Rządowych wpływaiące opłacaią 2/3 część portoryi dla prywatnych oznaczonego.*		
3. *Sztafety Rządowe płacą za milę* - -	2	—
Od expedycyi sztafety - - -	3	—
II. Przez porachunek.		
Wszelkie korrespondencye Władz lub Sądów w interessach służby publicznéy.		
c) KARY DEFRAUDACYINE.		
1. *Od listu przesłanego furmanem do mieysc gdzie poczta dochodzi, płaci osoba pisząca i wioząca* -	6	—
2. *Od osób na trakcie wolnym, płacą furmani za niewzięcie ceduły, poczwórną cedułę osobową.*		
3. *Od osób na trakcie pocztowym płacą potróyną cedułę osobową i prócz tego delatorowi* - -	30	—
4. *Od rozstawiania koni, zapłacą na spółkę furman i podróżny* - - - - -	60	—
5. *Od towarów, pieniędzy i innych effektów na które nie była wzięta ceduła* - - - -	300	—

WYKAZ

Przychodu i odchodu Poczt konnych iako i wozowych, do Warszawy i z Warszawy, z wyszczególnieniem dni i godzin.

W NIEDZIELĘ.

ODCHODZĄ. — *O godzinie 2 po południu Nr. 2 (*). Poczta konna Siedlecka i Brzesko-Litewska, do Rossyi na Miłosnę; Mińsk, Kałuszyn; Mingosy i Siedlce; Zboczyn; Międzyrzec; Białę; Zalesie; do Brześcia Litewskiego; zkąd odchodzi do tamecznych prowincyi Rossyiskich; Moskwy etc.*

PRZYCHODZĄ. — *Od godziny 6 do 7 z rana. Poczta konna Petersburgska, Grodzieńska, Królewiecka i z Nowodworu.*

Od godziny 8 do 9 z rana. Poczta konna Kaliska, Poznańska, Berlińska i z Wrocławia.

Od godziny 10 do 11 z rana. Poczta konna Toruńska.

Od godziny 11 do 12 w południe. Poczta wozowa Siedlecka i Brzesko Litewska.

Od godziny 5 do 6 po południu. Poczta osobowa Kaliska.

Od godziny 8 do 9 w wieczór. Poczta wozowa Wrocławska; Kaliska i Poznańska.

W PONIEDZIAŁEK.

ODCHODZĄ — *O godzinie 12 w południe Nr. 3 Poczta wozowa do Radzymina.*

O godzinie 1 z południa Nr. 1 Poczta konna Kaliska; Poznańska i Berlińska—na Ołtarzew; Błonie; Sochaczew; Łowicz; Kutno; Krośniewice; Kłodawę; Koło; Słupce; do Xięstwa Poznańskiego; Wrocławia, Berlina; Lipska i całych Niemiec północnych; Francyi; Hollandyi etc.—z Koła do Kalisza.

O godzinie 2 po połud N. 3 Poczta konna Petersburgska; Grodzieńska i Królewiecka— na Jabłonnę; Serock; Pułtusk, Rożan; Ostrołękę; Miastków; Łomżę; Stawiski: Graiewo; Raygród, Raczki; Suwałki; Rutkę; Kalwaryą; Maryampol; Weywery; do Kowna; na Wilno do Petersburga; z Łomży na Tykocin; Białystok do Grodna; z Pułtuska na Maków; Prasnysz; Mławę; Niborg do Królewca i całych Pruss Zachodnich; — z Jabłonny do Nowodworu i Modlina;

O godzinie 4 w wieczór Nr. 4 Poczta konna Toruńska i Płocka—na Sochaczew; Iłów; Gombin; Gostynin; Kowal; Włocławek. Nieszawę; Służewo; Toruń; Bydgoszcz; Chełmno; Grudziądz; Kwidzyn; Gniew; Czczew; do Gdańska.—z Gombina do Płocka i Lipna.

NOTANDUM. *Ta poczta bierze z sobą wszelkie listy w Brzeskie-Kuiawskie; Płockie; Inowrocławskie; Gnieznieńskie; Chełmińskie i do Prus zachodnich.*

PRZYCHODZĄ. *Od godziny 8 do 9 rano. Poczta konna Wrocławska; przez Kalisz; Widawę Piotrków.*

O godzinie 10 przed południem. Poczta wozowa z Radzymina.

We WTOREK.

ODCHODZĄ. — *O godz. 12 w południe Nr. 2. Poczta wozowa Lubelska; na Piaseczno; Górę; Mniszew; Ryczywół; Kozienicę; Granicę Puławy; Markuszów; Lublin; Piaski; Krasnystaw; Stary Zamość do Zamościa.*

NOTANDUM. *Tą pocztą odchodzą wszelkie listy w Sandomierskie; Galicyą do Lwowa; Wołynia; Ukrainy; Podola i do Państwa Tureckiego.*

O godz. 4 po południu Nr. 4. Poczta wozowa Piotrkowska i konna Wrocławska; na Sękocin; Żabięwolę; Mszczonów; Chrzczonowice; Rawę; Czerniewice; Tomaszów, Wolborz; Piotrków; z Piotrkowa, karyolkowa i konna na Widawę; Kalisz do Wrocławia i Saxonii; — od Piotrkowa do Częstochowy i górnego Szląska; tudzież w Sieradzkie i Wieluńskie.

O godzinie 6 w wieczór Nr. 1. Poczta konna Poznańska i Berlińska; na Łowicz; Słupcę w Prussy; tym samym traktem iak wyżey.

O godzinie 7 w wieczór Nr. 1. Poczta wozowa Kaliska; Poznańska i Wrocławska; na Łowicz; Słupcę w Prussy, tym samym traktem iak konna.—od Koła; na Kalisz; do Szląska.

O godzinie 7 w wieczór. Nr. 1 Poczta osobowa Kaliska, traktem iak wyżey przez Koło, Kalisz do Szląska.

We ŚRODĘ.

ODCHODZĄ. — *O godzinie 2 po południu Nr. 2. Poczta wozowa Siedlecka i Brzesko-Litewska tym samym traktem iak konna.*

O godzinie 6 w wieczór Nr. 1. Poczta konna Krakowska; na Sękocin; Tarczyn; Groiec; Bielsk; Mogielnicę; Nowemiasto; Drzewicę; Opoczno; Końskie; Radoszyce; Łopuszno; Małogoszcz; Sieńsk; Żarnowiec; Miechów; Wilczkowice; do Krakowa.— z Małogoszczy do Kielc, z Krakowa do Zachodniey Gallicyi; Morawii; Węgier; Czech; Austryi etc.

PRZYCHODZĄ. — *Od god. 6 do 7 z rana. Poczta konna Petersburgska i Grodzieńska.*

Od godziny 8 do 9 rano. Poczta konna Kaliska; Poznańska, Berlińska i z Wrocławia.

Od 11 do 12 rano. Poczta wozowa Krakowska i Kielecka.

Od godz. 3 do 4 po południu. Poczta wozowa Petersburgska i Królewiecka, z Suwałk, Łomży, Nowodworu.

O god. 10 w wieczór. Poczta konna Siedlecka i Brzesko-Litewska.

We CZWARTEK.

ODCHODZĄ. — *O godzinie 12 w południe. Nr. 3. Poczta wozowa Petersburgska; Grodzieńska i Królewiecka; do Nowodworu i Modlina; tym samym traktem iak konna; zabiera z sobą wszelkie pakiety i pieniądze do Rossyi.*

O godzinie 1 z południa Nr. 1. Poczta konna Kaliska; Poznańska i Berlińska; tym samym traktem iak wyżey.

O godzinie 6 w wieczór N. 4. Poczta konna Toruńska i Płocka; tym samym traktem iak wyżey.

PRZYCHODZĄ.— *Od godz. 6 do 7 rano. Poczta konna Toruńska.*

Od godz. 6 do 7 rano. Poczta wozowa Lubelska; Zamoyska i konna Lwowska.

W PIĄTEK.

ODCHODZĄ.— *O god. 2 po połud. N. 3. Poczta konna Petersburgska, i Grodzieńska; tym samym traktem iak wyżey.*

PRZYCH.—*Od god. 6 do 7 rano. Poczta wozowa; Płocka i Toruńska.*

Od godz. 2 do 3 po południu. Poczta konna Poznańska, Berlińska i z Wrocławia.

O god. 4 po południu Poczta konna Krakowska.

Od godz. 8 do 10 w wieczór. Poczta wozowa Piotrkowska i konna Wrocławska; z Kalisza; Widawy i Piotrkowa.

W SOBOTĘ.

ODOCHODZĄ.— *O godz. 12 w południe Nr. 4. Poczta wozowa Toruńska i Płocka; tym samym traktem iak konna.*

O god. 3 po południu N. 3 Poczta wozowa do Radzymina.

O godz. 6 w wieczór Nr. 2. Poczta konna Lubelska; tym samym traktem iak wozowa.

O godz. 6 w wieczór Nr. 1. Poczta wozowa Krakowska; tym samym traktem iak konna; i zabiera z sobą wszelkie listy; pakiety i pieniądze do państwa Austryackiego; Włoch ect.

O godzinie 6 w wieczór Nr. 4. Poczta konna Wrocławska; na Sękocin; Żabięwolę Mszczonów; Chrzczonowice; Rawę; Czerniewicę; Tomaszów; Wolborz; Piotrków; Widawę do Kalisza; Wrocławia; Czech i Saxonii; od Piotrkowa do Częstochowy i górnego Śląska; od Widawy do Wieruszowa.

PRZYCHODZĄ. — *Od godz. 9 do 10 rano. Poczta konna Lubelska; Zamoyska i Lwowska.*

O god. 10 przed południem Poczta wozowa z Radzymina.

UWAGI. Listy wszystkie do expedycyi konnéy poczty należące, godziną iedną, pakiety zaś i pieniądze, które wozową pocztą odesłane bydź maią, dwiema godzinami przed oznaczonem odeyściem Poczty przyimowane będą; do Poczt zaś zrana o godzinie 8 mey odchodzących, dniem wprzódy do godziny 6, wieczorem do expedycyi oddawane bydź powinny.

Główny Urząd Pocztowy Nadworny Jego Król. Mości.

Referendarz Stanu

DANIELSKI.

(*) Korrespondencya oddaie się w Expedycyi oznaczonéy numerem.

w Czwartek przed połud: przychodzi ... Warszaw
Wozowa
w Sobotę przed połud przychodzi ięz konna a wieczor
odchodzi
we Wtorek odchodzi Wozowa

SPIS RZECZY
W KALENDARZU ZAWARTYCH.

Poczta Wozowa
Odchodzi z Warszawy we Wtorek w południe a przychodzi we Czwartek rano
Poczta Konna
Odchodzi w Sobotę wieczór a przychodzi w Sobotę przed południem

NIEKTÓR
DZIEŁA UŻYT

W KANTORZE GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP.

I. Dla osób chcacych posiadać w sposób wygodny i tani dawnych klassyków naszych, wychodzi ciągle *Zbiór Pisarzów Polskich* składać się maiący z 30 tomów. Prenumeratorowie opłacaią z góry za część iednę czyli tomów 3 . . . . Zł. 7 gr. 15
i nie otrzymuią trzeciego Tomu, póki nie złożą na dalszą część opłaty. Już wyszło w ten sposób Tomów 15, obeymuiących

Pisma Łukasza Górnickiego	Tomów 4
Pamiętniki Janczara	— 1
Żywot poczciwego człowieka Mikołaia Reia .	— 3
Kronika Chwalczewskiego	— 2
Kronika Polska Bielskiego	— 5

Każde z tych dzieł można dostać osobno, ale o złoty drożéy na tomie.

2. Dla rzemieślników, kupców, i w ogólności dla całéy młodzieży kształcącéy się na użytecznych, rządnych i uczciwych obywateli, dzieło we wszystkich kraiach w ręku ludu będące, pod tytułem: *życie i pisma Beniamina Franklina* z angielskiego przetłómaczone. Dwa tomy . . . . Zł. 10 gr. —

3. Dla miłośników podróży, osobliwie dla chcących poznać dokładnie państwo wielkiéy Brytanii dzieło pod tytułem: *Anglia i Szkocya* przypomnienia z podróży r. 1820 do 1824 odbytéy przez *Krystyna Lacha Szyrmę*; 3 Tomy, z portretami sławnieyszych pisarzy angielskich Zł. 20 gr. —

4. Dla dzieci, młodych panienek, matek i ochmistrzyń, kompletne dzieła Autorki *Pamiątki po dobréy Matce* iako to:

Assarmot (gra w kostki)	Zł. 6 gr. 20
Wiązanie Helenki z obrazkami	Zł. 3 gr. 10
Druga xiążeczka Helenki	Zł. 2 gr. —
Rozmyślania religiyne, z angielskiego	Zł. 2 gr. —
Xiążeczka do modlitwy dla dzieci z obrazkami i winietami na lepszym papierze	Zł. 6 gr. 20
na poślednieyszym	Zł. 4 gr. —
Pamiątka po dobréy Matce	Zł. 5 gr. —
Amelia Matka, 3 Tomy	Zł. 12 gr. —
Rozrywki dla dzieci. Tomów 10	Zł. 36 gr. —

5. Dla osób pragnących poznać dzieie i obyczaie narodowe w sposób przyiemny i zaymuiący: Powieści *A. Bronikowskiego* iako to:

Pretendenci	Zł. 8 gr. 10
Elekcya przez tegoż	Zł. 3 gr. 10
Polska w XVII. wieku czyli Jan III Sobieski i dwór iego Tomów 5.	Zł. 25 gr. —

6. Dla osób pragnących poznać peryodyczną literaturę Polską wychodzi:

Pamiętnik Umieiętności moralnych i literatury w 12 zeszytach na rok wydawany przez K. L. Szyrmę rocznie	Zł. 36 gr. —
Pamiętnik Umieiętności fizycznych, matematycznych i statystycznych Prof. Janickiego	Zł. 20 gr. —
Themis Polska	Zł. 30 gr. —
Pamiętnik dla Płci piękney Zienkowicza	Zł. 40 gr. —
Sylwan dziennik leśny Barona Brinken	Zł. 14 gr. —
Dziennik dla dzieci Jachowicza	Zł. 16 gr. —

W druku:

Rozmaite tak dla dorosłych osób iako i dla dzieci noworoczne upominki; iako: to ozdobne kalendarzyki stoliczkowe i ścienne, *Noworocznik kieszonkowy* z rycinami na miedzi w kształcie pugilaresu, gry, xiążeczki dla dzieci z starannie kolorowanemi obrazkami i t. p. *Powieści z pisma Świętego* przez Autorkę Pamiątki po dobrey Matce; wyydą na widok publiczny przed Nowym Rokiem 1831.

WARSZAWA;

W DRUKARNI A. GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP.

PRZY ULICY ŻABIEY Ner 472.